EIROPAS SAVIENĪBAS
TIESAS

GADA ZIŅOJUMS **2015**
TIESAS DARBĪBA

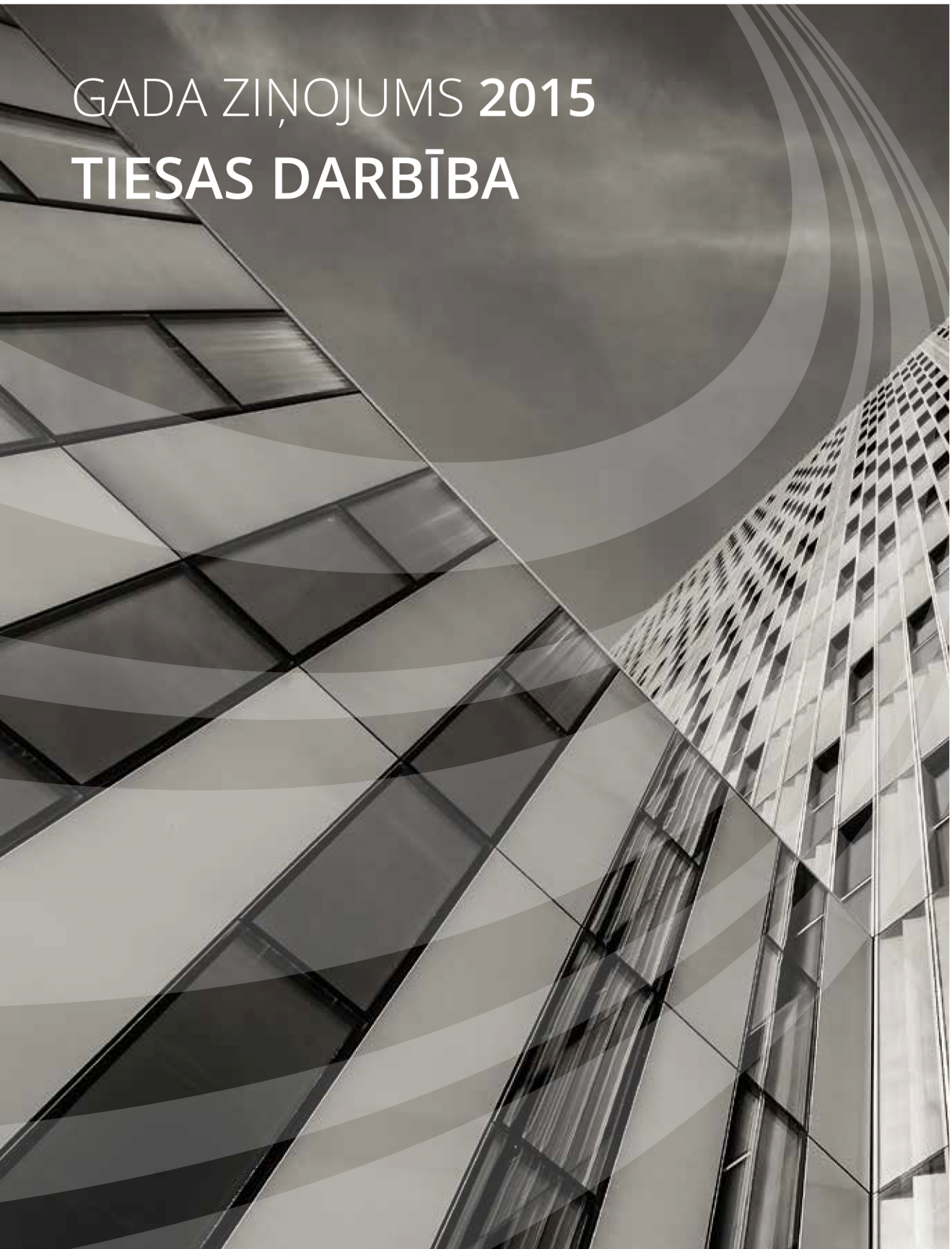

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA

GADA ZIŅOJUMS **2015**

TIESAS DARBĪBA

Tiesas, Vispārējās tiesas un Civildienesta tiesas

ar tiesas spriešanu saistīto darbību pārskats

Luksemburgā, 2016. gadā

www.curia.europa.eu

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAS

TIESA
2925 LUKSEMBURGA
LUKSEMBURGA
TĀLR. +352 4303–1

VISPĀRĒJĀ TIESA
2925 LUKSEMBURGA
LUKSEMBURGA
TĀLR. +352 4303–1

CIVILDIENESTA TIESA
2925 LUKSEMBURGA
LUKSEMBURGA
TĀLR. +352 4303–1

Tiesas interneta vietne: http://www.curia.europa.eu

Sagatavošana pabeigta 2016. gada 1. janvārī

Pārpublicēšana atļauta, minot avotu. Fotogrāfijas var tikt pārpublicētas vienīgi saistībā ar šo izdevumu. Jebkāda cita veida izmantošanai ir jālūdz atļauja Eiropas Savienības Tiesai.

Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama internetā *Europa* serverī (http://europa.eu).

Luksemburga: ES Tiesa / Saziņas direkcija / Publikāciju un elektronisko plašsaziņas līdzekļu nodaļa
Eiropas Savienības Publikāciju birojs

Print ISBN 978-92-829-2228-6 ISSN 2467-0901 doi:10.2862/69129 QD-AP-16-001-LV-C
PDF ISBN 978-92-829-2127-2 ISSN 2467-1134 doi:10.2862/92130 QD-AP-16-001-LV-N

© Union européenne, 2016

© Eiropas Savienība, 2016. gads

Fotogrāfijas © Georges Fessy
Vāka fotogrāfijas © Gediminas Karbauskis

Printed in Luxembourg

Iespiests uz papīra, kas balināts bez elementārā hlora (ECF)

SATURA RĀDĪTĀJS

Tiesas priekšsēdētāja ***Koen LENAERTS*** priekšvārds 04

I NODAĻA **TIESA**

A | Tiesas darbība un attīstība 2015. gadā 08

B | Tiesas judikatūra 2015. gadā 12

C | Tiesas sastāvs 64

1. Izmaiņas Tiesas sastāvā 2015. gadā 65

2. Protokolārā kārtība 66

3. Bijušie Tiesas locekļi 69

D | Tiesas darbības statistika 72

II NODAĻA **VISPĀRĒJĀ TIESA**

A | Vispārējās tiesas darbība 2015. gadā 102

B | Vispārējās tiesas sastāvs 152

1. Izmaiņas Vispārējās tiesas sastāvā 2015. gadā 153

2. Protokolārā kārtība 154

3. Bijušie Vispārējās tiesas locekļi 156

C | Vispārējās tiesas darbības statistika 158

III NODAĻA **CIVILDIENESTA TIESA**

A | Civildienesta tiesas darbība 2015. gadā 180

B | Civildienesta tiesas sastāvs 190

1. Izmaiņas Civildienesta tiesas sastāvā 2015. gadā 191

2. Protokolārā kārtība 192

3. Bijušie Civildienesta tiesas locekļi 193

C | Civildienesta tiesas darbības statistika 194

Koen LENAERTS

Eiropas Savienības Tiesas priekšsēdētājs

Pagājušais gads Iestādei ir bijis zīmīgs saistībā ar kādu ļoti īpašu notikumu, proti, beidzoties vairāk kā sešpadsmit gadus ilgam Tiesas tiesneša amata pilnvaru laikam un pēc izcilas Iestādes priekšsēdētāja amata pienākumu izpildes divpadsmit gadu garumā Vasilis Skouris [*Vassilios Skouris*] beidza pildīt savus pienākumus.

Šajos pēdējos mēnešos ir bijušas vairākas iespējas godināt manu priekšteci – gan *Liber amicorum* izdošanas ceremonijā, kas viņam par godu notika 2015. gada 8. jūnijā, gan 2015. gada 7. oktobra svinīgajā sēdē, gan arī neformālāku pasākumu laikā.

Tomēr es gribētu izmantot iespēju, lai šajā priekšvārdā gan savā, gan visu Iestādes locekļu un darbinieku vārdā vēlreiz paustu visu mūsu pateicību mūsu bijušajam priekšsēdētājam. Mūsu kolektīvajā atmiņā priekšsēdētājs Skouris vienmēr būs cilvēks, kurš prata radīt apstākļus, lai veiksmīgi īstenotu vairākus paplašināšanās posmus, kuri iezīmējuši mūsu neseno Iestādes vēsturi, it īpaši 2004. gada "lielo paplašināšanos". Šajā priekšvārdā es vēlos arī paust cieņu viņa nerimstošajiem centieniem, lai Eiropas Savienības Tiesa sniegtu būtisku ieguldījumu juridiskās vienotības un likuma varas veicināšanā Savienībā, kā arī sekmētu Eiropas Savienības pilsoņu pamattiesības; kā atzinība par šo ieguldījumu 2015. gada maijā Štutgartē Iestādei tika piešķirts Teodora Hoisa 50. apbalvojums.

Statistikas ziņā 2015. gadu raksturo ārkārtīgi straujš Iestādes darbības temps saistībā ar tiesas spriešanu. Pagājušajā gadā trim tiesām tika iesniegtas kopumā 1711 lietas, kas Iestādes vēsturē ir vislielākais vienā gadā ierosināto lietu skaits. Proti, šajā gadā Tiesā ierosināto lietu skaits pirmoreiz ir pārsniedzis simbolisku slieksni, proti, 700 lietas (713). Turklāt, ņemot vērā, ka 2015. gadā tika pabeigtas 1755 lietas, Iestādes gada ražīgums sasniedza nepieredzēti augstu līmeni.

Šajā kontekstā Iestāde, būdama gandarīta par šo attīstību, kas liecina par valsts tiesu un tiesvedībā iesaistīto personu uzticību Savienības tiesām, atzinīgi vērtē arī to, ka Eiropas Savienības likumdošanas iestādes ir apstiprinājušas Eiropas Savienības Tiesas sistēmas struktūras reformu. Šīs reformas apstiprināšana noslēdz ilgu likumdošanas procesu, kas tika uzsākts 2011. gadā un ļauj Iestādei, pateicoties Vispārējās tiesas tiesnešu skaita dubultošanai trīs posmu procesā, ko paredzēts īstenot līdz 2019. gadam, turpināt pildīt savu misiju par labu tiesvedībā Eiropas Savienības tiesās iesaistītajām personām, ievērojot tiesas spriešanas kvalitātes un efektivitātes mērķus. Tāds ir arī jaunā Vispārējās tiesas Reglamenta mērķis; šis reglaments stājās spēkā 2015. gada 1. jūlijā un pastiprinās Vispārējās tiesas spēju izskatīt lietas saprātīgā termiņā, ievērojot prasības par lietas taisnīgu izskatīšanu.

Visbeidzot, 2015. gadā savu amatu atstāja ne vien priekšsēdētājs Skouris, bet Tiesas sastāva daļējas nomaiņas ietvaros arī trīs Tiesas locekļi, kā arī viens Vispārējās tiesas loceklis. Tāpat ir jāpauž gandarījums par to, ka darbu ir uzsākuši divi papildu ģenerāladvokāti, ar ko tādējādi ir pabeigta Padomes 2013. gada jūnija lēmuma par Tiesas ģenerāladvokātu skaita palielināšanu izpilde.

Papildus šīm institucionālajām pārmaiņām vēlos atgādināt, ka, atzīmējot 800. gadadienu, kopš Anglijas karalis Džons parakstīja *Magna Carta* [Lielā brīvības harta], Eiropas Savienības Tiesai bija godpilna iespēja vienā no šī gada oktobra nedēļām savās telpās eksponēt vienu šīs hartas oriģināleksemplāru; šī harta ir patiess pasaules mēroga iedvesmas avots daudziem pamatdokumentiem, kas attiecas uz demokrātijas vērtībām, brīvībām un cilvēktiesībām.

Šis ziņojums sniedz lasītājam pilnīgu pārskatu par Iestādes attīstību un darbību 2015. gadā. Tāpat kā iepriekšējos gados būtiska daļa ir veltīta īsam, bet izsmeļošam izklāstam par Tiesas, Vispārējās tiesas un Civildienesta tiesas darbību saistībā ar tiesas spriešanu. Analīzi papildina un ilustrē konkrēti statistikas dati attiecībā uz katru no tiesām.

Vēlos izmantot šo iespēju, lai sirsnīgi pateiktos visu trīs tiesu kolēģiem, kā arī visiem Iestādes darbiniekiem par šajā gadā paveikto ievērojamo darbu.

I NODAĻA
TIESA

A | TIESAS DARBĪBA UN ATTĪSTĪBA 2015. GADĀ

Priekšsēdētājs ***Koen LENAERTS***

Šajā pirmajā nodaļā kopsavilkuma veidā ir izklāstīta Tiesas darbība 2015. gadā. Pirmkārt, šajā (A) daļā ir sniegts pārskats par tiesas attīstību pagājušajā gadā, un, otrkārt, tajā ir ietverta statistikas analīze, kas atspoguļo Tiesas darba slodzes izmaiņas, kā arī vidējo tiesvedību ilgumu. Otrajā (B) daļā – kā katru gadu – ir atainoti galvenie judikatūras attīstības virzieni, kas sagrupēti pēc lietu jomām, trešajā (C) daļā ir sīki izklāstīts Tiesas sastāvs attiecīgajā laikposmā, un ceturtajā (D) daļā ir ietverti statistikas dati par tiesas darbību 2015. gadā.

1.1. Svinīgajā sēdē, kas notika 2015. gada 7. oktobrī tostarp saistībā ar Tiesas tiesnešu daļēju nomaiņu, Iestāde akceptēja *Vassilios Skouris* aiziešanu no amata, beidzoties viņa vairāk nekā sešpadsmit gadus ilgajam Tiesas tiesneša pilnvaru laikam un divpadsmit gadus ilgajam Eiropas Savienības Tiesas priekšsēdētāja amata pienākumu izpildes laikam.

Pirms šīs svinīgās sēdes 2015. gada 8. jūnijā notika pasākums, kas bija organizēts pēc Promocijas komitejas vadītāja, Tiesas priekšsēdētāja vietnieka *Antonio Tizzano* ierosmes un veltīts tematam "Eiropas Savienības Tiesa *Vassilios Skouris* vadībā". Šajā pasākumā uzstājās vairākas personas, kurām ir bijusi saistība ar Tiesu laikposmā no 2003. līdz 2015. gadam, tostarp augstākā līmeņa valsts tiesneši, kā arī Eiropas iestāžu pārstāvji, un to koleģiāli vadīja Francijas *Conseil d'État* [Valsts Padomes] priekšsēdētāja vietnieks un "255. panta komitejas" priekšsēdētājs *Jean-Marc Sauvé*. Pasākuma izskaņā *Skouris* k-gam tika nodota *Liber Amicorum*, kurā apvienoti to Tiesas locekļu un bijušo locekļu raksti, kuri savus amata pienākumus ir pildījuši viņa vadībā.

1.2. No institucionālo funkciju viedokļa 2015. gada zīmīgākais notikums neapšaubāmi ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 16. decembra Regulas (ES, Euratom) 2015/2422, ar ko groza 3. protokolu par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem (OV L 341, 14. lpp.), kura stājās spēkā 2015. gada 25. decembrī, pieņemšana. Ar grozījumiem, kas ar šo regulu ir izdarīti Iestādes statūtos atbilstoši tās 2011. gada martā iesniegtajam un 2014. gada oktobrī pieņemtajam priekšlikumam, tiek īstenota būtiska Savienības tiesu sistēmas struktūras reforma situācijā, kuru raksturo arvien apjomīgāku un sarežģītāku lietu ierosināšana. Šī reforma ir ļoti svarīga, lai strukturāli un ilglaicīgi pastiprinātu Savienības tiesu sistēmas vispārējo efektivitāti tiesvedībā iesaistīto personu interesēs.

Reforma tiks īstenota trīs posmos, kā rezultātā pakāpeniski, sākot no šī brīža līdz 2019. gadam, tiks divkāršots Vispārējās tiesas tiesnešu kopējais skaits: 12 jaunie tiesneši sāks pildīt amata pienākumus 2016. gada sākumā, tiklīdz tiks pabeigta atlases un iecelšanas amatā procedūra; 2016. gada septembrī Vispārējās tiesas tiesnešu daļējas nomaiņas ietvaros tiesnešu skaits palielināsies par 7, Civildienesta tiesu integrējot Vispārējā tiesā; visbeidzot, nākamās Vispārējās tiesas tiesnešu daļējas nomaiņas ietvaros 2019. gada septembrī tiesnešu skaits palielināsies par 9, tādējādi to kopējais skaits sasniegs 56. Šajā procesā dalībvalstīm ir jāraugās, lai tā beigās tiktu nodrošināta vienlīdzīga dzimumu pārstāvība starp Vispārējās tiesas locekļiem. Turklāt Iestādei ir pieprasīts regulāri sniegt atskaites par reformas īstenošanu, tostarp pēc trīs tās īstenošanas posmu beigām.

Reformas mērķis visupirms ir ļaut Vispārējai tiesai ilgtermiņā samazināt izskatīšanas procesā esošo lietu skaitu, kā rezultātā samazināsies vidējais tiesvedības Vispārējā tiesā ilgums. Līdz ar to arī tiks vienkāršota Savienības tiesu sistēmas struktūra, uzlabosies tās vispārējā efektivitāte un tiks sekmēta tās judikatūras konsekvence, jo viena vienīga tiesa, proti, Tiesa, būs atbildīga par to, lai nodrošinātu vienveidīgumu tiesību normu interpretācijā apelācijas tiesvedībā.

Papildus šai būtiskajai institucionālajai reformai tāpat ir jāuzsver tas, ka 2015. gada 7. oktobrī amata pienākumus sāka pildīt divi papildu ģenerāladvokāti – *Bobek* k-gs un *Øe* k-gs. Šiem ģenerāladvokātiem uzsākot darbu Tiesā,

tiek pabeigta Padomes 2013. gada 25. jūnija Lēmuma 2013/336/ES, ar ko Eiropas Savienības Tiesā palielina ģenerāladvokātu skaitu (OV L 179, 92. lpp.), izpilde.

2. Tiesas 2015. gada darbības statistika kopumā liecina par pastāvīgu ražīguma un efektivitātes saglabāšanu, bet – it īpaši – arī par lietu apjoma palielināšanās joprojām pastāvošo tendenci.

Piemēram, kopējais Tiesā 2015. gadā ierosināto lietu skaits ir sasniedzis 713 (bruto skaits – pirms saistīto lietu apvienošanas), kas Tiesas vēsturē ir visaugstākais vienā gadā ierosināto jauno lietu skaits [1]. Šis ārkārtīgi lielais skaits, kas nozīmē pieaugumu par 15 % salīdzinājumā ar 2014. gadu (622), ir skaidrojams ar to, ka vienlaicīgi ir būtiski pieaudzis apelācijas sūdzību skaits (215 apelācijas sūdzības jeb gandrīz divreiz vairāk nekā 2014. gadā (111), kas ir vislielākais skaits Tiesas vēsturē) un Tiesai tikuši iesniegti ļoti daudzi lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (436 jeb otrais vislielākais skaits pēc 2013. gada (450)). Turpretim tiešo prasību skaits ir būtiski samazinājies salīdzinājumā ar 2014. gadu (48, salīdzinot ar 74 prasībām 2014. gadā), kas apstiprina pēdējo gadu laikā novērojamo spēcīgo samazināšanās tendenci. Turklāt 2015. gadā tika iesniegti trīs lūgumi sniegt atzinumu.

2015. gadā Tiesa ir pabeigusi 616 lietas (bruto skaits, neņemot vērā lietu apvienošanu; neto skaits ir 570), kas liecina par kopējo samazināšanos salīdzinājumā ar 2014. gadu (bruto skaits bija 719 un neto skaits – 632), kas daļēji ir izskaidrojama tādējādi, ka to lietu skaits, kas ierosinātas 2014. gadā (622) un kas līdz ar to pagājušajā gadā bijušas izskatāmā stāvoklī, bija mazāks. No šīm pabeigtajām lietām 399 lietās tika pasludināti spriedumi un 171 lietā tika izdoti rīkojumi.

To lietu skaits, kuru izskatīšana 2015. gada 31. decembrī turpinājās, sasniedza 884 (bruto skaits pirms lietu apvienošanas, neto skaits ir 831), kas nozīmē palielinājumu salīdzinājumā ar situāciju 2014. gada beigās (bruto skaits 787), bet precīzi atbilst situācijai 2013. gada 31. decembrī un – ar divu lietu starpību – situācijai 2012. gada 31. decembrī (bruto skaits ir 886).

Statistikas rādītāji attiecībā uz tiesvedību ilgumu 2015. gadā ir ļoti labi. Piemēram, lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vidējais izskatīšanas laiks ir 15,3 mēneši, kas ir ļoti tuvu 2014. gada rekordskaitlim (15 mēneši). Tiešo prasību lietās tiesvedības ilgums 2015. gadā bija 17,6 mēneši, kas nozīmē būtisku samazinājumu salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem (no 19,7 līdz 24,3 mēnešiem 2011.–2014. gada laikposmā). Savukārt apelācijas sūdzību izskatīšanas vidējais ilgums 2015. gadā sasniedza 14 mēnešus, kas atbilst vismazākajam vidējam rādītājam šajos pēdējos gados.

Šie dati ir rezultāts tam, ka Tiesa pastāvīgi seko līdzi savai darba slodzei. Papildus Tiesas pēdējos gados veiktajām darba metožu reformām Tiesas darbības efektivitātes saglabāšana lietu izskatīšanā ir skaidrojama arī ar tās rīcībā esošo dažādo procesuālo līdzekļu izmantošanu, lai paātrinātu atsevišķu lietu izskatīšanu (steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, paātrinātā tiesvedība, sprieduma taisīšana prioritārā kārtībā, vienkāršotā tiesvedība, iespēja izlemt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem).

Šajā gadā pieteikumi par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu tika iesniegti 11 lietās un 5 no tām norīkotā palāta uzskatīja, ka ir izpildīti Reglamenta 107. un nākamajos pantos paredzētie nosacījumi. Šo lietu izskatīšana tika pabeigta vidēji 1,9 mēnešu laikā.

Pieteikumi par paātrinātās tiesvedības piemērošanu tika iesniegti 18 reizes, bet Reglamentā paredzētie nosacījumi bija izpildīti tikai vienā lietā. Turklāt 7 lietas tika izskatītas prioritārā kārtībā.

Atbildot uz atsevišķiem prejudiciālajiem jautājumiem, Tiesa turklāt regulāri izmantoja Reglamenta 99. pantā paredzēto vienkāršoto tiesvedību. Proti, kopumā 37 lietas tika pabeigtas ar rīkojumiem (35), pamatojoties uz minēto tiesību normu.

1 | Izņemot 1324 lietas, kas tika ierosinātas 1979. gadā. Šis neparasti lielais skaits ir skaidrojams ar ļoti daudzajām prasībām atcelt tiesību aktu, kurām ir viens un tas pats priekšmets.

Visbeidzot, Tiesa bieži izmantoja tās statūtu 20. pantā paredzēto iespēju izlemt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem, ja lieta nav saistīta ar jaunu tiesību jautājumu. Tādējādi aptuveni 43 % no 2015. gadā pasludinātajiem spriedumiem ir bijuši bez secinājumiem.

Runājot par lietu sadalījumu starp dažādiem Tiesas iztiesāšanas sastāviem, jānorāda, ka 2015. gadā virspalāta izskatīja aptuveni 8 % (no kopējā skaita), piecu tiesnešu palātas izskatīja aptuveni 58 % un trīs tiesnešu palātas – aptuveni 34 % no lietām, kuras ir pabeigtas ar sprieduma pasludināšanu vai rīkojuma ar sprieduma raksturu izdošanu. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir jākonstatē relatīva stabilitāte virspalātas izskatīto lietu īpatsvara ziņā (8,7 % 2014. gadā) un piecu tiesnešu palātu izskatīto lietu īpatsvara neliels pieaugums (55 % 2014. gadā). Runājot par lietām, kas tika pabeigtas, izdodot rīkojumus ar sprieduma raksturu, 76 % tika uzticētas trīs tiesnešu palātām, 18 % tika uzticētas piecu tiesnešu palātām un 6 % veido rīkojumi, kurus izdevis Tiesas priekšsēdētāja vietnieks.

Detalizētāka informācija par tiesas 2015. gada darbības statistikas datiem lasītājam ir pieejama šīs nodaļas D daļā.

B | TIESAS JUDIKATŪRA 2015. GADĀ

I. PAMATTIESĪBAS

2015. gadā Tiesa vairākkārt lēma par pamattiesībām Savienības tiesību sistēmā. Daži nolēmumi ir aplūkoti šajā ziņojumā [2]. Trijiem no tiem ir vērts pievērst īpašu uzmanību.

Pirmām kārtām, ir jānorāda uz spriedumu ***Delvigne*** (C-650/13, EU:C:2015:648), ko 2015. gada 6. oktobrī pasludināja Tiesas virspalāta. Minētajā spriedumā Tiesa izskatīja jautājumu, vai *dalībvalsts var paredzēt vispārēju, nenoteiktu un automātisku aizliegumu īstenot pilsoniskās un politiskās tiesības, kas attiecas arī uz Savienības pilsoņu tiesībām balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās*. Pamatlietā kāds Francijas pilsonis ar galīgu spriedumu tika notiesāts par smaga nozieguma izdarīšanu un viņam – kā blakussods un uz mūžu – tika liegtas viņa pilsoniskās tiesības. Tiesību norma, kurā bija paredzēta šī blakussoda automātiska piemērošana, tika grozīta pēc prasītāja pamatlietā notiesāšanas. Tomēr, tā kā jaunā tiesību norma nebija piemērojama notiesāšanas gadījumiem, kas ir kļuvuši galīgi pirms šīs tiesību normas stāšanās spēkā, prasītājs pamatlietā atsaucās uz nevienlīdzīgu attieksmi, un valsts tiesa lūdza Tiesu interpretēt Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Pamattiesību harta") 39. un 49. pantu, ņemot vērā minēto tiesību balsot atņemšanu.

Savā spriedumā, runājot par Pamattiesību hartas piemērojamību pamatlietā, Tiesa secināja, ka tāda Savienības pilsoņa situācija, attiecībā uz kuru dalībvalsts iestāde ir pieņēmusi lēmumu par izslēgšanu no vēlētāju sarakstiem, kas izraisa viņa tiesību balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās zaudēšanu, ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. 1976. gada Aktā par Eiropas Parlamenta locekļu ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās [3] tiešā un nepārprotamā veidā nav noteiktas personas, kurām ir šīs tiesības, un tādējādi pašreizējā Savienības tiesību stāvoklī to personu noteikšana, kurām ir minētās tiesības, ir katras dalībvalsts kompetencē, un tām likumdošanas procesā ir jāievēro Savienības tiesības. Dalībvalstīm, īstenojot šo kompetenci, it īpaši ir pienākums nodrošināt, lai Eiropas Parlamenta locekļu ievēlēšana tiktu veikta vispārējās tiešās vēlēšanās brīvā un aizklātā balsojumā. Līdz ar to valsts tiesību akti, kuros paredzēta tiesību balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās atņemšana Savienības pilsoņiem, kuri ir notiesāti par noziedzīgu nodarījumu, ir jāuzskata par pasākumu, ar ko īsteno Savienības tiesības Pamattiesību hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.

Attiecībā uz lietas būtību Tiesa konstatēja, ka balsošanas tiesību atņemšana, kas ir aplūkota pamatlietā, acīmredzami ir ar Pamattiesību hartas 39. panta 2. punktu garantēto tiesību balsot īstenošanas ierobežojums. Tomēr Hartas 52. panta 1. punktā ir pieļauts, ka šādu tiesību izmantošanai var tikt paredzēti ierobežojumi, ja vien šie ierobežojumi ir noteikti tiesību aktos un tajos respektē šo tiesību un brīvību būtību un samērīguma principu. Aplūkotajā lietā balsošanas tiesību atņemšana bija paredzēta tiesību aktā. Turklāt ar šo atņemšanu Pamattiesību hartas 39. panta 2. punktā paredzētās tiesības netiek apdraudētas pašas par sevi, jo tās sekas ir tādas, ka noteiktas personas, ievērojot īpašus nosacījumus un pamatojoties uz viņu rīcību, tiek izslēgtas no

2| Attiecīgie spriedumi ir šādi: 2015. gada 29. aprīļa spriedums *Léger* (C-528/13, EU:C:2015:288), aplūkots XVII nodaļā "Sabiedrības veselība", 2015. gada 16. jūlija spriedums *Lanigan* (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474), aplūkots X nodaļā "Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās", 2015. gada 16. jūlija spriedums *Coty Germany* (C-580/13, EU:C:2015:485), aplūkots XIV nodaļas 1. daļā "Intelektuālais īpašums", 2015. gada 8. septembra spriedums *Taricco* u.c. (C-105/14, EU:C:2015:555), aplūkots XIII nodaļā "Noteikumi par nodokļiem", 2015. gada 6. oktobra spriedums *Schrems* (C-362/14, EU:C:2015:650), aplūkots XIV nodaļas 2. daļā "Personas datu aizsardzība", un 2015. gada 17. decembra spriedums *Imtech Marine Belgium* (C-300/14, EU:C:2015:825), aplūkots IX nodaļas 3. daļā "Eiropas izpildes rīkojums".

3| Akts par Eiropas Parlamenta locekļu ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās, kas pievienots Padomes 1976. gada 20. septembra Lēmumam 76/787/EOTK, EEK, Euratom (OV L 278, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas ir izdarīti ar Padomes 2002. gada 25. jūnija un 2002. gada 23. septembra Lēmumu 2002/772/EK, Euratom (OV L 283, 1. lpp.).

to personu loka, kurām ir tiesības balsot Parlamenta vēlēšanās. Vēl jo vairāk, šāds ierobežojums ir samērīgs, jo tajā, pirmkārt, tiek ņemts vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs un smagums, kā arī soda ilgums un, otrkārt, valsts tiesībās personai, kurai atņemtas balsošanas tiesības, ir paredzēta iespēja pieprasīt un panākt šī aizlieguma atcelšanu.

Visbeidzot, Tiesa norādīja, ka Pamattiesību hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikumā ietvertais noteikums par krimināltiesību aktu, kuros paredzēts vieglāks kriminālsods, atpakaļejošu spēku nav pretrunā attiecīgajiem valsts tiesību aktiem, jo ar šiem tiesību aktiem tiek vienīgi saglabāts spēkā no notiesāšanas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu *ipso jure* izrietošais balsošanas tiesību aizliegums, kas ir piemērojams tikai notiesāšanas ar galīgu spriedumu gadījumos, kuri pēdējā instancē ir tikuši pasludināti atbilstoši agrākiem mazāk labvēlīgiem tiesību aktiem.

Otrām kārtām, 2015. gada 16. jūlijā pasludinātajā spriedumā ***CHEZ Razpredelenie Bulgaria*** (C-83/14, EU:C:2015:480) Tiesas virspalāta interpretēja *Direktīvu 2000/43, ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības* [4], un noteica, ka tai ir pretrunā prakse, atbilstoši kurai elektroenerģijas skaitītāji pilsētas rajonos, kuros dzīvo daudz romu kopienas pārstāvju, tiek uzstādīti nepieejamā augstumā, lai gan citviet šajā pašā pilsētā elektroenerģijas skaitītāji tiek uzstādīti parastajā augstumā. Pamatlieta attiecās uz Bulgārijas pilsoni, kura pārvaldīja pārtikas veikalu šādā rajonā, kurā pārsvarā dzīvo romu tautības pārstāvji. Lai gan minētā Bulgārijas pilsone pati nav romu izcelsmes, viņa uzskata, ka arī ir cietusi no diskriminācijas tādas pārmestās prakses dēļ, ko īsteno elektroenerģijas sadales uzņēmums.

Savā spriedumā Tiesa vispirms atgādināja, ka, ņemot vērā Direktīvas 2000/43 mērķi un tiesību, uz kuru aizsardzību tā ir vērsta, raksturu, kā arī to, ka ar šo direktīvu vienīgi izpaužas vienlīdzīgas attieksmes princips, kas ir viens no vispārējiem Savienības tiesību principiem, kurš ir atzīts Pamattiesību hartas 21. pantā, minētās direktīvas piemērošanas jomu nevar definēt šauri. Tādēļ, tā kā elektroenerģijas skaitītāja uzstādīšana ir nesaraujami saistīta ar elektroenerģijas piegādi, ir jāievēro minētais princips direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē.

Attiecībā uz Direktīvas 2000/43 normām, par kurām ir uzdoti prejudiciālie jautājumi, Tiesa norādīja, pirmkārt, ka strīdīgā prakse var tikt uzskatīta par "diskrimināciju etniskās piederības dēļ", tostarp šīs direktīvas 1. panta un 2. panta 1. punkta izpratnē, jo minētais jēdziens ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai minētais kolektīvais pasākums skar personas, kurām ir noteikta etniskā izcelsme, vai personas, kuras, lai arī tām nav minētās etniskās izcelsmes, tomēr kopā ar pirmajām minētajām personām cieš no nelabvēlīgākas attieksmes vai tām tiek radīta īpaši nelabvēlīga situācija, kas izriet no šī pasākuma. Turklāt tikai ar to apstākli vien, ka pamatlietā aplūkotajā rajonā dzīvo arī iedzīvotāji, kuriem nav romu izcelsmes, nevar tikt izslēgts, ka strīdīgā prakse ir tikusi izveidota, ņemot vērā romu etnisko izcelsmi, kas ir vairākumam šī rajona iedzīvotāju.

Otrkārt, Tiesa norādīja, ka gadījumā, ja valsts tiesa nesecinātu, ka pārmestā prakse rada tiešu diskrimināciju etniskās piederības dēļ, tā tomēr var tikt atzīta par netiešu diskrimināciju. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka atšķirībā no tiešas diskriminācijas netieša diskriminācija var izrietēt no pasākuma, kurš, lai gan ir formulēts neitrāli, proti, atsaucoties uz citiem, ar aizsargāto iezīmi nesaistītiem kritērijiem, tomēr rada nelabvēlīgu situāciju it īpaši personām, kurām piemīt šī iezīme. Konkrētajā gadījumā pamatlietā aplūkotā prakse, pat ja tiktu pieņemts, ka tā tiek īstenota vienīgi tālab, lai reaģētu uz attiecīgajā rajonā pieļautiem ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem, ir balstīta uz šķietami neitrāliem kritērijiem, tajā pašā laikā daudz vairāk ietekmējot personas, kurām ir romu etniskā izcelsme. Tādējādi tā rada nelabvēlīgu situāciju it īpaši šīm personām salīdzinājumā ar citām personām, kurām nav tāda pati etniskā izcelsme.

Turklāt strīdīgais pasākums var būt objektīvi attaisnojams ar vēlmi nodrošināt elektrotīkla drošību un atbilstošu elektroenerģijas patēriņa uzraudzību tikai tad, ja minētais pasākums nepārsniedz to, kas ir piemērots un

4| Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīva 2000/43/EK, ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības (OV L 180, 22. lpp.).

vajadzīgs šo leģitīmo mērķu sasniegšanai, un ja radītās neērtības nav nesamērīgas salīdzinājumā ar šādi izvirzītajiem mērķiem. Tas tā nav, ja tiek konstatēts, ka vai nu pastāv citi piemēroti un mazāk ierobežojoši līdzekļi, ar kuriem būtu iespējams sasniegt minētos mērķus, vai arī, ja šādi citi līdzekļi nepastāv, ka minētais pasākums rada nesamērīgu apdraudējumu attiecīgajā rajonā dzīvojošo elektroenerģijas galapatērētāju leģitīmajām interesēm piekļūt elektroenerģijas piegādei apstākļos, kas nav aizskaroši vai stigmatizējoši un kas ļauj tiem regulāri pārbaudīt to elektroenerģijas patēriņu.

Trešām kārtām, 2015. gada 17. decembrī spriedumā ***WebMindLicenses*** (C-419/14, EU:C:2015:832) [5] Tiesa nosprieda, ka Savienības tiesības pieļauj, ka *nodokļu administrācija*, lai konstatētu ļaunprātīgas rīcības esamību pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk tekstā – "PVN") jomā, *var izmantot paralēlā, vēl nepabeigtā kriminālprocesā iegūtus pierādījumus* pret nodokļu maksātāju, izmantojot, piemēram, telekomunikāciju pārtveršanu un elektroniskā pasta izņemšanu, ar nosacījumu, ka, iegūstot šos pierādījumus minētajā kriminālprocesā un tos izmantojot administratīvajā procesā, nav pārkāptas Savienības tiesībās garantētās tiesības, tostarp pamattiesības.

Minētajā lietā Tiesa vispirms atgādināja, ka tas, vai ļaunprātīgu rīcību veidojošie elementi ir izpildīti, ir jāpārbauda atbilstoši valsts tiesību normām par pierādījumiem, ja vien šīs normas neapdraud Savienības tiesību efektivitāti. Tā precizēja, ka PVN uzrēķins pēc ļaunprātīgas rīcības konstatēšanas ir PVN direktīvas [6] un LESD 345. panta un tātad arī Savienības tiesību īstenošana Pamattiesību hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.

Līdz ar to Tiesa precizēja, ka saskaņā ar Hartas 7. un 47. pantu un 52. panta 1. punktu valsts tiesai, kas pārbauda uz šādiem pierādījumiem balstīta lēmuma par PVN uzrēķinu tiesiskumu, ir jāpārbauda, pirmkārt, vai paralēlajā procesā izmantotie izmeklēšanas līdzekļi ir paredzēti tiesību aktos un ir nepieciešami šajā procesā un, otrkārt, vai ar šādiem līdzekļiem iegūto pierādījumu izmantošana, ko veikusi minētā administrācija, arī ir bijusi atļauta tiesību aktos un nepieciešama. Turklāt tai ir jāpārbauda, vai atbilstoši vispārējam principam par tiesību uz aizstāvību ievērošanu nodokļu maksātājam ir bijusi iespēja administratīvajā procesā piekļūt šiem pierādījumiem un tikt uzklausītam saistībā ar tiem. Ja tā konstatē, ka šim nodokļu maksātājam nebija šīs iespējas vai ka šie pierādījumi ir iegūti vai izmantoti, pārkāpjot Pamattiesību hartas 7. pantu, kas attiecas uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, valsts tiesai ir jānoraida šie pierādījumi un jāatceļ minētais lēmums, ja šī iemesla dēļ tas ir zaudējis savu pamatu. Tāpat šie pierādījumi ir jānoraida tad, ja šai tiesai nav tiesību pārbaudīt, vai tie kriminālprocesā ir iegūti saskaņā ar Savienības tiesībām, vai ja tā, pamatojoties uz pārbaudi, ko uz sacīkstes principu balstītā tiesvedībā jau veikusi krimināltiesa, nevar vismaz pārliecināties par šo atbilstību.

II. SAVIENĪBAS PILSONĪBA

To Tiesas nolēmumu vidū, kas attiecas uz Eiropas pilsonību, ir jāatzīmē divi spriedumi. Tie ir saistīti attiecīgi ar trešo valstu valstspiederīgo uzturēšanās tiesībām un citu dalībvalstu valstspiederīgo tiesībām uz sociālajiem pabalstiem.

Spriedums ***Singh* u.c.** (C-218/14, EU:C:2015:476), ko 2015. gada 16. jūlijā pasludināja virspalāta, attiecas uz *nosacījumiem, ar kādiem tiek saglabātas trešās valsts valstspiederīgo, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, uzturēšanās tiesības laulības šķiršanas gadījumā*. Pamatlieta attiecās uz trim trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri saistībā ar viņu laulībām ar Savienības pilsonēm, kas dzīvoja un strādāja Īrijā, bija ieguvuši uzturēšanās tiesības

5| Attiecībā uz minētā sprieduma daļu, kas attiecas uz nodokļu jautājumiem, skat. XIII nodaļu "Noteikumi par nodokļiem".

6| Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīva 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 1. lpp.).

šajā dalībvalstī atbilstoši Direktīvas 2004/38 [7] 7. panta 2. punktam kā laulātie, kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī. Laulības bija ilgušas vismaz trīs gadus, tostarp vismaz vienu gadu uzņēmējā dalībvalstī, bet visos gadījumos laulātās galu galā bija atstājušas Īrijas teritoriju pirms laulības šķiršanas pieteikumu iesniegšanas. Šajā kontekstā Tiesai tika uzdots jautājums par to, vai trīs laulāto ārzemnieku tiesības uzturēties Īrijā var tikt saglabātas, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 13. panta 2. punktu.

Tiesa vispirms atgādināja, ka trešās valsts valstspiederīgie, Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, var pretendēt uz uzturēšanās tiesībām tikai uzņēmējā dalībvalstī, kurā dzīvo šis pilsonis. Turpinājumā Tiesa secināja, ka, ja Savienības pilsonis pirms laulības šķiršanas procesa atstāj uzņēmēju dalībvalsti, kurā dzīvo viņa laulātais, kas ir trešās valsts valstspiederīgais, lai apmestos citā dalībvalstī vai trešajā valstī, Direktīvas 2004/38 7. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi vairs nav izpildīti. Tātad līdz ar Savienības pilsoņa izceļošanu trešās valsts valstspiederīgā atvasinātās uzturēšanās tiesības izbeidzas pirms laulības šķiršanas procesa un tādējādi nevar tikt saglabātas, pamatojoties uz šīs direktīvas 13. panta 2. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu. Proti, lai trešās valsts valstspiederīgais varētu atsaukties uz savu uzturēšanās tiesību saglabāšanu, pamatojoties uz pēdējo minēto normu, viņa laulātajam, Savienības pilsonim, saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punktu ir jāuzturas uzņēmējā dalībvalstī līdz datumam, kurā sākas laulības šķiršanas process. Konkrētajā lietā, tā kā laulātās, kas ir Savienības pilsones, bija atstājušas Īrijas teritoriju pirms laulības šķiršanas procesa sākuma, viņu laulātie, kas ir ārzemnieki, tātad zaudēja savas uzturēšanās tiesības.

Tiesa tomēr atgādināja, ka šādā gadījumā valsts tiesību aktos trešās valsts valstspiederīgajiem var tikt piešķirta plašāka aizsardzība, atļaujot viņiem turpināt uzturēties uzņēmējas dalībvalsts teritorijā.

2015. gada 15. septembra spriedumā ***Alimanovic*** (C-67/14, EU:C:2015:597) Tiesas virspalāta nosprieda, ka ar Savienības tiesībām tiek pieļauts *dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru atsevišķi "īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti", kas ir uzskatāmi arī par "sociālo palīdzību", netiek piešķirti citu dalībvalstu pilsoņiem – darba meklētājiem* – sešus mēnešus pēc viņu pēdējās nodarbinātības beigām, lai gan šie pabalsti ir garantēti šīs dalībvalsts pilsoņiem, kas ir tādā pašā situācijā. Pamatlietā strīds priekšmets bija Vācijas iestāžu atteikums piešķirt Zviedrijas pilsoņu ģimenes locekļiem, daži no kuriem bija strādājuši vienpadsmit mēnešus Vācijā, pirmkārt, iztikas līdzekļu nodrošinājuma pabalstu ilgtermiņa bezdarbniekiem un, otrkārt, sociālo pabalstu darbnespējīgām personām.

Vispirms Tiesa norādīja, ka pamatlietā aplūkotie pabalsti ir īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti Regulas Nr. 883/2004 [8] 70. panta 2. punkta izpratnē, kā arī sociālā palīdzība Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē, jo to primārais uzdevums ir nodrošināt nepieciešamo iztikas līdzekļu minimumu, lai dzīvotu cilvēka cienīgu dzīvi.

Attiecībā uz šo pabalstu piešķiršanu Tiesa, atsaucoties uz spriedumu *Dano* [9], vispirms atgādināja, ka Savienības pilsonis var atsaukties uz vienlīdzīgu attieksmi salīdzinājumā ar uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem tikai tad, ja viņa uzturēšanās uzņēmējas dalībvalsts teritorijā atbilst Direktīvas 2004/38 nosacījumiem. Līdz ar to Tiesa precizēja, ka, lai noteiktu, vai sociālo palīdzību var atteikt, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā paredzēto atkāpi, ir jāpārbauda 24. panta 1. punktā atgādinātā vienlīdzīgas attieksmes principa piemērojamība attiecībā uz Savienības pilsoņiem, kuriem saskaņā ar šo direktīvu ir tiesības uzturēties uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, un minētās dalībvalsts pilsoņiem. Līdz ar to ir jāpārbauda konkrētā Savienības pilsoņa uzturēšanās uzņēmējas dalībvalsts teritorijā likumība. Konkrētajā gadījumā divi Direktīvas 2004/38 noteikumi varētu piešķirt

7| Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., un labojumi – OV L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.).

8| Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regula (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp.; labojumi OV L 200, 1. lpp.).

9| Tiesas 2014. gada 11. novembra spriedums *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358). Skat. arī 2014. gada ziņojumu, 19. lpp.

prasītājiem pamatlietā tiesības uzturēties uzņēmējā dalībvalstī, proti, 7. panta 3. punkta c) apakšpunkts, kurā iespēja saglabāt darba ņēmēja statusu vismaz sešus mēnešus ir paredzēta pilsonim, kas ir pienācīgi reģistrēts kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa darba līgums uz noteiktu laiku, un kas ir reģistrējies attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs, un 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts, kurā ir noteikts, ka Savienības pilsoņus, kuri ir ieceļojuši uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, lai tur meklētu darbu, no minētās dalībvalsts nedrīkst izraidīt, kamēr viņi var pierādīt, ka viņi turpina meklēt darbu un ka viņiem ir reālas izredzes tikt pieņemtiem darbā.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka minētajiem prasītājiem brīdī, kad viņiem tika atteikti konkrētie pabalsti, vairs nebija Direktīvas 2004/38 7. pantā paredzētā statusa un, lai gan viņi uzturēšanās tiesības varēja pamatot ar šīs direktīvas 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu, tomēr uzņēmēja dalībvalsts varēja pamatoties uz šīs direktīvas 24. panta 2. punktā paredzēto atkāpi, saskaņā ar kuru minētajai dalībvalstij nav pienākuma piešķirt tiesības uz sociālo palīdzību pirmo trīs uzturēšanās mēnešu laikā vai attiecīgā gadījumā ilgākā laika posmā, kas noteikts 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā.

Turklāt Tiesa precizēja, ka, lai gan Direktīva 2004/38 pieprasa, lai dalībvalsts ņemtu vērā katras ieinteresētās personas individuālo situāciju, lemjot par izraidīšanas pasākuma pieņemšanu vai konstatējot, ka šī persona savas uzturēšanās laikā rada pārmērīgu slogu sociālās palīdzības sistēmai, tomēr šāds individuāls izvērtējums nav jāveic tādā gadījumā kā pamatlietā aplūkotais, ņemot vērā, ka pašā Direktīvā 2004/38, ar kuru ir ieviesta pakāpeniska darba ņēmēja statusa saglabāšana ar mērķi nodrošināt uzturēšanās tiesības un piekļuvi sociālajiem pabalstiem, tiek ņemti vērā dažādi faktori, kas raksturo katra sociālā pabalsta pieprasītāja individuālo situāciju un it īpaši saimnieciskās darbības veikšanas ilgumu.

III. INSTITUCIONĀLIE NOTEIKUMI

1. SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTU JURIDISKAIS PAMATS

Strīdos par iestāžu tiesību aktu atbilstoša juridiskā pamata izvēli [10] īpaši interesanti ir trīs spriedumi. Pirmais spriedums attiecas uz agrāku procedūru TI lēmumu pieņemšanai, otrais spriedums ir par zivsaimniecības politikas ietvaros noteiktajiem pasākumiem, un trešais – par pasākumiem, kas noteikti, balstoties uz LESD 349. pantu.

Apvienotajās lietās, kurās 2015. gada 16. aprīlī pasludināts spriedums **Parlaments/Padome** (C-317/13 un C-679/13, EU:C:2015:223), Tiesa atcēla *Padomes Lēmumus 2013/129 un 2013/496, ar kuriem kontrolei visā Savienībā pakļauj attiecīgi jaunas psihoaktīvas vielas 4-metilamfetamīnu un 5-(2-aminopropil)indolu* [11]. Šie lēmumi ir tikuši pieņemti, neapspriežoties ar Parlamentu.

Šajās lietās Parlaments izvirzīja iebildi par prettiesiskumu attiecībā uz Lēmuma 2005/387/TI [12] 8. panta 3. punktu, kas ir apstrīdēto lēmumu juridiskais pamats, norādot, ka šis juridiskais pamats esot atkāpe no Līgumos šo lēmumu pieņemšanai paredzētajām procedūrām, jo tajā nav paredzēts pienākums apspriesties ar Parlamentu.

10| Divi citi šajā ziņojumā aplūkotie spriedumi, kas saistīti ar Eiropas patentu, attiecas tostarp uz domstarpībām par juridisko pamatu: 2015. gada 5. maija spriedumi Spānija/Padome (C-146/13, EU:C:2015:298, un C-147/13, EU:C:2015:299), kas izklāstīti XIV nodaļas 1. daļā "Intelektuālais īpašums".

11| Padomes 2013. gada 7. marta Lēmums 2013/129/ES par kontroles pasākumu piemērošanu 4-metilamfetamīnam (OV L 72, 11. lpp.). Padomes 2013. gada 7. oktobra Īstenošanas lēmums 2013/496/ES par kontroles pasākumu piemērošanu vielai 5-(2-aminopropil)indols (OV L 272, 44. lpp.).

12| Padomes 2005. gada 10. maija Lēmums 2005/387/TI par informācijas apmaiņu, riska novērtējumu un kontroli attiecībā uz jaunām psihoaktīvām vielām (OV L 127, 32. lpp.).

Šajā ziņā Tiesa vispirms atgādināja, ka, ciktāl noteikumi attiecībā uz Savienības iestāžu gribas formulēšanu ir paredzēti Līgumos un nav ne dalībvalstu, ne arī pašu iestāžu ziņā, tikai Līgumos un tikai īpašos gadījumos iestādei var tikt piešķirtas tiesības grozīt Līgumos noteikto lēmumu pieņemšanas procedūru. Tādējādi, atzīstot iestādei iespēju noteikt atvasinātus juridiskos pamatus, lai vai nu padarītu stingrāku, vai nu vienkāršotu akta pieņemšanas kārtību, šai iestādei tiktu piešķirtas tādas likumdošanas pilnvaras, kas pārsniedz Līgumos paredzētās. Šis princips ir piemērojams ne tikai leģislatīvo aktu pieņemšanai, bet arī juridiskajiem pamatiem, kas paredzēti atvasināto tiesību aktā, kurā ļauts noteikt šā akta īstenošanas pasākumus, padarot stingrāku vai vienkāršojot šādu pasākumu Līgumos paredzēto noteikšanas kārtību.

Aplūkotajā lietā Tiesa secināja, ka Lēmuma 2005/387/TI 8. panta 3. punkta tiesiskums ir jāvērtē, ņemot vērā normas, kas šī lēmuma pieņemšanas brīdī un tātad pirms Lisabonas līguma spēkā stāšanās regulēja kārtību, kādā īstenojami vispārējo tiesību akti policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā, proti, LES 34. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 39. panta 1. punktu, no kuriem izriet, ka konkrētajā jomā Padome lemj ar kvalificētu balsu vairākumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu. Tādējādi, tā kā atvasināto tiesību aktu teksts ir jāinterpretē, cik vien iespējams saskaņā ar Līgumu normām, minētais 8. panta 3. punkts saskaņā ar LES 39. panta 1. punktu ir jāinterpretē tādējādi, kas tas ļauj Padomei pieņemt aktu, lai piemērotu kontroles pasākumus jaunai psihoaktīvai vielai, tikai pēc apspriešanās ar Parlamentu. Līdz ar to Parlamenta arguments tika noraidīts.

Turpinājumā, lai noraidītu Parlamenta argumentu, ka Lēmuma 2005/387 8. panta 3. punkts nav saderīgs ar procesuālajām normām, kas piemērojamas pēc Lisabonas līguma spēkā stāšanās, Tiesa, balstoties uz Protokola par pārejas noteikumiem 9. pantu, secināja, ka tiesību akta, kas leģitīmi pieņemts uz LES pamata pirms Lisabonas līguma spēkā stāšanās, norma, kurā ir paredzēta šī akta īstenošanas pasākumu pieņemšanas kārtība, neraugoties uz būtiskajiem grozījumiem, kas ar Līgumu ieviesti policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā, turpina radīt tiesiskās sekas, līdz tā tiek atcelta, anulēta vai grozīta, un ļauj pieņemt īstenošanas pasākumus, piemērojot tajā paredzēto procedūru. Tādējādi fakts, ka Lēmuma 2005/387 8. panta 3. punktā ir paredzēta stingrāka vai atvieglota īstenošanas pasākumu pieņemšanas kārtība salīdzinājumā ar LESD šajā ziņā paredzēto procedūru, nedrīkst nozīmēt to, ka šī norma ir uzskatāma par prettiesisku atvasinātu juridisko pamatu, kura piemērošana izņēmuma kārtā būtu jāizslēdz.

Lai gan Parlamenta argumenti par juridiskā pamata tiesiskumu tika noraidīti, prasība atcelt tiesību aktu tomēr tika apmierināta, pamatojoties uz to, ka Savienības tiesību normās paredzētā regulārā apspriešanās ar Parlamentu ir uzskatāma par būtisku procedūras noteikumu, kura neievērošana konkrētajā lietā padara apstrīdētos lēmumus par spēkā neesošiem. Tomēr, lai neapdraudētu psihoaktīvo vielu, uz kurām attiecas lēmumi, kontroles efektivitāti, Tiesa šo atcelto lēmumu tiesiskās sekas saglabāja spēkā līdz brīdim, kamēr nebūs stājušies spēkā jauni tiesību akti, kas tos aizstāj.

2015. gada 1. decembrī apvienotajās lietās, kurās pasludināts spriedums **Parlaments un Komisija/Padome** (C-124/13 un C-125/13, EU:C:2015:790), Tiesas virspalāta apmierināja Parlamenta un Komisijas celtās prasības atcelt *Regulu Nr. 1243/2012, ar kuru groza Regulu Nr. 1342/2008, ar ko izveido ilgtermiņa plānu mencu krājumiem un šo krājumu zvejniecībai* [13]. Regulu Nr. 1243/2012 Padome ir pieņēmusi, pamatojoties uz LESD 43. panta 3. punktu, ar kuru Padomei ir piešķirtas pilnvaras noteikt pasākumus par zvejas iespēju noteikšanu un piešķiršanu. Vienīgajā prasības pamatā, ko izvirzījuši Parlaments un Komisija, bija norādīts, ka šis reglaments esot bijis jāpieņem saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru atbilstoši LESD 43. panta 2. punktam, jo daudzgadu plāni, tādi kā pamatlietā aplūkotie, esot uzskatāmi par "vajadzīgajiem" instrumentiem zivsaimniecības politikas mērķu sasniegšanai.

13| Padomes 2012. gada 19. decembra Regula (ES) Nr. 1243/2012, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1342/2008, ar ko izveido ilgtermiņa plānu mencu krājumiem un šo krājumu zvejniecībai (OV L 352, 10. lpp.).

Pirmām kārtām, Tiesa atgādināja savu agrāko judikatūru [14], saskaņā ar kuru politisku izvēli ietverošu pasākumu pieņemšanai, ciktāl saistībā ar to ir obligāti jāvērtē, vai šie noteikumi ir nepieciešami kopējo politiku mērķu sasniegšanai, ir jābūt Savienības likumdevēja ziņā, kas lemj, pamatojoties uz LESD 43. panta 2. punktu. Turpretī saskaņā ar LESD 43. panta 3. punktu to pasākumu pieņemšanai, kas attiecas uz zvejas iespēju noteikšanu un piešķiršanu, nav nepieciešams šāds izvērtējums, jo šādiem pasākumiem galvenokārt ir tehnisks raksturs un tie ir paredzēti, lai īstenotu noteikumus, kas pieņemti, pamatojoties uz LESD 43. panta 2. punktu. Tātad LESD 43. panta 3. punkta piemērošanas jomā var ietilpt pasākumi, kas ietver ne tikai zvejas iespēju noteikšanu un piešķiršanu, ja vien šie pasākumi neietver politisku izvēli, kas ir Savienības likumdevēja ziņā.

Otrām kārtām, Tiesa pārbaudīja, vai ar Regulu Nr. 1243/2012 ieviestie grozījumi varēja tikt pieņemti, balstoties uz LESD 43. panta 3. punktu. Šajā ziņā tā konstatēja, ka minētie grozījumi ne tikai paredz zvejas iespēju faktisko noteikšanu un piešķiršanu, bet ar tiem arī ir pielāgots vispārējs kopējās pieļaujamās nozvejas un zvejas intensitātes limitu noteikšanas mehānisms, lai izskaustu trūkumus, kuri izriet no agrāku noteikumu piemērošanas, kas apdraudēja daudzgadu plāna mērķu īstenošanu. Tādējādi Tiesas ieskatā minētie grozījumi definē juridisku ietvaru, kurā nosaka un piešķir zvejas iespējas. Tie tādējādi izriet no politiskas izvēles, kurai ir ilgtermiņa ietekme uz daudzgadu plānu, un tādēļ tie ir bija jāpieņem uz LESD 43. panta 2. punkta pamata.

Tomēr, ņemot vērā svarīgus tiesiskās noteiktības apsvērumus, Tiesa nolēma saglabāt šīs regulas sekas, līdz – saprātīgā termiņā, kas nevar pārsniegt divpadsmit mēnešus no 2016. gada 1. janvāra, – stāsies spēkā jauna regula, kas pieņemta uz piemērota juridiskā pamata.

Apvienotajās lietās, kurās 2015. gada 15. decembrī pasludināts spriedums **Parlaments un Komisija/Padome** (no C-132/14 līdz C-136/14, EU:C:2015:813), Tiesas virspalāta noraidīja Parlamenta celtās prasības lietās C-132/14 un C-136/14 un Komisijas celtās prasības lietās no C-133/14 līdz C-135/14, kurās lūgts *atcelt Regulu Nr. 1385/2013* [15]*, kā arī Direktīvu 2013/64* [16] *un Direktīvu 2013/62* [17]*, ar ko grozītas noteiktas atvasināto tiesību normas, Majotai zaudējot aizjūras zemju un teritoriju statusu un iegūstot tālākā reģiona statusu LESD 349. panta izpratnē*.

Savu attiecīgo prasību atbalstam Parlaments un Komisija norādīja vienu pamatu par to, ka Padome, pieņemot apstrīdētos tiesību aktus uz LESD 349. panta pamata, esot kļūdaini izvēlējusies juridisko pamatu. Šajā ziņā Tiesa konstatēja, ka no LESD 349. panta formulējuma izriet, ka ar to Padomei tiek ļauts dažādās jomās paredzēt īpašus pasākumus, lai ņemtu vērā tālāko reģionu ekonomisko un sociāli strukturālo stāvokli, ko apgrūtina vairāki minētā panta pirmajā daļā identificētie faktori, kas, nemainoties un cits citu papildinot, nopietni kavē to attīstību. Lai noraidītu Komisijas argumentu, ka šis pants esot piemērojams tikai tad, ja būtu jāatkāpjas no primāro tiesību normu piemērošanas tālākajiem reģioniem, nevis tad, ja šo reģionu īpašajam stāvoklim būtu jāpielāgo atvasinātie tiesību akti, Tiesa pēc tam, kad bija norādījusi, ka vairākas LESD 349. panta otrajā daļā minētās jomas galvenokārt regulē atvasināto tiesību akti, precizēja, ka ar šo pantu Padome ir pilnvarota paredzēt īpašus pasākumus, lai noteiktu nosacījumus, ar kādiem šajos reģionos piemēro ne tikai Līgumu noteikumus, bet arī atvasināto tiesību noteikumus. Turklāt, lai noraidītu Parlamenta argumentāciju, ka ar LESD 349. pantu Padome netiekot pilnvarota paredzēt pasākumus, kuru vienīgais mērķis ir atlikt atsevišķu Savienības tiesību normu piemērošanu tālākajiem reģioniem, Tiesa uzsvēra, ka no 349. panta teksta un mērķiem izriet, ka nekas

14| Tiesas 2014. gada 26. novembra spriedums Parlaments un Komisija/Padome (C-103/12 un C-165/12, EU:C:2014:2400).

15| Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1385/2013, ar kuru groza Padomes Regulas (EK) Nr. 850/98 un (EK) Nr. 1224/2009 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1069/2009, (ES) Nr. 1379/2013 un (ES) Nr. 1380/2013 pēc Majotas statusa maiņas attiecībā uz Eiropas Savienību (OV L 354, 86. lpp.).

16| Padomes 2013. gada 17. decembra Direktīva 2013/64/ES, ar kuru groza Padomes Direktīvas 91/271/EEK un 1999/74/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK, 2006/7/EK, 2006/25/EK un Direktīvu 2011/24/ES pēc Majotas statusa maiņas attiecībā uz Eiropas Savienību (OV L 353, 8. lpp.).

17| Padomes 2013. gada 17. decembra Direktīva 2013/62/ES, ar ko groza Direktīvu 2010/18/ES, ar ko īsteno pārskatīto *BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP* un *ETUC* pamatnolīgumu par vecāku atvaļinājumu saistībā ar Majotas statusa grozīšanu attiecībā uz Eiropas Savienību (OV L 353, 7. lpp.).

neļauj izslēgt to, ka Savienības tiesību normas pilnas piemērojamības atlikšana varētu izrādīties vispienācīgākais pasākums tālākā reģiona ekonomiskā un sociāli strukturālā stāvokļa ņemšanai vērā.

Tādējādi Tiesa pēc tam, kad bija izvērtējusi katra apstrīdētā akta mērķus un saturu, secināja, ka tajos esošie pasākumi tika paredzēti, ņemot vērā Majotas ekonomisko un sociāli strukturālo stāvokli LESD 349. panta pirmās daļas izpratnē, un atbilstoši LESD 349. panta trešajai daļai tiem ir saikne ar šī reģiona īpatnībām un grūtībām. Līdz ar to Komisijai un Parlamentam nav pamata apgalvot, ka LESD 349. pantu nevarēja izmantot kā apstrīdēto tiesību aktu juridisko pamatu.

2. IESTĀŽU KOMPETENCE UN PILNVARAS

Runājot par lietām, kas attiecas uz iestāžu kompetenci un pilnvarām [18], varētu norādīt uz trim virspalātas pasludinātiem spriedumiem. Visi šie spriedumi attiecas uz Komisiju un ir saistīti attiecīgi ar regulas priekšlikuma atsaukšanu likumdošanas procedūras laikā, ar apsvērumu iesniegšanu Savienības vārdā starptautiskai tiesai, kā arī ar šīs iestādes deleģētajām pilnvarām un īstenošanas pilnvarām.

2015. gada 14. aprīlī ar spriedumu **Padome/Komisija** (C-409/13, EU:C:2015:217) Tiesa noraidīja Padomes prasību atcelt Komisijas *lēmumu atsaukt savu priekšlikumu Parlamenta un Padomes regulai, ar ko nosaka vispārīgus noteikumus par makrofinansiālās palīdzības sniegšanu trešajām valstīm* [19]. Minētajā prasībā Padome, kuru atbalstīja desmit dalībvalstis, cita starpā apgalvoja, pirmkārt, ka, atsaucot minēto priekšlikumu, Komisija esot pārsniegusi tai Līgumos noteiktās pilnvaras un tādējādi esot apdraudējusi institucionālo līdzsvaru un, otrkārt, ka Komisija esot pārkāpusi lojālas sadarbības principu.

Savā spriedumā Tiesa secināja, ka no LES 17. panta 2. punkta, skatot to kopsakarā ar LESD 289. un 293. pantu, izriet, ka Komisijas tiesības parastās likumdošanas procedūras ietvaros neaprobežojas tikai ar priekšlikuma iesniegšanu un pēc tam kontaktu sekmēšanu un centieniem tuvināt Parlamenta un Padomes nostājas. Tāpat kā principā Komisija var izlemt – iesniegt vai neiesniegt tiesību akta priekšlikumu – un vajadzības gadījumā noteikt tā priekšmetu, mērķi un saturu, tai ir arī tiesības grozīt savu priekšlikumu vai pat vajadzības gadījumā to atsaukt, kamēr vien Padome nav lēmusi. Šī iespēja atsaukt priekšlikumu tomēr nevar šai iestādei piešķirt veto tiesības likumdošanas procesa gaitā, kas būtu pretrunā kompetences piešķiršanas un institucionālā līdzsvara principiem.

Tiesas ieskatā, ja ar Parlamenta un Padomes plānotajiem grozījumiem leģislatīva akta priekšlikums tiek sagrozīts tādējādi, ka tiek radīts šķērslis tā mērķu sasniegšanai un līdz ar to zūd tā pieņemšanas jēga, Komisijai ir tiesības to atsaukt. Konkrētajā lietā Tiesa nosprieda, ka priekšlikuma atsaukšana ir attaisnota, jo Padome un Parlaments vēlējās, lai katra lēmuma par makrofinansiālās palīdzības piešķiršanu pieņemšanai Komisijas īstenošanas pilnvaras tiktu aizstātas ar parasto likumdošanas procedūru. Tomēr LESD 289. panta 1. punktā paredzētās procedūras piemērošana ne tikai liegtu sasniegt priekšlikuma galveno mērķi, proti, izbeigt šo lēmumu pieņemšanas procesu, lai paātrinātu lēmumu pieņemšanu un uzlabotu makrofinansiālās palīdzības politikas efektivitāti, bet būtu arī pretrunā mērķim saskaņotības nolūkā pielāgot makrofinansiālās palīdzības piešķiršanas procedūru tai procedūrai, kas ir piemērojama citiem Savienības finanšu instrumentiem ārējās palīdzības jomā. Tā kā Komisijas atsaukšanas pilnvaras nav nošķiramas no šai iestādei piešķirtajām iniciatīvas tiesībām un to īstenošana ir noteikta LES 17. panta 2. punktā, to aplūkojot kopsakarā ar LESD 289. un 293. pantu,

18 | Viens cits spriedums, kas aplūkots šajā ziņojumā, attiecas cita starpā uz iestāžu kompetenci un pilnvarām: 2015. gada 28. aprīļa spriedums Komisija/*Padome* (C-28/12, EU:C:2015:282), kas izklāstīts XXI nodaļā "Starptautiskie nolīgumi".

19 | Attiecībā uz prasības pieņemamību minētajā spriedumā Tiesa nosprieda, ka Komisijas lēmums atsaukt tiesību akta priekšlikumu var tikt atzīts par aktu, par kuru var celt prasību atcelt tiesību aktu, jo, izbeidzot ar iesniegto priekšlikumu uzsākto likumdošanas procedūru, šāds lēmums traucē Parlamentam un Padomei īstenot, kā tie to būtu vēlējušies, to leģislatīvās funkcijas saskaņā ar LES 14. panta 1. punktu un 16. panta 1. punktu.

Tiesa turklāt secināja, ka šajā lietā nevar būt runa par LES 10. panta 1. un 2. punktā paredzētā demokrātijas principa pārkāpumu.

Tiesa precizēja, ka Komisija tomēr var atsaukt savu priekšlikumu tikai pēc tam, kad tā, ņemot vērā lojālo sadarbību, kurai saskaņā ar LES 13. panta 2. punktu parastās likumdošanas procedūras ietvaros ir jāvalda Savienības iestāžu attiecībās, ir pienācīgi ņēmusi vērā Parlamenta un Padomes bažas, kas ir to nodoma grozīt minēto priekšlikumu pamatā. Konkrētajā lietā nav konstatēts nekāds lojālas sadarbības principa pārkāpums, jo Padome un Parlaments nav atteikušies no nodoma saglabāt parasto likumdošanas procedūru makrofinansiālās palīdzības lēmumu pieņemšanas mērķiem, lai gan šīs iestādes zināja par šī priekšlikuma atsaukšanas iespēju, ņemot vērā Komisijas šajā ziņā atkārtoti izteiktos pamatotus brīdinājumus.

Ar 2015. gada 6. oktobrī pasludināto spriedumu **Padome/Komisija** (C-73/14, EU:C:2015:663) Tiesa noraidīja Padomes prasību atcelt Komisijas *lēmumu iesniegt Savienības vārdā rakstveida ziņojumu Starptautiskajam Jūras tiesību tribunālam (turpmāk tekstā – "ITLOS") lietā, kurā Apakšreģionālā zvejniecības* Komisija [20] *lūdza šo tiesu sniegt konsultatīvu atzinumu*. Savā prasībā Padome, kuru atbalstījušas vairākas dalībvalstis, būtībā norādīja, ka šī ziņojuma saturs esot bijis iepriekš jāapstiprina atbilstoši LES 16. panta 1. punkta otrajam teikumam, ar kuru Padomei ir rezervētas Savienības politikas veidošanas funkcijas.

Savas prasības pamatojumam Padome izvirzīja pirmo pamatu par LES 13. panta 2. punktā paredzētā kompetenču piešķiršanas principa pārkāpumu. Šajā ziņā Tiesa vispirms norādīja, ka šajā lietā aplūkotais konsultatīva atzinuma pieteikums vismaz daļēji attiecas uz jūras bioloģisko resursu saglabāšanas jomu saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku, kas saskaņā ar LESD 3. panta 1. punkta d) apakšpunktu ir joma, kurā Savienībai ir ekskluzīva kompetence, un ka Savienībai kā Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijas [21], uz kuras pamata izveidots *ITLOS*, līgumslēdzējai bija kompetence piedalīties konsultatīvā atzinuma procedūrā minētajā tiesā.

Turpinājumā, lai noraidītu dažu dalībvalstu izvirzīto argumentu, ka LESD 335. pants par to, ka Komisija pārstāv Savienību valsts tiesās, neattiecoties uz tiesvedību starptautiskajās tiesās, Tiesa atgādināja, ka, lai gan šis noteikums saskaņā ar tā formulējumu attiecas tikai uz dalībvalstīm, tajā ir ietverts vispārīgs princips, ka Savienībai ir tiesībspēja un ka šajā nolūkā to pārstāv Komisija. No tā izriet, ka LESD 335. pants dod Komisijai pamatu pārstāvēt Savienību tiesvedībā *ITLOS*. Turklāt, lai nospriestu par LESD 218. panta 9. punkta, saskaņā ar kuru Padomes kompetence tostarp attiecas uz Savienības vārdā pieņemamajām nostājām kādā "struktūrā", kas ir izveidota ar starptautisku nolīgumu, nepiemērojamību, Tiesa uzsvēra, ka šī lieta attiecas uz tādas nostājas formulēšanu, kas Savienības vārdā paužama starptautiskai tiesas "struktūrai", kurai ir lūgts izdot konsultatīvu atzinumu, turklāt kompetence un atbildība par šāda atzinuma pieņemšanu ir tikai šīs struktūras locekļiem, kuri šajā nolūkā rīkojas pilnīgi neatkarīgi no pusēm. Visbeidzot, pēc tam, kad Tiesa bija secinājusi, ka Savienības vārdā nosūtītā ziņojuma, kurā tika piedāvātas atbildes uz zvejas lietā uzdotajiem jautājumiem, mērķis bija nevis noteikt politiku šajā jomā LES 16. panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē, bet gan iesniegt *ITLOS* juridisku apsvērumu kopumu, kas minētajai tiesai vajadzības gadījumā ļautu sniegt pamatotu konsultatīvu atzinumu par tai uzdotajiem jautājumiem, tā nosprieda, ka Komisija nav pārkāpusi minēto tiesību normu, līdz ar ko pirmais pamats ir noraidāms.

Lai noraidītu otro Padomes prasības pamatu, saskaņā ar kuru Komisija esot pārkāpusi lojālas sadarbības principu, Tiesa pēc tam, kad bija norādījusi, ka saskaņā ar šo principu Komisijai, kad tā iecerējusi Savienības vārdā

20 | Apakšreģionālā zvejniecības komisija ir starpvaldību sadarbības organizācija zvejniecības jomā, kura ir izveidota ar 1985. gada 29. marta konvenciju, un to veido Kaboverdes Republika, Gambijas Republika, Gvinejas Republika, Gvinejas-Bisavas Republika, Mauritānijas Islāma Republika, Senegālas Republika un Sjerraleones Republika.

21 | Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencija, kas parakstīta Montegobejā 1982. gada 10. decembrī un stājusies spēkā 1994. gada 16. novembrī, Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 1998. gada 23. marta Lēmumu 98/392/EK par Eiropas Kopienas parakstīto ANO 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvenciju un 1994. gada 28. jūlija Nolīgumu par minētās konvencijas XI daļas īstenošanu (OV L 179, 1. lpp.).

paust nostāju starptautiskā tiesā, ir iepriekš jāapspriežas ar Padomi, konstatēja, ka konkrētajā lietā Komisija, pirms tā iesniedza *ITLOS* Savienības viedokli, bija nosūtījusi Padomei darba dokumentu, kas ticis vairākkārt pārstrādāts, lai ņemtu vērā divās Padomes darba grupās paustos apsvērumus.

Ar 2015. gada 16. jūlijā pasludināto spriedumu **Komisija/Parlaments un Padome** (C-88/14, EU:C:2015:499) Tiesa noraidīja Komisijas prasību *atcelt Regulas Nr. 1289/2013, ar kuru groza Padomes Regulu Nr. 539/2001, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas* [22], *1. panta 1. un 4. punktu*, ciktāl šīs tiesību normas piešķir Komisijai deleģētās pilnvaras LESD 290. panta 1. punkta izpratnē, nevis īstenošanas pilnvaras LESD 291. panta 2. punkta izpratnē.

Minētajā spriedumā Tiesa sniedza precizējumus par atšķirību starp deleģēto pilnvaru un īstenošanas pilnvaru piešķiršanu. Šajā ziņā tā atgādināja, ka no LESD 290. panta 1. punkta izriet, ka ar leģislatīvo aktu Komisijai var tikt deleģētas pilnvaras pieņemt vispārpiemērojamus neleģislatīvus aktus, kas papildina vai groza atsevišķus nebūtiskus leģislatīvā akta elementus, ar nosacījumu, ka leģislatīvajā aktā, ar kuru piešķir šādas pilnvaras, konkrēti ir noteikti pilnvaru deleģēšanas mērķi, saturs, apjoms un ilgums, kas nozīmē, ka deleģēto pilnvaru piešķiršana attiecas uz tādu noteikumu pieņemšanu, kuri iekļaujas ar pamata leģislatīvo aktu paredzētajā tiesiskajā regulējumā. Turpretī, izmantojot tai saskaņā ar LESD 291. panta 2. punktu piešķirtās īstenošanas pilnvaras, attiecīgai iestādei ir jāprecizē leģislatīvā akta saturs, lai nodrošinātu tā vienveidīgas īstenošanas nosacījumus visās dalībvalstīs. Šajā kontekstā Komisija, izmantojot īstenošanas pilnvaras – atšķirībā no pilnvarām, kas tai ir saistībā ar deleģēto pilnvaru izmantošanu –, nevar ne grozīt, ne papildināt leģislatīvu aktu pat tā nebūtiskos aspektos. Turpinājumā Tiesa uzsvēra, ka ne Komisijai ar leģislatīvu aktu piešķirtās rīcības brīvības esamībai, ne tās apmēram nav nozīmes, lai noteiktu, vai uz pieņemamo aktu attiecas LESD 290. vai 291. pants. Proti, no LESD 290. panta 1. punkta izriet, ka Savienības likumdevēja izdarītās izvēles piešķirt Komisijai deleģētās pilnvaras tiesiskums ir atkarīgs tikai no tā, vai akti, kas šai iestādei ir jāpieņem, pamatojoties uz šo piešķīrumu, ir vispārpiemērojami un vai tie papildina vai groza leģislatīvā akta nebūtiskos elementus.

Konkrētajā lietā Tiesa secināja, ka Savienības likumdevējs ir piešķīris Komisijai pilnvaras LESD 290. panta 1. punkta izpratnē grozīt Regulas Nr. 539/2001 [23] normatīvo saturu, it īpaši minētās regulas II pielikumu, kas ietver to valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem neattiecas vīzu prasības. Šajā ziņā akta, kas ir pieņemts, pamatojoties uz Regulas Nr. 539/2001, kas grozīta ar Regulu Nr. 1289/2013, 1. panta 4. punkta f) apakšpunktu, sekas ir tādas, ka divpadsmit vai astoņpadsmit mēnešu laikposmā no jauna tiek ieviesta vīzu prasība attiecībā uz visiem tās trešās valsts pilsoņiem, kas ir ietverta šīs regulas II pielikumā iekļautajā sarakstā, attiecībā uz uzturēšanos, kura saskaņā ar minētās regulas 1. panta 2. punkta noteikumiem ir atbrīvota no šādas prasības. Attiecībā uz visiem šiem pilsoņiem akts, kas ir pieņemts, pamatojoties uz Regulas Nr. 539/2001 1. panta 4. punkta f) apakšpunktu, tādējādi groza, kaut arī tikai uz laiku, attiecīgā leģislatīvā akta normatīvo saturu. Proti, uz šīs tiesību normas pamata pieņemta akta sekas, izņemot to pagaidu raksturu, visos aspektos ir identiskas tām, ko rada norādes uz attiecīgo trešo valsti formāla pārnešana no grozītās Regulas Nr. 539/2001 II pielikuma uz tās I pielikumu, kurā ietverts to valstu saraksts, kuru pilsoņiem piemēro vīzas prasību.

22| Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regula (ES) Nr. 1289/2013, ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 539/2001, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas (OV L 347, 74. lpp.).

23| Padomes 2001. gada 15. marta Regula (EK) Nr. 539/2001, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas (OV L 81, 1. lpp.).

3. PIEKĻUVE DOKUMENTIEM

Ar 2015. gada 16. jūlijā pasludināto spriedumu ***ClientEarth*/Komisija** (C-612/13 P, EU:C:2015:486) Tiesa daļēji apmierināja *ClientEarth* apelācijas sūdzību par Vispārējās tiesas spriedumu, ar kuru tā bija noraidījusi *prasību atcelt* Komisijas *tiešu lēmumu atteikt pilnu piekļuvi pētījumiem par dažādu dalībvalstu tiesību aktu atbilstību Savienības vides tiesībām* [24]. Šajā lietā Tiesai bija iespēja precizēt savu judikatūru attiecībā uz piekļuves tiesību izņēmumu saistībā ar izmeklēšanas mērķu aizsardzību Regulas Nr. 1049/2001 [25] 4. panta 2. punkta trešā ievilkuma izpratnē.

Pirmām kārtām, Tiesa nosprieda, ka pētījumi, ko pēc Komisijas lūguma un tās uzdevumā veicis ārējais pakalpojumu sniedzējs ar konkrētu mērķi pārbaudīt dažādu direktīvu transponēšanas procesa stāvokli atsevišķās dalībvalstīs, ietilpst izmeklēšanas jēdzienā minētā 4. panta 2. punkta izpratnē. Proti, šādi pētījumi ir daļa no instrumentiem, kas Komisijai ir pieejami, lai uzraudzītu Savienības tiesību piemērošanu, lai atklātu iespējamos dalībvalstu pienākuma transponēt attiecīgās direktīvas neizpildes gadījumus un lai vajadzības gadījumā nolemtu sākt procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi pret minētajām dalībvalstīm.

Otrām kārtām, Tiesa atgādināja, ka attiecīgā iestāde, lai atteiktu piekļuvi dokumentam, var pamatoties uz vispārīgiem pieņēmumiem, kas attiecas uz noteiktām dokumentu kategorijām, piemēram, dokumentiem, kas ietilpst administratīvās lietas materiālos attiecībā uz procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi, un ka līdzīgi apsvērumi var tikt attiecināti uz tāda paša rakstura dokumentu publiskošanas pieteikumiem. Konkrētajā lietā, pēc Tiesas domām, Vispārējā tiesa pamatoti ir uzskatījusi, ka Komisija bija tiesīga vispārīgi uzskatīt, ka, pilnībā publiskojot pirmo attiecīgo pētījumu kategoriju, proti, tos pētījumus, kuri brīdī, kad tika pieņemts tiešais lēmums atteikt pilnu piekļuvi šiem pētījumiem, jau bija iekļauti lietas materiālos attiecībā uz procedūras sakarā ar pienākumu neizpildi pirmstiesas posmu, kas uzsākts, nosūtot attiecīgajai dalībvalstij argumentētu atzinumu saskaņā ar LESD 258. panta pirmo daļu, tiktu kaitēts minēto izmeklēšanas mērķu aizsardzībai. Proti, šāda publiskošana varētu mainīt šī procedūras sakarā ar pienākumu neizpildi posma raksturu un norisi, sarežģījot sarunu procesu starp Komisiju un attiecīgo dalībvalsti, kā arī centienus panākt abpusēju vienošanos, kas ļautu izbeigt pārmesto pienākumu neizpildi. Tiesas ieskatā šo secinājumu nevar atspēkot apstāklis, ka minētos pētījumus ir veicis ārējais uzņēmums un ka tie neatspoguļo Komisijas nostāju.

Turpretim Tiesa secināja, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, atzīstot, ka Komisija tiesiski varēja paplašināt konfidencialitātes prezumpcijas apjomu, attiecinot to uz otro pētījumu kategoriju, proti, pētījumiem, kas tiešā lēmuma atteikt piekļuvi pieņemšanas brīdī nebija ļāvuši nosūtīt attiecīgajai dalībvalstij argumentētu atzinumu. Pirmkārt, šāda argumentācija nav saderīga ar prasību, ka šī prezumpcija ir jāinterpretē un jāpiemēro strikti. Otrkārt, kamēr Komisija nebija nosūtījusi dalībvalstij brīdinājuma vēstuli, tiešā lēmuma atteikt piekļuvi pieņemšanas datumā joprojām nebija skaidrs, vai attiecīgie pētījumi ļaus uzsākt procedūras sakarā ar pienākumu neizpildi pirmstiesas posmu. Līdz ar to šādā situācijā Komisijai katrā gadījumā atsevišķi ir jāizvērtē, vai var tikt piešķirta pilna piekļuve šajā otrajā kategorijā ietilpstošajiem pētījumiem.

24 | Vispārējās tiesas 2013. gada 13. septembra spriedums *ClientEarth*/Komisija (T-111/11, EU:T:2013:482).

25 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

IV. SAVIENĪBAS TIESĪBAS UN VALSTS TIESĪBAS

Spriedumā ***Ferreira da Silva* u.c.** (C-160/14, EU:C:2015:565), kas pasludināts 2015. gada 9. septembrī lietā par "uzņēmējsabiedrības īpašumtiesību pārejas" jēdzienu Direktīvas 2001/23 par darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu īpašnieka maiņas gadījumā [26] izpratnē, Tiesa nosprieda, ka *Savienības tiesības un it īpaši principi, kas noteikti judikatūrā par valsts atbildību par privātpersonām nodarītu kaitējumu sakarā ar Savienības tiesību pārkāpumu, ko ir pieļāvusi tiesa, kuras nolēmumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt*, ir interpretējami tādējādi, ka tiem pretrunā ir tādi valsts tiesību akti, kas kā prasības sakarā ar atbildību celšanas priekšnosacījumu izvirza šīs tiesas pieņemtā nolēmuma, ar kuru ir nodarīts kaitējums, atcelšanu, lai gan šāda atcelšana praktiski ir neiespējama.

Proti, ņemot vērā tiesu iestāžu būtisko lomu to tiesību aizsardzībā, kas privātpersonām izriet no Savienības tiesību normām, šo normu pilnīga efektivitāte būtu apdraudēta un tajās atzīto tiesību aizsardzība būtu vājināta, ja būtu izslēgts, ka privātpersonas zināmos apstākļos var saņemt atlīdzinājumu, ja to tiesības ir tikušas aizskartas Savienības tiesību pārkāpuma dēļ, kas pieļauts ar tādas dalībvalsts tiesas nolēmumu, kura lietu izskata pēdējā instancē, un kas konkrētajā gadījumā izpaužas kā pienākuma vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu neizpilde [27]. Tādējādi, ja ir izpildīti nosacījumi attiecībā uz valsts atbildības iestāšanos, valstij, pamatojoties uz savām valsts tiesībām, ir jānovērš kaitējuma radītās sekas, ar noteikumu, ka valsts tiesību aktos ietvertie nosacījumi par zaudējumu atlīdzību nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kuri attiecas uz līdzīgām prasībām, kuras var tikt celtas šajā dalībvalstī (līdzvērtības princips), un to piemērošana praksē nav tāda, kas atlīdzinājuma saņemšanu padara neiespējamu vai ļoti apgrūtinātu (efektivitātes princips).

Šķērsli, kas traucē efektīvi piemērot Savienības tiesības un it īpaši pamatprincipu par valsts atbildību par Savienības tiesību pārkāpumu, kurš ir Savienības pamatā esošās Līgumu sistēmas neatņemams elements, turklāt nevar pamatot *res judicata* spēka princips, jo procedūrai, kas ir paredzēta valsts atbildības noteikšanai, nav tāds pats mērķis un tajā ne vienmēr ir iesaistīti tie paši lietas dalībnieki kā procedūrā, kuras rezultātā ir pieņemts nolēmums, kurš ir ieguvis *res judicata* statusu. Turklāt tiesiskās noteiktības princips nekādā ziņā nedrīkst apdraudēt principu par valsts atbildību par privātpersonām nodarīto kaitējumu, pieļaujot Savienības tiesību pārkāpumus, kuros šī valsts ir vainojama.

Tādēļ, tā kā pamatlietā aplūkotie valsts tiesību akti var padarīt pārmērīgi grūtu atlīdzinājuma saņemšanu par kaitējumu, kas radies Savienības tiesību pārkāpuma dēļ, jo gadījumi, kuros attiecīgais tiesas nolēmums var tikt pārskatīts, ir ļoti ierobežoti, un ņemot vērā atbildi, ko Tiesa sniegusi par lietas būtību [28], valstij būs jāatlīdzina prasītāju pamatlietā zaudējumi.

26| Padomes 2001. gada 12. marta Direktīva 2001/23/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmējsabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV L 82, 16. lpp.).

27| Tās sprieduma daļas izklāstam, kas attiecas uz šo aspektu, skat. V nodaļas 1. daļu "Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu".

28| Pēc būtības lietas attiecas uz to, kā interpretēt iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minēto Direktīvu 2001/23/EK, kurā paredzēts, ka īpašumtiesības nododošās personas tiesības un pienākumi, kas izriet no darba līguma vai darba attiecībām, kas pastāv īpašumtiesību pārejas dienā, pāriet īpašumtiesību saņēmējam. Minētajā spriedumā Tiesa "uzņēmējsabiedrības īpašumtiesību pārejas" jēdzienu interpretēja tādējādi, ka tas attiecas uz situāciju, kurā uzņēmuma, kas darbojas čarterreisu tirgū, darbība tiek izbeigta ar tā vairākuma akcionāra, kurš pats ir gaisa pārvadājumu uzņēmums, lēmumu un kurā līdz ar to pēdējais minētais aizstāj likvidēto uzņēmumu, pārņemot lidmašīnu nomas līgumus un izpildāmos līgumus par čarterreisiem, veic darbību, ko agrāk nodrošināja likvidētais uzņēmums, atjauno darbā dažus no darbiniekiem, kuri agrāk strādāja šajā uzņēmumā, uzticot viņiem darba pienākumus, kas ir identiski agrāk veiktajiem pienākumiem, un no minētā uzņēmuma pārņem neliela izmēra aprīkojumu.

V. EIROPAS SAVIENĪBAS TIESVEDĪBAS

1. LŪGUMS SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU

2015. gada 4. jūnijā pasludinātajā spriedumā ***Kernkraftwerke Lippe-Ems*** (C-5/14, EU:C:2015:354) Tiesa ir skaidrojusi principus, kas attiecas uz *saikni starp prejudiciālā nolēmuma tiesvedību un blakusprocesu atbilstības konstitūcijai pārbaudi* [29]. Pamatlietā valsts tiesai cita starpā bija jāatrisina jautājums par Vācijas tiesiskā regulējuma, kurā ir paredzēts uzlikt nodokli kodoldegvielas izmantošanai rūpnieciskā elektroenerģijas ražošanā, spēkā esamību. Tomēr jautājumu par šī tiesiskā regulējuma atbilstību Vācijas pamatlikumam paralēlā tiesvedībā izskatīja *Bundesverfassungsgericht* [Vācijas Konstitucionālā tiesa].

Savā spriedumā Tiesa atgādināja, ka LESD 267. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesa, kurai ir šaubas gan par valsts tiesību akta atbilstību Savienības tiesībām, gan par tā atbilstību attiecīgās dalībvalsts konstitūcijai, nezaudē iespēju un arī attiecīgā gadījumā netiek atbrīvota no pienākuma vērsties Tiesā ar jautājumiem par minēto tiesību interpretāciju vai spēkā esamību tādēļ, ka valsts tiesā, kurai ir pienākums veikt pārbaudi par šo pašu tiesību aktu atbilstību konstitūcijai, norisinās blakusprocess par šo pārbaudi.

Proti, pirmkārt, valsts tiesām ir visplašākās tiesības vērsties Tiesā, ja tās uzskata, ka tajās izskatāmā lieta rada jautājumus par Savienības tiesību normu interpretāciju vai to spēkā esamības vērtējumu un ka ir vajadzīgs nolēmums par tiem. Otrkārt, Savienības tiesību efektivitāte tiktu apdraudēta un LESD 267. panta lietderīgā iedarbība tiktu vājināta, ja valsts tiesai būtu liegts vērsties Tiesā ar prejudiciāliem jautājumiem un nekavējoties piemērot Savienības tiesības atbilstoši Tiesas nolēmumam vai judikatūrai tādēļ, ka nav noslēdzies blakusprocess par atbilstības konstitūcijai pārbaudi. Visbeidzot, valsts procesuālās normas esamība nevar apdraudēt valsts tiesu tiesības iesniegt Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja tās šaubās par Savienības tiesību interpretāciju, kā tas bija pamatlietā.

Attiecībā uz *Bundesverfassungsgericht* uzsāktās tiesvedības ietekmi uz to, vai Savienības tiesību interpretācijai ir nozīme, lai atrisinātu strīdu pamatlietā, Tiesa atgādināja, ka, ciktāl šis strīds un prejudiciālie jautājumi neatkarīgi no pamatlietā aplūkoto tiesību normu atbilstības konstitūcijai attiecas uz valsts tiesiskā regulējuma, kurā paredzēts iekasēt nodokli par kodoldegvielas izmantošanu, atbilstību Savienības tiesībām, nav acīmredzams, ka lūgtajai interpretācijai nebūtu nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu vai ka problēmai būtu hipotētisks raksturs, vai arī ka Tiesas rīcībā nav faktisko un tiesisko elementu, kas vajadzīgi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem.

Lietā ***Ferreira da Silva*** **u.c.** (C-160/14, EU:C:2015:565), kas jau minēta iepriekš [30], Tiesa aplūkoja *valsts tiesu, kuru nolēmumus nevar pārsūdzēt tiesā, pienākumu vērsties Tiesā* ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu gadījumā, ja kāda Savienības tiesību norma zemāku instanču tiesās tiek izvērtēta nevienveidīgi. Konkrētajā lietā runa bija par "uzņēmējsabiedrības īpašumtiesību pārejas" jēdzienu Direktīvas 2001/23 izpratnē.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka, protams, citu valsts tiesu pieņemtu pretrunīgu nolēmumu esamība vien principā nevar būt izšķirošs faktors, kas var uzlikt LESD 267. panta trešajā daļā noteikto pienākumu. Tomēr apstākļos, kad vienlaikus pastāv gan pretrunīgi judikatūras virzieni valsts līmenī jautājumā par kādu Savienības tiesību normā ietverto jēdzienu, gan biežas šī jēdziena interpretācijas grūtības dažādās dalībvalstīs, valsts tiesai, kuras nolēmumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt tiesā, ir jāpilda savs pienākums vērsties Tiesā, lai novērstu Savienības tiesību kļūdainas interpretācijas risku.

29 | Attiecībā uz šī sprieduma daļu, kas attiecas uz nodokļu jautājumiem, skat. XIII nodaļu "Noteikumi par nodokļiem".

30 | Šis spriedums ir aplūkots IV nodaļā "Savienības tiesības un valsts tiesības".

2. PRASĪBA ATCELT TIESĪBU AKTU

Ar 2015. gada 28. aprīlī pasludināto spriedumu ***T & L Sugars* un *Sidul Açúcares*/Komisija** (C-456/13 P, EU:C:2015:284) Tiesas virspalāta noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzēju apelācijas sūdzību, kurā bija lūgts *atcelt Vispārējās tiesas spriedumu* [31], *ar kuru tā cita starpā noraidīja kā nepieņemamu divu Savienībā reģistrētu importēta cukurniedru cukura pārstrādes sabiedrību celto prasību atcelt vairākas* Komisijas *regulas* cukura nozarē, konkrēti, Regulu Nr. 222/2011, ar ko nosaka ārkārtas pasākumus attiecībā uz cukura un izoglikozes laišanu Savienības tirgū 2010./2011. tirdzniecības gadā [32], un Īstenošanas regulu Nr. 293/2011 [33], kā arī Īstenošanas regulu Nr. 302/2011, ar ko atver īpašu importa tarifa kvotu tam pašam tirdzniecības gadam [34], un Īstenošanas regulu Nr. 393/2011 [35].

Ar vienu no apelācijas sūdzības pamatošanai izvirzītajiem pamatiem apelācijas sūdzības iesniedzējas tostarp apgalvoja, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, jo tā prasības atzinusi par nepieņemamām, pamatojoties uz konstatējumu, ka pasākumi, ko valsts iestādes veikušas saistībā ar strīdīgajām regulām, ir īstenošanas pasākumi LESD 263. panta ceturtās daļas izpratnē.

Atbildot uz šo apelācijas sūdzības pamatu, Tiesa norādīja, ka Regulas Nr. 222/2011 un Nr. 293/2011 apelācijas sūdzības iesniedzējas neskar tieši, jo, pirmkārt, tām nav cukura ražotāju statusa, kas prasīts ar apstrīdētajām regulām, un, otrkārt, minētās regulas tieši neietekmē to tiesisko situāciju. Tiesa secināja, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, prasības nepieņemamību pamatojot ar apstākli, ka šīs regulas bija saistītas ar īstenošanas pasākumiem LESD 263. panta ceturtās daļas pēdējās teikuma daļas izpratnē, un neizvērtējot, vai minētās regulas apelācijas sūdzības iesniedzējas skar tieši. Tomēr, tā kā apelācijas tiesvedībā tika konstatēts, ka apstrīdētās regulas apelācijas sūdzības iesniedzējas neskar tieši, Tiesa secināja, ka šī kļūda tiesību piemērošanā nevar būt pamats Vispārējās tiesas sprieduma atcelšanai.

Turpinājumā, runājot par Regulām Nr. 302/2011 un Nr. 393/2011, Tiesa konstatēja, ka tās rada tiesiskas sekas apelācijas sūdzības iesniedzējām tikai ar tādu valsts iestāžu aktu starpniecību, kas pieņemti pēc licenču pieteikumu iesniegšanas. Valsts iestāžu lēmumi par šādu licenču piešķiršanu, ar ko attiecīgajiem uzņēmējiem tiek piemēroti Savienības tiesiskajā regulējumā noteiktie koeficienti, kā arī lēmumi, ar ko pilnībā vai daļēji tiek noraidīta šāda licenču piešķiršana, tātad ir īstenošanas pasākumi LESD 263. panta ceturtās daļas pēdējās teikuma daļas izpratnē. Šo secinājumu neatspēko apgalvojums par valsts līmenī noteikto pasākumu mehānisko raksturu, ņemot vērā, ka šim kritērijam nav nozīmes, izvērtējot pieņemamību minētās tiesību normas izpratnē.

31 | Vispārējās tiesas 2013. gada 6. jūnija spriedums *T & L Sugars* un *Sidul Açúcares*/Komisija (T-279/11, EU:T:2013:299).

32 | Komisijas 2011. gada 3. marta Regula (ES) Nr. 222/2011, ar ko nosaka ārkārtas pasākumus attiecībā uz ārpuskvotas cukura un izoglikozes laišanu Savienības tirgū ar samazinātu pārpalikuma maksājumu 2010./2011. tirdzniecības gadā (OV L 60, 6. lpp.).

33 | Komisijas 2011. gada 23. marta Īstenošanas regula (ES) Nr. 293/2011, ar ko nosaka piešķīruma koeficientu, noraida turpmākus pieteikumus un slēdz periodu pieteikumu iesniegšanai par pieejamajiem ārpuskvotas cukura daudzumiem, kas par samazinātu papildu maksājuma likmi jāpārdod Savienības tirgū (OV L 79, 8. lpp.).

34 | Komisijas 2011. gada 28. marta Īstenošanas regula (ES) Nr. 302/2011, ar ko atver īpašu importa tarifa kvotu noteiktiem cukura daudzumiem 2010./2011. tirdzniecības gadam (OV L 81, 8. lpp.).

35 | Komisijas 2011. gada 19. aprīļa Īstenošanas regula (ES) Nr. 393/2011, ar ko nosaka piešķīruma koeficientus, lai izdotu importa licences, par kurām pieteikumi iesniegti no 2011. gada 1. līdz 7. aprīlim un kuras paredzētas cukura nozares produktu importam atbilstīgi dažām tarifa kvotām, un ar ko pārtrauc šādu licenču pieteikumu iesniegšanu (OV L 104, 39. lpp.).

3. PAGAIDU NOREGULĒJUMS

Ar 2015. gada 23. aprīlī izdoto rīkojumu lietā **Komisija/*Vanbreda Risk & Benefits*** (C-35/15 P(R), EU:C:2015:275) Tiesas priekšsēdētāja vietnieks apelācijas tiesvedības ietvaros atcēla Vispārējās tiesas priekšsēdētāja 2014. gada 4. decembra rīkojumu [36], ar kuru viņš bija apmierinājis *pieteikumu apturēt tā* Komisijas *lēmuma izpildi, ar kuru tā ir noraidījusi piedāvājumu, kuru pretendents bija iesniedzis pēc uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus iepirkumā* par īpašuma un personu apdrošināšanu, un ir piešķīrusi šī līguma slēgšanas tiesības citai sabiedrībai. Savā rīkojumā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs bija mīkstinājis steidzamības nosacījumu, konstatējot, ka noraidītajam pretendentam ir grūti pierādīt, ka pastāv risks ciest neatgriezenisku kaitējumu [37]. Līdz ar to viņš secināja, ka publisko iepirkumu jomā steidzamības nosacījums jāmīkstina tādējādi, ka var pietikt ar būtiska, bet ne neatgriezeniska kaitējuma konstatēšanu, ja vien *fumus boni juris* ir īpaši smags. Vispārējās tiesas priekšsēdētājs bija pamatojis savu secinājumu ar Savienības tiesību vispārējo principu, proti, Pamattiesību hartas 47. pantā garantētajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

Savā rīkojumā Tiesas priekšsēdētāja vietnieks norādīja, ka, lai gan Direktīva 89/665 par publisko iepirkumu [38] ir adresēta dalībvalstīm un tātad pati par sevi tā neattiecas uz Savienības iestādēm, tomēr, tā kā tajā ir konkretizēts tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā vispārējais princips īpašā publisko iepirkumu jomā, tā ir jāņem vērā attiecībā uz pašas Savienības piešķirtajiem publiskā iepirkuma līgumiem. Saskaņā ar minētās direktīvas normām dalībvalstīm uzliktais pienākums savās valsts tiesībās personai, kura cietusi tāda lēmuma dēļ, kas pieņemts, noslēdzoties publiskā iepirkuma procedūrai, paredzēt iespēju lūgt noteikt pagaidu pasākumus saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 1. punktu, ir attiecināms tikai uz laikposmu no šī lēmuma pieņemšanas līdz līguma noslēgšanas brīdim. Līdz ar to Vispārējās tiesas priekšsēdētājs nepamatoti ir konstatējis, ka noraidītajam pretendentam ir jābūt iespējai panākt pagaidu pasākumu noteikšanu, neattiecinot šo konstatējumu tikai uz laikposmu līdz brīdim, kad līgumslēdzēja iestāde noslēdz līgumu ar izraudzīto pretendentu. Atbilstoši tam, kas noteikts minētajā direktīvā, steidzamības nosacījums publisko iepirkumu jomā tiek mīkstināts tikai tad, ja noraidītais pretendents pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu ir iesniedzis pirms līguma ar izraudzīto pretendentu noslēgšanas. Turklāt uz pašu laika ierobežojumu attiecas divkāršs nosacījums: pirmkārt, pirms līguma noslēgšanas ir jāievēro Regulas Nr. 1268/2012 [39] 171. panta 1. punktā paredzētais desmit dienu nogaidīšanas termiņš un, otrkārt, noraidītā pretendenta rīcībā ir jābūt pietiekamai informācijai, lai šajā termiņā izmantotu tiesības iesniegt pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu.

Konkrētajā lietā, pieņemot galīgo lēmumu par strīdu, priekšsēdētāja vietnieks noraidīja pieteikumu par pagaidu noregulējumu, pamatojot ar to, ka ir ticis ievērots desmit dienu nogaidīšanas termiņš pirms līgumu noslēgšanas starp Komisiju un citu pretendentu un ka attiecīgais līgums tika noslēgts jau labu laiku pirms tam, kad pretendents cēla savu prasību atcelt tiesību aktu un iesniedza pieteikumu par pagaidu noregulējumu [40].

36 | Vispārējās tiesas priekšsēdētāja 2014. gada 4. decembra rīkojums *Vanbreda Risk & Benefits*/Komisija (T-199/14 R, EU:T:2014:1024).

37 | Šis Vispārējās tiesas priekšsēdētāja rīkojums ir detalizēti aplūkots 2014. gada ziņojuma 163. un 164. lappusē.

38 | Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīva 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV L 395, 33. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK (OV L 335, 31. lpp.).

39 | Komisijas 2012. gada 29. oktobra Deleģētā regula (ES) Nr. 1268/2012 par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, piemērošanas noteikumiem (OV L 362, 1. lpp.).

40 | Citās lietās attiecībā uz pieteikumiem par pagaidu noregulējumu publiskā iepirkuma jomā Vispārējās tiesas priekšsēdētājam ir bijusi iespēja piemērot steidzamības nosacījuma mīkstināšanas nosacījumus, ko noteicis Tiesas priekšsēdētāja vietnieks. Skat. 2015. gada 15. jūnija rīkojumu *Close* un *Cegelec*/Parlaments (T-259/15 R, EU:T:2015:378), 37.–47. punkts, un 2015. gada 17. jūlija rīkojumu *GSA* un *SGI*/Parlaments (T-321/15 R, EU:T:2015:522), 27.–29. punkts.

VI. LAUKSAIMNIECĪBA

2015. gada 23. aprīlī pasludinātajā spriedumā ***Zuchtvieh-Export*** (C-424/13, EU:C:2015:259) Tiesai bija iespēja izteikties par *Savienības tiesībās paredzētās dzīvnieku aizsardzības pārvadāšanas uz trešajām valstīm laikā apjomu*. Pamatlietā runa bija par lielopu pārvadājumu no Kemptenes (Vācija) uz Andidžonu (Uzbekistāna), attiecībā uz kuru izbraukšanas vietas iestāde bija pieprasījusi grozīt pārvadājuma plānojumu, lai Regulas Nr. 1/2005 [41] noteikumi tiktu ievēroti arī attiecībā uz pārvadājuma daļu, kas norisinās ārpus Savienības teritorijas. Šajā kontekstā valsts tiesa uzdeva Tiesai jautājumu, vai šīs regulas normas, tās 14. panta 1. punktā paredzot nosacījumus attiecībā uz pārvadājuma žurnālu, kā arī izbraukšanas vietas kompetentās iestādes pilnvarām vajadzības gadījumā pieprasīt grozījumus, ir piemērojamas arī – ja runa ir par pārvadājumu no kādas dalībvalsts uz trešo valsti – pārvadājuma daļai, kas norisinās ārpus Savienības teritorijas.

Atbildot uz šo jautājumu apstiprinoši, Tiesa norādīja, ka Regulas Nr. 1/2005 14. pantā dzīvnieku pārvadājumi no Savienības teritorijas uz trešajām valstīm nav pakļauti kādai īpašai atļauju izsniegšanas sistēmai, kas atšķirtos no tās, kas piemērojama pārvadājumiem, kuri notiek Savienības teritorijā. Līdz ar to, lai izbraukšanas vietas kompetentā iestāde varētu atļaut veikt pārvadājumu, kurā ietilpst šādu dzīvnieku pārvietošana, pārvadājuma organizētājam ir jāiesniedz pārvadājuma žurnāls, kurš atbilst reālajai situācijai un liecina par to, ka regulas noteikumi tiks ievēroti arī attiecībā uz to minētā pārvadājuma daļu, kas norisināsies ārpus Savienības. No pārvadājuma žurnāla izrietošajam pārvadājuma plānojumam ir jāparāda, ka paredzētajā pārvadājumā tiks ievēroti tostarp tehniskie noteikumi attiecībā uz dzirdināšanas un barošanas intervāliem, kā arī pārvadājuma un atpūtas laika ilgumu. Ja tas tā nav, kompetentajai iestādei ir tiesības pieprasīt, lai minētā kārtība tiktu mainīta, nodrošinot minēto noteikumu ievērošanu visā pārvadājumā.

2015. gada 23. decembrī pasludinātajā spriedumā ***The Scotch Whisky Association*** **u.c.** (C-333/14, EU:C:2015:845) Tiesa ir izteikusies par *Vienotās TKO regulas* [42] interpretāciju un par *pasākumu ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību jēdzienu un pamatojumu* LESD 34. un 36. panta izpratnē.

Tiesa, ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu aicināta atbildēt uz dažiem jautājumiem, kas radušies tiesvedībā par valsts tiesiskā regulējuma spēkā esamību un par dekrēta projektu par minimālās cenas noteikšanu alkohola vienībai alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībai, sākumā atzīmēja, ka, lai gan Vienotās TKO regulas 167. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka dalībvalstis nevar atļaut vīnu cenu noteikšanu, tomēr tas tā ir, tikai definējot tirdzniecības normas par piedāvājuma tiesisko regulējumu. Tādējādi, pat ja šāds valsts tiesiskais regulējums varētu apdraudēt Vienoto TKO regulu, jo šāds pasākums ir pretrunā brīvas cenu noteikšanas principam lauksaimniecības produktu tirdzniecībai, pamatojoties uz brīvu konkurenci, uz kuru ir balstīta šī regula, tomēr minētā regula neliedz noteikt minimālo alkohola vienības cenu vīnu mazumtirdzniecībai, ja šis pasākums ir tiešām piemērots cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības mērķa nodrošināšanai un ja, ņemot vērā kopējās lauksaimniecības politikas mērķus, kā arī tirgu kopējās organizācijas pareizu darbību, tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai.

Turpinājumā Tiesa konstatēja, ka aplūkotais valsts tiesiskais regulējums ir atzīstams par pasākumu ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta izpratnē, jo liedzot to, ka zemāka importēto preču pašizmaksa var tikt atspoguļota pārdošanas cenā patērētājam, tas var radīt šķēršļus attiecīgo preču piekļuvei valsts tirgum. Lai gan šāds tiesiskais regulējums var būt piemērots, lai samazinātu alkohola patēriņu

41 | Padomes 2004. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 1/2005 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas un saistīto darbību laikā un grozījumu izdarīšanu Direktīvās 64/432/EEK un 93/119/EK un Regulā (EK) Nr. 1255/97 (OV 2005, L 3, 1. lpp., un labojums – OV 2011, L 336, 86. lpp.).

42 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 671. lpp.).

vispār un bīstamu un kaitīgu patēriņu it īpaši, tomēr to nevar pamatot ar LESD 36. pantā paredzēto atkāpi, ja cilvēku veselību un dzīvību tikpat efektīvi var aizsargāt ar pasākumiem, kas tirdzniecību Savienībā ierobežo mazāk, tostarp paaugstinot nodokļus alkoholiskajiem dzērieniem. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai šis ir tāds gadījums.

Konkrētajā lietā, runājot par samērīguma principa ievērošanas pārbaudi valsts tiesā, Tiesa norādīja, ka, tā kā attiecīgais valsts tiesiskais regulējums vēl nav stājies spēkā, minētajai tiesai ir jābalstās uz informāciju, kas tai ir zināma nolēmuma pieņemšanas brīdī. Proti, valsts tiesai ir jāpārbauda, vai attiecīgās dalībvalsts iesniegtie pierādījumi ļauj saprātīgi uzskatīt, ka atkāpe no preču brīvas aprites principa atbilst samērīguma principam. Šī kontrole tātad nav ierobežota ar to informāciju, kas bija valsts likumdevēja rīcībā, pieņemot šo pasākumu [43].

VII. PĀRVIETOŠANĀS UN APRITES BRĪVĪBAS

1. DARBA ŅĒMĒJU BRĪVA PĀRVIETOŠANĀS

2015. gada 24. februārī spriedumā ***Sopora*** (C-512/13, EU:C:2015:108) Tiesas virspalāta ir lēmusi par *LESD 45. panta interpretāciju* saistībā ar tiesvedību starp Vācijas pilsoni un Nīderlandes nodokļu administrāciju par lēmumu noraidīt ieinteresētās personas pieteikumu par vienotas likmes atbrīvojuma piešķiršanu attiecībā uz faktisko eksteritoriālo izdevumu kompensāciju saistībā ar viņa darbu Nīderlandē. Pamatlietā minētā nodokļu administrācija bija uzskatījusi, ka darba ņēmējam šis atbrīvojums nav piešķirams, jo viņš neatbilst valsts tiesībās paredzētajam nosacījumam, saskaņā ar kuru viņa dzīvesvietai ilgāk par divām trešdaļām no pēdējo 24 mēnešu laikposma pirms viņa pieņemšanas darbā Nīderlandē bija jābūt vairāk nekā 150 kilometru attālumā no Nīderlandes robežas.

Savā spriedumā Tiesa vispirms precizēja, ka, ņemot vērā EKL 45. panta 2. punkta tekstu, saskaņā ar kuru tiek novērsta jebkāda "dalībvalstu darba ņēmēju" diskriminācija pilsonības dēļ, to aplūkojot LESD 26. panta kontekstā, darba ņēmēju pārvietošanās brīvība tāpat aizliedz darba ņēmēju nerezidentu diskrimināciju, ja tā atsevišķu dalībvalstu pilsoņiem nepamatoti rada priekšrocības salīdzinājumā ar citu dalībvalstu pilsoņiem. Attiecībā uz pamatlietā aplūkotajiem valsts tiesību aktiem Tiesa norādīja, ka strīdīgo atbrīvojumu no nodokļa var saņemt visi darba ņēmēji nerezidenti, kuru dzīvesvieta atrodas vairāk nekā 150 kilometru vai mazākā attālumā no Nīderlandes robežas, savukārt šo eksteritoriālo izdevumu deklarēšanas administratīva vienkāršošana, ko rada vienotas likmes režīma priekšrocība, ir paredzēta vienīgi darba ņēmējiem, kas dzīvo vairāk nekā 150 kilometru attālumā no šīs robežas.

Šajā ziņā tā secināja, ka tas vien, ka vienotas likmes atbrīvojuma piešķiršanas mērķiem ir noteikti ierobežojumi attālumam attiecībā uz darba ņēmēju dzīvesvietu un piešķiramā atbrīvojuma maksimālā robeža, par pamatu ņemot attiecīgi valsts, kurā atrodas darba vieta, robežu un nodokļa bāzi, pat ja tiem katrā ziņā ir aptuvens raksturs, pats par sevi nevar radīt netiešu diskrimināciju vai darba ņēmēju brīvas pārvietošanās šķērsli, jo, pirmkārt, šī pasākuma mērķis ir atvieglot brīvu pārvietošanos citās dalībvalstīs dzīvojošiem darba ņēmējiem, kuriem var rasties papildu izdevumi, un, otrkārt, darba ņēmēji, kas dzīvo mazāk nekā 150 km attālumā no robežas, var saņemt to pašu atbrīvojumu, iesniedzot attiecīgus pierādījumus. Taču citādi varētu būt, ja minētie ierobežojumi būtu noteikti tādējādi, ka vienotas likmes režīms sistemātiski būtu pamats faktisko eksteritoriālo izdevumu nepārprotamai pārmērīgai kompensācijai.

43| Vēl viens šajā ziņojumā aplūkotais spriedums attiecas uz lauksaimniecību: 2015. gada 1. decembra spriedums Parlaments un Komisija/Padome (C-124/13 un C-125/13, EU:C:2015:790), kas iztirzāts III nodaļas 1. daļā "Savienības tiesību aktu juridiskais pamats".

2. BRĪVĪBA VEIKT UZŅĒMĒJDARBĪBU UN PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS BRĪVĪBA

Brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā var tikt minēti trīs spriedumi. Pirmais spriedums attiecas uz "Pakalpojumu direktīvā" neatļautajām prasībām, otrais attiecas uz pārskatāmības pienākumu pakalpojumu koncesijas piešķiršanā un ar trešo spriedumu ir precizēti daži direktīvas par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu jēdzieni.

2015. gada 16. jūnijā pasludinātajā spriedumā ***Rina Services* u.c.** (C-593/13, EU:C:2015:399) Tiesas virspalāta cita starpā sniedza precizējumus par *saistību starp Līguma noteikumiem un Direktīvu 2006/123* [44] *par pakalpojumiem iekšējā tirgū (turpmāk tekstā – "Pakalpojumu direktīva")*. Šī sprieduma pamatā ir strīds, kur kāda sabiedrību grupa apstrīdēja Itālijas tiesiskā regulējuma, kurā ir noteikts, ka sabiedrību, kas ir kvalitātes sertifikācijas organizācijas, juridiskajai adresei ir jābūt valsts teritorijā, atbilstību Sabiedrības tiesībām.

Savā spriedumā Tiesa konstatēja, ka pamatlietā aplūkotā prasība par kvalitātes sertifikācijas organizāciju juridisko adresi ir viena no prasībām, kas aizliegtas ar Pakalpojumu direktīvas 14. pantu un nevar tikt attaisnotas.

Tiesas skatījumā, ja dalībvalstīm būtu ļauts ar kādu primāro tiesību normu attaisnot šīs direktīvas 14. pantā aizliegto prasību, šim 14. pantam tiktu liegta lietderīga iedarbība, galu galā neatzīstot tajā ietverto mērķētu saskaņošanu. Proti, kā izriet no "Pakalpojumu direktīvas" preambulas 6. apsvēruma, uzņēmējdarbības brīvības šķēršļus nevar likvidēt, tikai paļaujoties uz LESD 49. panta tiešo piemērošanu, tostarp tādēļ, ka tos izskatīt katrā gadījumā atsevišķi būtu ļoti sarežģīti. Atzīt, ka atbilstoši šīs direktīvas 14. pantam "neatļautās" darbības tomēr var tikt attaisnotas ar primārajām tiesībām, skaidri nozīmētu atkārtoti ieviest šādu pārbaudi katrā atsevišķā gadījumā atbilstoši LESD attiecībā uz visiem uzņēmējdarbības brīvības ierobežojumiem. Taču šāda aizlieguma bez iespējām to attaisnot mērķis ir panākt, lai sistemātiski un ātri tiktu atcelti atsevišķi uzņēmējdarbības brīvības ierobežojumi, kurus Savienības likumdevējs un Tiesas judikatūrā uzskata par tādiem, kas būtiski ietekmē iekšējā tirgus pareizu darbību.

Tādējādi, pat ja "Pakalpojumu direktīvas" 3. panta 3. punkts saglabā piemērojamu LESD 52. panta 1. punktu, kurā dalībvalstīm ir ļauts kāda no tajā norādītajiem iemesliem dēļ attaisnot valsts pasākumus, kas ierobežo brīvību veikt uzņēmējdarbību, tas tomēr nenozīmē, ka Savienības likumdevējs, pieņemot tādu sekundāro tiesību aktu kā "Pakalpojumu direktīva", ar kuru tiek konkretizēta kāda pamatbrīvība, nevar ierobežot noteiktas atkāpes, vēl jo vairāk, ja attiecīgajā sekundāro tiesību normā ir tikai pārņemta pastāvīgā judikatūra, atbilstoši kurai tāda prasība kā tā, kas attiecas uz juridisko adresi, nav saderīga ar pamatbrīvībām, uz kurām var atsaukties tirgus dalībnieki.

2015. gada 17. decembra spriedumā ***UnIS* un *Beaudout Père et Fils*** (C-25/14 un C-26/14, EU:C:2015:821) Tiesa sprieda par *pārskatāmības pienākumu, kas izriet no LESD 56. panta*. Pamatlietas attiecās uz diviem ministra lēmumiem, saskaņā ar kuriem noteiktā darbības jomā uz visiem darba devējiem un darbiniekiem tika attiecināti koplīgumi, kuros kāda sociālā nodrošinājuma sabiedrība bija izraudzīta par vienas vai vairāku sociālā nodrošinājuma vai veselības aprūpes izdevumu atlīdzināšanas papildshēmu vienīgo pārvaldītājsabiedrību.

Savā spriedumā Tiesa vispirms atgādināja, ka, runājot par pakalpojumu koncesiju, kurā iesaistās valsts iestādes, pārskatāmības pienākums ir piemērojams nevis ikvienam darījumam, bet gan tikai tiem, par kuriem pastāv zināma pārrobežu interese, jo tie objektīvi var interesēt saimnieciskās darbības subjektus, kas ir reģistrēti citās dalībvalstīs, nevis tajā, kurā atrodas koncesiju piešķirošā iestāde.

Turpinājumā Tiesa norādīja, ka, ja valsts iestādes iejaukšanās mērķis ir radīt ekskluzīvas tiesības kādam saimnieciskās darbības subjektam, tā principā ir veicama, ievērojot no LESD 56. panta izrietošo pārskatāmības

44 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 36. lpp.).

pienākumu. Tas, ka minētā iejaukšanās notiek, vispārinot līguma, kas noslēgts pēc kolektīvām pārrunām starp kādas darbības nozares darba devējus un darbiniekus pārstāvošām organizācijām, piemērošanas jomu, nenozīmē, ka uz šo iejaukšanos nav attiecināmas no LESD 56. panta izrietošās pārskatāmības prasības. Turklāt pārskatāmības pienākums, lai arī tas nenozīmē, ka noteikti būtu jāveic iepirkuma procedūra, nozīmē pietiekamu atklātības pakāpi, kas ļauj, pirmkārt, nodrošināt konkurenci un, otrkārt, pārbaudīt piešķiršanas procedūras objektivitāti. Konkrētajā lietā ne tas, ka nolīgumi un koplīgumi, kā arī to papildu nolīgumi tiek nogādāti uz administratīvo iestādi un ar tiem var iepazīties internetā, ne tāda atzinuma publicēšana *Oficiālajā Vēstnesī*, atbilstoši kuram ir paredzēts uzsākt šāda papildu nolīguma attiecināšanas uz nozari procedūru, ne arī iespēja jebkurai ieinteresētajai personai paziņot savus apsvērumus pēc šādas publicēšanas, pat kopā ņemti, neatbilst pietiekamai atklātības pakāpei, kas ļautu nodrošināt, ka ieinteresētie saimnieciskās darbības subjekti var atbilstoši pārskatāmības pienākuma mērķiem izrādīt savu interesi par pamatlietās aplūkotās sociālā nodrošinājuma papildshēmas pārvaldīšanu, pirms pilnīgi objektīvi tiek pieņemts lēmums par attiecināšanu uz nozari. Proti, ieinteresētajām personām ir tikai piecpadsmit dienu termiņš savu apsvērumu iesniegšanai, kas ir būtiski mazāk nekā termiņi, kuri, izņemot ārkārtas gadījumus, ir paredzēti atvasināto tiesību normās par publiskā iepirkuma procedūru koordinēšanu [45], kas, lai gan konkrētajā lietā nebija piemērojamas, tomēr var šajā ziņā tikt izmantotas kā atsauce.

Līdz ar to Tiesa nosprieda, ka no LESD 56. panta izrietošais pārskatāmības pienākums nepieļauj valsts iestāžu lēmumu par pamatlietā aplūkoto koplīgumu attiecināšanu. Tomēr tā ierobežoja sava sprieduma iedarbību laikā, ņemot vērā to darba devēju un darbinieku situāciju, kuri, pamatojoties uz attiecīgajiem koplīgumiem, kuri ir tikuši attiecināti [uz nozari], ir parakstījuši sociālā nodrošinājuma papildshēmas līgumu, kurš iekļaujas īpaši sensitīvā sociālajā kontekstā.

2015. gada 21. oktobra spriedumā ***New Media Online*** (C-347/14, EU:C:2015:709) Tiesa lēma par *"audiovizuālo mediju pakalpojumu" un "raidījuma" jēdzienu interpretāciju Direktīvas 2010/13* [46] *1. panta izpratnē*. Pamatlietā sabiedrība, kas ir interneta laikraksta operators un reģistrēta Austrijā, bija apstrīdējusi Austrijas komunikāciju iestādes lēmumu kvalificēt daļu no tās piedāvātajiem pakalpojumiem kā "audiovizuālo mediju pakalpojumus pēc pieprasījuma", uz kuriem attiecas konkrētajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētais paziņošanas pienākums regulatīvajām iestādēm. Lai gan šīs sabiedrības interneta vietnē galvenokārt ir ievietotas rakstītās preses raksti, tomēr faktu norises brīdī kāds apakšdomēns deva iespēju piekļūt vairāk nekā 300 videomateriāliem par dažādiem tematiem, kuriem pārsvarā nebija nekādas saistības ar laikraksta vietnē esošajiem rakstiem.

Visupirms Tiesa precizēja "raidījuma" jēdzienu Direktīva 2010/13 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Šajā ziņā tā cita starpā norādīja, ka šīs direktīvas mērķis ir panākt, lai mediju pasaulē, kurā ir īpaši spēcīga konkurence, tiktu piemēroti vienādi noteikumi personām, kuras uzrunā vienu un to pašu auditoriju, un novērst to, ka audiovizuālo mediju pakalpojumi pēc pieprasījuma var negodīgi konkurēt ar tradicionālo televīziju. Konkrētajā gadījumā Tiesa konstatēja, ka pamatlietā daļa no videomateriāliem, kas bija pieejami laikraksta video apakšdomēnā, konkurēja ar vietējo raidorganizāciju, kā arī muzikālo un sporta kanālu un izklaides pārraižu piedāvātajiem informācijas pakalpojumiem un līdz ar to varēja tikt kvalificēti kā "raidījums" minētās direktīvas izpratnē.

Otrām kārtām Tiesa secināja, ka, vērtējot tāda pakalpojuma kā videomateriālu piedāvāšana laikraksta elektroniskajā versijā galveno mērķi, ir jāpārbauda, vai šī pakalpojuma saturs un funkcijas ir autonomas salīdzinājumā ar interneta vietnes operatora žurnālistikas darbību un vai tas nav tikai šīs darbības nenodalāms papildu pakalpojums, it īpaši saišu dēļ, kas audiovizuālajam piedāvājumam ir ar teksta piedāvājumu. Tādējādi, lai gan laikraksta elektroniskā versija nav jāuzskata par audiovizuālu pakalpojumu, ja tajā ietvertie audiovizuālie elementi ir sekundāri, tomēr

45| Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp., un labojumi – OV L 351, 44. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2011. gada 30. novembra Regulu (ES) Nr. 1251/2011 (OV L 319, 43. lpp.).

46| Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 10. marta Direktīva 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu (OV L 95, 1. lpp.).

audiovizuālo mediju pakalpojums nevar sistemātiski tikt izslēgts no Direktīvas 2010/13 piemērošanas jomas tikai tādēļ, ka attiecīgās interneta vietnes operators ir sabiedrība, kas izdod interneta laikrakstu. Proti, pieejā, atbilstoši kurai no minētās direktīvas piemērošanas jomas vispārīgi ir izslēgti pakalpojumi, kurus sniedz tiešsaistē pieejamo dienas laikrakstu izdevēji, jo tie ir multimediju pakalpojumi, katrā atsevišķā gadījumā neizvērtējot attiecīgā pakalpojuma "galveno mērķi", pietiekami netiek ņemta vērā paredzamo situāciju dažādība un tajā ir ietverts risks, ka operatori, kuri tiešām sniedz audiovizuālo mediju pakalpojumus, varētu izmantot multimediju informācijas portālu, lai izvairītos no tiem šajā jomā piemērojamiem tiesību aktiem.

VIII. ROBEŽKONTROLE, PATVĒRUMS UN IMIGRĀCIJA

1. ROBEŽU ŠĶĒRSOŠANA

2015. gada 8. septembrī pasludinātajā spriedumā **Spānija/Parlaments un Padome** (C-44/14, EU:C:2015:554) Tiesas virspalāta noraidīja Spānijas Karalistes prasību atcelt *Eurosur regulas, kas attiecas uz informācijas apmaiņu un sadarbību starp Īriju un Apvienoto Karalisti* [47]*, 19. pantu*. Prasītājas valsts ieskatā šī norma esot pretrunā Šengenas protokola [48] 4. un 5. pantam, jo ar to līdzās protokola 4. pantam tiek ieviesta *ad hoc* procedūra Īrijas un Apvienotās Karalistes dalībai šajā regulā ar sadarbības nolīgumu palīdzību.

Tiesa vispirms uzsvēra, ka, lai gan saskaņā ar Šengenas protokola 4. pantu un Lēmumiem 2000/365 [49] un 2002/192 [50] Īrija un Apvienotā Karaliste piedalās konkrētos Šengenas *acquis* noteikumos, šī dalība neietver tos šā *acquis* noteikumus, kas attiecas uz ārējo robežu šķērsošanu. Tādējādi Īrija vai Apvienotā Karaliste var piedalīties spēkā esošajos Šengenas *acquis* noteikumos šajā jomā vai tādu priekšlikumu un ierosmju pieņemšanā, ar kuriem paredzēts pilnveidot šo *acquis* un kas attiecas uz minēto jomu, tikai pēc tam, kad attiecīgā dalībvalsts ir izteikusi šādu lūgumu, kuru pēc tam ir akceptējusi Padome, lemjot saskaņā ar Šengenas protokola 4. pantā paredzēto procedūru. No tā izriet, ka Savienības likumdevējs, lai atļautu Īrijai vai Apvienotajai Karalistei piedalīties šādos noteikumos vai šādu priekšlikumu vai ierosmju pieņemšanā, nedrīkst izveidot procedūru, kas atšķiras no šā protokola 4. pantā paredzētās procedūras, neatkarīgi no tā, vai šī procedūra ir vairāk vai mazāk apgrūtinoša nekā protokolā paredzētā. Tāpat Savienības likumdevējs nedrīkst paredzēt iespēju dalībvalstīm savā starpā noslēgt nolīgumus ar šādām sekām.

Turpinājumā, runājot par *Eurosur* regulas 19. pantu, kurā paredzēta iespēja īstenot sadarbību informācijas apmaiņā attiecībā uz ārējo robežu šķērsošanu, pamatojoties uz divpusējiem vai daudzpusējiem nolīgumiem, kas noslēgti starp Īriju vai Apvienoto Karalisti un vienu vai vairākām kaimiņos esošām dalībvalstīm, Tiesa pārbaudīja, vai šāda sadarbība var tikt kvalificēta kā "dalība" Šengenas protokola 4. panta izpratnē. Šajā ziņā tā norādīja, ka *Eurosur* regulas 19. pantā minētie nolīgumi ļauj izveidot ierobežotas sadarbības formu starp Īriju un Apvienoto Karalisti un vienu vai vairākām kaimiņos esošām dalībvalstīm, taču ar tiem nevar šīs divas valstis nostādīt citām dalībvalstīm līdzvērtīgā situācijā. Proti, šajos nolīgumos attiecībā uz Īriju un Apvienoto Karalisti nedrīkst likumīgi paredzēt tiesības vai pienākumus, kas būtu salīdzināmi ar citu dalībvalstu tiesībām vai pienākumiem *Eurosur* sistēmā vai būtiskā tās daļā.

47| Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 22. oktobra Regula (ES) Nr. 1052/2013, ar ko izveido Eiropas Robežu uzraudzības sistēmu (*Eurosur*) (OV L 295, 11. lpp.).

48| 19. protokols par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā; pievienots Līgumiem (OV 2012, C 326, 290. lpp.).

49| Padomes 2000. gada 29. maija Lēmums 2000/365/EK par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes lūgumu piedalīties dažu Šengenas *acquis* noteikumu īstenošanā (OV L 131, 43. lpp.).

50| Padomes 2002. gada 28. februāra Lēmums 2002/192/EK par Īrijas lūgumu piedalīties dažu Šengenas *acquis* noteikumu īstenošanā (OV L 64, 20. lpp.).

Lai noraidītu prasītājas valsts argumentu, saskaņā ar kuru pat ierobežota sadarbības forma esot jāuzskata par "dalību" Šengenas protokola 4. panta izpratnē, Tiesa secināja, pirmkārt, ka sistēmu, kas izveidota ar Šengenas protokola 4. un 5. pantu, nevar uzskatīt par tādu, kas Īrijai un Apvienotajai Karalistei liek piedalīties visā Šengenas *acquis*, izslēdzot jebkādu ierobežotas sadarbības formu ar šīm dalībvalstīm. Otrkārt, pēc Tiesas domām, tāda minētā 4. panta interpretācija, saskaņā ar kuru tas nav piemērojams ierobežotām sadarbības formām, neapdraud šā panta lietderīgo iedarbību, ciktāl šāda interpretācija neļauj Īrijai un Apvienotajai Karalistei nedz iegūt tādas tiesības, kas būtu salīdzināmas ar citu dalībvalstu tiesībām attiecībā uz spēkā esošajiem Šengenas *acquis* noteikumiem, nedz piedalīties priekšlikumu vai ierosmju pieņemšanā šā *acquis* pilnveidošanai, ja iepriekš ar vienprātīgu Padomes lēmumu nav saņemta atļauja piedalīties attiecīgajos noteikumos.

Tādēļ, tā kā ierobežotas sadarbības formas nav uzskatāmas par dalības formu Šengenas protokola 4. panta izpratnē, Tiesa nosprieda, ka nav uzskatāms, ka *Eurosur* regulas 19. pantā dalībvalstīm ir paredzēta iespēja noslēgt nolīgumus, ar kuriem Īrijai vai Apvienotajai Karalistei ir atļauts piedalīties spēkā esošajos Šengenas *acquis* noteikumos, kas attiecas uz ārējo robežu šķērsošanas jomu.

2. IMIGRĀCIJAS POLITIKA

2015. gada 9. jūlijā pasludinātajā spriedumā ***K* un *A*** (C-153/14, EU:C:2015:453) Tiesai bija jāinterpretē *Direktīvas 2003/86 par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos* [51] *7. panta 2. punkta pirmā daļa* situācijā, kurā ir apstrīdēts valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ģimenes atkalapvienošanās bija pakļauta nosacījumam par integrācijas pārbaudījuma sekmīgu nokārtošanu. Pamatlietas attiecās uz diviem trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri bija atsaukušies uz veselības problēmām un garīgās veselības problēmām, apgalvojot, ka tās liedz viņiem ierasties šajā pārbaudījumā. Lai gan valsts tiesiskajā regulējumā bija paredzēti izņēmumi pieteicējiem, kas fiziskās vai garīgās invaliditātes dēļ ilgstoši nespēj sekmīgi nokārtot integrācijas pārbaudījumu, vai gadījumos, kad pieteikuma noraidījums varētu radītu būtiski netaisnīgu situāciju, konkrētajā lietā valsts iestādes bija noraidījušas šo divu valstspiederīgo pieteikumus par pagaidu uzturēšanās atļaujas piešķiršanu.

Šajā sakarā Tiesa vispirms norādīja, ka dalībvalstis var trešo valstu valstspiederīgajiem – pirms viņiem tiek atļauts ieceļot un uzturēties to teritorijā ģimenes atkalapvienošanās nolūkā – prasīt sekmīgi nokārtot integrācijas pārbaudījumu, kas ietver gan attiecīgās dalībvalsts valodas pamatzināšanu novērtējumu, gan pamatzināšanu par attiecīgās dalībvalsts sabiedrību novērtējumu un ir saistīts ar dažādām izmaksām. Proti, tādas ģimenes atkalapvienošanās ietvaros, kas neskar bēgļus vai bēgļu ģimenes locekļus, Direktīvas 2003/86 7. panta 2. punkta pirmā daļa neliedz, ka dalībvalstis atļaujas ieceļot to teritorijā piešķiršanu padara atkarīgu no tā, vai iepriekš ir izpildīti noteikti integrācijas pasākumi.

Tomēr pasākumiem, kas ieviesti ar valsts tiesisko regulējumu, ar kuru ir transponēta Direktīvas 2003/86 7. panta 2. punkta pirmā daļa, ir jābūt piemērotiem šī tiesiskā regulējuma mērķu sasniegšanai un tie nedrīkst pārsniegt to sasniegšanai vajadzīgo. Tādējādi šie pasākumi ir leģitīmi tikai tad, ja tie ļauj veicināt ģimenes locekļu integrāciju. No šīs perspektīvas raugoties, integrācijas pārbaudījuma pamatzināšanu līmenī sekmīga nokārtošana principā ļauj nodrošināt, ka tiek iegūtas zināšanas, kas ir lietderīgas, lai izveidotu saiknes ar uzņēmēju dalībvalsti.

Tomēr saskaņā ar samērīguma kritēriju šāda pienākuma piemērošanas nosacījumi nedrīkst pārsniegt to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu ģimenes atkalapvienošanās mērķi. Šie piemērošanas nosacījumi tātad nedrīkst tiesību uz ģimenes atkalapvienošanos īstenošanu padarīt neiespējamu vai pārmērīgi sarežģītu. Tāds ir gadījums, ja šie nosacījumi neļauj ņemt vērā īpašos apstākļus, kuri objektīvi veido šķērsli ieinteresētajām personām sekmīgi nokārtot šo pārbaudījumu, un ja ar tiem maksa par šādu pārbaudījumu ir noteikta pārmērīgi augstā līmenī.

51 | Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīva 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV L 251, 12. lpp.).

2015. gada 1. oktobrī pasludinātajā spriedumā ***Skerdjan Celaj*** (C-290/14, EU:C:2015:640) Tiesa interpretēja *Direktīvu 2008/115 ("atgriešanas" direktīva)* [52] saistībā ar lietu par Albānijas pilsoni, kurš atradās Itālijas teritorijā un attiecībā uz kuru bija izdots izraidīšanas dekrēts un rīkojums par piespiedu izraidīšanu, to papildinot ar trīs gadus ilgu ieceļošanas aizliegumu. Pēc tam, kad viņš bija atstājis Itālijas teritoriju, viņš no jauna ieceļoja šīs valsts teritorijā, pārkāpdams minēto aizliegumu, un līdz ar to pret viņu tika uzsākts kriminālprocess, kurā viņš tika apsūdzēts saskaņā ar Itālijas tiesisko regulējumu, kurā paredzēts brīvības atņemšanas sods trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi ieceļo Itālijā, pārkāpjot ieceļošanas aizliegumu.

Savā spriedumā Tiesa uzsvēra, ka pamatlietas apstākļi neapšaubāmi atšķiras no apstākļiem lietās, kurās trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri uzturas nelikumīgi, tiek piemērota pirmā atgriešanas procedūra [53]. Turpinājumā, pēc tam, kad Tiesa bija atkārtojusi, ka Direktīvas 2008/115 mērķis nav pilnībā saskaņot dalībvalstu tiesību normas par ārzemnieku uzturēšanos, tā nosprieda, ka šī direktīva tādos apstākļos kā pamatlietā neliedz piemērot trešo valstu valstspiederīgajiem kriminālsodus atbilstoši valsts kriminālprocesuālo tiesību normām.

Tiesa tomēr piebilda, ka kriminālsoda piemērošana ir pakļauta, pirmkārt, nosacījumam, ka pret minēto valstspiederīgo noteiktais ieceļošanas aizliegums ir saderīgs ar Direktīvas 2008/115 11. pantu, kas attiecas uz ieceļošanas aizliegumu, un, otrkārt, nosacījumam par to, ka pilnībā tiek ievērotas gan pamattiesības, gan – attiecīgā gadījumā – Konvencija par bēgļu statusu [54].

IX. TIESU IESTĀŽU SADARBĪBA CIVILLIETĀS

1. JURISDIKCIJA CIVILLIETĀS UN KOMERCLIETĀS

2015. gada 13. maija spriedumā ***Gazprom*** (C-536/13, EU:C:2015:316) Tiesas virspalātai bija iespēja lemt par *Regulas Nr. 44/2001* [55] *piemērošanas jomu un tostarp par šķīrējtiesu izslēgšanas tvērumu*. Pamatlietā dalībvalsts tiesa bija atteikusies atzīt un izpildīt šķīrējtiesas nolēmumu, ar kuru vienam no lietas dalībniekiem tika noteikts pienākums cita starpā atsaukt vai sašaurināt noteiktus prasījumus, ko tas bija izvirzījis minētajā tiesā.

Vispirms Tiesa atgādināja, ka dalībvalsts tiesas izdots priekšraksts, ar kuru lietas dalībniekam tiek aizliegts izmantot kādu citu procedūru, kas nav šķīrējtiesa, kā arī turpināt tiesvedību citas dalībvalsts tiesā, kas ir kompetenta atbilstoši Regulai Nr. 44/2001, nav saderīgs ar šo regulu [56].

Tādā gadījumā kā pamatlietā aplūkotais, kurā runa ir par šķīrējtiesas nolēmumu, Tiesa secināja, ka, tā kā šķīrējtiesa neietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, šķīrējtiesai izdodot attiecīgo priekšrakstu, nav ticis pārkāpts savstarpējās uzticības princips tādā ziņā, ka vienas dalībvalsts tiesa būtu iejaukusies citas dalībvalsts tiesas kompetencē, t.i., princips, uz kuru balstīta Regula Nr. 44/2001. Līdz ar to šī regula neliedz dalībvalsts tiesai vai nu atzīt un izpildīt, vai arī atteikties atzīt un izpildīt tādu šķīrējtiesas nolēmumu kā pamatlietā aplūkotais. Dalībvalsts

52| Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.).

53| Tiesas 2011. gada 28. aprīļa spriedums *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268) un 2011. gada 6. decembra spriedums *Achughbabian* (C-329/11, EU:C:2011:807). Minētajos spriedumos, kas attiecas uz pirmo atgriešanas procedūru, Tiesa nosprieda, ka tiktu apdraudēti ar Direktīvu 2008/115 paredzētie kopīgie standarti un procedūras, ja pēc tam, kad konstatēta trešās valsts valstspiederīgā nelikumīga uzturēšanās, attiecīgā dalībvalsts pirms atgriešanas lēmuma izpildes vai pat pirms šī lēmuma pieņemšanas uzsāktu kriminālprocesu, kuram varētu sekot brīvības atņemšanas sods atgriešanas procedūras laikā, jo šādi varētu tikt aizkavēta atgriešana.

54| Konvencija par bēgļu statusu, kas noslēgta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā (Ženēvas konvencija), *Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954).

55| Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV L 12, 1. lpp., un labojums – OV 2011, L 81, 18. lpp.).

56| Tiesas 2009. gada 10. februāra spriedums *Allianz* un *Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69).

tiesas, kas izskata paralēli ierosinātu lietu, pilnvaru lemt par savu kompetenci iespējamie ierobežojumi var izrietēt tikai no šīs dalībvalsts procesuālajām tiesībām un, atbilstošā gadījumā, Ņujorkas konvencijas [57], kuras regulē šo no minētās regulas tvēruma izslēgto jomu.

2015. gada 21. maijā pasludinātajā spriedumā ***El Madjoub*** (C-322/14, EU:C:2015:334) Tiesai tika lūgts interpretēt *Regulas Nr. 44/2001 23. panta 2. punktu, kas attiecas uz vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu noslēgšanu elektroniski*. Pamatlieta attiecās uz automašīnas pārdošanu, izmantojot interneta vietni. Šajā interneta vietnē pieejamajos vispārējos pārdošanas nosacījumos bija ietverta vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu tiesai, kas atrodas kādā dalībvalstī. Logs, kurā redzami minētie vispārējie pārdošanas nosacījumi, neatvērās automātiski ne reģistrēšanās brīdī, ne arī tad, kad tika veikts katrs atsevišķs pirkums, un pircējam bija jāatzīmē ar ķeksīti īpašs lodziņš, lai piekristu šiem nosacījumiem. Tiesai bija jānoskaidro, vai vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu spēkā esamība var tikt apšaubīta gadījumā, kad tiek izmantota piekrišanas metode "noklikšķinot".

Pirmkārt, attiecībā uz ieinteresēto personu piekrišanas patiesumu, kas ir viens no minētās regulas 23. panta 1. punkta mērķiem, Tiesa konstatēja, ka pamatlietā aplūkotais pircējs, atzīmējot ar ķeksīti attiecīgo lodziņu konkrēta pārdevēja interneta vietnē, skaidri ir piekritis attiecīgajiem vispārējiem nosacījumiem. Otrkārt, tā nosprieda, ka no šīs regulas 23. panta 2. punkta gramatiskās interpretācijas izriet, ka tajā ir noteikta prasība, ka ir jābūt "iespējai" paliekoši reģistrēt [ilgtspējīgā veidā saglabāt] vienošanos par jurisdikcijas piešķiršanu neatkarīgi no tā, vai pircējs vispārējo nosacījumu tekstu faktiski ir ilgtspējīgā veidā saglabājis pirms vai pēc tam, kad viņš bija atzīmējis ar ķeksīti lodziņu, kas liecina par to, ka viņš piekrīt minētajiem nosacījumiem. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka šīs tiesību normas mērķis ir pielīdzināt noteiktas elektroniskas paziņošanas formas rakstiskai formai, lai atvieglotu līgumu noslēgšanu elektroniski, jo attiecīgā informācija var tikt pārsūtīta arī tad, ja tā ir darīta pieejama uz ekrāna. Lai elektroniska paziņošana varētu sniegt tādas pašas garantijas, it īpaši pierādīšanas jomā, pietiek ar to, ka pirms līguma noslēgšanas pastāv "iespēja" saglabāt un izdrukāt informāciju. Tādēļ, tā kā piekrišanas sniegšanas metode "noklikšķinot" dod iespēju izdrukāt un saglabāt vispārējo nosacījumu tekstu pirms līguma noslēgšanas, apstāklis, ka interneta vietnes lapa, kurā ir ietverti šie nosacījumi, automātiski neatveras brīdī, kad notiek reģistrēšanās interneta vietnē, un katra pirkuma izdarīšanas brīdī, nevar likt apšaubīt vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu spēkā esamību. Šāda piekrišanas sniegšanas metode līdz ar to ir uzskatāma par saziņu, izmantojot elektroniskus līdzekļus, Regulas Nr. 44/2001 23. panta 2. punkta izpratnē.

2. JURISDIKCIJA LAULĪBAS LIETĀS UN LIETĀS PAR VECĀKU ATBILDĪBU

2015. gada 21. oktobra spriedumā ***Ivanova Gogova*** (C-215/15, EU:C:2015:710), kas taisīts atbilstoši normām par steidzamības tiesvedību, Tiesa aplūkoja *Regulas Nr. 2201/2003* [58] *piemērošanas jomu, kā arī vienošanās par piekritību esamības nosacījumus šīs regulas 12. panta 3. punkta b) apakšpunkta izpratnē*. Pamatlietā starp bērna, Bulgārijas pilsoņa, vecākiem bija strīds saistībā ar viņa pases termiņa pagarināšanu. Saskaņā ar Bulgārijas tiesībām, lai veiktu šādu termiņa pagarināšanu, ir nepieciešama abu vecāku piekrišana. Tā kā tēvs, kas dzīvo Itālijā, nebija sniedzis piekrišanu, māte, kas arī dzīvo Itālijā kopā ar bērnu, vērsās Bulgārijas tiesās, lai atrisinātu šīs nesaskaņas un atļautu pases izdošanu. Uzdotie jautājumi tātad bija par to, vai jurisdikcijas noteikšanas mērķiem uz šo situāciju attiecas minētā regula. Turklāt, tā kā pieteikumu par lietas ierosināšanu nebija iespējams paziņot atbildētājam, attiecīgā tiesa iecēla pārstāvi *ad litem*, lai viņu pārstāvētu. Tā kā šis pārstāvis nav apstrīdējis minētās tiesas jurisdikciju, jautājums ir, vai konkrētajā lietā pastāv vienošanās par jurisdikciju atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 3. punkta b) apakšpunktam.

57| Konvencija par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu, kas parakstīta Ņujorkā 1958. gada 10. jūnijā (*Recueil des traités des Nations unies*, 330. sēj., 3. lpp.).

58| Padomes 2003. gada 27. novembra Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV L 338, 1. lpp.).

Tiesa secināja, ka pamatlieta ietilpst Regulas Nr. 2201/2003 materiālās piemērošanas jomā, jo šī regula ir piemērojama civillietās, kas tostarp ir saistītas ar vecāku atbildības iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu, un ka vecāku atbildības jēdzienam ir plaša definīcija, tam ietverot visas tiesības un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai bērna īpašumu, kurus piešķir fiziskai vai juridiskai personai ar tiesas nolēmumu, likumu vai spēkā esošu vienošanos.

Attiecībā uz to, vai konkrētajā lietā pastāv vienošanās par jurisdikciju atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 12. panta 3. punkta b) apakšpunktam, Tiesa atsaucās uz to, ka šajā ziņā ir nepieciešams, lai tiesas jurisdikciju būtu pieņēmuši visi procesa dalībnieki. Kamēr šāda pieņemšana nozīmē, ka atbildētājam katrā ziņā ir jāzina par tiesvedību, tā tomēr nevar tikt izsecināta no pārstāvja *ad litem* rīcības atbildētāja prombūtnē.

2015. gada 19. novembra spriedumā ***P*** (C-455/15 PPU, EU:C:2015:763) Tiesai bija iespēja lemt par *sabiedriskās kārtības jēdzienu Regulas Nr. 2201/2003 23. panta a) punkta izpratnē kā neatzīšanas pamatu attiecībā uz nolēmumiem, kas saistīti ar vecāku atbildību*, saistībā ar izcelsmes dalībvalsts tiesas piekritības kontroli. Pamatlieta attiecās uz Zviedrijas tiesas iespēju, atsaucoties uz sabiedriskās kārtības apsvērumiem, atteikties atzīt nolēmumu, ar kuru Lietuvas tiesa bija nospriedusi par bērna aizgādību. Konkrētajā lietā runa bija par bērnu, kuram pirms aizvešanas uz Lietuvu pastāvīgā dzīvesvieta bija Zviedrijā, un šī iemesla dēļ Zviedrijas tiesa uzskatīja, ka tikai tās kompetencē ir lemt par šī bērna dzīvesvietu un aizgādību.

Tiesa vispirms uzsvēra, ka, atsaucoties uz minētās Regulas Nr. 2201/2003 23. panta a) punktā esošo sabiedriskās kārtības klauzulu, obligāti ir jāņem vērā bērna intereses un šī atsaukšanās ir iespējama tikai tad, ja, ņemot vērā šīs intereses, nolēmuma atzīšana ietvertu tādas tiesību normas pārkāpumu, kura tiek uzskatīta par būtisku valsts, kurā prasīta atzīšana, tiesību sistēmā, vai arī pamattiesību pārkāpumu. Tātad iespējamais jurisdikcijas noteikuma pārkāpums nav uzskatāms par sabiedriskās kārtības apsvērumu, kas varētu attaisnot atzīšanas atteikumu.

Turpinājumā Tiesa aplūkoja jautājumu, vai atzīšanas atteikuma pamats šīs pašas tiesību normas izpratnē var tikt balstīts uz faktu, ka valsts tiesa, kas pieņēmusi strīdīgo nolēmumu, ir atzinusi savu jurisdikciju, pat neizskatot jautājumu par to, vai kādas citas dalībvalsts, ar kuru bērnam ir īpaša saikne, tiesa atrodas labākā situācijā, lai izlemtu lietu, saskaņā ar minētās regulas 15. pantu. Šajā ziņā, ņemot vērā, ka ar minētās regulas 24. pantu ir aizliegts kontrolēt izcelsmes dalībvalsts tiesas piekritību un ka tajā nav atsauces uz regulas 15. pantu, šis pēdējais pants, pēc Tiesas domām, ir atzīstams par izņēmuma noteikumu, kas neļauj citas dalībvalsts tiesai kontrolēt šīs pirmās tiesas piekritību.

Visbeidzot, Tiesa nosprieda, ka iespējamie sarežģījumi saistībā ar bērna nelikumīgu aizturēšanu ir jāatrisina, nevis uz Regulas Nr. 2201/2003 23. panta a) punkta pamata atsakoties atzīt nolēmumu, bet attiecīgā gadījumā izmantojot šīs regulas 11. pantā paredzēto īpašo procedūru atbilstoši šim mērķim paredzētajiem nosacījumiem.

3. EIROPAS IZPILDES RĪKOJUMS

2015. gada 17. decembrī pasludinātajā spriedumā ***Imtech Marine Belgium*** (C-300/14, EU:C:2015:825) Tiesa pirmo reizi interpretēja *Regulas Nr. 805/2004* [59] *19. panta 1. punktu, kas attiecas uz minimālajām normām aizmuguriska sprieduma pārskatīšanai*. Pamatlietā Beļģijas tiesa bija taisījusi aizmugurisku spriedumu, ar kuru sabiedrībai ar juridisko adresi citā dalībvalstī tika piespriests samaksāt atbilstošu summu atbildētājam. Minētā tiesa tomēr bija noraidījusi atbildētāja lūgumu apstiprināt šo spriedumu par Eiropas izpildes rīkojumu, pamatojot ar to, ka Beļģijas tiesību akti neatbilst noteiktām Regulā Nr. 805/2004 paredzētām minimālajām procesuālajām normām, tostarp tādēļ, ka termiņš prasības celšanai saistībā ar pārskatīšanas procedūru var iestāties, pirms parādniekam ir iespēja to izpildīt.

59| Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem (OV L 143, 15. lpp.).

Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka Regulas Nr. 805/2004 19. pants nenosaka dalībvalstīm pienākumu pielāgot savas valsts tiesību aktus tajā noteiktajām minimālajām procesuālajām normām, nedz līdz ar to arī ieviest īpašu pārskatīšanas procedūru un ka vienīgās sekas pārskatīšanas procedūras neesamībai ir tādas, ka spriedumu nav iespējams apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumu.

Lai aizmuguriski pasludinātu nolēmumu apstiprinātu par Eiropas izpildes rīkojumu, tiesai, kurā ir iesniegts attiecīgais pieteikums, ir jāpārbauda, vai tās valsts tiesībās, tostarp tiesību normās, kas pastāvēja pirms Regulas stāšanās spēkā, efektīvi un bez izņēmuma ir ļauts pieprasīt konkrētā nolēmuma pārskatīšanu. Veicot šo pārbaudi, šai tiesai ir jāpārbauda, vai, lai tiktu ievērotas Pamattiesību hartas 47. panta 2. punktā garantētās parādnieka tiesības uz aizstāvību un tiesības uz taisnīgu tiesu, valsts tiesībās paredzētie tiesību aizsardzības līdzekļi ļauj pilnībā pārskatīt nolēmumu no tiesisko un faktisko apstākļu viedokļa. It īpaši šiem tiesību aizsardzības līdzekļiem ir jāļauj parādniekam pieprasīt pārskatīšanu, lai gan ir beigušies valsts tiesībās paredzētie parastie termiņi iebildumu vai pārsūdzības par nolēmumu celšanai, gan nepārvaramas varas apstākļos, gan ārkārtas apstākļu, kas nav atkarīgi no parādnieka gribas un kuros tas nav vainojams, gadījumā.

Visbeidzot, ņemot vērā, ka Eiropas izpildes rīkojums ir tiesas akts, Tiesa sniedza skaidrojumus par atšķirību starp "pašu" nolēmuma apstiprināšanu un Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājuma izsniegšanas formālo aktu. Kamēr otrais no tiem nav obligāti jāizsniedz tiesai, citādi ir attiecībā uz pirmo, jo saistībā ar to ir jāveic sarežģīti vērtējumi, kas prasa tādas juridiskās zināšanās, kādas ir tiesnesim.

4. TIESAS UN ĀRPUSTIESAS CIVILLIETU VAI KOMERCLIETU DOKUMENTU IZSNIEGŠANA

Uzmanību pelna trīs spriedumi, kuros tiek interpretētas Regulas Nr. 1393/2007 [60] normas. Pirmajā spriedumā ir sniegti precizējumi par civillietu un komerclietu jēdzienu un par darbības vai bezdarbības, īstenojot valsts varu, izslēgšanu, otrais attiecas uz atteikumu pieņemt izsniegto dokumentu, un trešais – uz ārpustiesas dokumenta jēdzienu.

2015. gada 11. jūnija spriedumā ***Fahnenbrock*** (C-226/13, C-245/13, C-247/13 un C-578/13, EU:C:2015:383) Tiesa interpretēja *civillietu un komerclietu jēdzienus, kā arī valsts atbildības par darbību vai bezdarbību, īstenojot valsts varu ("acta iure imperii"), jēdzienu Regulas Nr. 1393/2007 1. panta 1. punkta izpratnē*. Pamatlietās Vācijas tiesās bija ierosinātas lietas, kurās Grieķijas valsts emitēto obligāciju īpašnieki, kas dzīvoja Vācijā, bija cēluši prasības pret Grieķijas valsti par kaitējuma atlīdzinājumu, par līgumsaistību izpildi un par zaudējumu atlīdzību. Minētie īpašnieki uzskatīja, ka tiem ir nodarīts kaitējums, jo, kā tie apgalvoja, Grieķijas valsts 2012. gada martā bija viņus piespiedusi apmainīt to vērtspapīrus uz jaunajām valsts obligācijām ar ievērojami samazinātu nominālvērtību, piemērojot likumu, kas pieņemts, lai pārvarētu smago finanšu krīzes situāciju. Neviena no konkrētajām privātpersonām nebija piekritusi Grieķijas valsts piedāvātajai maiņai. Saistībā ar tiesās celto prasību izsniegšanas Grieķijas valstij procedūru radās jautājums, vai Regulas Nr. 1393/2007 izpratnē šīs prasības attiecas uz civillietām vai komerclietām, vai arī to priekšmets ir valsts darbība vai bezdarbība, īstenojot valsts varu.

Tiesa pēc tam, kad bija apstiprinājusi "civillietu vai komerclietu" jēdziena autonomo raksturu, to interpretēja minētās regulas mērķu un sistēmas gaismā. Attiecībā uz mērķiem Tiesa nosprieda, ka šī regula tiecas nodrošināt, lai tiesas dokumentu izsniegšana būtu ātra. Ņemot vērā, ka jautājums par to, vai strīds attiecas uz civillietām un komerclietām, ir jāatrisina, pirms lietas dalībniekiem, kas nav prasītājs, ir izsniegts minētais dokuments, attiecīgajai tiesai ir tikai jāveic tās rīcībā esošo dokumentu, kuri noteikti ir nepilnīgi, sākotnējā pārbaude. Līdz ar to, lai noteiktu, vai minētā regula ir piemērojama, pietiek ar to, ka tiesa, kurā celta prasība, secina, ka tas, ka tajā celtā prasība nav civillieta vai komerclieta, nav acīmredzami.

60| Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 13. novembra Regula (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs ("dokumentu izsniegšana"), un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1348/2000 (OV L 324, 79. lpp.).

Saistībā ar jautājumu, vai konkrētajā gadījumā valsts iestāde ir īstenojusi valsts varu tādējādi, ka Regula Nr. 1393/2007 nebūtu piemērojama, Tiesa vispirms norādīja, ka obligāciju emisija obligāti nenozīmē izņēmuma pilnvaru īstenošanu salīdzinājumā ar tiesību normām, kuras piemēro attiecībās starp privātpersonām. Turklāt, runājot par valsts tiesiskajā regulējumā paredzēto iespēju apmainīt vērtspapīrus, pirmkārt, apstāklis, ka šī iespēja ir ieviesta ar likumu, pats par sevi nav noteicošais, lai secinātu, ka valsts ir īstenojusi publisko varu, un, otrkārt, nav acīmredzami, ka šī likuma pieņemšana tieši un nekavējoties radīja grozījumus attiecīgo vērtspapīru finanšu nosacījumos un tātad izraisīja prasītāju apgalvoto kaitējumu. Tiesa secināja, ka pamatlietā aplūkotās prasības ietilpst minētās regulas piemērošanas jomā un līdz ar to ir jāizsniedz saskaņā ar tās normām.

2015. gada 16. septembra spriedumā ***Alpha Bank Cyprus*** (C-519/13, EU:C:2015:603) Tiesai bija jāizskata *nosacījumi, ar kādiem izsniedzamā dokumenta saņēmējs ir jāinformē par tā tiesībām atteikties pieņemt šo dokumentu, kā arī sekas, kas izriet no šādas informācijas nesniegšanas*. Pamatlietās strīds bija starp Kipras banku un vairākām Apvienotajā Karalistē dzīvojošām personām. Tā kā šīs personas ir iesūdzētas kādā Kipras tiesā, tām tika izsniegti vairāki dokumenti atbilstoši Regulas Nr. 1393/2007 normām. Tomēr atbildētāji bija pieprasījuši izsniegšanu atzīt par spēkā neesošu, cita starpā norādot, ka veidlapa, kas ietvertu šādu informāciju un kas noteikta minētās regulas II pielikumā, tām nav tikusi izsniegta.

Šajā ziņā Tiesa vispirms atgādināja, ka ar šo regulu izveidotajā sistēmā dokumentu pārsūtīšana principā notiek starp "pārsūtītāju struktūru" un "saņēmēju struktūru", ko izraugās dalībvalstis. Atbilstoši Regulas Nr. 1393/2007 8. panta 1. punktam "saņēmējām struktūrām" ir jādara zināms adresātam, ka tas var atteikties pieņemt dokumentu, ja tas nav sagatavots vai iztulkots kādā no šajā normā paredzētajām valodām. Turpretim minētajām struktūrām nav jālemj par jautājumiem pēc būtības, tādiem kā tas, kuru valodu vai valodas dokumenta adresāts saprot un vai dokumentam ir vai nav jāpievieno tulkojums vienā no minētas regulas 8. panta 1. punktā norādītajām valodām.

Turpinājumā Tiesa norādīja, ka Regulā Nr. 1393/2007 nav paredzēts nekāds izņēmums tostarp attiecībā uz tās II pielikumā ietvertās veidlapas izmantošanu. Proti, lai šīm tiesībām atteikties pieņemt izsniedzamo dokumentu varētu būt lietderīga iedarbība, tās rakstveidā ir jādara zināmas dokumenta adresātam. Ar Regulu Nr. 1393/2007 izveidotajā sistēmā šī informācija tam tiek sniegta, izmantojot minēto veidlapu. Līdz ar to saņēmējai struktūrai jebkādos apstākļos un bez rīcības brīvības šajā ziņā ir jāinformē dokumenta adresāts par tā tiesībām atteikties to pieņemt, šim nolūkam sistemātiski izmantojot Regulas Nr. 1393/2007 II pielikumā esošo veidlapu.

Tomēr apstāklis, ka dokumenta adresāts nav ticis informēts ar šīs veidlapas palīdzību, nav pamats izsniegšanas procedūru atzīt par spēkā neesošu. Šādas spēkā neesamības atzīšana būtu nesaderīga ar Regulas mērķi, proti, izveidot tiešu, ātru un efektīvu [dokumentu] nosūtīšanas veidu. Līdz ar to ir jābūt iespējai labot situāciju, kurā nav veikta informēšana, izmantojot šo veidlapu. Tādējādi saņēmējai struktūrai nekavējoties ir jāinformē dokumenta adresāti par to tiesībām atteikties pieņemt šo dokumentu, nosūtot viņiem attiecīgo veidlapu.

2015. gada 11. novembra spriedumā ***Tecom Mican*** un ***Arias Domínguez*** (C-223/14, EU:C:2015:744) Tiesa lēma par *ārpustiesas dokumenta jēdzienu Regulas Nr. 1393/2007 16. panta izpratnē*. Pamatlieta, kuru izskatīja Spānijas tiesa, attiecās uz tādas prasības noraidīšanu, ar kuru lūgts atcelt Spānijas tiesas sekretāra atteikumu izsniegt Vācijas pilnvarotājam Spānijas tirdzniecības pārstāvja brīdinājuma vēstuli, kurā tostarp pieprasīts samaksāt kompensāciju par izstumšanu, izbeidzoties starp šīm personām noslēgtajam pārstāvības līgumam. Noraidījums tika pamatots tādējādi, ka nav iespējams uzskatīt konkrēto brīdinājuma vēstuli par "ārpustiesas dokumentu", kas var tikt "paziņots" Regulas Nr. 1393/2007 16. panta izpratnē.

Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka jēdziens "ārpustiesas dokuments" ir jāuztver plaši un tādējādi to nevar attiecināt

vienīgi uz dokumentiem, kas sagatavoti saistībā ar tiesvedību [61]. Šim nolūkam, pamatojoties uz 1997. gadā Padomes pieņemto konvenciju, kura ir bijusi iedvesmas avots, izstrādājot Regulu Nr. 1348/2000 [62], kā arī uz glosāriju, ko Komisija sagatavojusi atbilstoši minētās regulas 17. panta b) punktam, Tiesa konstatēja, ka dalībvalstis Komisijas uzraudzībā bija visnotaļ atšķirīgi noteikušas to dokumentu loku, kuri to ieskatā var tikt izsniegti, pamatojoties uz minēto regulu, iekļaujot ārpustiesas dokumentu kategorijā ne tikai valsts iestādes vai valsts amatpersonas izdotus dokumentus, bet arī privāttiesību dokumentus, kuriem ir īpaša nozīme attiecīgajā tiesību sistēmā. Līdz ar to Regulas Nr. 1393/2007 16. pantā paredzētais ārpustiesas dokumenta jēdziens ietver privāttiesību dokumentus, kuru oficiāla pārsūtīšana adresātam, kurš dzīvo ārvalstīs, ir nepieciešama, lai īstenotu, pierādītu vai aizsargātu tiesības vai juridisku prasījumu civillietā vai komerclietā.

Turpinājumā Tiesa apstiprināja, ka prasītājs var ne tikai izvēlēties vienu vai otru no Regulā Nr. 1393/2007 paredzētajiem pārsūtīšanas veidiem, bet arī vienlaicīgi vai secīgi izmantot divus vai vairākus veidus, kurus tas uzskata par noderīgākajiem vai piemērotākajiem.

X. TIESU IESTĀŽU SADARBĪBA KRIMINĀLLIETĀS

Spriedumā ***Lanigan*** (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474), kas 2015. gada 16. jūlijā pasludināts steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, Tiesa vērtēja, kādas ir sekas, ja netiek ievēroti termiņi, kādos dalībvalstij ir jāpieņem galīgais lēmums *par citas dalībvalsts izsniegta Eiropas apcietināšanas ordera izpildi atbilstoši Pamatlēmuma 2002/584/TI* [63] *15. un 17. pantā noteiktajam*. Pamatlietā runa bija par Apvienotās Karalistes izsniegtu Eiropas apcietināšanas orderi attiecībā uz personu, kas, pamatojoties uz minēto apcietināšanas orderi, tika apcietināta Īrijā, kura nepiekrita viņas nodošanai Apvienotās Karalistes iestādēm, un tika ievietota apcietinājumā Īrijā līdz brīdim, kad attiecībā uz viņu tiks pieņemts lēmums. Pēc vairākkārtējas atlikšanas, tostarp procesa jautājumu dēļ, personas, attiecībā uz kuru bija izsniegts apcietināšanas orderis, situācija tika izskatīta novēloti un tās izskatīšana turpinājās, līdz šī persona norādīja, ka Pamatlēmumā paredzēto termiņu pārsniegšana (proti, 60 dienas no tās apcietināšanas ar iespēju pagarināt par 30 papildu dienām) liedz turpināt izpildes procedūru. Šajā kontekstā valsts tiesa uzdeva Tiesai jautājumu, vai šo termiņu neievērošana tai ļauj joprojām lemt par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi un vai attiecīgā persona var tikt atstāta apcietinājumā, lai gan kopējais šīs personas aizturēšanas laikposma ilgums pārsniedz šos termiņus.

Vispirms attiecībā uz lēmuma pieņemšanu par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi Tiesa secināja, ka tas vien, ka ir beigušies Pamatlēmuma 17. pantā noteiktie termiņi lēmuma pieņemšanai par šo izpildi, nevar izpildes dalībvalsti atbrīvot no tās pienākuma turpināt Eiropas apcietināšanas ordera izpildes procedūru un pieņemt lēmumu par tā izpildi. Proti, citāda interpretācija varētu apdraudēt Pamatlēmumā izvirzīto mērķi paātrināt un vienkāršot tiesu iestāžu sadarbību un varētu likt izsniegšanas dalībvalstij izdot otru Eiropas apcietināšanas orderi, lai Pamatlēmumā paredzētajos termiņos varētu īstenot jaunu nodošanas procedūru.

Turpinājumā Tiesa nosprieda, ka minētā pamatlēmuma 12. pants, kas attiecas uz pieprasītās personas turēšanu apcietinājumā, aplūkots kopsakarā ar tā 17. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. panta gaismā, pieļauj turēt šo personu apcietinājumā saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām, pat ja kopējais šīs personas turēšanas apcietinājumā laikposma ilgums pārsniedz 17. pantā noteiktos termiņus, ja vien šis ilgums nav

61| 2009. gada 25. jūnija spriedums *Roda Golf & Beach Resort* (C-14/08, EU:C:2009:395).

62| Padomes 2000. gada 29. maija Regula (EK) Nr. 1348/2000 par tiesas un ārpustiesas civillietu un komerclietu dokumentu izsniegšanu Eiropas Savienības dalībvalstīs (OV L 160, 37. lpp.).

63| Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV L 190, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI, ar ko stiprina personu procesuālās tiesības un veicina savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz aizmuguriskiem nolēmumiem (OV L 81, 24. lpp.).

pārmērīgs, ņemot vērā pamatlietā īstenotās procedūras īpatnības. Tiesa precizēja, ka, ja izpildes tiesu iestāde nolemj izbeigt minētās personas turēšanu apcietinājumā, šai iestādei ir pienākums tās provizorisko atbrīvošanu papildināt ar jebkādiem pasākumiem, kurus tā uzskata par vajadzīgiem, lai novērstu tās bēgšanu un nodrošinātu, ka materiālie nosacījumi, kas ir nepieciešami faktiskai tās nodošanai, būtu izpildīti tik ilgi, kamēr nav pieņemts neviens galīgs lēmums par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi.

2015. gada 15. oktobra spriedumā ***Covaci*** (C-216/14, EU:C:2015:686) Tiesa lēma par dažādu tiesību tvērumu kriminālprocesā, tostarp par *tiesībām uz mutisko tulkojumu un būtisko dokumentu rakstisko tulkojumu Direktīvas 2010/64 izpratnē* [64]*, kā arī par tiesībām uz informāciju Direktīvas 2012/13 izpratnē* [65]. Pamatlieta attiecās uz kriminālprocesu, ko prokuratūra bija ierosinājusi pret Rumānijas pilsoni, attiecībā uz kuru šī iestāde bija pieprasījusi tiesai izdot rīkojumu par kriminālsodu. Šajā kriminālprocesā atbilstoši valsts tiesību normām, kas regulē rīkojumu par kriminālsodu, valsts iestādes bija pieprasījušas, lai šāds rīkojums attiecīgajai personai tiktu paziņots ar tās pārstāvju starpniecību un lai iespējamie ieinteresētās personas rakstveida apsvērumi, tostarp iebildumi par šo rīkojumu, tiktu formulēti vācu valodā. Saskaņā ar Vācijas tiesisko regulējumu sodītā persona var panākt sacīkstes principam atbilstošas debates tikai tad, ja tā iesniedz iebildumus par šo rīkojumu, pirms beidzies divu nedēļu termiņš, skaitot no tā izsniegšanas sodītās personas pārstāvjiem. Turklāt, beidzoties šim termiņam, pagaidu rīkojums stājas likumīgā spēkā.

Attiecībā uz Direktīvas 2010/64 3. pantā paredzētajām tiesībām uz būtisku dokumentu rakstisko tulkojumu Tiesa secināja, ka šis pants principā attiecas vienīgi uz noteiktu dokumentu, kurus kompetentās iestādes noformējušas procesa valodā, rakstisku tulkojumu attiecīgajai personai saprotamā valodā un ka līdz ar to šis pants principā neietver rakstisku tulkojumu tiesvedības valodā tādam dokumentam kā iebildumi, kas iesniegti par rīkojumu par kriminālsodu.

Iepriekš minēto apsvērumu gaismā Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2010/64 1.–3. pantam nav pretrunā valsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem kriminālprocesā personai, attiecībā uz kuru ir izdots rīkojums par kriminālsodu, nav atļauts iesniegt rakstiskus iebildumus par šādu rīkojumu citā valodā, kas nav tiesvedības valoda, lai gan šī persona nepārvalda šo tiesvedības valodu, ar nosacījumu, ka kompetentās iestādes saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 3. punktu neuzskata, ka, ņemot vērā attiecīgo procesu un lietas apstākļus, šādi iebildumi ir būtisks dokuments.

Attiecībā uz tiesībām uz informāciju kriminālprocesā, pēc Tiesas domām, no Direktīvas 2012/13 3. un 6. panta, tos aplūkojot kopsakarā, izriet, ka aizdomās turēto vai apsūdzēto personu tiesības uz informāciju attiecas vismaz uz divām atšķirīgām tiesībām, proti, pirmkārt, tiesībām tikt informētām par noteiktām procesuālajām tiesībām un, otrkārt, tiesībām tikt informētām par apsūdzību, kas pret tām izvirzīta. Šīs tiesības aptver arī tādas personas situāciju, attiecībā uz kuru ir izdots rīkojums par kriminālsodu, kas ir pēc prokuratūras pieprasījuma izdotais pagaidu nolēmums par maznozīmīgu pārkāpumu un kas pieņemts, nenoturot ne tiesas sēdi, ne sacīkstes principam atbilstošas debates, un kas stāsies likumīgā spēkā tikai pēc tam, kad beigsies termiņš iebildumu celšanai par šo lēmumu.

Visbeidzot, Tiesa secināja, ka Direktīvas 2012/13 2. pantam, 3. panta 1. punkta c) apakšpunktam un 6. panta 1. un 3. punktam nav pretrunā dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem kriminālprocesā apsūdzētai personai, kura nedzīvo šajā dalībvalstī, ir pienākums norādīt pilnvaroto pārstāvi, kuram var izsniegt attiecībā uz šo personu izdotu rīkojumu par kriminālsodu, ar nosacījumu, ka šīs personas rīcībā faktiski ir viss termiņš, kas ir noteikts iebildumu iesniegšanai par minēto rīkojumu.

64 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 20. oktobra Direktīva 2010/64/ES par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā (OV L 280, 1. lpp.).

65 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 22. maija Direktīva 2012/13/ES par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā (OV L 142, 1. lpp.).

XI. TRANSPORTS

Transporta jomā 2015. gada 26. februārī pasludinātajā spriedumā ***Wucher Helicopter* un *Euro-Aviation Versicherung*** (C-6/14, EU:C:2015:122) Tiesai bija iespēja interpretēt *"pasažiera" jēdzienu Regulas Nr. 785/2004 par apdrošināšanas prasībām, kas attiecas uz gaisa pārvadātājiem un gaisa kuģu ekspluatantiem* [66], *un Monreālas konvencijas* [67] *izpratnē*. Pamatlieta attiecās uz atlīdzību lavīnu spridzināšanas ekspertam par kaitējumu, kas viņam nodarīts darbā, atrodoties helikopterā tā lidojuma laikā. Pārvadātājs, kas uzskatīja, ka viņš nebija pasažieris, atteica šo atlīdzību.

Pirmkārt, Tiesa secināja, ka persona, kura atrodas Savienības gaisa pārvadātājam piederošā helikopterā un, pamatojoties uz sava darba devēja un minētā gaisa pārvadātāja noslēgtu līgumu, tiek pārvadāta konkrēta uzdevuma veikšanai, proti, lai lidojuma laikā atvērtu helikoptera durvis un turētu tās atvērtas, lai par sprāgstvielām atbildīgā persona varētu izmest sprāgstvielas, ir pasažieris Regulas Nr. 785/2004 3. panta g) punkta izpratnē. Proti, pirmkārt, tā kā šī helikopterā esošā persona neveic gaisa kuģa vadīšanas uzdevumus, tā neietilpst lidojuma apkalpes locekļu kategorijā un, otrkārt, apstāklis, ka tās uzdevums ir atvērt durvis pēc pilota komandas, arī neļauj secināt, ka viņa būtu kvalificējama kā stjuarts, jo gaisa kuģa kapteinim vienmēr ir pilnvaras dot norādījumus visām personām, kuras atrodas gaisa kuģī.

Otrkārt, pēc tam, kad Tiesa bija atgādinājusi savu kompetenci interpretēt Monreālas konvenciju, jo tā ir neatņemama Savienības tiesību sistēmas sastāvdaļa, tā nosprieda, ka persona, kas ietilpst pasažiera jēdzienā Regulas Nr. 785/2004 3. panta g) punkta izpratnē, ietilpst arī pasažiera jēdzienā Monreālas konvencijas 17. panta izpratnē, ja šī persona tiek pārvadāta uz pārvadājuma līguma pamata minētās konvencijas 3. panta izpratnē. Proti, lai gan saskaņā ar Monreālas konvencijas 3. panta 1. un 2. punktu pasažiera statuss ir saistīts ar atsevišķa vai kolektīva dokumenta par pārvadājumiem izsniegšanu, tomēr no minētās konvencijas 3. panta 5. punkta izriet, ka noteikumu, kas atrodas pirms šī 5. punkta, neievērošana neietekmē pārvadājumu līguma pastāvēšanu vai spēkā esamību. Tādējādi, ja pastāv pārvadājuma līgums un ir izpildīti visi pārējie nosacījumi minētās konvencijas piemērošanai, konvencija ir piemērojama neatkarīgi no tā, kāda ir pārvadājuma līguma forma.

XII. KONKURENCE

1. AIZLIEGTAS VIENOŠANĀS

2015. gada 9. jūlijā pasludinātajā spriedumā ***InnoLux*/Komisija** (C-231/14 P, EU:C:2015:451) Tiesa, izskatot apelācijas sūdzību par Vispārējās tiesas spriedumu [68], ar kuru tā bija daļēji atstājusi spēkā Komisijas lēmumu, ar kuru konstatēta aizliegta vienošanās šķidro kristālu displeja (*LCD*) paneļu pasaules tirgū, lēma par *kārtību, kādā ir aprēķināms naudas sods par konkurences tiesību normu pārkāpumu, tostarp par šim aprēķinam nozīmīgu "pārdevumu vērtības" noteikšanu*, kā paredzēts Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai [69] 13. punktā.

66| Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 785/2004 par apdrošināšanas prasībām aviopārvadātājiem un gaisa kuģu ekspluatantiem (OV L 138, 1. lpp.).

67| Konvencija par dažu starptautiskā gaisa transporta noteikumu unifikāciju, kas 1999. gada 28. maijā noslēgta Monreālā, no Eiropas Kopienas puses parakstīta 1999. gada 9. decembrī, pamatojoties uz EKL 300. panta 2. punktu, un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 2001. gada 5. aprīļa Lēmumu 2001/539/EK (OV L 194, 38. lpp.).

68| Vispārējās tiesas 2014. gada 27. februāra spriedums *InnoLux*/Komisija (T-91/11, EU:T:2014:92). Skat. arī 2014. gada ziņojumu, 133. un 134. lappuse.

69| Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.).

Tā kā uzņēmuma, kas iesniedza apelācijas sūdzību, meitasuzņēmumi, kas atrodas ārpus Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ), gala produktos, ko pārdod EEZ teritorijā, bija iestrādājuši *LCD*, uz kuriem attiecās aizliegtā vienošanās, Vispārēja tiesa cita starpā nosprieda, ka Komisija pamatoti ir ņēmusi vērā minēto pārdevumu vērtību naudas soda aprēķināšanas mērķiem. Savas apelācijas sūdzības pamatojumam uzņēmums, kas iesniedza apelācijas sūdzību, norādīja, ka šie pārdevumi nebija saistīti ar strīdīgo pārkāpumu.

Tiesa apstiprināja Vispārējās tiesas sniegto interpretāciju, norādot, ka Regulas Nr. 1/2003 [70] 23. panta 2. punkta mērķim būtu pretrunā tas, ka vertikāli integrēti aizliegtās vienošanās dalībnieki tikai tādēļ, ka viņi produktus, kas ir pārkāpuma priekšmets, ir iestrādājuši gala produktos ārpus EEZ, varētu izslēgt no naudas soda aprēķina daļu, kas atbilst šo gala produktu pārdevumu vērtībai EEZ teritorijā. Proti, vertikāli integrēti uzņēmumi var gūt labumu no vienošanās par cenu horizontālu noteikšanu, pārdodot ne tikai neatkarīgām trešajām personām, bet arī lejupējā pārstrādāto preču, kuru sastāvā ir pārkāpumā iesaistītie produkti, tirgū.

Turpinājumā Tiesa apstiprināja Vispārējās tiesas konstatējumu, saskaņā ar kuru gala produktu pārdošana, lai arī tā netika veikta pārkāpumā iesaistītā produkta tirgū, tomēr radīja konkurences izkropļojumu EEZ teritorijā. Turklāt, naudas soda noteikšanas procesā izslēdzot šādus pārdevumus, tiktu mākslīgi minimizēts pārkāpuma ekonomiskais nozīmīgums un naudas sods tiktu uzlikts bez reālas saiknes ar šīs aizliegtās vienošanās piemērošanas jomu šajā teritorijā.

Papildus Tiesa uzsvēra, ka Komisijas kompetencē bija piemērot LESD 101. punktu attiecībā uz aplūkoto aizliegto vienošanos, ņemot vērā ārpus EEZ veiktos pārdevumus, jo šīs pasaules mēroga vienošanās dalībnieki to īstenoja EEZ, veicot šajā teritorijā *LCD* tiešu pārdošanu trešajiem uzņēmumiem. Šajos apstākļos ir svarīgi nodrošināt, ka vērā ņemtā pārdevumu vērtība atspoguļo pārkāpuma ekonomisko nozīmīgumu un apelācijas sūdzības iesniedzējas īpatsvaru šajā pārkāpumā, kas konkrētajā lietā bija pamats ņemt vērā attiecīgo gala produktu pārdevumus.

2. DOMINĒJOŠĀ STĀVOKĻA ĻAUNPRĀTĪGA IZMANTOŠANA

2015. gada 16. jūlijā pasludinātajā spriedumā ***Huawei Technologies*** (C-170/13, EU:C:2015:477) Tiesa izskatīja jautājumu par to, vai un ar kādiem nosacījumiem *fakts, ka standartam būtiska patenta īpašnieks ceļ prasību par patenta pārkāpumu, ir uzskatāms par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu*. Prasītāja pamatlietā ir starptautiska mēroga sabiedrība, kas darbojas telekomunikāciju nozarē un kam pieder Eiropas patents, kuru tā paziņojusi standartizācijas organizācijai, proti, Eiropas Telekomunikāciju standartu institūtam (*ETSI*) kā šī institūta izstrādātajam standartam būtisku patentu. Atbilstoši *ETSI* reglamentam minētā sabiedrība ir apņēmusies piešķirt trešajām personām tās patenta izmantošanas licences pēc *FRAND* nosacījumiem ("fair, reasonable and non-discriminatory"). Lai gan šī sabiedrība nebija piešķīrusi šādas licences, tomēr tā konstatēja, ka konkurējošie uzņēmumi tirgo produktus, kas aprīkoti ar programmatūru, kura saistīta ar šo standartu, nemaksājot tā īpašniekam licences maksu, un cēla valsts tiesā prasību par [patenta] pārkāpumu, taču iepriekš neveicot ar pārkāpējiem sarunas, lai panāktu vienošanos. Iesniedzējtiesa uzdeva jautājumu, vai šāda prasība ir jākvalificē kā dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka prasība izbeigt pārkāpumu vai prasība atsaukt produktus nav uzskatāma par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ja, pirmkārt, pirms prasības celšanas patenta īpašnieks ir brīdinājis patenttiesību pārkāpēju par tam pārmestajiem faktiem un pēc tam, kad šis pārkāpējs pauda savu gribu noslēgt licences līgumu pēc *FRAND* nosacījumiem, iesniedzis tam konkrētu un rakstisku licences piedāvājumu, konkretizējot tostarp licences maksu un tās aprēķināšanas kārtību, un, otrkārt, ja patenttiesību pārkāpējs,

70 | Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV L 1, 1. lpp.).

turpinādams izmantot attiecīgo patentu, uz šo piedāvājumu nav atbildējis – pienācīgi, atbilstoši darījumu praksei un labticīgi. Tiesa uzsvēra, ka, ja šķietamais patenttiesību pārkāpējs nepieņem patenta īpašnieka piedāvājumu, tas var atsaukties uz šādas prasības ļaunprātīgo raksturu tikai tad, ja tas patenta īpašniekam īsā laikā un rakstiski iesniedz *FRAND* nosacījumiem atbilstošu pretpiedāvājumu.

Turpinājumā Tiesa nosprieda, ka šādos apstākļos dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums neliedz dominējošā stāvoklī esošajam uzņēmumam celt prasību, lai iegūtu uzskaites datus par šā patenta agrākas izmantošanas darbībām vai lai saņemtu zaudējumu atlīdzību saistībā ar šīm darbībām. Proti, šāda prasība tieši neietekmē konkurentu ražoto produktu parādīšanos vai saglabāšanos tirgū.

2015. gada 6. oktobrī pasludinātajā spriedumā ***Post Danmark*** (C-23/14, EU:C:2015:651) Tiesa interpretēja *normas par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu saistībā ar lojalitātes atlaidēm*. Pamatlietā strīds bija par atlaižu sistēmu, ko īstenoja Dānijas pasta uzņēmums, kuram bija dominējošais stāvoklis pasta sūtījumu piegādes tirgū Dānijas adresātiem. Šo atlaižu sistēmu raksturoja likmju diapazons no 6 % līdz 16 %, kā arī nosacīts raksturs tādā ziņā, ka references perioda beigās dominējošā stāvoklī esošais uzņēmums veica korekciju, un atpakaļejošs spēks tādā ziņā, ka, ja sākotnēji noteiktais sūtījumu slieksnis tika pārsniegts, gada beigās noteiktā atlaižu likme bija piemērojama visiem attiecīgajā laikposmā veiktajiem sūtījumiem.

Vispirms, lai pārbaudītu, vai šīs atlaides var radīt izstumšanas iedarbību tirgū, Tiesa norādīja, ka minēto atlaižu atpakaļejošā spēka dēļ dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma īstenotais spiediens uz tā līgumpartneriem var būt īpaši stiprs. Šādā veidā samērā nelielas pārdevumu apjoma izmaiņas rada nesamērīgas sekas dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma līgumpartneriem, it īpaši tad, ja sistēma, kā tas ir aplūkotajā gadījumā, ir balstīta uz relatīvi ilgu periodu. Tātad šāda sistēma var attiecīgajam uzņēmumam atvieglot savu klientu piesaistīšanu un konkurentu klientu pievilināšanu.

Runājot par pasta uzņēmuma dominējošā stāvokļa mērogu, Tiesa norādīja, ka ļoti liela tirgus daļa tam uzņēmumam, kuram tā pieder, rada spēka pozīciju, kas padara to par nenovēršamu tirdzniecības partneri un nodrošina tam rīcības brīvību. Tā kā konkurence tirgū jau ir ievērojami ierobežota, konkrētā atlaižu sistēma tātad apgrūtina klientiem iegādi no konkurējošiem uzņēmumiem un rada pret konkurenci vērstu izstumšanas iedarbību. Tāpat fakts, ka šāda sistēma attiecas uz lielāko daļu klientu, var būt lietderīga norāde par šīs prakses nozīmīgumu un tās ietekmi uz tirgu.

Attiecībā uz konkurenta, kas būtu tikpat efektīvs kā dominējošā stāvoklī esošais uzņēmums, kritēriju Tiesa norādīja, ka nevar tikt noteikts juridisks pienākums secinājumu par tādas atlaižu sistēmas, kāda ir aplūkota konkrētajā gadījumā, ļaunprātīgo raksturu sistemātiski balstīt uz šo kritēriju. Tiesas skatījumā situācijā, ko raksturo tas, ka uzņēmumam ir dominējošs stāvoklis ļoti nozīmīgā tirgus daļā un strukturālas priekšrocības, kuras šim uzņēmumam sniedz likumā noteikts monopols, kas attiecas uz 70 % no visiem sūtījumiem attiecīgajā tirgū, tikpat efektīva konkurenta kritērija piemērošanai nav nozīmes, jo tirgus struktūra praktiski padara neiespējamu tikpat efektīva konkurenta parādīšanos.

Visbeidzot, Tiesa secināja, ka, lai šādas atlaižu sistēmas pret konkurenci vērstā iedarbība ietilptu EKL 82. panta (LESD 102. pants) piemērošanas jomā, tai ir jābūt iespējamai, tomēr nav nepieciešams pierādīt, ka tā ir smaga vai pamanāma.

3. KONKURENCES TIESĪBU NORMU PIEMĒROŠANAS PROCEDŪRA

2015. gada 18. jūnija spriedumā ***Deutsche Bahn* u.c./Komisija** (C-583/13 P, EU:C:2015:404) Tiesa lēma par *garantijām, kas nosaka* Komisijas *pārbaudes pilnvaru robežas konkurences tiesību normu piemērošanas procedūrā*. Strīds attiecās uz trim Komisijas lēmumiem, ar kuriem tā uzņēmumam, kas darbojas dzelzceļa pārvadājumu jomā, noteica pienākumu pakļauties pārbaudēm saistībā ar dažādiem dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas gadījumiem. Vispārējā tiesa [71] noraidīja prasību atcelt šos lēmumus. Savā spriedumā, lemjot par apelācijas sūdzību, Tiesa daļēji atcēla Vispārējās tiesas spriedumu tāpēc, ka bija pārkāptas uzņēmuma tiesības uz aizstāvību.

Iesākumā Tiesa apstiprināja Vispārējās tiesas spriedumu daļā, kurā tā bija konstatējusi, ka ne domicila neaizskaramības princips, ne efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips nav pārkāpti ar apstākli, ka Komisija nav saņēmusi iepriekšēju tiesas atļauju, kā arī ar apstākli, ka Savienības tiesas veiktā kontrole notiek tikai *a posteriori*. Proti, izvērtējot minēto principu ievērošanu, vissvarīgākais ir minētās kontroles, kurai jāaptver visi faktiskie un juridiskie jautājumi un kurai jāļauj nodrošināt pienācīgu tiesību atjaunošanu, ja tiktu konstatēts pārkāpums, intensitāte, nevis šīs kontroles veikšanas brīdis. Savienības tiesa, izskatot tajā celto prasību atcelt pārbaudes lēmumu, veic kontroli gan attiecībā uz tiesiskajiem, gan faktiskajiem apstākļiem, un tai ir pilnvaras novērtēt pierādījumus, kā arī atcelt apstrīdēto lēmumu. Turklāt uzņēmumiem, kuriem adresēts pārbaudes lēmums, ir iespēja apstrīdēt tā tiesiskumu un darīt to uzreiz pēc tam, kad [uzņēmumam] ir ticis paziņots minētais lēmums, kas nozīmē, ka uzņēmums, lai Savienības tiesās celtu prasību atcelt tiesību aktu, nav spiests gaidīt, līdz Komisija pieņems galīgo lēmumu par apgalvoto konkurences tiesību normu pārkāpumu.

Tiesa tomēr norādīja, ka, lai gan pārbaudes efektivitāte nozīmē, ka Komisija darbiniekiem, kas ir nozīmēti pārbaudes veikšanai, sniedz visu informāciju, kas viņiem ļauj saprast iespējamā konkurences tiesību normu pārkāpuma raksturu un apjomu, visai šai informācijai un pārbaudes tvērumam tomēr ir jāattiecas vienīgi uz pārbaudes priekšmetu, kas noteikts ar lēmumu. Konkrētajā gadījumā, tā kā Komisijas darbinieki bija saņēmuši iepriekšēju informāciju, kas attiecās uz kādas citas sūdzības esamību un bija veikuši tādu dokumentu izņemšanu, kas pārsniedz pārbaudes lēmumā noteikto pārbaudes priekšmetu, Komisija ir pārkāpusi pienākumu norādīt pamatojumu un attiecīgā uzņēmuma tiesības uz aizstāvību.

4. VALSTS ATBALSTS

2015. gada 16. jūlija spriedums ***BVVG*** (C-39/14, EU:C:2015:470) tika pasludināts saistībā ar Vācijas tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurā Tiesai tika jautāts, vai kā valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē ir kvalificējama valsts *tiesību norma, ar kuru, lai nodrošinātu lauku saimniecību interešu aizsardzību, valsts struktūrai ir aizliegts publiskā izsolē pārdot lauksaimniecības zemesgabalu vairāksolītājam*, ja kompetentā vietējā iestāde uzskata, ka tā solītā summa ir ļoti nesamērīga salīdzinājumā ar minētā zemesgabala vērtību.

Šajā kontekstā pēc tam, kad Tiesa bija atgādinājusi, ka valsts iestāžu veiktajā zemju vai ēku pārdošanā kādam uzņēmumam ir iespējami valsts atbalsta elementi, tostarp tad, ja tā nav veikta par tirgus vērtību, tā precizēja, ka gadījumā, ja valsts tiesībās ir paredzēti valsts iestāžu pārdodamo zemju tirgus vērtības aprēķināšanas noteikumi, minētie noteikumi, lai tie būtu saderīgi ar LESD 107. pantu, jāpiemēro tā, lai iegūtā cena allaž būtu pēc iespējas tuvāka tirgus vērtībai. Taču tirgus vērtībai atbilstošās cenas var tikt panāktas ar vairākām metodēm.

71 | Vispārējās tiesas 2013. gada 6. septembra spriedums *Deutsche Bahn* u.c./Komisija (T-289/11, T-290/11 un T-521/11, EU:T:2013:404).

Šajā ziņā metode, saskaņā ar kuru pārdošana tiek veikta vairāksolītājam, izmantojot atklātu, pārskatāmu un beznosacījuma izsoles procedūru, vairākās lietās ir jau ļāvusi prezumēt, ka tirgus cena atbilst visaugstākajai piedāvātajai cenai. Tomēr nevar tikt izslēgts, ka konkrētajos apstākļos pārdošana vairāksolītājam neļauj panākt cenu, kas atbilst attiecīgā īpašuma tirgus vērtībai, un ka tādēļ ir pieļaujams ņemt vērā citus apstākļus, nevis cenu. Tā it īpaši varētu būt gadījumā, ja visaugstākā solītā cena sava spekulatīvā rakstura dēļ ir krietni lielāka gan par visām publiskajā izsolē piedāvātajām cenām, gan arī par zemesgabala aplēsto tirgus vērtību. Šādos apstākļos pārdošanas vairāksolītājam metode nespētu atspoguļot attiecīgā zemesgabala tirgus vērtību.

Līdz ar to, pēc Tiesas domām, valsts tiesību norma, ar kuru valsts kompetentajai iestādei šādos apstākļos ir ļauts noraidīt piedāvājumu, kurš, tās ieskatā, ir nesamērīgs, un tādēļ atteikties apstiprināt lauksaimniecības zemesgabala, uz kuru attiecas šis piedāvājums, pārdošanu, nav kvalificējama kā valsts atbalsts, ja ar tās piemērošanu tiek panākta cena, kura pēc iespējas līdzinās attiecīgā zemesgabala tirgus vērtībai.

XIII. NOTEIKUMI PAR NODOKĻIEM

Nodokļu noteikumu jomā ir vērts norādīt uz četriem spriedumiem. Pirmais spriedums attiecas uz nodokli par kodoldegvielas izmantošanu, un trīs pārējie – uz PVN.

2015. gada 4. jūnijā pasludinātajā spriedumā ***Kernkraftwerke Lippe-Ems*** (C-5/14, EU:C:2015:354) [72] Tiesa iztirzāja jautājumu par to, *vai Direktīva 2003/96 par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai* [73] *un Direktīva 2008/118 par akcīzes nodokļa piemērošanas vispārēju režīmu* [74]*, kā arī LESD 107. pants vai Euratom līguma noteikumi* liedz dalībvalstij ieviest nodokli kodoldegvielas izmantošanai rūpnieciskā elektroenerģijas ražošanā.

Savā spriedumā Tiesa atbildēja, ka šis nodoklis nav pretrunā Savienības tiesībām.

Pirmkārt, Tiesa secināja, ka, tā kā šī degviela nav minēta Direktīvā 2003/96 iekļautajā izsmeļošajā energoproduktu sarakstā, uz to nevar attiekties dažiem energoproduktiem paredzētais atbrīvojums, kas nevar tikt piemērots arī pēc analoģijas. Šajā ziņā Tiesa būtībā atzina, ka līdz ar to var tikt vienlaicīgi iekasēts nodoklis par elektroenerģijas izmantošanu un nodoklis par šīs enerģijas ražošanas avotiem, kas nav energoprodukti Direktīvas 2003/96 izpratnē.

Otrkārt, Tiesa uzskatīja, ka strīdīgais nodoklis nav arī pretrunā Direktīvai 2008/118, jo tas netiek tieši vai netieši uzlikts elektroenerģijas patēriņam, ne arī kāda cita akcīzes produkta patēriņam un tātad tas nav ne akcīzes nodoklis elektroenerģijai, ne arī papildu netiešais nodoklis par šo produktu Direktīvas izpratnē. Šajā kontekstā Tiesa cita starpā norādīja, ka nešķiet, ka starp kodoldegvielas izmantošanu un atomelektrostacijas reaktorā saražotās elektroenerģijas patēriņu pastāvētu tieša un nesaraujama saikne.

Treškārt, šāds kodoldegvielas nodoklis nevar arī tikt kvalificēts kā valsts atbalsts, kas aizliegts ar LESD 107. panta 1. punktu, jo tam nepiemīt selektivitāte. Ceturtkārt, attiecībā uz *Euratom* līgumu Tiesa secināja, ka šā Līguma mērķu sasniegšana neprasa, lai dalībvalstis saglabātu vai palielinātu savu kodoldegvielas izmantošanas līmeni, ne arī aizliedz tām uzlikt nodokli šādai izmantošanai, kas to padarītu dārgāku un līdz ar to mazāk pievilcīgu.

72| Par šī sprieduma daļas, kas attiecas uz prejudiciāla nolēmuma tiesvedību, izklāstu skat. V nodaļas 1. daļu "Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu".

73| Padomes 2003. gada 27. oktobra Direktīva 2003/96/EK, kas pārkārto Kopienas noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai (OV L 283, 51. lpp.).

74| Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/118/EK par akcīzes nodokļa piemērošanas vispārēju režīmu, ar ko atceļ Direktīvu 92/12/EEK (OV 2009, L 9, 12. lpp.).

2015. gada 16. jūlija spriedumā ***Larentia + Minerva* un *Marenave Schiffahrt*** (C-108/14 un C-109/14, EU:C:2015:496) Tiesa interpretēja *Sestās direktīvas* [75] *4. un 17. pantu, kas attiecas attiecīgi uz pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksātāja jēdzienu un uz atskaitīšanas tiesībām*. Pamatlietās strīds bija starp divām holdinga sabiedrībām un Vācijas nodokļu administrāciju par tā PVN atskaitīšanas nosacījumiem, kuru šīs holdinga sabiedrības bija samaksājušas kā priekšnodokli par kapitāla iegādi, kas paredzēts tādu meitasuzņēmumu daļu pirkšanai, kuriem ir personālsabiedrību forma un kuriem tās vēlāk sniedza ar PVN apliekamus pakalpojumus.

Savā spriedumā Tiesa vispirms atgādināja, ka, lai PVN būtu atskaitāms atbilstoši Sestās direktīvas 17. pantam, iepriekš veiktajiem darījumiem jābūt tiešai un tūlītējai saiknei ar vēlāk veiktajiem darījumiem, kas dod tiesības uz atskaitīšanu. Šajā ziņā Tiesa precizēja, ka atskaitīšanas tiesības nodokļa maksātājam tiek atzītas arī tad, ja, pat nepastāvot tiešai un tūlītējai saiknei starp konkrētu iepriekš veiktu darījumu un vienu vai vairākiem vēlāk veiktiem darījumiem, kas dod tiesības uz nodokļa atskaitīšanu, attiecīgo pakalpojumu izmaksas veido daļu no šā [nodokļa maksātāja] vispārējiem izdevumiem un kā tādas tās veido daļu no tā pārdoto preču vai sniegto pakalpojumu cenas. Proti, šādas izmaksas ir tieši un tūlītēji saistītas ar nodokļa maksātāja saimniecisko darbību kopumā. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka izdevumi saistībā ar meitasuzņēmumu kapitāldaļu iegādi, kas radušies holdinga sabiedrībai, kura iesaistās to pārvaldīšanā un kas tādējādi veic saimniecisko darbību, ir jāuzskata par veiktiem šīs sabiedrības saimnieciskās darbības mērķiem un ka par šiem izdevumiem samaksātais PVN dod tiesības uz pilnīgu atskaitīšanu. Savukārt vienkārša kapitāldaļu turēšana šajos meitasuzņēmumos nevar tikt uzskatīta par saimniecisko darbību. Līdz ar to, ja holdinga sabiedrība iesaistās tikai dažu savu meitasuzņēmumu pārvaldīšanā, par izdevumiem saistībā ar šo meitasuzņēmumu kapitāldaļu iegādi samaksātais PVN var tikt atskaitīts tikai daļā, kurā šie izdevumi ir saistīti ar tās saimniecisko darbību, atbilstoši dalībvalstu definētajiem sadales starp saimniecisko darbību un darbību, kas nav saimnieciskā darbība, kritērijiem, kurus dalībvalstis ir noteikušas, ievērojot Sestās direktīvas mērķi un struktūru.

Attiecībā uz nodokļa maksātāja jēdzienu Tiesa nosprieda, ka Sestās direktīvas 4. panta 4. punkta otrā daļa liedz dalībvalstu tiesībās rezervēt iespēju veidot tādu personu grupu, kuru var uzskatīt par vienu pievienotās vērtības nodokļa maksātāju, tikai tām sabiedrībām, kas ir juridiskas personas un ir saistītas ar šīs grupas galveno uzņēmumu ar pakļautības attiecībām, izņemot, ja šīs divas prasības ir nepieciešams un atbilstošs pasākums, lai sasniegtu mērķus novērst ļaunprātīgu praksi vai rīcību vai cīnīties ar krāpšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Šajā ziņā Tiesa precizēja, ka, tā kā šai tiesību normai nav beznosacījuma raksturs, nevar tikt uzskatīts, ka tai būtu tieša iedarbība.

2015. gada 8. septembra spriedumā ***Taricco* u.c.** (C-105/14, EU:C:2015:555) Tiesas virspalāta lēma par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurš iesniegts, lai noskaidrotu, vai Savienības tiesības pieļauj *valsts tiesību normas par kriminālprocesa noilgumu, saskaņā ar kurām noilguma termiņš par nodokļu pārkāpumiem PVN jomā tā pārtraukuma gadījumā tiek pagarināts tikai par sākotnējā termiņa ceturtdaļu*. Iesniedzējtiesa, konstatējot, ka šī tiesiskā regulējuma dēļ personas, kas izdarījušas noziedzīgus nodarījumus PVN jomā, varētu palikt faktiski nesodītas, jautāja Tiesai, vai šāds tiesiskais regulējums nerada šķērsli efektīvai krāpšanas PVN jomā apkarošanai, kas būtu nesaderīgi ar Direktīvu 2006/112, kā arī vispārīgi ar Savienības tiesībām.

Tiesa atbildēja, ka ar šādu valsts tiesisko regulējumu var tikt pārkāpti dalībvalstīm LESD 325. panta 1. un 2. punktā paredzētie pienākumi, ja ar šo valsts tiesisko regulējumu tiek radīti šķēršļi efektīvu un atturošu sodu piespriešanai ļoti daudzos liela apmēra krāpšanas gadījumos, kuri apdraud Savienības finanšu intereses, vai tiek paredzēti ilgāki noilguma termiņi krāpšanas gadījumiem, kuri apdraud attiecīgās dalībvalsts finanšu intereses, nekā tiem krāpšanas gadījumiem, kuri apdraud Savienības finanšu intereses, un tas ir jāpārbauda valsts tiesai.

75 | Padomes 1977. gada 17. maija Sestā direktīva 77/388/EEK, par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV L 145, 1. lpp.), kas ir grozīta ar Padomes 2006. gada 24. jūlija Direktīvu 2006/69/EK (OV L 221, 9. lpp.).

Lai pamatotu šo secinājumu, Tiesa atgādināja, ka PVN jomā dalībvalstīm ne tikai ir vispārīgs pienākums veikt visus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu PVN iekasēšanu pilnā apjomā, bet tām arī ir jācīnās pret krāpšanu. Turklāt LESD 325. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums apkarot krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses, veicot atturošus un efektīvus pasākumus, un it īpaši – lai novērstu krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, veikt tādus pašus pasākumus, kādus tās veic, lai novērstu krāpšanu, kas apdraud viņu pašu finanšu intereses. Tiesa piebilda, ka, lai arī dalībvalstīm ir brīvība izvēlēties PVN krāpšanas gadījumā piemērojamos sodus, tomēr var būt nepieciešami kriminālsodi, lai efektīvi un atturoši apkarotu noteiktus liela apmēra PVN krāpšanas gadījumus.

Saistībā ar sekām, kas rodas, valsts tiesai konstatējot LESD 325. panta pārkāpumu, Tiesa norādīja, ka valsts tiesai ir jānodrošina pilnīga šīs tiesību normas efektivitāte, vajadzības gadījumā nepiemērojot valsts tiesību normas par noilgumu, nelūdzot vispirms tās atcelt vai negaidot to atcelšanu likumdošanas ceļā vai citā konstitūcijā paredzētā veidā. Tiesa tomēr precizēja, ka pēdējā minētajā gadījumā valsts tiesai arī ir jānodrošina, ka tiek ievērotas attiecīgo personu pamattiesības. Šajā ziņā ar šādu valsts tiesību nepiemērošanu tomēr netiktu pārkāptas apsūdzēto tiesības, kādas ir garantētas Pamattiesību hartas 49. pantā, kurš veltīts noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības un samērīguma principiem.

2015. gada 17. decembra spriedumā ***WebMindLicenses*** (C-419/14, EU:C:2015:832) [76] Tiesa precizēja *Regulas Nr. 904/2010 par administratīvu sadarbību un krāpšanas apkarošanu PVN jomā* [77] *interpretāciju* lietā, kurā bija secināts, ka zinātības nodošana no kāda Ungārijā reģistrēta uzņēmuma kādam Portugālē reģistrētam uzņēmumam nav uzskatāma par reālu saimniecisko darījumu un tādēļ zinātības izmantošana ir uzskatāma par notikušu Ungārijas teritorijā.

Tiesa nosprieda, ka Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja tiek konstatēta ļaunprātīga rīcība, kuras rezultātā pakalpojumu sniegšanas vieta ir noteikta citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā tā būtu noteikta ļaunprātīgas rīcības neesamības gadījumā, tas, ka PVN ir samaksāts šajā citā dalībvalstī atbilstoši tās tiesību aktiem, nav šķērslis šī nodokļa uzrēķinam dalībvalstī, kurā faktiski tikuši sniegti šie pakalpojumi.

Tāpat Tiesa precizēja, ka Regula Nr. 904/2010 ir jāinterpretē tādējādi, ka vienas dalībvalsts nodokļu iestādei, kura pārbauda PVN iekasējamību par pakalpojumiem, kuri jau ir tikuši aplikti ar PVN citās dalībvalstīs, ir jānosūta informācijas pieprasījums šo citu dalībvalstu nodokļu iestādēm, ja šāds pieprasījums ir lietderīgs vai pat nepieciešams, lai noteiktu, vai PVN ir iekasējams pirmajā dalībvalstī.

XIV. TIESĪBU AKTU TUVINĀŠANA

1. INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS

Intelektuālā īpašuma jomā īpaši jāizceļ četri nolēmumi. Pirmie divi attiecas uz sistēmā, kas izveidota ar Konvenciju par Eiropas patentu piešķiršanu, pieņemto regulu spēkā esamību, trešais nolēmums attiecas uz Direktīvu 2001/29 par autortiesībām, un ceturtais – uz atteikumu sniegt informāciju par bankas konta turētāju, kurš nodarbojas ar viltotu preču tirdzniecību.

Divos 2015. gada 5. maija spriedumos **Spānija/Padome** (C-146/13, EU:C:2015:298, un C-147/13, EU:C:2015:299) Tiesas virspalāta lēma par divām regulām, kas ietilpst "vienotā patenta paketē", ar kuru patentam, kas ieviests

76| Attiecībā uz šī sprieduma daļu, kas attiecas uz pamattiesībām, skat. I nodaļu "Pamattiesības".

77| Padomes 2010. gada 7. oktobra Regula (ES) Nr. 904/2010 par administratīvu sadarbību un krāpšanas apkarošanu pievienotās vērtības nodokļa jomā (OV L 268, 1. lpp.).

ar Konvenciju par Eiropas patentu piešķiršanu (turpmāk tekstā – "EPK") [78], tiek nodrošināta vienota aizsardzība visu to dalībvalstu teritorijā, kuras ir šīs konvencijas līgumslēdzējas puses un kuras tātad piedalās ciešākā sadarbībā attiecībā uz Eiropas patentu, kuru atbilstoši šai konvencijai izsniegusi Eiropas Patentu iestāde (turpmāk tekstā – "EPI").

Spānijas Karaliste bija cēlusi divas prasības attiecīgi par Regulu Nr. 1257/2012 par vienotas patentaizsardzības izveidi [79] un Regulu Nr. 1260/2012 par piemērojamo tulkošanas kārtību [80].

Lietā C-146/13 Spānijas Karaliste apgalvoja, ka uz administratīvo procedūru, kas norisinās pirms Eiropas patenta piešķiršanas, neesot attiecināma tiesas kontrole, kura ļautu nodrošināt Savienības tiesību pareizu un vienveidīgu piemērošanu un pamattiesību aizsardzību. Tiesa noraidīja šo argumentāciju, norādot, ka Regulas Nr. 1257/2012 mērķis nekādā ziņā nav kaut vai tikai daļēji noteikt Eiropas patentu piešķiršanas nosacījumus, kurus reglamentē tikai un vienīgi EPK, un ka ar to Savienības tiesībās nav arī tikusi integrēta EPK paredzētā Eiropas patentu piešķiršanas procedūra. Proti, ar šo regulu, pirmkārt, ir vienīgi noteikti nosacījumi, kādos Eiropas patentam, ko iepriekš saskaņā ar EPK noteikumiem ir izsniegusi EPI, pēc tā turētāja pieprasījuma var tikt piešķirts vienots spēks, un, otrkārt, ir definēts šis vienotais spēks.

Spānijas Karaliste tāpat apgalvoja, ka LESD 118. panta pirmā daļa nav atbilstošs juridiskais pamats Regulas Nr. 1257/2012 pieņemšanai, jo tā nenodrošina intelektuālā īpašuma tiesību vienotu aizsardzību Savienībā un ar to netiek veikta dalībvalstu tiesību aktu saskaņošana šim mērķim. Šajā ziņā Tiesa konstatēja, ka LESD 118. pantā nav noteikti pieprasīts, lai Savienības likumdevējs pilnībā un izsmeļoši saskaņotu visus intelektuālā īpašuma tiesību aspektus. Konkrētajā gadījumā ar vienoto patentaizsardzību, ko piešķir patents, var tikt novērstas esošās atšķirības patentaizsardzībā, kas pastāv dalībvalstīs, kuras ir konvencijas līgumslēdzējas puses, un tādējādi tās mērķis ir vienotas aizsardzības nodrošināšana LESD 118. panta pirmās daļas izpratnē. Šī vienotība izriet no tā, ka visu dalībvalstu, kas ir konvencijas līgumslēdzējas puses, teritorijā ir piemērojami tikai vienas valsts tiesību akti, kuru materiālo tiesību normās ir definētas darbības, attiecībā pret kurām patents piešķir aizsardzību, kā arī patenta kā īpašumtiesību objekta iezīmes.

Lietā C-147/13 Spānijas Karaliste apgalvoja, ka ar Regulu Nr. 1260/2012 esot ieviests valodu lietojuma režīms, kas kaitē personām, kuru valoda nav kāda no EPI oficiālajām valodām, proti, vācu, angļu un franču valoda. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka Līgumos ietvertās atsauces uz valodu lietojumu Savienībā nevar tikt uzskatītas par tāda Savienības tiesību vispārējā principa izpausmi, saskaņā ar kuru visiem dokumentiem, kas var ietekmēt Savienības pilsoņa intereses, vienmēr jābūt sagatavotiem viņa dzimtajā valodā. Saistībā ar Eiropas patentu tulkošanas kārtības noteikšanu atšķirīga attieksme pret Savienības oficiālajām valodām ir atbilstoša un samērīga ar leģitīmo Regulas Nr. 1260/2012 uzdevumu, proti, izveidot vienkāršotu un vienotu tulkošanas režīmu un ļaut efektīvi sasniegt leģitīmo mērķi, kas ir atvieglot piekļuvi ar patentu nodrošinātajai aizsardzībai, it īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, samazinot ar tulkošanas nepieciešamību saistītās izmaksas.

Turklāt pretēji tam, ko apgalvoja Spānijas Karaliste, Tiesa nosprieda, ka LESD 118. panta otrā daļa ir pareizs juridiskais pamats Regulai Nr. 1260/2012, tostarp tās 4. pantam, kas attiecas uz tulkošanu strīda gadījumā, jo šīs regulas mērķis ir izveidot vienkāršotu un vienotu tulkošanas režīmu Eiropas patentam un šo patentu valodu lietojuma noteikumi ir definēti ar visu minētās regulas noteikumu palīdzību. It īpaši šīs regulas 4. pants ir skaidri attiecināms uz šo valodu lietojuma režīmu un līdz ar to, ciktāl runa ir par juridisko pamatu, nevar tikt nodalīts no pārējām šīs regulas normām.

78 | Konvencija par Eiropas patentu piešķiršanu, kas parakstīta Minhenē 1973. gada 5. oktobrī un stājusies spēkā 1977. gada 7. oktobrī.

79 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1257/2012, ar ko īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz vienotas patentaizsardzības izveidi (OV L 361, 1. lpp.).

80 | Padomes 2012. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1260/2012, ar ko īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz vienotas patentaizsardzības izveidi, ciktāl tas attiecas uz piemērojamo tulkošanas kārtību (OV L 361, 89. lpp.).

2015. gada 5. marta spriedumā ***Copydan Båndkopi*** (C-463/12, EU:C:2015:144) Tiesa lēma par *pienākumu maksāt taisnīgas atlīdzības finansēšanai paredzēto nodevu par privātu kopēšanu, kā ir noteikts Direktīvas 2001/29* [81] *5. panta 2. punkta b) apakšpunktā*. Pamatlieta attiecās uz sabiedrību, kas tirgoja mobilos telefonus un kas bija apstrīdējusi pienākumu maksāt šādu nodevu autortiesību pārvaldības organizācijai par importētajām mobilo telefonu atmiņas kartēm.

Tiesas ieskatā Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka šāda taisnīga atlīdzība atbilstoši izņēmumam attiecībā uz reproducēšanas tiesībām kopēšanai privātai lietošanai ir piemērojama tādiem daudzfunkcionāliem datu nesējiem kā, piemēram, mobilo telefonu atmiņas kartes neatkarīgi no tā, vai šo datu nesēju galvenā funkcija ir vai nav šāda kopēšana, ar nosacījumu, ka viena no šo datu nesēju funkcijām, pat ja tikai sekundāra, ļauj to turētājiem izmantot tos šim nolūkam. Tiesa tomēr precizēja, ka, pirmkārt, šīs funkcijas galvenais vai sekundārais raksturs un datu nesēja spējas veikt reproducēšanu relatīvais nozīmīgums var ietekmēt maksājamās taisnīgās atlīdzības apmēru un ka, otrkārt, ciktāl tiesību īpašniekiem radītais kaitējums būtu uzskatāms par minimālu, minētās funkcijas nodrošināšana varētu neradīt pienākumu maksāt šo atlīdzību.

Turklāt Tiesa uzskatīja, ka Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunkts ar zināmiem nosacījumiem pieļauj, ka valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēta šādas nodevas iekasēšana no ražotājiem un importētājiem, kuri pārdod mobilo telefonu atmiņas kartes uzņēmumiem, zinot, ka tās ir paredzēts pārdot tālāk, bet nezinot, vai šo atmiņas karšu galīgie pircēji ir privātpersonas vai uzņēmumi [82]. Tāpat Tiesa secināja, ka minētais pants ļauj dalībvalstīm noteiktos gadījumos paredzēt atbrīvojumu no taisnīgas atlīdzības samaksas, ja tiesību īpašniekiem radītais kaitējums ir minimāls.

Visbeidzot, Tiesa nosprieda, ka, lai gan Direktīva 2001/29 pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta taisnīgas atlīdzības samaksa atbilstoši izņēmumam attiecībā uz reproducēšanas tiesībām par aizsargāto darbu reproducēšanu, ko fiziska persona ir veikusi no trešajai personai piederošas ierīces vai ar tās palīdzību, tā turpretim nepieļauj tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta taisnīgas atlīdzības samaksa par reproducēšanu, kas ir veikta, izmantojot nelikumīgus avotus.

2015. gada 16. jūlijā pasludinātajā spriedumā ***Coty Germany*** (C-580/13, EU:C:2015:485) Tiesa lēma par *jautājumu, vai Direktīvas 2004/48* [83] *8. panta 3. punkta e) apakšpunkts pieļauj tiesisko regulējumu, kas ļauj banku iestādei atsaukties uz banku noslēpumu*, lai atteiktos izpaust informāciju par konta īpašnieka, kas nodarbojas ar viltotu preču tirdzniecību, uzvārdu un adresi. Pamatlietā strīds bija starp Vācijas sabiedrību, kurai pieder intelektuālā īpašuma tiesības, un Vācijas banku saistībā ar šīs bankas atteikumu sniegt minētajai sabiedrībai informāciju par izsoļu tiešsaistes platformas, caur kuru tika pārdotas viltotas preces, bankas konta īpašnieku.

Kā norādīja Tiesa, minētajā lietā runa bija par dažādu pamattiesību, proti, tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību un intelektuālā īpašuma tiesību, no vienas puses, un tiesību uz personas datu aizsardzību, no otras puses, aizsardzības prasību nepieciešamo saskaņošanu. Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2004/48 8. panta 3. punkta e) apakšpunkts nepieļauj valsts tiesību normu, kas neierobežoti un bez nosacījumiem atļauj banku iestādei atsaukties uz banku noslēpumu, lai saskaņā ar šīs direktīvas 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu atteiktos izpaust informāciju par konta īpašnieka uzvārdu un adresi.

81| Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīva 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 10. lpp.).

82| Tiesas izklāstītie nosacījumi ir šādi. Ir nepieciešams, lai šādas sistēmas ieviešana būtu pamatota ar praktiskām grūtībām; lai personas, kurām jāveic maksājums, būtu atbrīvotas no minētās nodevas samaksas, ja tās pierāda, ka tās ir piegādājušas mobilo telefonu atmiņas kartes personām, kas nav fiziskās personas, mērķiem, kas acīmredzami nav saistīti ar reproducēšanu privātai lietošanai, ievērojot, ka šis atbrīvojums nevar attiekties vienīgi uz piegādi uzņēmumiem, kas ir reģistrēti organizācijā, kura administrē šīs pašas nodevas; un lai minētajā sistēmā būtu paredzētas tiesības uz šīs nodevas atmaksu, kas ir efektīvas un pārmērīgi neapgrūtina samaksātās nodevas atmaksāšanu tādējādi, ka tā var tikt veikta tikai galīgajam šādas atmiņas kartes pircējam, kuram šajā ziņā ir jābūt iesniegušam pieteikumu minētajā organizācijā.

83| Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV L 157, 45. lpp., un labojums – OV L 195, 16. lpp.).

Proti, šāda neierobežota un beznosacījumu atļauja var nepieļaut to, ka Direktīvā 2004/48 paredzētajās procedūrās un kompetento valsts iestāžu veiktajos pasākumos, it īpaši tad, ja minētās iestādes vēlas uzdot nepieciešamās informācijas paziņošanu atbilstoši šīs direktīvas 8. panta 1. punktam, var tikt pienācīgi ņemtas vērā katru intelektuālā īpašuma tiesību specifiskās īpašības un attiecīgā gadījumā tas, vai aizskārums ir izdarīts ar nodomu vai bez. Tādējādi saistībā ar Direktīvas 2004/48 8. pantu, lai gan šāds pienākums ievērot banku noslēpumu nodrošina personu tiesības uz personas datu aizsardzību, tas turpretim var radīt pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību un, beigu beigās, intelektuālā īpašuma pamattiesību, kuras ir šo tiesību īpašniekiem, būtisku aizskārumu. Līdz ar to Tiesa nosprieda, ka šādā valsts tiesiskajā regulējumā nav ievērota prasība nodrošināt pienācīgu līdzsvaru starp dažādām pamattiesībām, kas ir līdzsvarotas Direktīvas 2004/48 8. pantā.

Tā tomēr precizēja, ka iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai valsts tiesībās ir citi tiesību aizsardzības līdzekļi vai veidi, kas ļautu kompetentajām tiesu iestādēm uzdot sniegt nepieciešamo informāciju par Direktīvas 2004/48 8. panta 1. punktā norādīto personu identitāti atbilstoši katra gadījuma īpatnībām.

2. PERSONAS DATU AIZSARDZĪBA

Lietā, kurā 2015. gada 6. oktobrī pasludināts spriedums ***Schrems*** (C-362/14, EU:C:2015:650), Tiesas virspalāta izvērtēja Komisija*s un valsts uzraudzības iestāžu pilnvaras attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu uz trešajām valstīm, ko veic par šo datu apstrādi atbildīgais pārzinis*. Tiesai tika iesniegts lūgums interpretēt Direktīvas 95/46 [84] 25. panta 6. punktu, saskaņā ar kuru Komisija var konstatēt, ka trešā valsts nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni nosūtītajiem datiem, kā arī būtībā lūgums spriest par Lēmuma 2000/520 [85] spēkā esamību, kuru Komisija bija pieņēmusi uz minētā Direktīvas 95/46 25. panta 6. punkta pamata. Pamatlietā strīds bija starp *Schrems* k-gu, kas ir sociālā tīkla lietotājs, un Īrijas uzraudzības iestādi saistībā ar šīs iestādes atteikumu veikt izmeklēšanu atbilstoši viņa iesniegtajai sūdzībai par to, ka minētā sociālā tīkla Īrijas meitasuzņēmums šī tīkla lietotāju personas datus pārsūta uz Amerikas Savienotajām Valstīm. *Schrems* k-ga skatījumā minētās valsts īstenotā prakse nesniedz pietiekamu aizsardzību pret to, ka valsts iestādes uzrauga uz šo valsti nosūtītos datus. Īrijas uzraudzības iestāde bija noraidījusi sūdzību, tostarp tādēļ, ka minētajā lēmumā Komisija ir secinājusi, ka tā sauktā "drošības zonas" režīma ietvaros [86] Amerikas Savienotās Valstis nosūtītajiem personas datiem nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni.

Tiesa secināja, ka darbība, kas izpaužas kā personas datu pārsūtīšana no kādas dalībvalsts uz trešo valsti, ir personas datu apstrāde Direktīvas 95/46 2. panta b) punkta izpratnē, kas veikta dalībvalsts teritorijā. Līdz ar to katras valsts uzraudzības iestādes kompetencē ir pilnīgi neatkarīgi pārbaudīt, vai, pārsūtot personas datus no dalībvalsts, kurā tā darbojas, uz trešo valsti, ir ievērotas ar minēto direktīvu izvirzītās prasības. Pēc Tiesas domām, ja pastāv Komisijas lēmums, tāds kā Lēmums 2000/520, kurā ir konstatēts, ka kāda trešā valsts nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni, šāds lēmums personām, kuru dati ir tikuši vai var tikt pārsūtīti uz trešo valsti, nevar liegt Pamattiesību hartas 8. panta 1. un 3. punktā garantētās tiesības vērsties valsts uzraudzības iestādēs ar lūgumu par tās tiesību un brīvību aizsardzību saistībā ar šo datu apstrādi. Līdz ar to ir jāsecina, ka šis lūgums nozīmē, ka ir jāizvērtē Komisijas lēmuma saderīgums ar personu privātās dzīves neaizskaramības un pamatbrīvību un pamattiesību aizsardzību, un šai iestādei minētais vērtējums ir jāveic ar vislielāko rūpību. Šajā ziņā tika precizēts, ka, ja minētā iestāde nonāk pie secinājuma, ka lūgums nav pamatots, lūguma iesniedzējam ir jābūt iespējai šo lēmumu apstrīdēt valsts tiesās. Pretējā gadījumā, ja minētā iestāde atzīst, ka izvirzītās iebildes ir

84| Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 31. lpp.).

85| Komisijas 2000. gada 26. jūlija Lēmums 2000/520/EK atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma "drošības zonas" principiem, un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevusi ASV Tirdzniecības ministrija (OV L 215, 7. lpp.).

86| "Drošības zonas" režīms ietver principu virkni, kas attiecas uz personas datu aizsardzību un kurus ASV uzņēmumi var pieņemt labprātīgi.

pamatotas, šai iestādei ir jābūt rīcībspējai tiesā. Līdz ar to valsts likumdevējam ir jāparedz tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas valsts iestādei ļauj valstu tiesās izvirzīt iebildes, kuras tā uzskata par pamatotām, lai šīs tiesas – ja arī tās piekrīt šīs iestādes šaubām par Komisijas lēmuma spēkā esamību – iesniegtu Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu šī lēmuma spēkā esamības izvērtēšanas nolūkos.

Pēc tam, kad Tiesa bija atgādinājusi, ka vienīgi tās kompetencē ir konstatēt Savienības tiesību akta spēkā neesamību, tā izvērtēja Komisijas Lēmuma 2000/520 spēkā esamību. Šajā saistībā tā norādīja, ka trešo valstu piedāvātā aizsardzības līmeņa pienācīgs raksturs Direktīvas 95/46 25. panta izpratnē nozīmē, ka šī trešā valsts patiešām, ņemot vērā tās iekšējo tiesisko kārtību vai tās starptautiskās saistības, nodrošina būtībā ekvivalentu pamatbrīvību un pamattiesību aizsardzības līmeni, kāds saskaņā ar Direktīvu 95/46, to aplūkojot Pamattiesību hartas gaismā, ir garantēts Savienībā. Līdz ar to Komisijai ir jāizvērtē šajā valstī piemērojamā tiesiskā regulējuma saturs un, tā kā pēc lēmuma pieņemšanas uz Direktīvas 95/46 25. panta 6. punkta pamata tas var mainīties, Komisijai ir periodiski jāpārbauda aizsardzības līmenis trešajā valstī, lai pārliecinātos, kas tas joprojām ir pienācīgs. Šajā ziņā Tiesa uzsvēra, ka Komisijas novērtējuma brīvība ir ierobežota un ka tādēļ tai ir jāveic stingra no Direktīvas 95/46 25. panta izrietošo prasību pārbaude. Tiesa konstatēja, ka Komisija Lēmumā 2000/520 nebija norādījusi, ka Amerikas Savienotās Valstis reāli nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni, ņemot vērā to iekšējo tiesisko kārtību vai starptautiskās saistības. Proti, Komisija nav konstatējusi, ka ASV valsts iestādes ievēro Direktīvas 25. pantā paredzētās prasības, un līdz ar to šis lēmums dara iespējamu iejaukšanos to personu pamattiesībās, kuru dati tika vai tiks pārsūtīti uz šo valsti. Tādēļ minētais lēmums tika atzīts par spēkā neesošu.

Turklāt, tā kā Lēmums 2000/520 valsts iestādēm atņem pilnvaras, kas tām izriet no Direktīvas 95/46 gadījumā, ja kāda persona izvirza apsvērumus, ar kuriem var tikt apšaubīta Komisijas lēmuma spēkā esamība, Tiesa konstatēja, ka Komisija ir pārsniegusi likumdevēja tai piešķirtās kompetences robežas, un līdz ar to atzina šo lēmumu par spēkā neesošu.

2015. gada 1. oktobrī pasludinātajā spriedumā ***Weltimmo*** (C-230/14, EU:C:2015:639) Tiesa cita starpā lēma par *to tiesību noteikšanu, kas ir piemērojamas personas datu apstrādei, atbilstoši Direktīvas 95/46 4. panta 1. punkta a) apakšpunktam, kā arī par kompetentās uzraudzības iestādes un tās pilnvaru tvēruma noteikšanu*. Konkrētajā lietā par apstrādi atbildīgais pārzinis, proti, Slovākijā reģistrēta sabiedrība, kas pārvalda interneta vietnes, kurās atrodami sludinājumi par Ungārijā esošiem nekustamā īpašuma objektiem, nav veikusi personu, kas ievietojušas sludinājumus šajās vietnēs, personas datu dzēšanu, lai gan tās bija to pieprasījušas, un ir izpaudusi šos datus piedziņas iestādēm, lai panāktu neapmaksāto rēķinu apmaksu. Saņēmusi sūdzības no sludinājumu ievietotājiem, Ungārijas uzraudzības iestāde atzina savu kompetenci un uzlika Slovākijas sabiedrībai naudas sodu par Ungārijas likuma, ar kuru transponēta Direktīva 95/46, pārkāpumu.

Savā spriedumā Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 95/46 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir ļauts piemērot citas dalībvalsts, kas nav tā valsts, kurā ir reģistrēts par šo datu apstrādi atbildīgais pārzinis, tiesību aktus par personas datu aizsardzību, ja vien šis pārzinis, izmantojot stabilu veidojumu šīs dalībvalsts teritorijā, veic reālu un efektīvu darbību – pat ja tā ir minimāla –, kuras ietvaros notiek šī apstrāde. Tiesas ieskatā ir jānovērtē gan veidojuma pastāvīguma pakāpe, gan darbības veikšanas reāls raksturs šajā citā dalībvalstī, ņemot vērā attiecīgās saimnieciskās darbības un attiecīgo sniegto pakalpojumu īpatnības, it īpaši attiecībā uz uzņēmumiem, kas nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu tikai internetā. Šajā ziņā viena pārstāvja klātbūtne vien noteiktos apstākļos jau var būt pietiekama, lai veidotu stabilu veidojumu, ja šis pārstāvis darbojas pietiekami pastāvīgi, izmantojot līdzekļus, kas vajadzīgi konkrēto pakalpojumu, par kuriem ir runa, sniegšanai attiecīgajā dalībvalstī. Konkrētajā lietā, ievērojot atrunu par pārbaudēm, kas jāveic valsts tiesai, tika konstatēts, ka, tā kā nekustamo īpašumu sabiedrības darbība izpaužas kā tādu nekustamā īpašuma sludinājumu interneta vietņu pārvaldīšana, kuras attiecas uz Ungārijas teritorijā esošiem nekustamā īpašuma objektiem un kuras ir ungāru valodā, un tā kā minētajai sabiedrībai Ungārijā ir pārstāvis, nekustamo īpašumu sabiedrība veic reālu un efektīvu darbību Ungārijā.

Attiecībā uz uzraudzības iestādes, kurai atbilstoši Direktīvas 95/46 28. panta 4. punktam ir iesniegta sūdzība, kompetenci un pilnvarām Tiesa secināja, ka šī iestāde var īstenot savas izmeklēšanas pilnvaras neatkarīgi no piemērojamajām tiesībām un pat pirms tā zina, kuras valsts tiesības ir piemērojamas attiecīgajai apstrādei. Tomēr, ja šī iestāde secina, ka ir piemērojamas citas dalībvalsts tiesības, tā nevar piemērot sankcijas ārpus tās dalībvalsts teritorijas, kurai tā ir piederīga. Šādā situācijā tai, izpildot šīs direktīvas 28. panta 6. punktā paredzēto sadarbības pienākumu, ir jālūdz otras dalībvalsts uzraudzības iestādei konstatēt iespējamu šo tiesību pārkāpumu un piemērot sankcijas – ja šajās tiesībās tas ir atļauts –, attiecīgā gadījumā balstoties uz informāciju, kuru šī iestāde tai būs sniegusi.

3. ĶIMIKĀLIJAS

2015. gada 10. septembrī pasludinātajā spriedumā ***FDC* un *FMB*** (C-106/14, EU:C:2015:576) Tiesa sprieda par *REACH regulas interpretāciju* [87], *ciktāl runa ir par pienākumu ziņot par vielu, kuras kvalificētas kā tādas, kas rada ļoti lielas bažas, esamību "saliktu preču" izstrādājumos*, ja to saturs konkrētā izstrādājumā pārsniedz 0,1 %, Eiropas Ķimikāliju aģentūrai un darīt zināmu saņēmējiem un patērētājiem šajā ziņā pietiekamu informāciju. Pamatlietā strīds bija starp Francijas valsti un divām Francijas uzņēmumu apvienībām saistībā ar minētā pienākuma apjomu situācijā, kurā tiek importētas no vairākiem izstrādājumiem veidotas saliktās preces.

Tiesa vispirms konstatēja, ka Regulā, kuras 3. panta 3. punktā "izstrādājuma" jēdziens ir definēts kā objekts, kam izgatavošanā piešķir īpašu formu, virsmu vai struktūru, kas nosaka tā funkcijas vairāk nekā ķīmiskais sastāvs, nav normas, kas konkrēti regulētu saliktas preces, kurā ietilpst vairāki izstrādājumi, situāciju. Līdz ar to "izstrādājuma" kvalifikācija ir piemērojama ikvienam minētajiem kritērijiem atbilstošam priekšmetam, kurš ietilpst saliktas preces sastāvā, ja vien pēc izgatavošanas procesa šis priekšmets nekļūst par atkritumiem vai nezaudē formu, virsmu vai struktūru, kas vairāk nekā tā ķīmiskais sastāvs nosaka tā funkciju.

Turpinājumā Tiesa norādīja, ka izgatavotājiem ir paziņošanas pienākums tikai attiecībā uz izstrādājumiem, kuru izgatavošanu vai komplektēšanu nodrošina tie paši. Turpretim šis pienākums neattiecas uz izstrādājumu, kuru ir ražojis kāds cits izgatavotājs, lai arī izgatavotājs to ir izmantojis kā izejvielu. Tātad, ja pēc tā ražošanas šo izstrādājumu vēlāk izmanto kāds cits ražotājs kā saliktas preces ražošanas izejvielu, šim otrajam izgatavotājam par attiecīgās vielas esamību šajā izstrādājumā vairs nav jāpaziņo. Šāda paziņošana dublētos ar šī izstrādājuma izgatavotāja jau veikto paziņojumu.

Paziņošanas pienākums ir arī importētājam, kurš importē no vairākiem izstrādājumiem sastāvošu preci. Visbeidzot, pienākums sniegt informāciju saņēmējiem un patērētājiem ir ikvienai personai piegādes ķēdē, ja tā izstrādājumu nodod trešajai personai.

XV. EKONOMIKAS UN MONETĀRĀ POLITIKA

Spriedumā ***Gauweiler* u.c.** (C-62/14, EU:C:2015:400), kas pasludināts 2015. gada 16. jūnijā, Tiesas virspalāta sprieda par *Eiropas Centrālās bankas (turpmāk tekstā – "ECB") Padomes lēmumu saistībā ar "TMD programmu"* [88], ar kuriem Eiropas Centrālo banku sistēmai (turpmāk tekstā – "ECBS") tika atļauts ar zināmiem nosacījumiem sekundārajos tirgos iegādāties eurozonas dalībvalstu valsts obligācijas, *spēkā esamību*.

87| Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķimikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķimikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2011. gada 14. aprīļa Regulu (ES) Nr. 366/2011 (OV L 101, 12. lpp.).

88| Eiropas Centrālās bankas Padomes 2012. gada 6. septembra lēmumi par dažām tehniskām iezīmēm saistībā ar Eurosistēmas tiešajiem monetārajiem darījumiem sekundārajos valstu obligāciju tirgos.

Šīs iegādes programmas, kas prasības celšanas dienā bija izziņota paziņojumā presei un vēl nebija īstenota, mērķis ir novērst traucējumus monetārās politikas transmisijas mehānismā, ko radījusi īpašā atsevišķu dalībvalstu izlaisto valsts obligāciju situācija, un nodrošināt monetārās politikas vienotību.

Šajā kontekstā izvērtējot, vai minētā programma ir uzskatāma par *ultra vires* tiesību aktu un vai tā apdraud Vācijas konstitucionālo identitāti, *Bundesverfassungsgericht* (Vācijas Federālā konstitucionālā tiesa) uzdeva Tiesai jautājumus tostarp par ECB pilnvaru monetārās politikas jomā robežām, kādas šīs pilnvaras ir definētas LESD 119. pantā un 127. panta 1. un 2. punktā, kā arī protokola par ECBS un ECB 17.–24. pantā. Turklāt Vācijas Konstitucionālās tiesas tiesneši bija aicinājuši Tiesu pārbaudīt, vai šī programma ir saderīga ar LESD 123. pantā nostiprināto parāda instrumentu monetārās finansēšanas aizliegumu.

Iesākumā Tiesa apstiprināja, ka saskaņā ar LESD 3. panta 1. punkta c) apakšpunktu un LESD 119. panta 2. punktu Savienībai ir ekskluzīva kompetence noteikt un veidot vienotu monetāro politiku un ka šo politiku īsteno ECBS – neatkarīgi, bet Savienības tiesas kontrolē.

Attiecībā uz ECBS pilnvarām Tiesa nosprieda, ka, ņemot vērā TMD programmas mērķus un tās sasniegšanai paredzētos līdzekļus, šī programma ietilpst monetārās politikas jomā. Proti, šīs programmas mērķis ir gan nodrošināt atbilstošu monetārās politikas transmisiju, gan šīs politikas vienotību, un šis mērķis var tikt piesaistīts cenu stabilitātes saglabāšanai kā galvenajam Savienības monetārās politikas mērķim. Taču monetārās politikas transmisijas mehānisma nepilnīga darbība var padarīt par neefektīviem ECBS lēmumus kādā eurozonas daļā un tādējādi apdraudēt monetārās politikas vienotību. Turklāt, runājot par šo mērķu sasniegšanai paredzētajiem līdzekļiem, tiešie monetārie darījumi sekundārajos valstu obligāciju tirgos ir uzskatāmi par protokola par ECBS un ECB 18. panta 1. punktā paredzētajiem monetārās politikas instrumentiem. Ne apstāklis, ka eurozonas stabilitāte ir ekonomikas politikas jautājums, ne TMD programmas selektīvais raksturs, ne arī tas, ka šādas programmas priekšnoteikums ir Eiropas Finanšu stabilitātes fonda (turpmāk tekstā – "EFSF") vai Eiropas Finanšu stabilizācijas mehānisma (turpmāk tekstā – "ESM") makroekonomisko korekciju programmu pilnīga ievērošana, paši par sevi nevar likt apšaubīt šo konstatējumu. Saistībā ar šo pēdējo apsvērumu Tiesa uzsvēra, ka valsts obligāciju iegādei sekundārajā tirgū var būt atšķirīgs raksturs atkarībā no tā, vai to veic ESM vai ECBS, jo to mērķi atšķiras.

Turpinājumā Tiesa secināja, ka ar attiecīgo programmu nav pārkāpts samērīguma princips. Šajā ziņā Tiesa vispirms atzina, ka ECBS ir plaša novērtējuma brīvība šādas programmas īstenošanā, ņemot vērā, ka ECBS ir jāveic tehniska rakstura izvēle un sarežģītas prognozes un vērtējumi. Tādējādi saistībā ar TMD programmas piemērotību ECBS mērķu sasniegšanai Tiesa norādīja, ka eurozonas dalībvalstu, uz kurām attiecās procentu likmes, ko ECB uzskatīja par pārāk augstām, obligāciju iegāde sekundārajā tirgū var veicināt šo likmju pazemināšanos, kliedējot nepamatotās bažas par eurozonas izjukšanu. Tātad ECBS bija tiesības uzskatīt, ka šāda procentu likmju attīstība var atvieglot ECBS monetārās politikas transmisiju un saglabāt šīs politikas vienotību. Attiecībā uz konkrētās programmas nepieciešamību, ņemot vērā, pirmkārt, ka saistības, kuras ECB var uzņemties, īstenojot šādu programmu, faktiski ir ierobežotas un, otrkārt, ka programmu var piemērot tikai tad, ja situācija atsevišķās no šīm valstīm jau ir pamatojusi EMS iejaukšanos, kura joprojām ir spēkā, ECBS ir tiesības pieņemt šo programmu, nenosakot kvantitatīvu ierobežojumu pirms tās īstenošanas, jo šāds ierobežojums turklāt var vājināt šīs programmas efektivitāti. Visbeidzot, ECBS ir izsvērusi dažādās iesaistītās intereses, lai novērstu to, ka attiecīgās programmas īstenošanas laikā rodas neērtības, kas acīmredzami nav samērīgas ar programmas mērķiem.

Attiecībā uz dalībvalstu monetārās finansēšanas aizliegumu atbilstoši LESD 123. pantam Tiesa precizēja, ka ECBS nav tiesīga iegādāties valsts obligācijas sekundārajā tirgū apstākļos, kad faktiski tās iesaistīšanās radītu sekas, kas būtu pielīdzināmas tiešai valsts obligāciju iegādei no dalībvalstu valsts iestādēm un struktūrām, tādējādi apdraudot LESD 123. panta 1. punktā norādītā aizlieguma iedarbīgumu. Ņemot vērā, ka šīs tiesību normas mērķis ir stimulēt dalībvalstis īstenot pareizu budžeta politiku, izvairoties no tā, ka valsts deficīta monetārā

finansēšana rada pārliekas dalībvalstu parādsaistības vai pārmērīgu deficītu, ECB tās veiktā valsts obligāciju iegāde sekundārajā tirgū ir jāpapildina ar pietiekamām garantijām, lai to saskaņotu ar šīm obligātajām prasībām. Tādējādi, runājot par tādu programmu, kāda pasludināta minētajā paziņojumā presei, ECBS iesaistīšanās varētu faktiski radīt līdzvērtīgas sekas, ja tirgus dalībniekiem, kuri var iegādāties valsts obligācijas primārajā tirgū, būtu pārliecība, ka ECBS šīs obligācijas pārpirks tādā termiņā un ar tādiem nosacījumiem, kuri šiem tirgus dalībniekiem faktiski ļautu darboties kā ECBS starpniekiem, iegādājoties minētās obligācijas tieši no attiecīgās dalībvalsts iestādēm un struktūrām. Ciktāl ECBS, pirmkārt, paredz ievērot minimālo termiņu starp vērtspapīru laišanu primārajā tirgū un to pārpirkšanu sekundārajā tirgū un, otrkārt, izslēgt to, ka tiek veikti jebkādi iepriekšēji paziņojumi vai nu saistībā ar tās lēmumu veikt šādu pārpirkšanu, vai arī saistībā ar paredzēto pārpirkšanas apmēru, šīs garantijas ļauj izvairīties no tā, ka valsts obligāciju izlaišanas nosacījumus maina pārliecība par to, ka šīs obligācijas pēc to izlaišanas pārpirks ECBS.

XVI. SOCIĀLĀ POLITIKA

1. PAGAIDU DARBA AĢENTŪRU DARBINIEKI

2015. gada 17. marta spriedumā ***AKT*** (C-533/13, EU:C:2015:173) Tiesas virspalāta lēma par *Direktīvas 2008/104* [89] *4. panta 1. punktā paredzēto pienākumu pārskatīt aizliegumus vai ierobežojumus attiecībā uz pagaidu darba aģentūru darbinieku izmantošanu*. Pamatlieta attiecās uz valsts darba koplīgumu, kurā bija ietverts pagaidu darba aģentūru darbinieku nodarbināšanas aizliegums. Tiesai tika uzdots jautājums, vai ar minēto Savienības tiesību normu dalībvalsts iestādēm, tostarp valsts tiesām, ir noteikts pienākums nepiemērot valsts tiesību normas, kurās ir noteikti aizliegumi vai ierobežojumi attiecībā uz pagaidu darba aģentūru darba izmantošanu, ko nepamato vispārējās intereses minētā 4. panta 1. punkta izpratnē.

Tiesas ieskatā Direktīvas 2008/104 [90] 4. panta 1. punkts, aplūkojot to kontekstā, ir jāsaprot kā tāds, kas nosaka ietvarus, kuros jānotiek dalībvalstu normatīvajai darbībai aizliegumu vai ierobežojumu attiecībā uz pagaidu darba aģentūru darbu jomā, nevis kā tāds, kas liek pieņemt noteiktu tiesisko regulējumu šajā jomā, un valstis saglabā tiesības pēc savas izvēles vai nu likvidēt aizliegumus un ierobežojumus, vai arī pielāgot tos, lai tie varētu tikt pamatoti atbilstoši minētajai tiesību normai. Līdz ar to 4. panta 1. punkts ir adresēts tikai dalībvalstu kompetentajām iestādēm, nosakot tām pienākumu veikt pārskatīšanu, lai pārliecinātos par iespējamo aizliegumu un ierobežojumu attiecībā uz pagaidu darba aģentūru darbinieku nodarbināšanu pamatotību, un nenosaka valsts tiesām pienākumu nepiemērot valsts tiesību normas, kurās ir noteikti šādi aizliegumi vai ierobežojumi attiecībā uz pagaidu darba aģentūru darba izmantošanu, kas nav pamatoti ar vispārējām interesēm minētās tiesību normas izpratnē.

2. DARBA LAIKA ORGANIZĒŠANA

2015. gada 10. septembra spriedumā ***Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras*** (C-266/14, EU:C:2015:578) Tiesa precizēja *"darba laika" jēdzienu Direktīvas 2003/88 par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem* [91] *2. panta 1. punkta izpratnē saistībā ar darba ņēmējiem, kuriem nav noteiktas vai pastāvīgas darba vietas*. Pamatlieta attiecās uz darba ņēmējiem, kuri bija nodarbināti sabiedrībā, kas nodarbojās ar drošības sistēmu uzstādīšanu un apkopi, un kuriem nebija noteiktas darba vietas pēc tam, kad uzņēmums,

89 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra direktīva 2008/104/EK par pagaidu darba aģentūrām (OV L 327, 9. lpp.).

90 | Atbilstoši minētajai normai "aizliegumus vai ierobežojumus izmantot pagaidu darba aģentūru darbu pamato, tikai ievērojot vispārējas intereses, jo īpaši attiecībā uz pagaidu darba aģentūru darbinieku aizsardzību, veselības aizsardzības un drošības prasībām darbā, vai vajadzību nodrošināt, ka darba tirgus darbojas labi un ka pārkāpumi ir novērsti".

91 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Direktīva 2003/88/EK par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem (OV L 299, 9. lpp.).

kas bija viņu darba devējs, bija slēdzis savus reģionālos birojus. Katra no šiem darba ņēmējiem rīcībā bija dienesta automašīna, ar kuru viņi ikdienā pārvietojās starp savu dzīvesvietu un uzņēmuma klientu vietām, zinot, ka laiks, ko darbinieki pavadīja, ikdienā pārvietojoties starp savu dzīvesvietu un pirmā un pēdējā klienta atrašanās vietām, netiek ieskaitīts darba laikā. Līdz ar to iesniedzējtiesa jautāja Tiesai, vai laiks, kurā šie darba ņēmēji pārvietojas starp dzīvesvietu un klientiem, ir uzskatāms par "darba laiku".

Savā spriedumā Tiesa nosprieda, ka, ja tādiem darba ņēmējiem kā pamatlietā aplūkotie nav noteiktas vai pastāvīgas darba vietas, pārvietošanās laiks, ko šie darba ņēmēji pavada, ikdienā pārvietojoties starp savu dzīvesvietu un sava darba devēja noteiktā pirmā un pēdējā klienta atrašanās vietām, ir uzskatāms par darba laiku Direktīvas 2003/88 izpratnē. Šis secinājums ir izdarīts, Tiesai piemērojot trīs "darba laika" jēdziena elementus, kas minēti šīs direktīvas 2. panta 1. punktā.

Pirmkārt, ņemot vērā, ka darba ņēmēju pārvietošanās, lai ierastos pie sava darba devēja norādītajiem klientiem, ir nepieciešams līdzeklis, lai šie darba ņēmēji varētu sniegt savus tehniskos pakalpojumus šo klientu atrašanās vietā, Tiesa secināja, ka darba ņēmēji, kuriem nav noteiktas vai pastāvīgas darba vietas, visā šajā pārvietošanās laikā veic savu darbu vai pilda pienākumus. Proti, pretējā gadījumā darba devējs varētu apgalvot, ka jēdziens "darba laiks" attiecas tikai uz laiku, kas ir pavadīts, uzstādot un apkopjot drošības sistēmas, kā rezultātā šis jēdziens tiktu sagrozīts un darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības mērķis tiktu negatīvi ietekmēts.

Otrkārt, tā kā pārvietošanās starp dzīvesvietu un klientiem laikā darba ņēmēji ir pakļauti sava darba devēja norādījumiem, kurš var mainīt klientu secību vai atcelt vai pievienot tikšanos, darba ņēmējiem nav iespējas brīvi rīkoties ar savu laiku un veltīt to savām interesēm. Tādējādi šajā pārvietošanās laikā viņi ir darba devēja rīcībā.

Treškārt, Tiesa uzskatīja, ka, ja darba ņēmējs, kuram vairs nav noteiktas darba vietas, pārvietošanās laikā, kurā viņš brauc pie klienta vai pēc klienta apmeklējuma, pilda savus pienākumus, šī brauciena laikā šis darba ņēmējs tāpat ir uzskatāms par tādu, kas atrodas darbā. Proti, ja pārvietošanās ir darba ņēmēja, kuram nav noteiktas vai pastāvīgas darba vietas, statusa neatņemama sastāvdaļa, šādu darba ņēmēju darba vieta nevar tikt reducēta tikai līdz šo darba ņēmēju fiziskās darbības vietām pie sava darba devēja klientiem.

3. KOLEKTĪVĀ ATLAIŠANA

Spriedumos ***USDAW* un *Wilson*** (C-80/14, EU:C:2015:291), ***Lyttle* u.c.** (C-182/13, EU:C:2015:317) un ***Rabal Cañas*** (C-392/13, EU:C:2015:318), kas pasludināti attiecīgi 2015. gada 30. aprīlī un 13. maijā, Tiesa sniedza skaidrojumus par *"uzņēmuma" jēdzienu un atlaisto darbinieku skaita aprēķināšanas kārtību atbilstoši Direktīvas 98/59* [92] *1. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktam*. Konkrētajos gadījumos sociālo plānu kontekstā darbinieki, kurus bija atlaidušas vairākas viena un tā paša uzņēmuma struktūrvienības, uzskatot, ka attiecībā uz viņiem tikusi veikta kolektīvā atlaišana, cēla prasības pret saviem attiecīgajiem darba devējiem, pamatojot ar to, ka pirms atlaišanām nenotika minētās direktīvas 2. pantā paredzētā konsultēšanās procedūra.

Šajos trijos spriedumos Tiesa precizēja, ka "uzņēmuma [vienības]" jēdziens, kas ir elements, kurš ļauj noteikt kolektīvās atlaišanas esamību un tātad arī minētās direktīvas piemērojamību, ir Savienības tiesību jēdziens un to nevar definēt, atsaucoties uz dalībvalstu tiesību aktiem. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka, ja "uzņēmumā [sabiedrībā]" ietilpst vairākas struktūrvienības, tad struktūrvienība, kurā atlaistie darba ņēmēji bija norīkoti savu uzdevumu veikšanai, ir "uzņēmums [vienība]" Direktīvas 98/59 1. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunkta izpratnē. Tādējādi šajā tiesību normā ir paredzēts, ka, lai izvērtētu, vai runa ir par kolektīvu atlaišanu, ir jāņem vērā katrā vienībā, to aplūkojot atsevišķi, veiktās atlaišanas. Proti, interpretācija, saskaņā ar kuru šajā tiesību normā ir paredzēts, ka tiek ņemts vērā visās uzņēmuma vienībās notikušo atlaišanas gadījumu kopējais skaits, ciktāl

92 | Padomes 1998. gada 20. jūlija Direktīva 98/59/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz kolektīvo atlaišanu (OV L 225, 16. lpp.).

tā rezultātā tiktu būtiski palielināts to darba ņēmēju skaits, kas varētu atsaukties uz Direktīvas 98/59 sniegto aizsardzību, tomēr ir pretrunā citiem šīs direktīvas mērķiem, proti, mērķim nodrošināt darba ņēmēju tiesību vienlīdzīgu aizsardzību dažādās dalībvalstīs un mērķim tuvināt izmaksas, ko šādu aizsardzību reglamentējoši noteikumi rada Savienības uzņēmumiem.

Līdz ar to spriedumos *USDAW* un *Wilson* un *Lyttle* u.c. Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 98/59 1. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunkta ii) ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts darba ņēmēju informēšanas un konsultēšanās ar tiem pienākums gadījumā, ja darba devējs 90 dienu vai īsākā laikā ir paredzējis atlaist 20 vai vairāk darba ņēmējus sabiedrības atsevišķā uzņēmumā [vienībā], bet nav paredzēts tad, ja atlaišanu skaits kopā visos uzņēmumos [visās vienībās] vai noteiktos sabiedrības uzņēmumos [vienībās] tajā pašā laikposmā sasniedz vai pārsniedz 20 darba ņēmējus. Savukārt spriedumā ***Rabal Cañas*** Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 98/59 1. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunkts nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā kā vienīgā atsauces vienība ir noteikta sabiedrība, nevis uzņēmums [vienība], ja šī kritērija piemērošanas sekas ir tādas, ka tiek kavēta šīs direktīvas 2.–4. pantā paredzētā informēšanas un konsultēšanās procedūra, kaut arī, ja uzņēmums [vienība] tiktu izmantots kā atsauces vienība, aplūkojamās atlaišanas būtu jāuzskata par "kolektīvām atlaišanām", ņemot vērā šīs direktīvas 1. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minēto definīciju.

Spriedumā ***Rabal Cañas***, runājot par jautājumu par *darba līgumu, kas noslēgti uz noteiktu laiku vai kāda noteikta darba veikšanai, ņemšanu vērā*, Tiesa norādīja, ka šādu līgumu izslēgšana no Direktīvas 98/59 piemērošanas jomas skaidri izriet no šīs direktīvas teksta un sistēmas. Proti, šādi līgumi beidzas nevis pēc darba devēja iniciatīvas, bet atbilstoši tajos paredzētajiem noteikumiem vai atbilstoši piemērojamajam likumam datumā, kurā beidzas to termiņš, vai datumā, kurā attiecīgais darbs ir izpildīts, un līdz ar to, lai konstatētu, ka ir notikušas "kolektīvās atlaišanas" direktīvas izpratnē, nav jāņem vērā individuālie šādu darba līgumu izbeigšanas gadījumi.

Turklāt saistībā ar jautājumu par kolektīvās atlaišanas iemeslu Tiesa norādīja, ka direktīvā ir lietots tikai viens kvalitatīvs kritērijs, atbilstoši kuram atlaišanas iemeslam "[ir jābūt nesaistītam ar] darba ņēmēju". Tādējādi citu prasību ieviešana ierobežotu šīs direktīvas piemērošanas jomu un varētu kavēt tās mērķi, proti, aizsargāt darba ņēmējus kolektīvās atlaišanas gadījumā. Līdz ar to Tiesa nosprieda, ka, lai konstatētu, ka ir notikušas kolektīvās atlaišanas saskaņā ar darba līgumiem, kas noslēgti uz noteiktu laiku vai kāda noteikta darba veikšanai, šo kolektīvo atlaišanu iemeslam nav jāizriet no pašas kolektīvās pieņemšanas darbā uz konkrētu laiku vai konkrēta darba veikšanai sistēmas [93].

XVII. SABIEDRĪBAS VESELĪBA

Sabiedrības veselības jomā Tiesa 2015. gada 29. aprīlī pasludināja spriedumu, kuram būtu jāpievērš īpaša uzmanība. Spriedumā ***Léger*** (C-528/13, EU:C:2015:288) tā sniedza precizējumus par *kritēriju, kas pastāvīgi izslēdz iespēju ziedot asinis tādas dzimumuzvedības dēļ, kura rada risku iegūt nopietnas, ar asinīm pārnēsājamas infekcijas slimības*. Pamatlietā vienam Francijas pilsonim tika atteikta viņa asins ziedojuma pieņemšana, pamatojot ar to, ka viņam ir bijušas dzimumattiecības ar vīrieti un ka Francijas tiesībās ir paredzēta pastāvīga kontrindikācija asins ziedošanai vīriešiem, kuriem ir bijušas šādas attiecības.

Pirmkārt, Tiesa atzina, ka valsts tiesas kompetencē ir noteikt, vai situācijā, kurā vīrietim ir bijušas dzimumattiecības ar vīrieti, pastāv liels risks iegūt nopietnas infekcijas slimības, ko pārnēsā ar asinīm Direktīvas 2004/33 [94]

93| Vēl viens šajā ziņojumā aplūkotais spriedums attiecas uz sociālo politiku: 2015. gada 9. septembra spriedums *Ferreira da Silva e Brito* u.c. (C-160/14, EU:C:2015:565), un tas ir iztirzāts IV nodaļā "Eiropas Savienības tiesības un valsts tiesības" un VI nodaļā "Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu".

94| Komisijas 2004. gada 22. marta Direktīva 2004/33/EK par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/98/EK piemērošanu attiecībā uz dažām tehniskajām prasībām asinīm un asins komponentiem (OV L 91, 25. lpp.).

III pielikuma 2.1. punkta izpratnē. Šī vērtējuma mērķiem valsts tiesai ir jāņem vērā epidemioloģiskā situācija attiecīgajā dalībvalstī un jāpārbauda, vai, ņemot vērā šī brīža medicīnas, zinātnes un epidemioloģiskās zināšanas, šādi dati joprojām ir ticami un tiem joprojām ir nozīme.

Otrkārt, Tiesa uzsvēra, ka pat gadījumā, ja valsts tiesa secinātu, ka vīriešiem, kuriem ir bijušas dzimumattiecības ar citiem vīriešiem, pastāv liels risks iegūt tādas slimības kā HIV (Cilvēka imūndeficīta vīruss), jautājums ir, vai pastāvīgā kontrindikācija asins ziedošanai atbilst Savienības pamattiesībām, tostarp Pamattiesību hartas 21. panta 1. punktā garantētajam diskriminācijas seksuālās orientācijas dēļ aizlieguma principam.

Lai tā būtu attaisnota, šādai pastāvīgai kontrindikācijai asins ziedošanai, kas attiecībā uz homoseksuālām personām var radīt diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ, ir jāatbilst Pamattiesību hartas 52. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Šajā ziņā saistībā ar vispārējas nozīmes mērķiem minētā 52. panta 1. punkta izpratnē Tiesa norādīja, ka pastāvīgā asins ziedošanas aizlieguma mērķis ir līdz minimumam samazināt infekcijas slimību nodošanas risku saņēmējiem. Šis aizliegums veicina vispārējo mērķi nodrošināt augstu cilvēka veselības aizsardzības līmeni, kas ir EKL 152. pantā, īpaši šī panta 4. punkta a) apakšpunktā un 5. punktā, kā arī Pamattiesību hartas 35. panta otrajā teikumā atzīts Savienības mērķis, paredzot, ka, nosakot un īstenojot visu Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis. Attiecībā uz samērīguma principa ievērošanu Tiesa norādīja, ka tādā lietā kā pamatlieta šis princips ir ievērots tikai tad, ja augsts saņēmēju veselības aizsardzības līmenis nevar tikt nodrošināts ar efektīvām HIV noteikšanas tehnoloģijām, kuras nav tik stingras kā pastāvīgs aizliegums ziedot asinis visai grupai, ko veido vīrieši, kuriem ir bijušas dzimumattiecības ar vīriešiem. Šajā ziņā valsts tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv efektīvas HIV noteikšanas tehnoloģijas, lai izvairītos no šāda vīrusa nodošanas saņēmējiem. Gadījumā, ja šādas tehnoloģijas nepastāv, valsts tiesai ir jāpārbauda, vai nepastāv mazāk ierobežojošas metodes nekā pastāvīgs asins ziedošanas aizliegums, tostarp tas, vai anketa un individuālās pārrunas ar veselības aprūpes speciālistu varētu ļaut precīzāk noteikt uzvedību, kura apdraud saņēmēju veselību.

XVIII. PATĒRĒTĀJU TIESĪBU AIZSARDZĪBA

Apvienotajās lietās, kurās 2015. gada 21. janvārī tika pasludināts spriedums ***Unicaja Banco*** **un** ***Caixabank*** (C-482/13, C-484/13, C-485/13 un C-487/13, EU:C:2015:21) Tiesa interpretēja *Direktīvas 93/13 par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos* [95] *6. panta 1. punktu saistībā ar hipotekārās piedziņas procedūru, lai piespiedu kārtā realizētu vairākas hipotēkas*. Šajās lietās tika apstrīdēts Spānijas tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru valsts tiesai, kurā ierosināta hipotekārās piedziņas procedūra, ir pienākums likt pārrēķināt atbilstoši hipotekārā aizdevuma līguma noteikumam maksājamās summas tad, ja līgumā paredzēto nokavējuma procentu likme ir trīs reizes augstāka par likumisko likmi, piemērojot nokavējuma procentu likmi, kura šo maksimālo apmēru nepārsniedz.

Šajā ziņā Tiesa secināja, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts pieļauj šādu tiesisko regulējumu, ja vien tā piemērošana iepriekš nenosaka minētās valsts tiesas vērtējumu par šāda noteikuma negodīgumu un nav šķērslis tam, lai šī tiesa atstātu šo noteikumu bez piemērošanas, ja tā secina, ka tas ir "negodīgs". Proti, ja valsts tiesa konstatē līguma noteikumu par nokavējuma procentiem, kuru likme ir zemāka nekā valsts tiesībās paredzētā likme, šis likumā paredzētais maksimālais apmērs šai tiesai neliedz novērtēt šī noteikuma iespējamo negodīgumu. Savukārt, ja hipotekārā aizdevuma līgumā paredzētā nokavējuma procentu likme pārsniedz valsts tiesībās paredzēto likmi un tādējādi tā atbilstoši šai tiesību normai ir jāierobežo, šis apstāklis nedrīkst būt šķērslis tam, lai valsts tiesa papildus šim samazināšanas pasākumam varētu noteikt visas sekas, kādas iespējamam negodīgumam no Direktīvas 93/13 viedokļa ir attiecībā uz šo likmi ietverošo noteikumu, vajadzības gadījumā to atceļot.

2015. gada 1. oktobrī pasludinātajā spriedumā ***ERSTE Bank Hungary*** (C-32/14, EU:C:2015:637) Tiesa precizēja *Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta un 7. panta 1. punkta* interpretāciju lietā, kas attiecās uz valsts tiesību aktiem,

95| Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīva 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.).

ar kuriem notāram atļauts izdarīt atzīmi par izpildāmību uz līguma, ko pārdevējs vai piegādātājs noslēdzis ar patērētāju, vai atteikties dzēst minēto atzīmi, lai gan nav tikusi veikta kontrole tiesā. Pamatlieta attiecās uz prasību atcelt notāra atteikumu dzēst šādu atzīmi par izpildāmību, kas ar notariālu aktu izdarīta uz dokumenta par parāda atzīšanu, ar kuru kāds Ungārijas patērētājs bija atzinis parādu, kas radies, pamatojoties uz aizdevuma līgumu un hipotekārā nodrošinājuma līgumu starp viņu un banku.

Tiesa norādīja, ka Direktīvā 93/13 nav reglamentēts jautājums par to, vai gadījumos, kad valsts tiesību aktos notāram ir piešķirtas pilnvaras izdarīt atzīmi par izpildāmību uz publiska akta, kas saistīts ar līgumu, un vēlāk to dzēst, šim notāram arī ir iespēja īstenot pilnvaras, kas ir tieši saistītas ar tiesu varas funkciju. Tā kā Savienības tiesībās nav saskaņoti valstu piespiedu izpildes mehānismi un loma, kāda saistībā ar tiem ir notāriem, šādi noteikumi ir nosakāmi katras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā saskaņā ar procesuālās autonomijas principu, bet ar nosacījumu, ka tiek ievēroti līdzvērtības princips un efektivitātes princips. No efektivitātes principa skatpunkta Tiesa nosprieda, ka Direktīvā 93/13 – strīdos starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju – ir paredzēta valsts tiesas, kura izskata šādu strīdu, pozitīva iejaukšanās, kas nav saistīta ar līguma pusēm. Tomēr efektivitātes principa ievērošana nevar tikt saprasta tik plaši, lai pilnībā tiktu kompensēta konkrētā patērētāja absolūta pasivitāte. Tādējādi tas, ka patērētājs var atsaukties uz tiesību normās attiecībā uz negodīgiem noteikumiem piešķirto aizsardzību tikai tad, ja tas ierosina tiesas procesu, tostarp par notariālo aktu, pats par sevi nevar tikt uzskatīts par pretēju efektivitātes principam. Proti, ar šo direktīvu garantētā tiesību efektīva aizsardzība tiesā ir balstīta uz premisu, saskaņā ar kuru viena no līguma pusēm vispirms ir vērsusies valsts tiesās.

XIX. EKONOMISKĀ UN SOCIĀLĀ KOHĒZIJA

Ekonomiskās un sociālās kohēzijas jomā ar 2015. gada 24. jūnijā pasludināto spriedumu **Spānija/Komisija** (C-263/13 P, EU:C:2015:415) Tiesa apmierināja Spānijas Karalistes apelācijas sūdzību par Vispārējās tiesas spriedumu [96], ar kuru tā bija noraidījusi Spānijas Karalistes prasības *atcelt* Komisijas *Lēmumus C(2009) 9270, C(2009) 10678 un C(2010) 337, ar kuriem samazināts Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) atbalsts, kas piešķirts vairākām darbības programmām* [97].

Savā spriedumā Tiesa atgādināja, ka no pamatojuma, kas izklāstīts spriedumos Spānija/Komisija (C-192/13 P, EU:C:2014:2156) un Spānija/Komisija (C-197/13 P, EU:C:2014:2157), izriet, ka, sākot no 2000. gada, Komisijai lēmums par finanšu korekciju veikšanu ir jāpieņem tiesību aktos noteiktā termiņā un ka šā termiņa ilgums atšķiras atkarībā no piemērojamā tiesiskā regulējuma.

Konkrētajā gadījumā tā norādīja, pirmkārt, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1083/2006 [98] 100. panta 5. punktu Komisija pieņem lēmumu par finanšu korekciju sešu mēnešu laikā pēc uzklausīšanas dienas un, ja uzklausīšana nenotiek, sešu mēnešu laikposms sākas divus mēnešus no dienas, kurā saņemta Komisijas sūtītā ielūguma vēstule, un, otrkārt, ka minētais pants ir piemērojams no 2007. gada 1. janvāra, ieskaitot programmas pirms 2007.–2013. gada perioda. Tiesa konstatēja, ka apstrīdētie lēmumi ir tikuši pieņemti, pārkāpjot noteikto likumisko termiņu. Līdz ar to Tiesa, vispirms atgādinot, pirmkārt, ka fakts, ka nelabvēlīgs akts nav pieņemts Savienības likumdevēja noteiktajā termiņā, ir uzskatāms par būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu un, otrkārt, ka šādā gadījumā [Savienības] tiesai ir jānodrošina, lai iestātos no šāda pārkāpuma izrietošās sekas, un tādējādi jāatceļ akts, kas pieņemts, pieļaujot šādu pārkāpumu, nosprieda, ka, noraidot Spānijas Karalistes

96 | Vispārējās tiesas 2013. gada 26. februāra spriedums Spānija/Komisija (T-65/10, T-113/10 un T-138/10, EU:T:2013:93).

97 | Komisijas 2009. gada 30. novembra Lēmums C(2009) 9270, 2009. gada 23. decembra Lēmums C(2009) 10678 un 2010. gada 28. janvāra Lēmums C(2010) 337, ar kuriem samazināts Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) attiecīgi saskaņā ar Komisijas 1994. gada 9. decembra Lēmumu C(94) 3456 darbības programmas "Andalūzija" mērķim Nr. 1 (1994–1999) piešķirtais atbalsts, ar Komisijas 1998. gada 5. februāra Lēmumu C(1998) 121 darbības programmas "Basku zeme" mērķim Nr. 2 (1997–1999) piešķirtais atbalsts un ar Komisijas 1994. gada 25. novembra Lēmumu C(1994) 3043/6 darbības programmas "Valensijas apgabals" mērķim Nr. 1 (1994–1999) piešķirtais atbalsts.

98 | Padomes 2006. gada 11. jūlija Regula (EK) Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999 (OV L 210, 25. lpp.).

celtās prasības, nevis nosakot sankcijas par būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu, kas pieļauts, pieņemot apstrīdētos lēmumus, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Turklāt, lemjot atbilstoši Tiesas statūtu 61. panta pirmajai daļai, Tiesa atcēla apstrīdētos lēmumus.

Šie lēmumi ir atcelti, balstoties uz pamatu, kuru Tiesa izvirzīja pēc savas ierosmes, un tā nav aicinājusi lietas dalībniekus iesniegt savus apsvērumus. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka, izņemot īpašus gadījumus, it īpaši tos, kas paredzēti Savienības tiesu reglamentos, Savienības tiesa nevar balstīt savu lēmumu uz tiesību pamatu, kuru tā ir izvirzījusi pēc savas ierosmes, pat ja tas ir absolūts pamats, iepriekš neaicinot lietas dalībniekus iesniegt savus apsvērumus par minēto pamatu. Konkrētās lietas apstākļos tā secināja, ka šī lieta ir uzskatāma par šādu īpašu gadījumu un ka līdz ar to lietas dalībnieki nav jāaicina iesniegt savus apsvērumus par pamatu, kuru tā pēc savas ierosmes izvirzījusi saistībā ar būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu. Proti, Tiesa norādīja, ka lietās, kurās pasludināti iepriekš minētie spriedumi Spānija/Komisija, kas attiecas uz būtībā identiskiem faktiskajiem un tiesiskajiem jautājumiem, Spānijas Karalistei un Komisijai jau bija iespēja tiesas sēdē debatēt par jautājumu attiecībā uz termiņu, kurā būtu jāpieņem lēmums par finanšu korekciju.

XX. VIDE

Savā 2015. gada 1. jūlija spriedumā ***Bund für Umwelt* und *Naturschutz Deutschland*** (C-461/13, EU:C:2015:433) Tiesas virspalāta lēma par *Direktīvas 2000/60, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā* [99], *4. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētajiem pienākumiem virszemes ūdens uzlabošanas un pasliktināšanās novēršanas jomā*.

Pamatlietā strīds bija starp Vācijas Vides un dabas aizsardzības biedrību un Vāciju saistībā ar Vācijas izsniegtu atļauju trim dažādu Vēzeres [*Weser*] upes daļu padziļināšanas projektiem, lai ļautu lielāku konteinerkuģu iebraukšanu. Valsts kompetentā iestāde bija uzskatījusi, ka šiem projektiem būtu hidroloģiskas un morfoloģiskas sekas, kas varētu izmainīt noteiktu ūdens objektu stāvokli, bet ka tas neizraisītu izmaiņas stāvokļa klasē atbilstoši Direktīvas 2000/60 V pielikumam. Šajos apstākļos minētā iestāde bija secinājusi, ka nepastāv attiecīgā ūdens objekta ekoloģiskā potenciāla vai stāvokļa pasliktināšanās.

Tiesa vispirms norādīja, ka Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punkta teksts norāda par labu secinājumam, ka šī tiesību norma ir saistoša dalībvalstīm. Proti, minētajā tiesību normā ir paredzēti ūdens objektu stāvokļa uzlabošanas un pasliktināšanās novēršanas pienākumi, lai ar detalizēti regulēta, kompleksa vairāku stadiju procesa palīdzību īstenotu kvalitatīvos mērķu attiecībā uz virszemes ūdeņu stāvokli. Tātad tas neaprobežojas tikai ar vienkāršu pārvaldes plānošanas mērķu izklāstu, bet gan rada saistošas sekas. Līdz ar to Tiesa secināja, ka dalībvalstīm – izņemot, ja ir noteikts izņēmums, – ir jāatsaka atļauja konkrētam projektam, ja tas var izraisīt virszemes ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanos vai ja tas apdraud virszemes ūdeņu laba stāvokļa vai šādu ūdeņu laba ekoloģiskā potenciāla un laba ķīmiskā stāvokļa sasniegšanu.

Saistībā ar jautājumu, vai Direktīvas 2000/60 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā minētais ūdens objekta "stāvokļa pasliktināšanās" jēdziens attiecas tikai uz pazeminošanu klasē direktīvas V pielikuma izpratnē, Tiesa atbildēja noraidoši, uzskatot, ka klases ir tikai instruments, kas ierobežo dalībvalstu rīcības brīvību, tām nosakot ūdens objekta stāvokli atspoguļojošus kvalitātes elementus. Proti, tā kā ūdens objekta stāvokļa pasliktināšanās, kaut vai tai būtu pagaidu raksturs, ir atļauta, vienīgi ievērojot stingrus nosacījumus, slieksnim, kuru pārsniedzot konstatē pienākuma novērst šādu pasliktināšanos pārkāpumu, ir jābūt zemam. Tādējādi pasliktināšanās pastāv, ja kaut vai viens no kvalitātes elementiem ir pasliktinājies par vienu klasi, pat ja šī pasliktināšanās neizpaužas kā pazeminošana klasifikācijā attiecībā uz virszemes ūdens objektu, to ņemot kopumā. Tomēr, ja attiecīgais

99| Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 1. lpp.).

kvalitātes elements V pielikuma izpratnē jau atrodas viszemākajā klasē, tad jebkura šī elementa pasliktināšanās ir kvalificējama kā virszemes ūdens objekta "stāvokļa pasliktināšanās".

2015. gada 6. oktobra spriedumā ***East Sussex County Council*** (C-71/14, EU:C:2015:656) Tiesa sprieda par *Direktīvas 2003/4 par vides informācijas pieejamību sabiedrībai* [100] 5. panta 2. punkta un 6. panta interpretāciju. Pamatlietā strīds bija starp Īstsaseksas [*East Sussex*] Grāfistes padomi un informācijas komisāru par viņa lēmumu, ar ko minētās padomes prasītā maksa par vides informācijas sniegšanu ir atzīta par nelikumīgu. Valsts tiesa aicināja Tiesu, pirmkārt, sniegt precizējumus par nosacījumiem, kuri Direktīvas 2003/4 5. panta 2. punktā izvirzīti šādas maksas noteikšanai, proti, no vienas puses, ka visiem elementiem, uz kuru pamata maksa tiek aprēķināta, ir jāattiecas uz pieprasītās vides informācijas sniegšanu un, no otras puses, ka maksas kopsummai nav jāpārsniedz "samērīga summa". Otrkārt, minētā tiesa uzdeva Tiesai jautājumu par administratīvās un tiesas kontroles, kas attiecas uz šādas maksas saprātīgu raksturu, nepieciešamo apjomu.

Attiecībā uz pirmo jautājumu Tiesa, vispirms atgādinot, ka Direktīvā 2003/4 ir nošķirta, no vienas puses, vides informācijas "sniegšana", par ko publiskas iestādes var pieprasīt maksu, un, no otras puses, "piekļuve" publiskajiem reģistriem un sarakstiem, kā arī līdzekļiem, kas dod iespēju iepazīties ar vides informāciju, kas ir bezmaksas, pēc tam precizēja, ka principā uz vides informācijas "sniegšanu" ir attiecināmas tikai izmaksas, kas neizriet no minēto reģistru, sarakstu un līdzekļu izveides un aktualizēšanas. Tādējādi izmaksas, kas radušās saistībā ar datubāzes uzturēšanu, nevar tikt ņemtas vērā, aprēķinot maksu par vides informācijas "sniegšanu". Savukārt izmaksas, kuras var atgūt uz minētās direktīvas 5. panta 2. punkta pamata, ietver ne tikai pasta un kopēšanas izdevumus, bet arī izmaksas, kas saistītas ar laiku, ko attiecīgās publiskās iestādes darbinieki ir veltījuši, atbildot uz individuālo informācijas pieprasījumu. Turklāt attiecībā uz nosacījumu par minētās maksas saprātīgu raksturu Tiesa precizēja, ka šai maksai nav jārada atturoša iedarbība un ka, lai izvērtētu šo kritēriju, ir jāņem vērā gan piekļuves pieprasītāja ekonomiskais stāvoklis, gan arī ar vides aizsardzību saistītās vispārējās intereses.

Attiecībā uz otro jautājumu Tiesa konstatēja, ka, ņemot vērā, ka šajā direktīvā nav noteikts tajā prasītās administratīvās un tiesas kontroles apjoms, tas ir nosakāms dalībvalstu tiesībās, ar nosacījumu, ka tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi. Konkrētajā gadījumā efektīvas administratīvās un tiesas kontroles esamība ir nesaraujami saistīta ar mērķa panākt Savienības tiesību saderību ar Orhūsas [101] konvenciju sasniegšanu. Turklāt, ciktāl konkrētajās valsts tiesībās ir paredzēts, ka minētā kontrole attiecas tikai uz jautājumu, vai attiecīgās valsts iestādes lēmums ir "iracionāls, prettiesisks vai netaisnīgs", Tiesa norādīja, ka katrā ziņā uz Direktīvas 2003/4 5. panta 2. punktā paredzēto nosacījumu ievērošanu ir jāattiecina administratīvā un tiesas kontrole, kas veicama, pamatojoties uz objektīviem elementiem, ar kuriem var tikt nodrošināta to pilnīga ievērošana. Tiesa atstāja valsts tiesas ziņā pārbaudīt, vai šīs prasības ir izpildītas.

100 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 28. janvāra Direktīva 2003/4/EK par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 26. lpp.).

101 | Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta Orhūsā 1998. gada 25. jūnijā un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV L 124, 1. lpp.).

XXI. STARPTAUTISKIE NOLĪGUMI

Lietā, kurā 2015. gada 28. aprīlī pasludināts spriedums **Komisija/Padome** (C-28/12, EU:C:2015:282) [102], Tiesa atcēla *Padomes un Padomē sanākušo Savienības dalībvalstu valdību pārstāvju lēmumu, kas attiecas, pirmkārt, uz jauktu nolīgumu, kas noslēgti ar trešajām valstīm gaisa transporta jomā, parakstīšanu Savienības vārdā un, otrkārt, uz šo nolīgumu pagaidu piemērošanu Savienībā un dalībvalstīs* [103]. Savā prasībā Komisija apgalvoja, ka šis lēmums neatbilst LES 13. panta 2. punktam, kas attiecas uz kompetenču piešķiršanas principu, to aplūkojot kopsakarā ar LESD 218. panta 2., 5. un 8. punktu par starptautisko nolīgumu noslēgšanas procedūru, jo to nav pieņēmusi Padome viena pati un tas nav pieņemts atbilstoši LESD 218. pantā paredzētajai procedūrai un balsošanas kārtībai.

Tiesa uzskatīja, ka šī argumentācija ir pamatota. Pirmkārt, tā konstatēja, ka šajā lēmumā faktiski ir sapludināti divi dažādi akti, proti, akts par attiecīgo nolīgumu parakstīšanu Savienības vārdā un to provizorisku piemērošanu Savienībā, no vienas puses, un akts par šo nolīgumu provizorisku piemērošanu dalībvalstīs, no otras puses, turklāt nav iespējams nošķirt, kurš akts atspoguļo Padomes gribu un kurš – dalībvalstu gribu. Tādējādi ar šo lēmumu dalībvalstis ir piedalījušās pirmā akta pieņemšanā, lai gan saskaņā ar LESD 218. panta 5. punktu šāds akts ir jāpieņem Padomei vienai pašai un šajā ziņā dalībvalstīm nav atzīta nekāda kompetence. Gluži pretēji tas ir otrā akta gadījumā, kura pieņemšanā Padome ir iesaistījusies kā Savienības iestāde, lai gan uz šādu aktu primāri attiecas katras no šīm valstīm iekšējās tiesības un tikai pēc tam – starptautiskās tiesības.

Otrkārt, Tiesas skatījumā abi šie dažādie akti, kas apvienoti apstrīdētajā lēmumā, nedrīkstēja tikt pieņemti vienotā procedūrā, kurā vienlīdz ir konstatējami gan Padomes lēmumpieņemšanas procesa elementi, gan starpvaldību rakstura elementi. Proti, akts par attiecīgo nolīgumu provizorisku piemērošanu dalībvalstīs nozīmē šo valstu pārstāvju vienošanos un tātad vienprātīgu piekrišanu, savukārt LESD 218. panta 8. punktā ir noteikts, ka Padomei Savienības vārdā ir jālemj ar kvalificētu balsu vairākumu.

Šajos apstākļos Tiesa secināja, ka, tā kā šis lēmums neatbilst LESD 218. panta 2., 5. un 8. punktam un tādējādi arī LES 13. panta 2. punktam, tas ir atceļams. Tomēr, ievērojot būtiskus tiesiskās noteiktības apsvērumus, Tiesa nolēma atstāt spēkā apstrīdētā lēmuma sekas līdz brīdim, kad saprātīgā laikā, skaitot no sprieduma pasludināšanas dienas, stāsies spēkā jauns lēmums, kurš Padomei ir jāpieņem, pamatojoties uz LESD 218. panta 5. un 8. punktu.

XXII. KOPĒJĀ ĀRPOLITIKA UN DROŠĪBAS POLITIKA

Saistībā ar ierobežojošiem pasākumiem kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā būtu jāatzīmē divi 2015. gada 21. aprīļa spriedumi ***Anbouba*/Padome** (C-605/13 P, EU:C:2015:248) un ***Anbouba*/Padome** (C-630/13 P, EU:C:2015:247), ar kuriem Tiesas virspalāta, lemjot apelācijas instancē, atstāja spēkā divus

102 | Attiecībā uz prasības pieņemamību minētajā spriedumā Tiesa secināja, ka Padomes un dalībvalstu valdību pārstāvju lēmums, kas attiecas uz nolīguma, ar kuru trešās valstis pievienojas Savienības noslēgtajam starptautiskajam nolīgumam, un papildnolīguma parakstīšanu Savienības vārdā, kā arī uz šo nolīgumu provizorisku piemērošanu Savienībā, no vienas puses, un dalībvalstīs, no otras puses, ir jāuzskata par Padomes aktu, par ko var celt prasību atcelt tiesību aktu, jo Padome ir piedalījusies lēmumu pieņemšanā attiecībā uz visiem šiem aspektiem.

103 | Padomes un Padomē 2011. gada 16. jūnijā sanākušo Eiropas Savienības dalībvalstu valdību pārstāvju Lēmums 2011/708/ES par to, lai Savienības vārdā parakstītu un provizoriski piemērotu Gaisa transporta nolīgumu starp Amerikas Savienotajām Valstīm, no vienas puses, Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no otras puses, Islandi, no trešās puses, un Norvēģijas Karalisti, no ceturtās puses; un par to, lai Savienības vārdā parakstītu un provizoriski piemērotu Papildnolīgumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, Islandi, no otras puses, un Norvēģijas Karalisti, no trešās puses, par to, kā piemērot Gaisa transporta nolīgumu starp Amerikas Savienotajām Valstīm, no vienas puses, Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no otras puses, Islandi, no trešās puses, un Norvēģijas Karalisti, no ceturtās puses (OV L 283, 1. lpp.).

Vispārējās tiesas spriedumus [104], ar kuriem tika noraidītas kāda Sīrijas uzņēmēja celtās prasības atcelt *vairākus līdzekļu iesaldēšanas lēmumus* attiecībā uz viņu. Šie ierobežojošie pasākumi ir tikuši piemēroti prasītājam, ņemot vērā viņa statusu, t.i., ka viņš ir liela pārtikas un dzērienu rūpniecības produktu ražošanas uzņēmuma prezidents un sniedz ekonomisku atbalstu Sīrijas režīmam. Savās apelācijas sūdzībās apelācijas sūdzības iesniedzējs norādīja, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi noteikumus par pierādīšanas pienākumu ierobežojošu pasākumu jomā, apstiprinot pret viņu vērstu prezumpciju par atbalstu Sīrijas režīmam un nelūdzot Padomei sniegt papildu pierādījumus viņa iekļaušanai to personu sarakstos, kurām piemērojami attiecīgie pasākumi.

Tiesa konstatēja, ka nedz apstrīdētajā lēmumā [105], nedz arī tiesību aktā, uz kura pamata šis lēmums ir pieņemts [106], nav paredzēta pret Sīrijas galveno uzņēmumu vadītājiem vērsta prezumpcija par atbalstu Sīrijas režīmam. Tiesa norādīja, ka, ņemot vērā situāciju Sīrijā, Padome ir izpildījusi tai noteikto pierādīšanas pienākumu attiecībā uz prasītāja iekļaušanas to personu sarakstos, kurām piemērojami ierobežojošie pasākumi, pamatotību, ja Savienības tiesā Padome sniedz pietiekami konkrētu, precīzu un saskaņotu netiešu pierādījumu kopumu, kas ļauj konstatēt, ka pastāv pietiekama saikne starp personu, uz kuru attiecas līdzekļu iesaldēšanas pasākums, un apkaroto režīmu. Konkrētajā gadījumā prasītāja pozīcija Sīrijas ekonomikas vidē, viņa kā liela pārtikas un dzērienu rūpniecības produktu ražošanas uzņēmuma prezidenta statuss, viņa nozīmīgās funkcijas gan vienā citā uzņēmumā, gan Homsas pilsētas Tirdzniecības un rūpniecības palātā, kā arī viņa attiecības ar prezidenta Bašara Al-Asada ģimenes locekli veido pietiekami konkrētu, precīzu un saskaņotu netiešu pierādījumu kopumu, kas ļauj atzīt, ka viņš sniedza ekonomisku atbalstu Sīrijas režīmam. Tādējādi, tā kā Vispārējā tiesa ir pārbaudījusi prasītāja iekļaušanas minētajos sarakstos pamatotību, balstoties uz netiešu pierādījumu kopumu par viņa situāciju, funkcijām un attiecībām Sīrijas režīma kontekstā, un attiecīgā persona tos nav atspēkojusi, Tiesa secināja, ka pārsūdzētajos spriedumos izmantotā atsauce uz prezumpciju par atbalstu minētajam režīmam nevar ietekmēt minēto spriedumu tiesiskumu.

XXIII. EIROPAS CIVILDIENESTS

2015. gada 10. septembrī pasludinātajā spriedumā ***Missir Mamachi di Lusignano*** (C-417/14 RX II, EU:C:2015:588) Tiesai ir bijusi iespēja precizēt *Civildienesta tiesas kompetenci izskatīt prasības sakarā ar atbildību, kuras cēla mirušā ierēdņa ģimenes locekļi*. Veicot Vispārējās tiesas sprieduma [107] pārskatīšanu, Tiesa cita starpā sprieda par tās secinājumu, saskaņā ar kuru Civildienesta tiesai principā neesot kompetences *ratione personae*, lai lemtu par prasību, ko cēlusi trešā persona, lai panāktu tāda kaitējuma atlīdzināšanu, kas tai ir personīgs, pat ja ir atzīstams, ka šāda strīda izcelsme ir darba tiesiskajās attiecībās starp ierēdni un iestādi. Proti, Vispārējā tiesa atcēla Civildienesta tiesas spriedumu [108], ar kuru tā ir atzinusi savu kompetenci lemt par prasību, kurā tostarp bija lūgts piespriest Komisijai samaksāt prasītājam, kā arī viņa dēla tiesību pārņēmējiem dažādas summas, atlīdzinot mantiskus zaudējumus un morālu kaitējumu, kas radies viņa dēla, Savienības ierēdņa, slepkavības dēļ.

Šajā kontekstā Tiesa nosprieda, ka Vispārējās tiesas spriedums apdraud Savienības tiesību vienotību un konsekvenci. Proti, Tiesas ieskatā, nododot šo prasību sev pašai, lai to izskatītu kā pirmās instances tiesa, Vispārējā tiesa ir liegusi Civildienesta tiesai tās sākotnējo kompetenci un ieviesusi kompetences noteikumu sev par labu. Tādējādi ir tikusi skarta tiesu līmeņu struktūra Tiesā. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka Savienības

104 | Vispārējās tiesas 2013. gada 13. septembra spriedumi *Anbouba*/Padome (T-563/11, EU:T:2013:429) un *Anbouba*/Padome (T-592/11, EU:T:2013:427).

105 | Padomes 2011. gada 9. maija Lēmums 2011/273/KĀDP par ierobežojošiem pasākumiem pret Sīriju (OV L 121, 11. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2011. gada 2. septembra Lēmumu 2011/522/KĀDP (OV L 228, 16. lpp.).

106 | Padomes 2011. gada 9. maija Regula (ES) Nr. 442/2011 par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar situāciju Sīrijā (OV L 121, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2011. gada 2. septembra Regulu (ES) Nr. 878/2011 (OV L 228, 1. lpp.).

107 | Vispārējās tiesas 2014. gada 10. jūlija spriedums *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625).

108 | Civildienesta tiesas 2011. gada 12. maija spriedums *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija (F-50/09, EU:F:2012:55).

tiesu sistēma ietver precīzu triju šajā sistēmā esošo tiesu attiecīgo kompetenču norobežošanu tā, ka vienas no šīm trim tiesām kompetence lemt par prasību obligāti izslēdz pārējo divu tiesu kompetenci. Savienības tiesu kompetences noteikumi tādējādi ir daļa no primārajām tiesībām un ieņem centrālo vietu Savienības tiesību sistēmā.

Konkrētajā lietā Tiesa secināja, ka Civildienesta tiesai ir kompetence *ratione personae*, lai lemtu ne tikai par ierēdņu celtām prasībām, bet arī par jebkuras citas Civildienesta noteikumos norādītas personas celtām prasībām. Šajā ziņā tā nosprieda, ka pretēji Vispārējās tiesas konstatējumiem jautājumam par to, vai prasītājam un attiecīgajiem tiesību pārņēmējiem šajā gadījumā ir tiesības saņemt pabalstus, tostarp tos, kuri garantēti Civildienesta noteikumu 73. panta 2. punkta a) apakšpunktā, kas ir materiālā tiesību norma, nav nozīmes, nosakot Civildienesta tiesas kompetenci.

Saistībā ar Civildienesta tiesas kompetenci *ratione materiae* Tiesa norādīja, ka, tā kā ne LESD 270. pantā, ne Civildienesta noteikumu 91. pantā nav definēts tādas prasības raksturs, kuru var celt administratīvas sūdzības noraidīšanas gadījumos, kad strīds attiecas uz prasītājam nelabvēlīga akta tiesiskumu, Civildienesta tiesai ir kompetence lemt neatkarīgi no tā, kāds ir attiecīgās prasības raksturs. Tādējādi minētajai tiesai ir kompetence *ratione materiae*, lai lemtu par zaudējumu atlīdzības prasību, kuru ierēdnis cēlis pret savu iestādi, ja strīds radies darba tiesiskajās attiecībās, kas vieno ieinteresēto personu un šo iestādi. Tiesas skatījumā tas pats attiecas uz zaudējumu atlīdzības prasību, kuru cēlusi persona, kas ir norādīta Civildienesta noteikumos ģimenes attiecību ar ierēdni dēļ, ja strīds radies darba tiesiskajās attiecībās, kas šo ierēdni vieno ar attiecīgo iestādi.

C | TIESAS SASTĀVS

(Protokolārā kārtība 2015. gada 31. decembrī)

Pirmā rinda, no kreisās uz labo:

pirmais ģenerāladvokāts *M. Wathelet*, palātu priekšsēdētāji *T. von Danwitz* un *M. Ilešič*, Tiesas priekšsēdētāja vietnieks *A. Tizzano*, Tiesas priekšsēdētājs *K. Lenaerts*, palātas priekšsēdētāja *R. Silva de Lapuerta*, palātu priekšsēdētāji *L. Bay Larsen* un *J. L. da Cruz Vilaça*

Otrā rinda, no kreisās uz labo:

tiesneši *E. Juhász* un *A. Rosas*, palātas priekšsēdētājs *F. Biltgen*, palātas priekšsēdētāja *C. Toader*, palātu priekšsēdētāji *A. Arabadjiev*, *D. Šváby* un *C. Lycourgos*, ģenerāladvokāte *J. Kokott*

Trešā rinda, no kreisās uz labo:

tiesnesis *M. Safjan*, ģenerāladvokāts *Y. Bot*, ģenerāladvokāte *E. Sharpston*, tiesneši *J. Malenovský*, *A. Borg Barthet* un *E. Levits*, ģenerāladvokāts *P. Mengozzi*, tiesnesis *J.-C. Bonichot*

Ceturtā rinda, no kreisās uz labo:

ģenerāladvokāts *N. Wahl*, tiesnesis *C. G. Fernlund*, tiesneses *A. Prechal* un *M. Berger*, tiesneši *E. Jarašiūnas*, *C. Vajda* un *S. Rodin*

Piektā rinda, no kreisās uz labo:

ģenerāladvokāts *H. Saugmandsgaard Øe*, tiesnesis *M. Vilaras*, ģenerāladvokāts *M. Szpunar*, tiesnese *K. Jürimäe*, ģenerāladvokāts *M. Campos Sánchez-Bordona*, tiesnesis *E. Regan*, ģenerāladvokāts *M. Bobek*, sekretārs *A. Calot Escobar*

1. IZMAIŅAS TIESAS SASTĀVĀ 2015. GADĀ

2015. GADA 7. OKTOBRA SVINĪGĀ SĒDE

2015. gada 7. oktobrī Tiesā notika svinīgā sēde, pirmkārt, saistībā ar atkārtotu iecelšanu amatā un, otrkārt, saistībā ar to, ka jaunie iestādes locekļi nodeva zvērestu un uzsāka pienākumu izpildi.

Ar 2014. gada 24. septembra, 2015. gada 1. aprīļa un 2015. gada 16. septembra lēmumiem dalībvalstu valdību pārstāvji atkārtoti iecēla amatā divpadsmit Tiesas tiesnešus, proti, *Lars Bay Larsen*, *François Biltgen*, *Marko Ilešič*, *Endre Juhász*, *Küllike Jürimäe*, *Koen Lenaerts*, *Siniša Rodin*, *Allan Rosas*, *Marek Safjan*, *Rosario Silva de Lapuerta*, *Daniel Šváby* un *Camelia Toader*, uz laiku no 2015. gada 7. oktobra līdz 2021. gada 6. oktobrim.

Sakarā ar *Aindrias Ó Caoimh* un *Vassilios Skouris* amata pilnvaru laika izbeigšanos *Eugene Regan* un *Michail Vilaras* tika iecelti Tiesas tiesneša amatā uz laiku no 2015. gada 7. oktobra līdz 2021. gada 6. oktobrim.

Ar Padomes 2013. gada 25. jūnija Lēmumu 2013/336/ES [1] Tiesas ģenerāladvokātu skaits no 2015. gada 7. oktobra tika palielināts no deviņiem līdz vienpadsmit. Ar 2015. gada 1. aprīļa un 15. jūnija lēmumiem *Michal Bobek* un *Henrik Saugmandsgaard Øe* tika iecelti ģenerāladvokāta amatā uz laiku no 2015. gada 7. oktobra līdz 2021. gada 6. oktobrim.

Turklāt ar 2015. gada 16. septembra lēmumu *Manuel Campos Sánchez-Bordona* tika iecelts amatā, aizstājot ģenerāladvokātu *Pedro Cruz Villalón* [2].

1| Padomes 2013. gada 25. jūnija Lēmums 2013/336/ES, ar ko Eiropas Savienības Tiesā palielina ģenerāladvokātu skaitu (OV L 179, 92. lpp.).

2 | Ģenerāladvokāts, kas aizstās *N. Jääskinen*, uzsāks pildīt savus pienākumus vēlāk. Atbilstoši rotācijas principam viņš būs Bulgārijas pilsonis.

2. PROTOKOLĀRĀ KĀRTĪBA

NO 2015. GADA 1. JANVĀRA LĪDZ 2015. GADA 7. OKTOBRIM

V. SKOURIS, Tiesas priekšsēdētājs
K. LENAERTS, Tiesas priekšsēdētāja vietnieks
A. TIZZANO, 1. palātas priekšsēdētājs
R. SILVA DE LAPUERTA, 2. palātas priekšsēdētāja
M. ILEŠIČ, 3. palātas priekšsēdētājs
L. BAY LARSEN, 4. palātas priekšsēdētājs
T. von DANWITZ, 5. palātas priekšsēdētājs
M. WATHELET, pirmais ģenerāladvokāts
A. Ó CAOIMH, 8. palātas priekšsēdētājs
J.-C. BONICHOT, 7. palātas priekšsēdētājs
C. VAJDA, 10. palātas priekšsēdētājs
S. RODIN, 6. palātas priekšsēdētājs
K. JÜRIMÄE, 9. palātas priekšsēdētāja
A. ROSAS, tiesnesis
J. KOKOTT, ģenerāladvokāte
E. JUHÁSZ, tiesnesis
A. BORG BARTHET, tiesnesis
J. MALENOVSKÝ, tiesnesis
E. LEVITS, tiesnesis
E. SHARPSTON, ģenerāladvokāte
P. MENGOZZI, ģenerāladvokāts
Y. BOT, ģenerāladvokāts
A. ARABADJIEV, tiesnesis
C. TOADER, tiesnese
M. SAFJAN, tiesnesis
D. ŠVÁBY, tiesnesis
M. BERGER, tiesnese
N. JÄÄSKINEN, ģenerāladvokāts
P. CRUZ VILLALÓN, ģenerāladvokāts
A. PRECHAL, tiesnese
E. JARAŠIŪNAS, tiesnesis
C. G. FERNLUND, tiesnesis
J. L. da CRUZ VILAÇA, tiesnesis
N. WAHL, ģenerāladvokāts
F. BILTGEN, tiesnesis
M. SZPUNAR, ģenerāladvokāts
C. LYCOURGOS, tiesnesis

A. CALOT ESCOBAR, sekretārs

NO 2015. GADA 8. OKTOBRA LĪDZ 2015. GADA 11. OKTOBRIM

K. LENAERTS, Tiesas priekšsēdētājs
A. TIZZANO, Tiesas priekšsēdētāja vietnieks
R. SILVA DE LAPUERTA, 1. palātas priekšsēdētāja
M. ILEŠIČ, 2. palātas priekšsēdētājs
L. BAY LARSEN, 3. palātas priekšsēdētājs
T. von DANWITZ, 4. palātas priekšsēdētājs
J. L. da CRUZ VILAÇA, 5. palātas priekšsēdētājs
A. ROSAS, tiesnesis
J. KOKOTT, ģenerāladvokāte
E. JUHÁSZ, tiesnesis
A. BORG BARTHET, tiesnesis
J. MALENOVSKÝ, tiesnesis
E. LEVITS, tiesnesis
E. SHARPSTON, ģenerāladvokāte
P. MENGOZZI, ģenerāladvokāts
Y. BOT, ģenerāladvokāts
J.-C. BONICHOT, tiesnesis
A. ARABADJIEV, tiesnesis
C. TOADER, tiesnese
M. SAFJAN, tiesnesis
D. ŠVÁBY, tiesnesis
M. BERGER, tiesnese
A. PRECHAL, tiesnese
E. JARAŠIŪNAS, tiesnesis
C. G. FERNLUND, tiesnesis
M. WATHELET, ģenerāladvokāts
C. VAJDA, tiesnesis
N. WAHL, ģenerāladvokāts
S. RODIN, tiesnesis
F. BILTGEN, tiesnesis
K. JÜRIMÄE, tiesnese
M. SZPUNAR, ģenerāladvokāts
C. LYCOURGOS, tiesnesis
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, ģenerāladvokāts
M. VILARAS, tiesnesis
E. REGAN, tiesnesis
H. SAUGMANDSGAARD ØE, ģenerāladvokāts
M. BOBEK, ģenerāladvokāts

A. CALOT ESCOBAR, sekretārs

NO 2015. GADA 12. OKTOBRA LĪDZ 2015. GADA 31. DECEMBRIM

K. LENAERTS, Tiesas priekšsēdētājs
A. TIZZANO, Tiesas priekšsēdētāja vietnieks
R. SILVA DE LAPUERTA, 1. palātas priekšsēdētāja
M. ILEŠIČ, 2. palātas priekšsēdētājs
L. BAY LARSEN, 3. palātas priekšsēdētājs
T. von DANWITZ, 4. palātas priekšsēdētājs
J. L. da CRUZ VILAÇA, 5. palātas priekšsēdētājs
M. WATHELET, pirmais ģenerāladvokāts
S. ARABADJIEV, 6. palātas priekšsēdētājs
C. TOADER, 7. palātas priekšsēdētāja
D. ŠVÁBY, 8. palātas priekšsēdētājs
F. BILTGEN, 10. palātas priekšsēdētājs
C. LYCOURGOS, 9. palātas priekšsēdētājs
A. ROSAS, tiesnesis
J. KOKOTT, ģenerāladvokāte
E. JUHÁSZ, tiesnesis
A. BORG BARTHET, tiesnesis
J. MALENOVSKÝ, tiesnesis
E. LEVITS, tiesnesis
E. SHARPSTON, ģenerāladvokāte
P. MENGOZZI, ģenerāladvokāts
Y. BOT, ģenerāladvokāts
J.-C. BONICHOT, tiesnesis
M. SAFJAN, tiesnesis
M. BERGER, tiesnese
A. PRECHAL, tiesnese
E. JARAŠIŪNAS, tiesnesis
C. G. FERNLUND, tiesnesis
C. VAJDA, tiesnesis
N. WAHL, ģenerāladvokāts
S. RODIN, tiesnesis
K. JÜRIMÄE, tiesnese
M. SZPUNAR, ģenerāladvokāts
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, ģenerāladvokāts
M. VILARAS, tiesnesis
E. REGAN, tiesnesis
H. SAUGMANDSGAARD ØE, ģenerāladvokāts
M. BOBEK, ģenerāladvokāts

A. CALOT ESCOBAR, sekretārs

3. BIJUŠIE TIESAS LOCEKĻI

(amatā stāšanās kārtībā)

Pilotti Massimo, tiesnesis (1952–1958), Tiesas priekšsēdētājs (1952–1958)
Serrarens Petrus, tiesnesis (1952–1958)
Van Kleffens Adrianus, tiesnesis (1952–1958)
Rueff Jacques, tiesnesis (1952–1959 un 1960–1962)
Riese Otto, tiesnesis (1952–1963)
Lagrange Maurice, ģenerāladvokāts (1952–1964)
Delvaux Louis, tiesnesis (1952–1967)
Hammes Charles Léon, tiesnesis (1952–1967), Tiesas priekšsēdētājs (1964–1967)
Roemer Karl, ģenerāladvokāts (1953–1973)
Catalano Nicola, tiesnesis (1958–1962)
Rossi Rino, tiesnesis (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, tiesnesis (1958–1979), Tiesas priekšsēdētājs (1958–1964)
Trabucchi Alberto, tiesnesis (1962–1972), vēlāk – ģenerāladvokāts (1973–1976)
Lecourt Robert, tiesnesis (1962–1976), Tiesas priekšsēdētājs (1967–1976)
Strauss Walter, tiesnesis (1963–1970)
Gand Joseph, ģenerāladvokāts (1964–1970)
Monaco Riccardo, tiesnesis (1964–1976)
Mertens de Wilmars Josse J., tiesnesis (1967–1984), Tiesas priekšsēdētājs (1980–1984)
Pescatore Pierre, tiesnesis (1967–1985)
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, ģenerāladvokāts (1970–1972)
Kutscher Hans, tiesnesis (1970–1980), Tiesas priekšsēdētājs (1976–1980)
Mayras Henri, ģenerāladvokāts (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, tiesnesis (1973–1974)
Sørensen Max, tiesnesis (1973–1979)
Reischl Gerhard, ģenerāladvokāts (1973–1981)
Warner Jean-Pierre, ģenerāladvokāts (1973–1981)
Mackenzie Stuart Alexander J., tiesnesis (1973–1988), Tiesas priekšsēdētājs (1984–1988)
O'Keeffe Aindrias, tiesnesis (1975–1985)
Touffait Adolphe, tiesnesis (1976–1982)
Capotorti Francesco, tiesnesis (1976), vēlāk – ģenerāladvokāts (1976–1982)
Bosco Giacinto, tiesnesis (1976–1988)
Koopmans Thymen, tiesnesis (1979–1990)
Due Ole, tiesnesis (1979–1994), Tiesas priekšsēdētājs (1988–1994)
Everling Ulrich, tiesnesis (1980–1988)
Chloros Alexandros, tiesnesis (1981–1982)
Rozès Simone, ģenerāladvokāts (1981–1984)
Verloren van Themaat Pieter, ģenerāladvokāts (1981–1986)
Slynn Sir Gordon, ģenerāladvokāts (1981–1988), vēlāk – tiesnesis (1988–1992)
Grévisse Fernand, tiesnesis (1981–1982 un 1988–1994)
Bahlmann Kai, tiesnesis (1982–1988)
Galmot Yves, tiesnesis (1982–1988)
Mancini G. Federico, ģenerāladvokāts (1982–1988), vēlāk – tiesnesis (1988–1999)
Kakouris Constantinos, tiesnesis (1983–1997)
Darmon Marco, ģenerāladvokāts (1984–1994)

Joliet René, tiesnesis (1984–1995)
Lenz Carl Otto, ģenerāladvokāts (1984–1997)
O'Higgins Thomas Francis, tiesnesis (1985–1991)
Schockweiler Fernand, tiesnesis (1985–1996)
Da Cruz Vilaça José Luís, ģenerāladvokāts (1986–1988)
De Carvalho Moitinho de Almeida José Carlos, tiesnesis (1986–2000)
Mischo Jean, ģenerāladvokāts (1986–1991 un 1997–2003)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, tiesnesis (1986–2003), Tiesas priekšsēdētājs (1994–2003)
Diez de Velasco Manuel, tiesnesis (1988–1994)
Zuleeg Manfred, tiesnesis (1988–1994)
Van Gerven Walter, ģenerāladvokāts (1988–1994)
Tesauro Giuseppe, ģenerāladvokāts (1988–1998)
Jacobs Francis Geoffrey, ģenerāladvokāts (1988–2006)
Kapteyn Paul Joan George, tiesnesis (1990–2000)
Murray John L., tiesnesis (1991–1999)
Gulmann Claus Christian, ģenerāladvokāts (1991–1994), vēlāk – tiesnesis (1994–2006)
Edward David Alexander Ogilvy, tiesnesis (1992–2004)
Elmer Michael Bendik, ģenerāladvokāts (1994–1997)
Hirsch Günter, tiesnesis (1994–2000)
Cosmas Georges, ģenerāladvokāts (1994–2000)
La Pergola Antonio Mario, tiesnesis (1994 un 1999–2006), ģenerāladvokāts (1995–1999)
Puissochet Jean-Pierre, tiesnesis (1994–2006)
Léger Philippe, ģenerāladvokāts (1994–2006)
Ragnemalm Hans, tiesnesis (1995–2000)
Fennelly Nial, ģenerāladvokāts (1995–2000)
Sevón Leif, tiesnesis (1995–2002)
Wathelet Melchior, tiesnesis (1995–2003)
Jann Peter, tiesnesis (1995–2009)
Ruiz-Jarabo Colomer Dámaso, ģenerāladvokāts (1995–2009)
Schintgen Romain, tiesnesis (1996–2008)
Ioannou Krateros, tiesnesis (1997–1999)
Alber Siegbert, ģenerāladvokāts (1997–2003)
Saggio Antonio, ģenerāladvokāts (1998–2000)
Skouris Vassilios, tiesnesis (1999–2015), Tiesas priekšsēdētājs (2003–2015)
O'Kelly Macken Fidelma, tiesnesis (1999–2004)
Von Bahr Stig, tiesnesis (2000–2006)
Colneric Ninon, tiesnese (2000–2006)
Geelhoed Leendert A., ģenerāladvokāts (2000–2006)
Stix-Hackl Christine, ģenerāladvokāte (2000–2006)
Timmermans Christiaan Willem Anton, tiesnesis (2000–2010)
Da Cunha Rodrigues José Narciso, tiesnesis (2000–2012)
Poiares Pessoa Maduro Luís Miguel, ģenerāladvokāts (2003–2009)
Makarczyk Jerzy, tiesnesis (2004–2009)
Arestis Georges, tiesnesis (2004–2014)
Klučka Ján, tiesnesis (2004–2009)
Kūris Pranas, tiesnesis (2004–2010)
Schiemann Konrad Hermann Theodor, tiesnesis (2004–2012)
Lõhmus Uno, tiesnesis (2004–2013)
Lindh Pernilla, tiesnese (2006–2011)

Mazák Ján, ģenerāladvokāts (2006–2012)
Trstenjak Verica, ģenerāladvokāte (2006–2012)
Kasel Jean-Jacques, tiesnesis (2008–2013)
Jääskinen Niilo, ģenerāladvokāts (2009-2015)
Cruz Villalón Pedro, ģenerāladvokāts (2009–2015)

TIESAS PRIEKŠSĒDĒTĀJI

Pilotti Massimo (1952–1958)
Donner Andreas Matthias (1958–1964)
Hammes Charles Léon (1964–1967)
Lecourt Robert (1967–1976)
Kutscher Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmars Josse J. (1980–1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)
Due Ole (1988–1994)
Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994–2003)
Skouris Vassilios (2003–2015)

SEKRETĀRI

Van Houtte Albert (1953–1982)
Heim Paul (1982–1988)
Giraud Jean-Guy (1988–1994)
Grass Roger (1994–2010)

D | TIESAS DARBĪBAS STATISTIKA

TIESAS VISPĀRĒJĀ DARBĪBA

1. Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2011–2015)

IEROSINĀTĀS LIETAS

2. Tiesvedību veidi (2011–2015)

3. Prasību joma (2015)

4. Prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi (2011–2015)

PABEIGTĀS LIETAS

5. Tiesvedību veidi (2011–2015)

6. Spriedumi, rīkojumi un atzinumi (2015)

7. Iztiesāšanas sastāvs (2011–2015)

8. Lietas, kas pabeigtas ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu (2011–2015)

9. Prasību joma (2011–2015)

10. Prasību joma (2015)

11. Spriedumi par valsts pienākumu neizpildi – Iznākums (2011–2015)

12. Tiesvedības ilgums (spriedumi un rīkojumi ar sprieduma raksturu) (2011–2015)

LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS

13. Tiesvedību veidi (2011–2015)

14. Iztiesāšanas sastāvs (2011–2015)

DAŽĀDI

15. Paātrinātā tiesvedība (2011–2015)

16. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība (2011–2015)

17. Pagaidu noregulējums (2015)

TIESAS DARBĪBAS VISPĀRĒJĀS TENDENCES (1952–2015)

18. Ierosinātās lietas un spriedumi

19. Iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un gadi)

20. Iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un tiesas)

21. Pret dalībvalstīm celtās prasības sakarā ar pienākumu neizpildi

TIESAS VISPĀRĒJĀ DARBĪBA

1. IEROSINĀTĀS, PABEIGTĀS UN IZSKATĀMĀS LIETAS (2011–2015)[1]

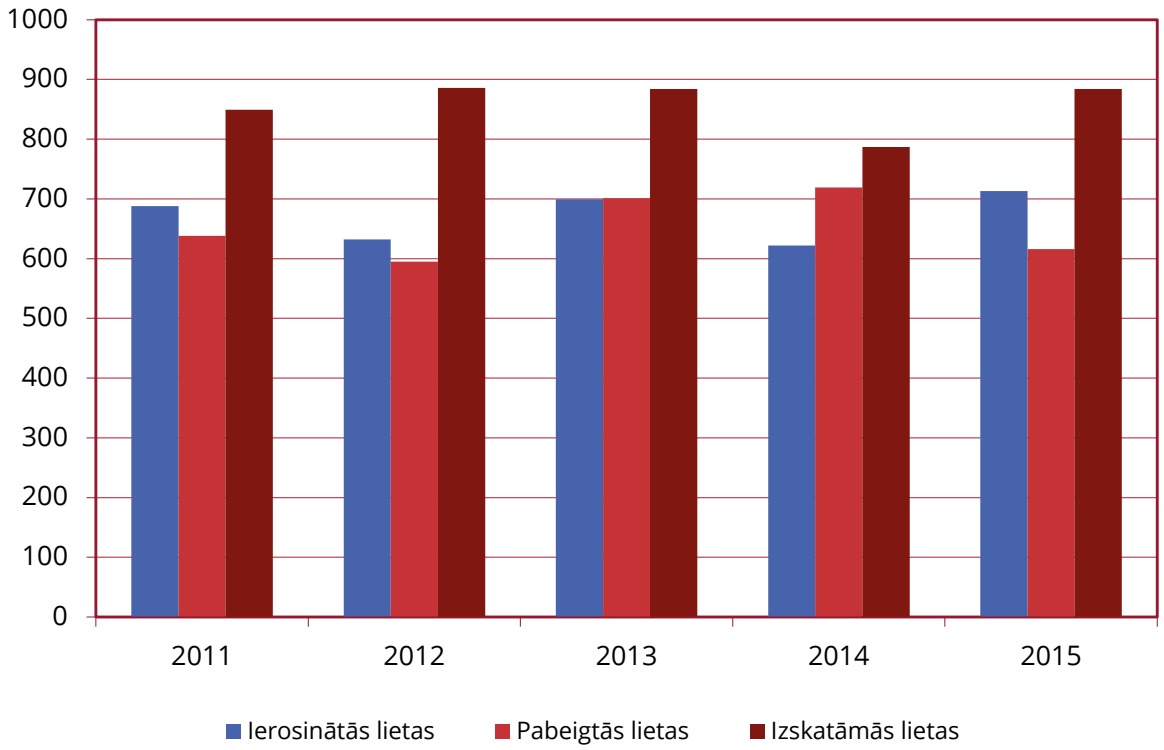

	2011	2012	2013	2014	2015
Ierosinātās lietas	688	632	699	622	713
Pabeigtās lietas	638	595	701	719	616
Izskatāmās lietas	849	886	884	787	884

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2. IEROSINĀTĀS LIETAS – TIESVEDĪBU VEIDI (2011–2015) [1]

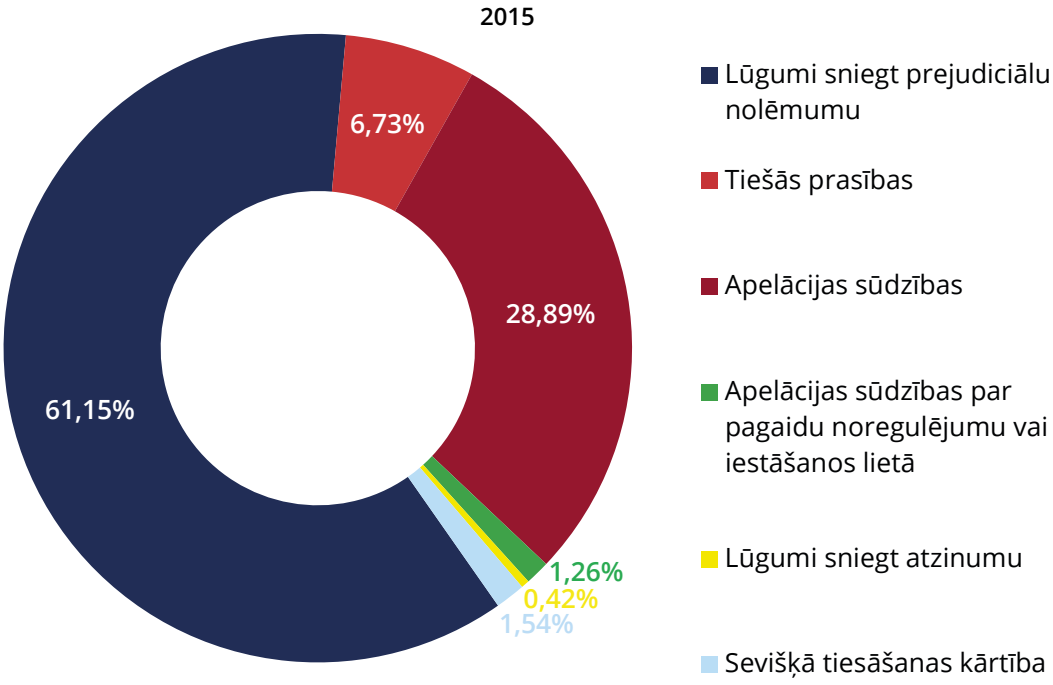

	2011	2012	2013	2014	2015
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	423	404	450	428	436
Tiešās prasības	81	73	72	74	48
Apelācijas sūdzības	162	136	161	111	206
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	13	3	5		9
Lūgumi sniegt atzinumu		1	2	1	3
Sevišķā tiesāšanas kārtība[2]	9	15	9	8	11
Kopā	**688**	**632**	**699**	**622**	**713**
Pieteikumi par pagaidu noregulējumu	3		1	3	2

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2| Par "sevišķo tiesāšanas kārtību" tiek uzskatīta juridiskā palīdzība, tiesāšanās izdevumu noteikšana, labošana, protests par aizmugurisku spriedumu, trešās personas protests, interpretēšana, pārskatīšana, pirmā ģenerāladvokāta ierosinājuma pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu izskatīšana, apķīlāšanas/aresta procedūra, lietas imunitātes jomā.

3. IEROSINĀTĀS LIETAS – PRASĪBU JOMA (2015) [1]

	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Tiešās prasības	Apelācijas sūdzības	Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā	Sevišķā tiesāšanas kārtība
Aizjūras zemju un teritoriju asociācija		1				1	
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	12					12	
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	50	2				52	
Eiropas Savienības ārējā darbība	3					3	
Ekonomikas un monetārā politika	1	1	9			11	
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija			3			3	
Enerģija		1				1	
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu sistēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana...)	3		3			6	
Institucionālās tiesības	2	6	13		3	24	
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	22		66			88	
Kapitāla brīva aprite	5	1				6	
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	1		4			5	
Konkurence	6		32	2		40	
Kopējā ārpolitika un drošības politika	2		10			12	
Kopējā zivsaimniecības politika		1				1	
Lauksaimniecība	11	1	5			17	
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	6	1				7	
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	27		2			29	
Nodokļi	43	6				49	
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	21	3				24	
Patērētāju tiesību aizsardzība	39					39	
Personu brīva pārvietošanās	14	1				15	
Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un kosmoss			1			1	
Piekļuve dokumentiem			6	1		7	
Preču brīva aprite	7	1				8	
Publiskie iepirkumi	22		2	2		26	
Rūpniecības politika	12					12	
Sabiedrības veselība	2		8			10	
Sabiedrību tiesības	1					1	
Savienības pilsonība	6					6	
Savienības tiesību principi	12		1			13	
Sociālā politika	32					32	
Tiesību aktu tuvināšana	20	2				22	
Tiesu iestāžu sadarbība civillietās	1					1	
Tirdzniecības politika	1		14			15	
Transports	19	6	2			27	
Valsts atbalsts	4		21	4		29	
Vide	29	14	4			47	
LESD	**436**	**48**	**206**	**9**	**3**	**702**	
Privilēģijas un imunitāte							2
Tiesvedība							9
Dažādi							**11**
PAVISAM KOPĀ	**436**	**48**	**206**	**9**	**3**	**702**	**11**

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

4. IEROSINĀTĀS LIETAS – PRASĪBAS SAKARĀ AR VALSTS PIENĀKUMU NEIZPILDI (2011–2015) [1]

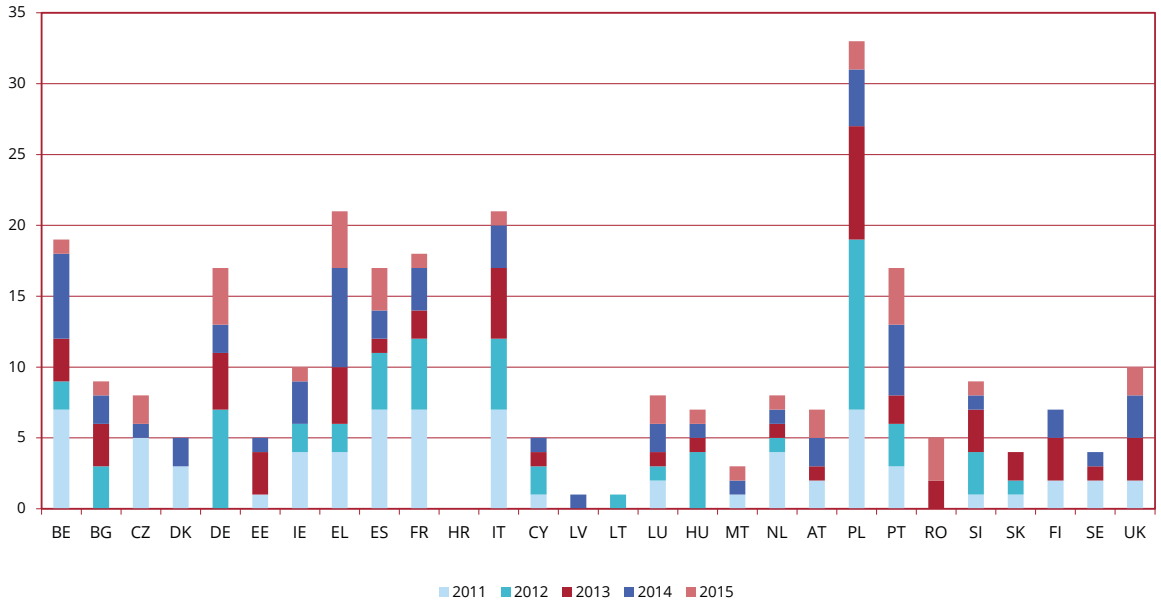

	2011	2012	2013	2014	2015
Beļģija	7	2	3	6	1
Bulgārija		3	3	2	1
Čehijas Republika	5			1	2
Dānija	3			2	
Vācija		7	4	2	4
Igaunija	1		3	1	
Īrija	4	2		3	1
Grieķija	4	2	4	7	4
Spānija	7	4	1	2	3
Francija	7	5	2	3	1
Horvātija					
Itālija	7	5	5	3	1
Kipra	1	2	1	1	
Latvija				1	
Lietuva		1			
Luksemburga	2	1	1	2	2
Ungārija		4	1	1	1
Malta	1			1	1
Nīderlande	4	1	1	1	1
Austrija	2		1	2	2
Polija	7	12	8	4	2
Portugāle	3	3	2	5	4
Rumānija			2		3
Slovēnija	1	3	3	1	1
Slovākija	1	1	2		
Somija	2		3	2	
Zviedrija	2		1	1	
Apvienotā Karaliste	2		3	3	2
Kopā	**73**	**58**	**54**	**57**	**37**

1 | Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

5. PABEIGTĀS LIETAS – TIESVEDĪBU VEIDI (2011–2015) [1]

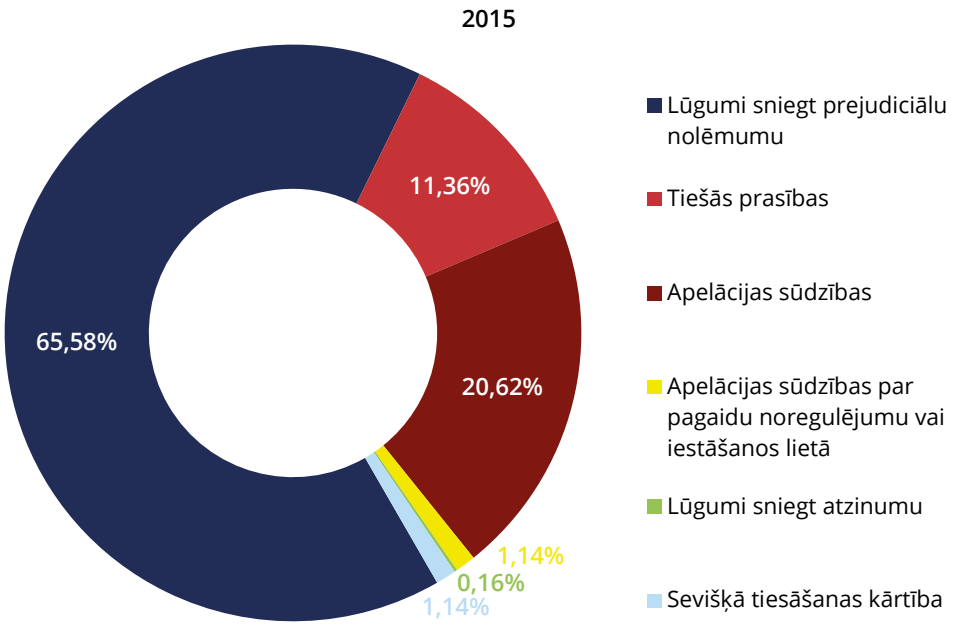

	2011	2012	2013	2014	2015
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	388	386	413	476	404
Tiešās prasības	117	70	110	76	70
Apelācijas sūdzības	117	117	155	157	127
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	7	12	5	1	7
Lūgumi sniegt atzinumu	1		1	2	1
Sevišķā tiesāšanas kārtība	8	10	17	7	7
Kopā	**638**	**595**	**701**	**719**	**616**

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

6. PABEIGTĀS LIETAS – SPRIEDUMI, RĪKOJUMI UN ATZINUMI (2015) [1]

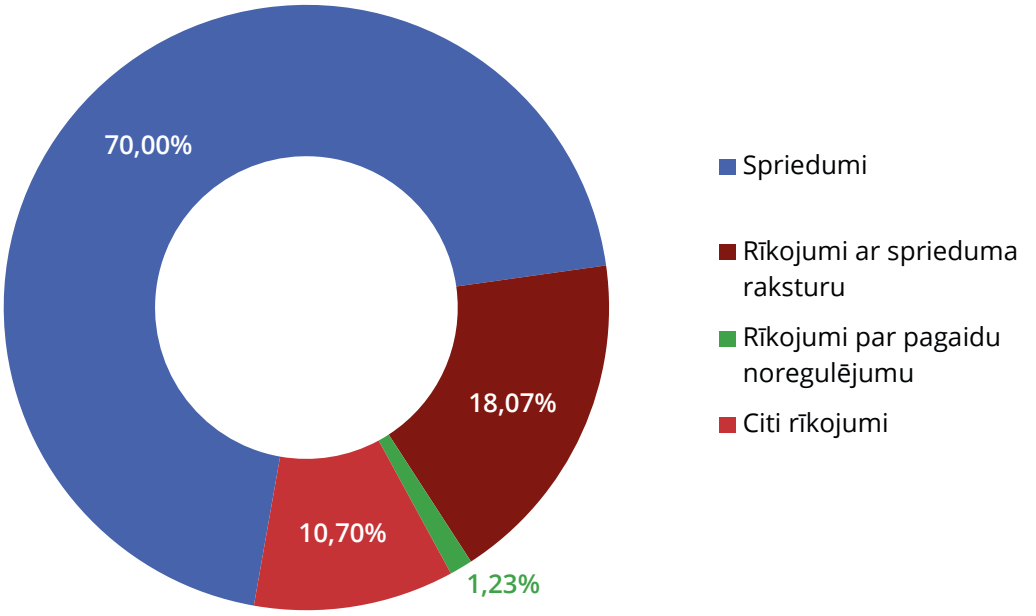

	Spriedumi	Rīkojumi ar sprieduma raksturu [2]	Rīkojumi par pagaidu noregulējumu [3]	Citi rīkojumi [4]	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	296	47		34		377
Tiešās prasības	48			16		64
Apelācijas sūdzības	54	51		9		114
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā			7			7
Lūgumi sniegt atzinumu				1		1
Sevišķā tiesāšanas kārtība	1	5		1		7
Kopā	**399**	**103**	**7**	**61**		**570**

1| Norādītie (neto) dati ietver kopējo lietu skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

2| Galīgie rīkojumi, kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

3| Rīkojumi, kas pieņemti saistībā ar pieteikumu, kas iesniegts, pamatojoties uz LESD 278. un 279. pantu (agrāk – EKL 242. un 243. pants) vai uz LESD 280. pantu (agrāk – EKL 244. pants), vai uz atbilstošajām EAEKL normām, vai arī saistībā ar apelācijas sūdzību par rīkojumu par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā.

4| Galīgie rīkojumi, ar kuriem lietu izslēdz no reģistra, izbeidz tiesvedību pirms sprieduma taisīšanas vai nodod lietu atpakaļ Vispārējai tiesai.

7. PABEIGTĀS LIETAS – IZTIESĀŠANAS SASTĀVS (2011–2015) [1]

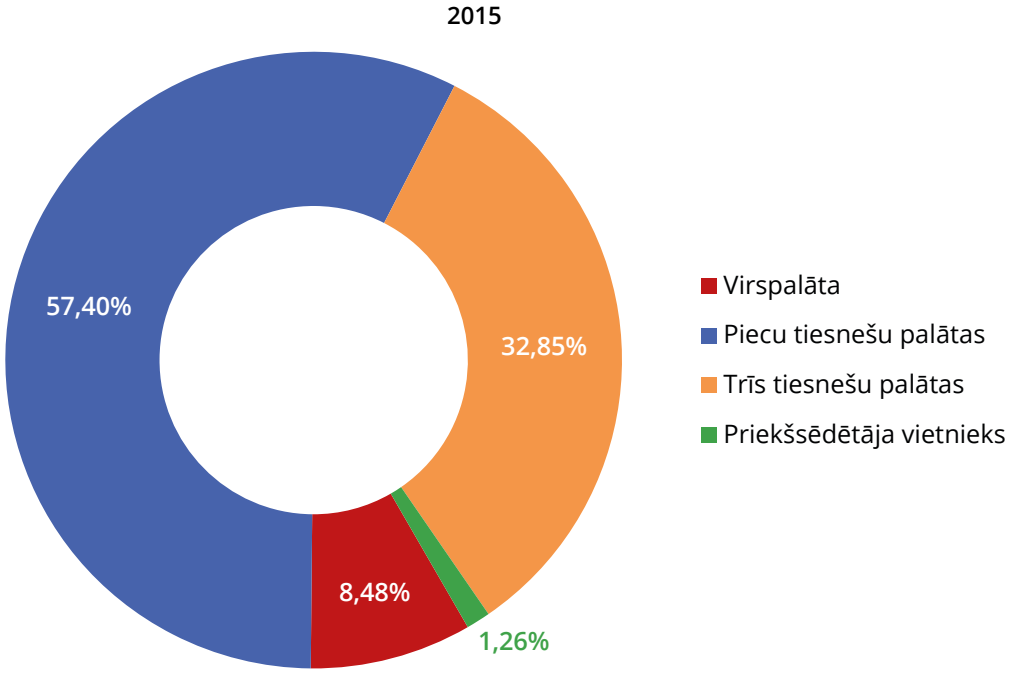

	2011			2012			2013			2014			2015		
	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi [2]	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi [2]	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi [2]	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi [2]	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi [2]	Kopā
Tiesas plēnums	1		1	1		1				1		1			
Virspalāta	62		62	47		47	52		52	51	3	54	47		47
Piecu tiesnešu palātas	290	10	300	275	8	283	348	18	366	320	20	340	298	20	318
Trīs tiesnešu palātas	91	86	177	83	97	180	91	106	197	110	118	228	93	89	182
Tiesas priekšsēdētājs		4	4		12	12									
Priekšsēdētāja vietnieks								5	5		1	1		7	7
Kopā	**444**	**100**	**544**	**406**	**117**	**523**	**491**	**129**	**620**	**482**	**142**	**624**	**438**	**116**	**554**

1 | Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2 | Galīgie rīkojumi, kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

8. LIETAS, KAS PABEIGTAS AR SPRIEDUMU, ATZINUMU VAI RĪKOJUMU AR SPRIEDUMA RAKSTURU (2011–2015) [1] [2]

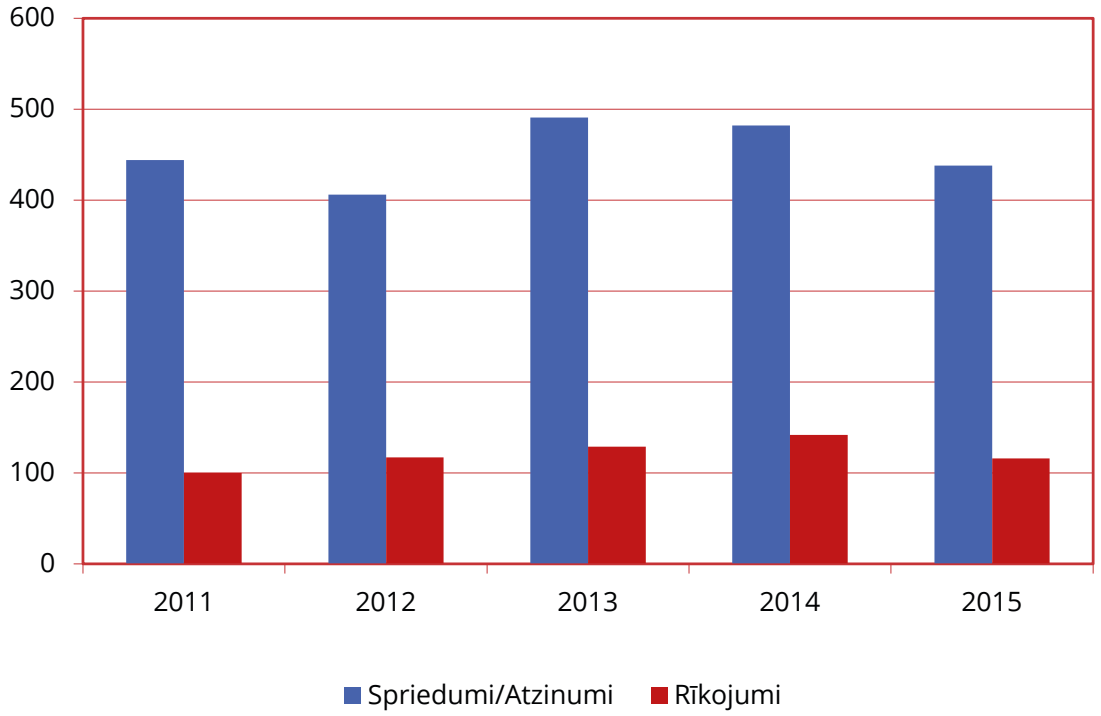

	2011	2012	2013	2014	2015
Spriedumi/Atzinumi	444	406	491	482	438
Rīkojumi	100	117	129	142	116
Kopā	**544**	**523**	**620**	**624**	**554**

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2| Galīgie rīkojumi, kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

9. LIETAS, KAS PABEIGTAS AR SPRIEDUMU, ATZINUMU VAI RĪKOJUMU AR SPRIEDUMA RAKSTURU – PRASĪBU JOMA (2011–2015) [1]

	2011	2012	2013	2014	2015
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	21	6	13	9	17
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	24	37	46	51	49
Eiropas Savienības ārējā darbība	8	5	4	6	1
Ekonomikas un monetārā politika		3		1	3
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija		3	6	8	4
Enerģija	2		1	3	2
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu sistēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana...) [2]	4	3	2	5	1
Institucionālās tiesības	20	27	31	18	27
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	47	46	43	69	51
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports		1		1	1
Jaunu valstu pievienošanās	1	2			
Kapitāla brīva aprite	14	21	8	6	8
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	1			5	1
Konkurence	19	30	42	28	23
Kopējā ārpolitika un drošības politika	3	9	12	3	6
Kopējā zivsaimniecības politika	1			5	3
Kopējais muitas tarifs [4]	2				
Kopienu pašu resursi [2]	2				
Lauksaimniecība	23	22	33	29	20
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	8	8	12	6	14
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs [4]	19	19	11	21	20
Nodarbinātība					1
Nodokļi	49	64	74	52	55
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	27	29	16	11	17
Patērētāju tiesību aizsardzība [3]	4	9	19	20	29

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopienu budžets" un "Kopienu pašu resursi" ir apvienotas sadaļā "Finanšu noteikumi".

3| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļa "Vide un patērētāji" ir sadalīta divās atsevišķās sadaļās.

4| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopējais muitas tarifs" un "Muitas savienība" ir apvienotas vienā sadaļā.

Personu brīva pārvietošanās	9	18	15	20	13
Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un kosmoss		1	1		1
Piekļuve dokumentiem	2	5	6	4	3
Preču brīva aprite	8	7	1	10	9
Publiskie iepirkumi	7	12	12	13	14
Rūpniecības politika	9	8	15	3	9
Sabiedrības veselība	3	1	2	3	5
Sabiedrību tiesības	8	1	4	3	1
Savienības pilsonība	7	8	12	9	4
Savienības tiesību principi	15	7	17	23	12
Sociālā politika	36	28	27	51	30
Tiesību aktu tuvināšana	15	12	24	25	24
Tirdzniecības politika	2	8	6	7	4
Transports	7	14	17	18	9
Tūrisms		1			
Valsts atbalsts	48	10	34	41	26
Vide [3]	35	27	35	30	27
Vide un patērētāji [3]	25	1			
EK līgums/LESD	**535**	**513**	**601**	**617**	**544**
Līgums par ES	1				
EOTK līgums	1				
EAEK līgums					1
Privilēģijas un imunitāte	2	3			2
Tiesvedība	5	7	14	6	4
Civildienesta noteikumi			5	1	3
Dažādi	7	10	19	7	9
PAVISAM KOPĀ	**544**	**523**	**620**	**624**	**554**

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopienu budžets" un "Kopienu pašu resursi" ir apvienotas sadaļā "Finanšu noteikumi".

3| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļa "Vide un patērētāji" ir sadalīta divās atsevišķās sadaļās.

4| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopējais muitas tarifs" un "Muitas savienība" ir apvienotas vienā sadaļā.

10. LIETAS, KAS PABEIGTAS AR SPRIEDUMU, ATZINUMU VAI RĪKOJUMU AR SPRIEDUMA RAKSTURU – PRASĪBU JOMA (2015) [1]

	Spriedumi/ Atzinumi	Rīkojumi (2)	Kopā
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	12	5	17
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	46	3	49
Eiropas Savienības ārējā darbība	1		1
Ekonomikas un monetārā politika	2	1	3
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	4		4
Enerģija	2		2
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu sistēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana...) [3]	1		1
Institucionālās tiesības	21	6	27
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	21	30	51
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	1		1
Kapitāla brīva aprite	8		8
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	1		1
Konkurence	15	8	23
Kopējā ārpolitika un drošības politika	5	1	6
Kopējā zivsaimniecības politika	2	1	3
Lauksaimniecība	16	4	20
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	11	3	14
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs [5]	18	2	20
Nodarbinātība		1	1
Nodokļi	48	7	55
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	14	3	17
Patērētāju tiesību aizsardzība [4]	24	5	29
Personu brīva pārvietošanās	13		13
Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un kosmoss	1		1

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2| Galīgie rīkojumi, kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

3| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopienu budžets" un "Kopienu pašu resursi" ir apvienotas sadaļā "Finanšu noteikumi".

4| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļa "Vide un patērētāji" ir sadalīta divās atsevišķās sadaļās.

5| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopējais muitas tarifs" un "Muitas savienība" ir apvienotas vienā sadaļā.

Piekļuve dokumentiem	3		3
Preču brīva aprite	6	3	9
Publiskie iepirkumi	12	2	14
Rūpniecības politika	9		9
Sabiedrības veselība	5		5
Sabiedrību tiesības	1		1
Savienības pilsonība	3	1	4
Savienības tiesību principi	4	8	12
Sociālā politika	27	3	30
Tiesību aktu tuvināšana	23	1	24
Tirdzniecības politika	4		4
Transports	9		9
Valsts atbalsts	16	10	26
Vide [4]	24	3	27
EK līgums/LESD	**433**	**111**	**544**
EAEK līgums	**1**		**1**
Privilēģijas un imunitāte	1	1	2
Tiesvedība		4	4
Civildienesta noteikumi	3		3
Dažādi	**4**	**5**	**9**
PAVISAM KOPĀ	**438**	**116**	**554**

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2| Galīgie rīkojumi, kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

3| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopienu budžets" un "Kopienu pašu resursi" ir apvienotas sadaļā "Finanšu noteikumi".

4| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļa "Vide un patērētāji" ir sadalīta divās atsevišķās sadaļās.

5| Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopējais muitas tarifs" un "Muitas savienība" ir apvienotas vienā sadaļā.

11. PABEIGTĀS LIETAS – SPRIEDUMI PAR VALSTS PIENĀKUMU NEIZPILDI – IZNĀKUMS (2011–2015) [1]

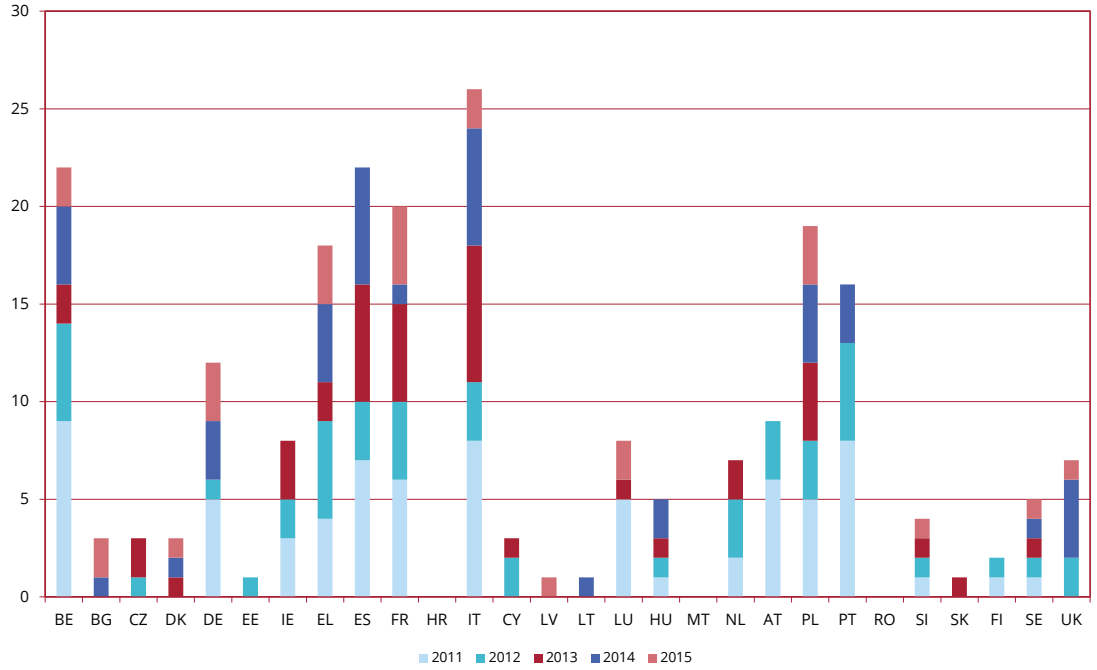

	2011		2012		2013		2014		2015	
	Apmierināta	Noraidīta	Apmierināta	Noraidīta	Apmierināta	Noraidīta	Apmierināta	Noraidīta	Apmierināta	Noraidīta
Beļģija	9	**1**	5	**1**	2	**1**	4		2	
Bulgārija							1	**1**	2	
Čehijas Republika			1		2	**2**				
Dānija					1	**1**	1		1	
Vācija	5		1	**2**		**2**	3	**1**	3	
Igaunija			1							
Īrija	3		2		3	**1**				**1**
Grieķija	4		5		2	**1**	4		3	
Spānija	7	**1**	3		6		6			
Francija	6		4		5	**3**	1		4	
Horvātija										
Itālija	8	**1**	3		7	**1**	6		2	
Kipra		**1**	2		1					
Latvija									1	
Lietuva							1			
Luksemburga	5				1	**1**			2	
Ungārija	1	**1**	1		1		2			
Malta		**1**								
Nīderlande	2		3	**1**	2	**2**		**1**		
Austrija	6		3			**1**				
Polija	5		3		4	**2**	4		3	**1**
Portugāle	8	**1**	5			**1**	3			
Rumānija		**1**								
Slovēnija	1		1		1				1	
Slovākija		**1**		**1**	1					**2**
Somija	1		1			**2**				
Zviedrija	1		1		1	**1**	1		1	
Apvienotā Karaliste			2			**1**	4		1	**1**
Kopā	**72**	**9**	**47**	**5**	**40**	**23**	**41**	**3**	**26**	**5**

1| Norādītie (neto) dati ietver kopējo lietu skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

12. PABEIGTĀS LIETAS – TIESVEDĪBAS ILGUMS MĒNEŠOS (2011–2015) [1]

(SPRIEDUMI UN RĪKOJUMI AR SPRIEDUMA RAKSTURU)

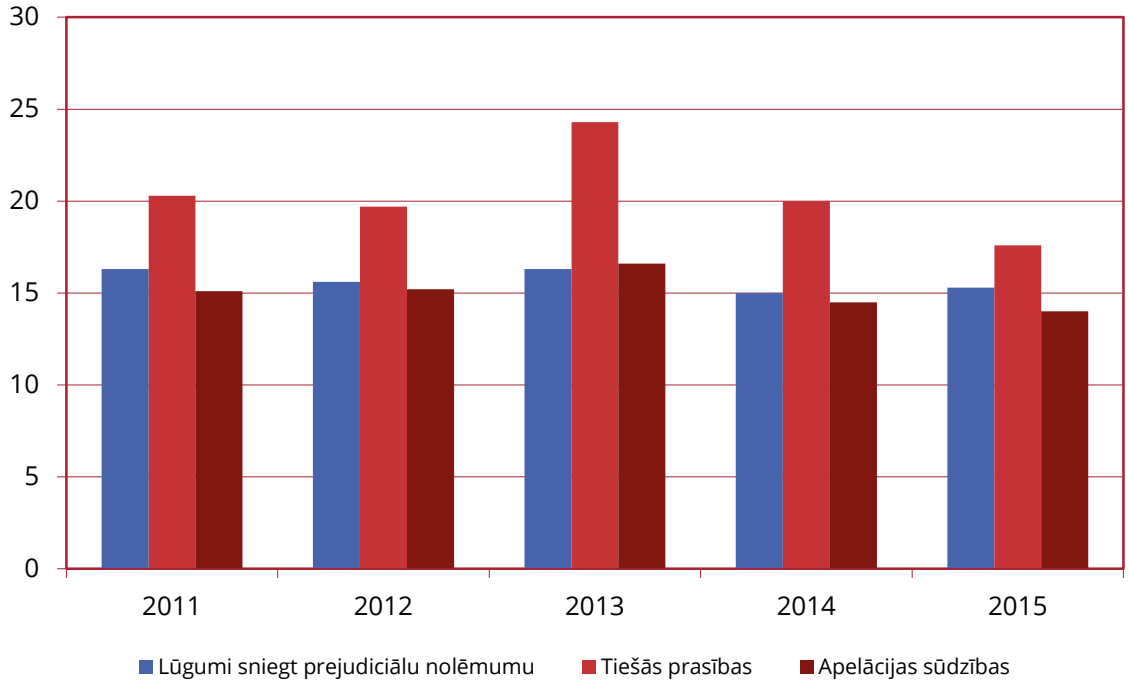

	2011	2012	2013	2014	2015
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	16,3	15,6	16,3	15,0	15,3
Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība	2,5	1,9	2,2	2,2	1,9
Tiešās prasības	20,3	19,7	24,3	20,0	17,6
Apelācijas sūdzības	15,1	15,2	16,6	14,5	14,0

1| Tiesvedības ilguma aprēķinos nav iekļautas: lietas, kurās ir pieņemts starpnolēmums vai veikta pierādījumu vākšana; atzinumi; sevišķā tiesāšanas kārtība (proti, juridiskā palīdzība, tiesāšanās izdevumu noteikšana, labošana, protests par aizmugurisku spriedumu, trešās personas protests, interpretēšana, pārskatīšana, pirmā ģenerāladvokāta ierosinājuma pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu izskatīšana, apķīlāšanas/aresta procedūra un lietas imunitātes jomā); lietas, kas beidzas ar rīkojumu par lietas izslēgšanu no reģistra, tiesvedības izbeigšanu lietā pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai; pagaidu noregulējuma tiesvedība, kā arī apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā.

13. LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS – TIESVEDĪBU VEIDI (2011–2015) [1]

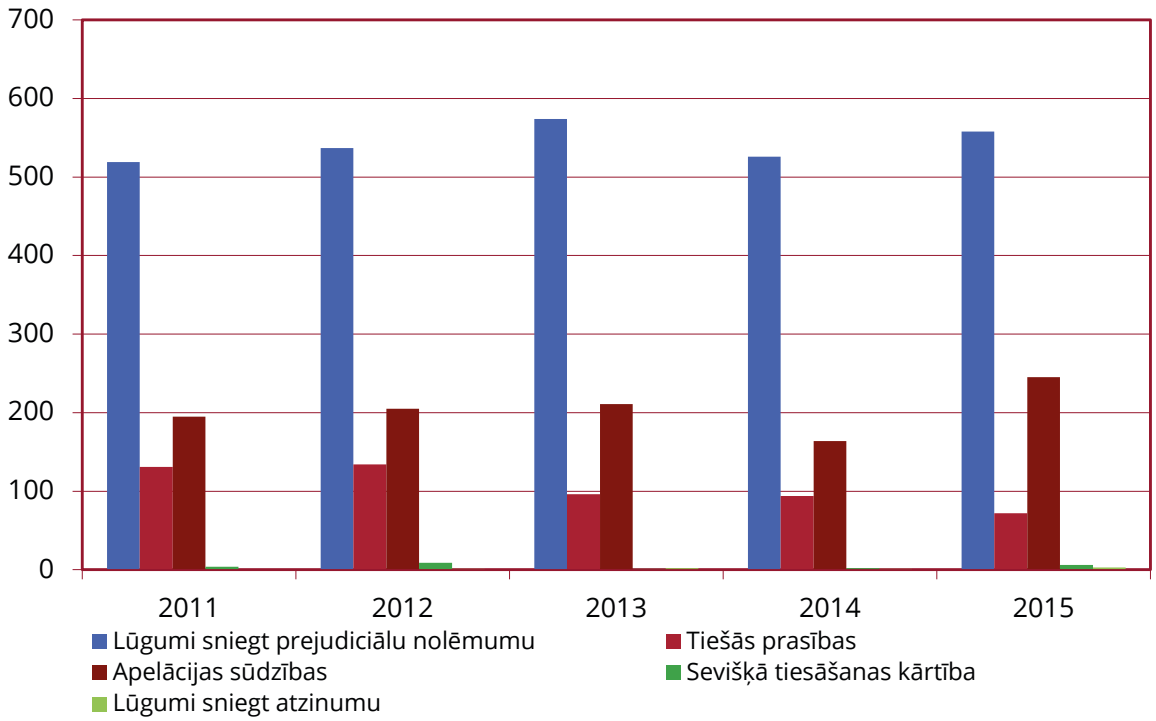

	2011	2012	2013	2014	2015
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	519	537	574	526	558
Tiešās prasības	131	134	96	94	72
Apelācijas sūdzības	195	205	211	164	245
Sevišķā tiesāšanas kārtība	4	9	1	2	6
Lūgumi sniegt atzinumu		1	2	1	3
Kopā	**849**	**886**	**884**	**787**	**884**

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

14. LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS – IZTIESĀŠANAS SASTĀVS (2011–2015)[1]

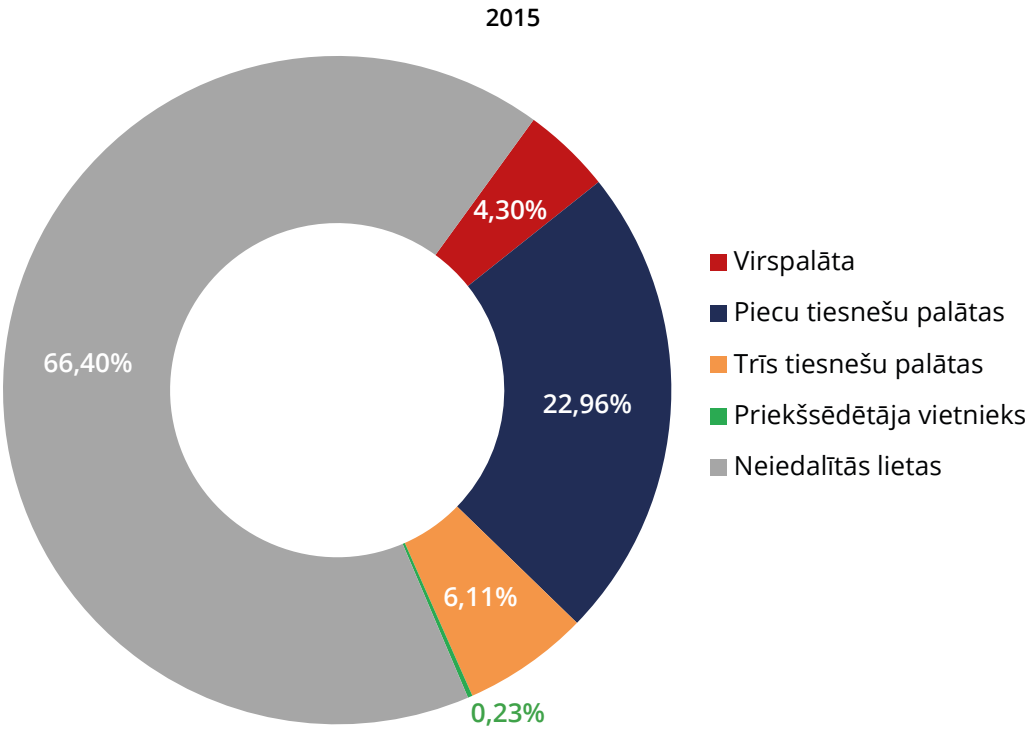

	2011	2012	2013	2014	2015
Virspalāta	42	44	37	33	38
Piecu tiesnešu palātas	157	239	190	176	203
Trīs tiesnešu palātas	23	42	51	44	54
Tiesas priekšsēdētājs	10				
Priekšsēdētāja vietnieks		1	1		2
Neiedalītās lietas	617	560	605	534	587
Kopā	**849**	**886**	**884**	**787**	**884**

1| Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

15. DAŽĀDI – PAĀTRINĀTĀ TIESVEDĪBA (2011–2015) [1]

	2011		2012		2013		2014		2015	
	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts
Tiešās prasības			1			1				
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	2	7	1	5		16	2	10	1	14
Apelācijas sūdzības		5		1						
Kopā	**2**	**12**	**2**	**6**	**0**	**17**	**2**	**10**	**1**	**14**

1| Lietas, kurās attiecīgajā gadā tika pieņemts lēmums vai rīkojums apmierināt vai noraidīt pieteikumu par paātrinātās tiesvedības piemērošanu

16. DAŽĀDI – STEIDZAMĪBAS PREJUDICIĀLĀ NOLĒMUMA TIESVEDĪBA (2011–2015) [1]

	2011		2012		2013		2014		2015	
	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	2	5	4	1	2	3	4	1	5	5
Tiesību aktu tuvināšana								1		
Kopā	**2**	**5**	**4**	**1**	**2**	**3**	**4**	**2**	**5**	**5**

1| Lietas, kurās pagājušajā gadā tika pieņemts lēmums apmierināt vai noraidīt pieteikumu par steidzamības tiesvedības piemērošanu

17. DAŽĀDI – PAGAIDU NOREGULĒJUMS (2015) [1]

	Iesniegtie pieteikumi par pagaidu noregulējumu	Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	Iznākums	
			Noraidīts	Apmierināts
Piekļuve dokumentiem		1		
Valsts atbalsts		4	4	
Konkurence	2	2	1	
Publiskie iepirkumi		2	2	
PAVISAM KOPĀ	**2**	**9**	**7**	

1| Norādītie (neto) dati ietver kopējo lietu skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

18. TIESAS DARBĪBAS VISPĀRĒJĀS TENDENCES (1952–2015) – IEROSINĀTĀS LIETAS UN SPRIEDUMI

Gadi	Ierosinātās lietas [1]							Spriedumi/ Atzinumi [2]
	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Tiešās prasības	Apelācijas sūdzības	Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā	Pieteikumi par pagaidu noregulējumu	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1218				1324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174

>>>

1| Kopējie dati, neņemot vērā sevišķo tiesāšanas kārtību.

2| Neto dati.

Gadi	Ierosinātās lietas [1]							Spriedumi/ Atzinumi [2]
	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Tiešās prasības	Apelācijas sūdzības	Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā	Pieteikumi par pagaidu noregulējumu	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111	0	1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
Kopā	**9146**	**8949**	**1895**	**115**	**26**	**20131**	**361**	**10612**

1| Kopējie dati, neņemot vērā sevišķo tiesāšanas kārtību.

2| Neto dati.

19. TIESAS DARBĪBAS VISPĀRĒJĀS TENDENCES (1952–2015) – IESNIEGTIE LŪGUMI SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU (DALĪBVALSTIS UN GADI)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Citi [1]	Kopā
1961																			1											1
1962																			5											5
1963																1			5											6
1964												2							4											6
1965					4					2									1											7
1966																			1											1
1967	5				11					3						1			3											23
1968	1				4					1		1							2											9
1969	4				11					1						1														17
1970	4				21					2		2							3											32
1971	1				18					6		5				1			6											37
1972	5				20					1		4							10											40
1973	8				37					4		5				1			6											61
1974	5				15					6		5							7									1		39
1975	7			1	26					15		14				1			4									1		69
1976	11				28		1			8		12							14									1		75
1977	16			1	30		2			14		7							9									5		84
1978	7			3	46		1			12		11							38									5		123
1979	13			1	33		2			18		19				1			11									8		106
1980	14			2	24		3			14		19							17									6		99
1981	12			1	41					17		11				4			17									5		108
1982	10			1	36					39		18							21									4		129
1983	9			4	36		2			15		7							19									6		98
1984	13			2	38		1			34		10							22									9		129
1985	13				40		2			45		11				6			14									8		139
1986	13			4	18		4	2	1	19		5				1			16									8		91

1| Lieta C-265/00 *Campina Melkunie (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof)*.
Lieta C-196/09 *Miles* u.c. (Eiropas skolu Apelācijas padome).
Lieta C-169/15 *Montis Design (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof)*.

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Citi [1]	Kopā
1987	15			5	32		2	17	1	36		5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62			1	5	15		22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5					6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2				6	7	18		239
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
2014	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428
2015	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23	15	8	18	5	5	4	7	16	1	436
Kopā	**794**	**83**	**48**	**172**	**2216**	**17**	**85**	**172**	**390**	**931**	**6**	**1326**	**7**	**46**	**37**	**90**	**121**	**2**	**949**	**470**	**89**	**132**	**109**	**14**	**32**	**95**	**121**	**589**	**3**	**9146**

1| Lieta C-265/00 *Campina Melkunie* (*Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof*).
Lieta C-196/09 *Miles* u.c. (Eiropas skolu Apelācijas padome).
Lieta C-169/15 *Montis Design* (*Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof*).

20. TIESAS DARBĪBAS VISPĀRĒJĀS TENDENCES (1952–2015) – IESNIEGTIE LŪGUMI SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU (DALĪBVALSTIS UN TIESAS)

			Kopā
Beļģija	Cour constitutionnelle	32	
	Cour de cassation	93	
	Conseil d'État	76	
	Citas tiesas	593	794
Bulgārija	Върховен касационен съд	2	
	Върховен административен съд	14	
	Citas tiesas	67	83
Čehijas Republika	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	5	
	Nejvyšší správní soud	24	
	Citas tiesas	19	48
Dānija	Højesteret	35	
	Citas tiesas	137	172
Vācija	Bundesverfassungsgericht	1	
	Bundesgerichtshof	202	
	Bundesverwaltungsgericht	117	
	Bundesfinanzhof	307	
	Bundesarbeitsgericht	32	
	Bundessozialgericht	76	
	Citas tiesas	1481	2216
Igaunija	Riigikohus	6	
	Citas tiesas	11	17
Īrija	Supreme Court	28	
	High Court	27	
	Citas tiesas	30	85
Grieķija	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	56	
	Citas tiesas	106	172
Spānija	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	61	
	Citas tiesas	328	390
Francija	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	118	
	Conseil d'État	99	
	Citas tiesas	713	931

Horvātija	Ustavni sud		
	Vrhovni sud		
	Visoki upravni sud		
	Visoki prekršajni sud		
	Citas tiesas	6	6
Itālija	Corte Costituzionale	2	
	Corte suprema di Cassazione	132	
	Consiglio di Stato	126	
	Citas tiesas	1066	1326
Kipra	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Citas tiesas	3	7
Latvija	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa		
	Citas tiesas	25	46
Lietuva	Konstitucinis Teismas	1	
	Aukščiausiasis Teismas	14	
	Vyriausiasis administracinis teismas	11	
	Citas tiesas	11	37
Luksemburga	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	27	
	Cour administrative	27	
	Citas tiesas	35	90
Ungārija	Kúria	20	
	Fővárosi Ítélőtábla	6	
	Szegedi Ítélötáblá	2	
	Citas tiesas	93	121
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Citas tiesas	2	2
Nīderlande	Hoge Raad	271	
	Raad van State	107	
	Centrale Raad van Beroep	62	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	154	
	Tariefcommissie	35	
	Citas tiesas	320	949

Austrija	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	109	
	Verwaltungsgerichtshof	90	
	Citas tiesas	266	470
Polija	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	13	
	Naczelny Sąd Administracyjny	32	
	Citas tiesas	43	89
Portugāle	Supremo Tribunal de Justiça	4	
	Supremo Tribunal Administrativo	55	
	Citas tiesas	73	132
Rumānija	Înalta Curte de Casație și Justiție	9	
	Curtea de Apel	55	
	Citas tiesas	45	109
Slovēnija	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	8	
	Citas tiesas	5	14
Slovākija	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	10	
	Citas tiesas	22	32
Somija	Korkein oikeus	17	
	Korkein hallinto-oikeus	47	
	Työtuomioistuin	3	
	Citas tiesas	28	95
Zviedrija	Högsta Domstolen	19	
	Högsta förvaltningsdomstolen	7	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Citas tiesas	86	121
Apvienotā Karaliste	House of Lords	40	
	Supreme Court	7	
	Court of Appeal	81	
	Citas tiesas	461	589
Citi	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof [1]	2	
	Eiropas skolu Apelācijas padome [2]	1	3
Kopā			**9146**

1| Lieta C-265/00 *Campina Melkunie.*
Lieta C-169/15 *Montis Design.*

2| Lieta C-196/09 *Miles* u.c.

21. TIESAS DARBĪBAS VISPĀRĒJĀS TENDENCES (1952–2015) – PRET DALĪBVALSTĪM CELTĀS PRASĪBAS SAKARĀ AR PIENĀKUMU NEIZPILDI

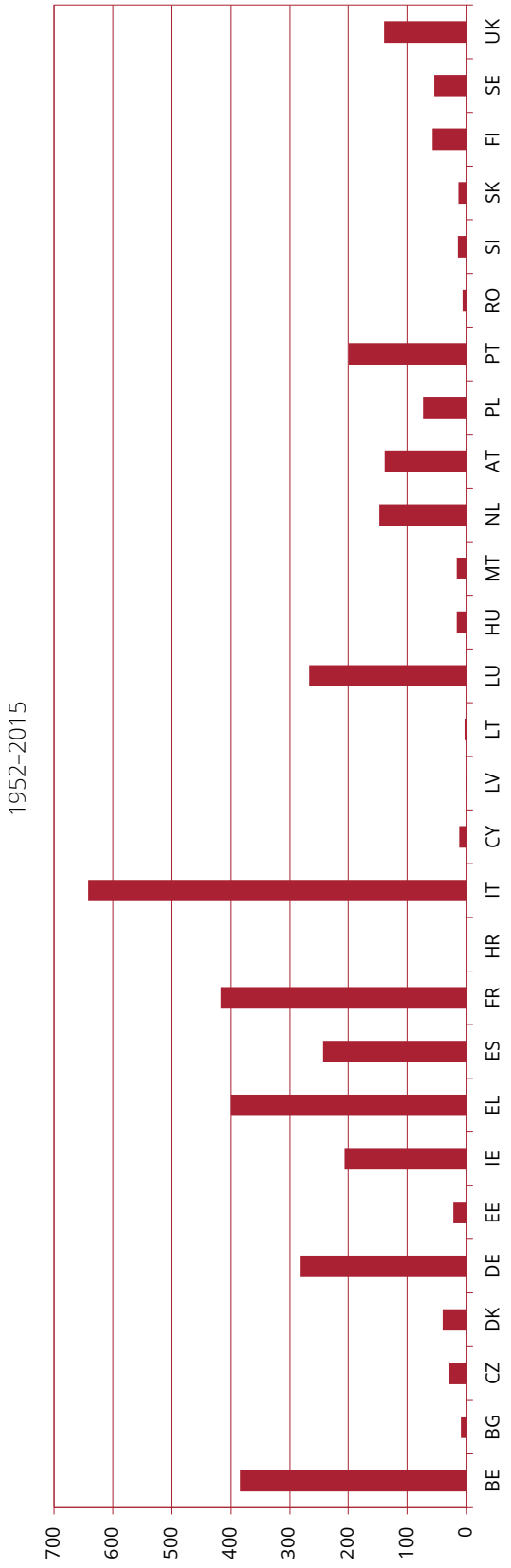

BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kopā
383	9	30	40	282	22	206	400	244	416		642	12	1	3	266	16	16	147	138	73	199	6	14	13	57	54	139	**3828**

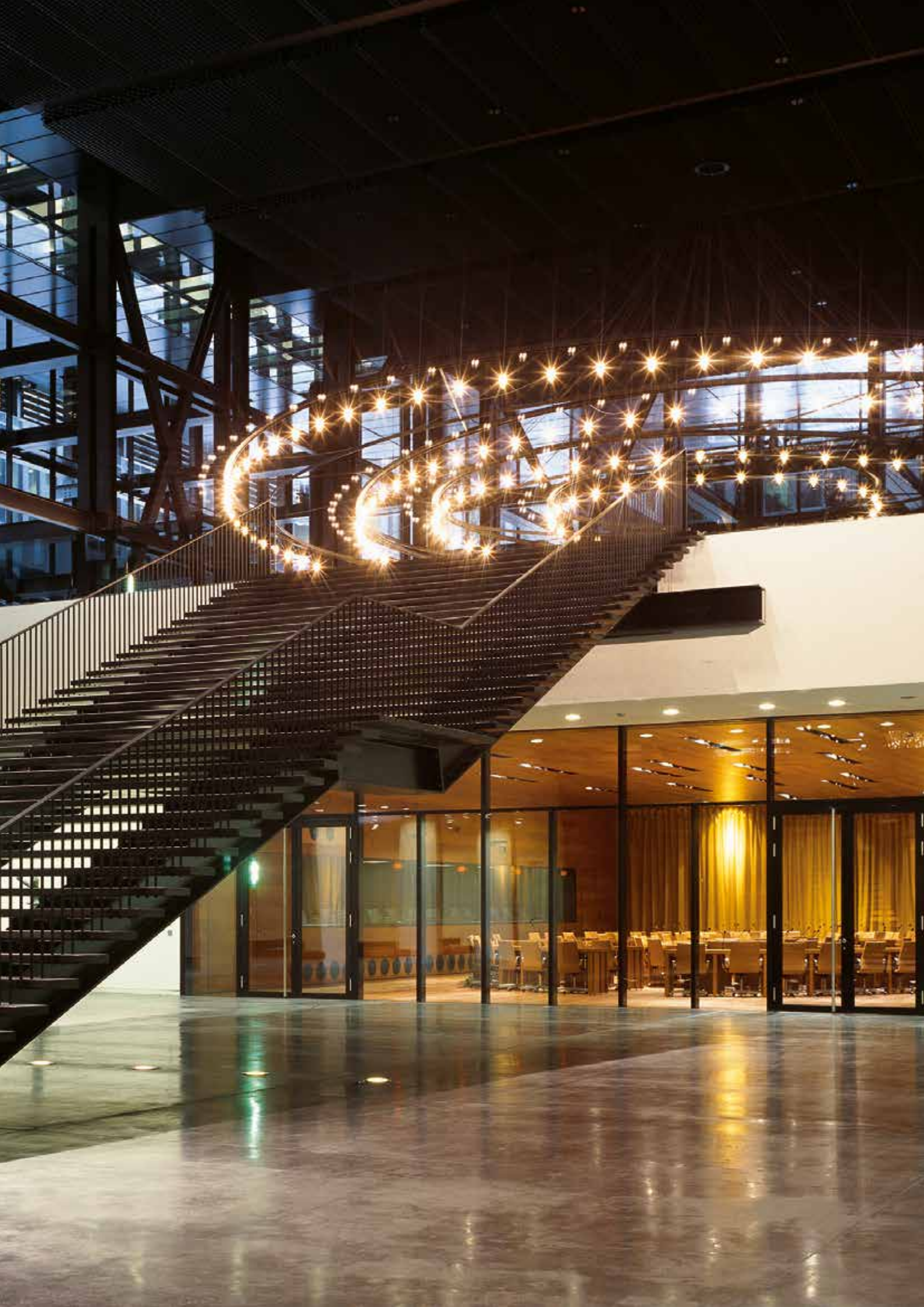

II NODAĻA
VISPĀRĒJĀ TIESA

A | VISPĀRĒJĀS TIESAS DARBĪBA 2015. GADĀ

Priekšsēdētājs ***Marc JAEGER***

Pat ja nākotnes paredzēšana pēc savas būtības ir nenoteikta disciplīna, bez pārmērīga riska var norādīt, ka 2015. gads patiešām būs viens no nozīmīgākajiem gadiem Vispārējās tiesas vēsturē. Tam pamatā ir trīs būtiski notikumi.

Pirmām kārtām, pateicoties pirms vairākiem gadiem uzsāktajām reformām un tiesas darbinieku nerimtīgajām pūlēm, tiesa sasniedza ārkārtīgi augstu pastāvīgu produktivitātes līmeni. Pirms pieciem gadiem tikai nedaudzi būtu varējuši paredzēt, ka 2015. gadā Vispārējā tiesa izskatīs 987 lietas, kas nozīmē izskatīto lietu skaita pieaugumu gandrīz par 90 % kopš 2010. gada (527 izskatītās lietas) un 2014. gadā novērotā iepriekšējā vēsturiskā rezultāta (814 izskatītās lietas) uzlabojumu vairāk nekā par 20 %.

Ierosināto lietu skaits apstiprina kopš iestādes izveidošanas novērojamo vispārējo pieauguma tendenci. 2015. gadā tika ierosināta 831 lieta, kas ir 2014. gadā reģistrētajam rekordam (912 lietas) tuvs lietu skaita pieauguma rādītājs. Laikposmā no 2013. līdz 2015. gadam ierosināto lietu vidējais gada rādītājs tātad par 40 % pārsniedz šo rādītāju laikposmā no 2008. līdz 2010. gadam.

Tomēr produktivitātes pieaugums bija tik augsts, ka tas ļāva tiesai būtiski samazināt izskatāmo lietu skaitu (no 1423 lietām 2014. gadā līdz 1267 lietām 2015. gadā, kas nozīmē samazinājumu vairāk nekā par 10 %). Visbeidzot, kā viens no tiesas darbības būtiskiem rādītājiem tāpat ir jāuzsver tas, ka turpinās vidējā lietu izskatīšanas termiņa būtiskas samazināšanās dinamika (no 23,4 mēnešiem 2014. gadā līdz 20,6 mēnešiem 2015. gadā jeb samazinājums vairāk nekā par 10 %), kas ir novērojama kopš 2013. gada.

Otrām kārtām, 2015. gada 1. jūlijā stājās spēkā jaunais Vispārējās tiesas reglaments, ar kuru tika aizstāts tās sākotnējais 1991. gada 2. maijā pieņemtais un vairākkārt grozītais reglaments. Ar šo jauno procesuālo instrumentu tiek veikta vairāku normu skaidrošana un vienkāršošana, kā arī to secības vispārēja pārstrukturēšana. Tāpat ar to ir ieviestas jaunas normas, lai tiesvedības gaitu darītu efektīvāku, sekmējot rūpīgu un mūsdienīgu tiesas spriešanu, kurā cieņpilni tiek ievērotas lietas dalībnieku procesuālās tiesības.

Visbeidzot, 2015. gads bija Vispārējās tiesas strukturālās reformas pieņemšanas gads. Ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 16. decembra Regulu (ES, Euratom) 2015/2422, ar ko groza 3. protokolu par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem [1], ir paredzēta Vispārējās tiesas tiesnešu skaita palielināšana trijos posmos, lai 2019. gada septembrī tiesnešu skaits tiktu dubultots. Turklāt Vispārējai tiesai tiks nodota kompetence pirmajā instancē izskatīt domstarpības starp Eiropas Savienību un tās darbiniekiem, tāpat arī septiņas to tiesnešu amata vietas, kuri patlaban izskata lietas Eiropas Savienības Civildienesta tiesā. Šī nodošana tiks veikta, pamatojoties uz paredzamo Tiesas lūgumu pieņemt leģislatīvu aktu [2].

Šīs vēl nepieredzēta apjoma reformas īstenošanai ir vajadzīgs, lai 2016. gadā tiktu padziļināti apsvērta tiesas struktūra, darba organizācija un funkcionēšana ar mērķi izveidot jaunus Eiropas Savienības pirmās instances administratīvās tiesvedības pamatus. Tādējādi tas ļaus tiesai izskatāmo strīdu skaita pieauguma, diversifikācijas un sarežģītības palielināšanās apstākļos pastiprināt savus pastāvīgos centienus uzlabot ātrumu, saskaņotību un kvalitāti, īstenojot tai piešķirto pamatuzdevumu: nodrošināt Eiropas Savienības tiesību aktu tiesiskuma pārbaudi, kas ir personas tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā nosacījums un izriet no tiesiskas Savienības principa.

1 | OV L 341, 14. lpp.

2 | Atbilstoši regulas preambulas 9. apsvērumam.

I. TIESVEDĪBA PAR TIESISKUMU

ATBILSTOŠI LESD 263. PANTAM CELTO PRASĪBU PIEŅEMAMĪBA

1. PĀRSŪDZAMA TIESĪBU AKTA JĒDZIENS

Lietā, kurā ir pasludināts 2015. gada 29. aprīļa spriedums ***Total* un *Elf Aquitaine*/Komisija** (T-470/11, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:241), Vispārējā tiesa atgādina, ka tikai tādi pasākumi, kas rada juridiski saistošas sekas, kuras ietekmē prasītāja intereses, būtiski grozot tā tiesisko stāvokli, ir akti, attiecībā uz kuriem var celt prasību par atcelšanu LESD 263. panta izpratnē. Šajā ziņā tā precizēja, ka Eiropas Komisijas vēstules, ar kurām mātesuzņēmumiem pieprasīts samaksāt tiem solidāri ar to meitasuzņēmumu uzliktos naudas sodus par konkurences tiesību normu pārkāpumiem pēc tam, kad šie naudas sodi tika samazināti un daļēji atmaksāti meitasuzņēmumam, kurš tos bija sākotnēji samaksājis, rada juridiski saistošas sekas, jo ar tām tiek galīgi noteikta Komisijas nostāja un tās var izpildīt piespiedu kārtā.

Turklāt, pievēršoties jautājumam, vai apstrīdētās vēstules var skart prasītāju intereses, būtiski grozot to tiesisko stāvokli LESD 263. panta izpratnē, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tas tā nav attiecībā uz pamatsummu, kas no prasītājām pieprasīta minētajās vēstulēs, jo ar šīm vēstulēm šī summa netiek grozīta. Tādējādi prasība daļā, kurā tā bija vērsta uz apstrīdēto vēstuļu atcelšanu saistībā ar minēto summu, bija jānoraida kā nepieņemama. Tomēr tiktāl, ciktāl ar šādām vēstulēm bija pieprasīta arī nokavējuma procentu samaksa, Vispārējā tiesa šīs vēstules uzskatīja par tādām, ar kurām tiek grozīts to mātesuzņēmumu tiesiskais stāvoklis, kuriem iepriekš nebija jāmaksā šādi procenti, jo to meitasuzņēmums bija bez kavēšanās samaksājis solidāri uzlikto sākotnējo naudas sodu. Tādējādi prasība bija jāatzīst par pieņemamu daļā, kurā tā bija vērsta pret nokavējuma procentiem, kuru samaksa no prasītājām bija pieprasīta ar apstrīdētajām vēstulēm.

2015. gada 4. marta spriedumā **Apvienotā Karaliste/ECB** (T-496/11, Krājums, EU:T:2015:133) [3] Vispārējai tiesai bija jāspriež par prasības, ar kuru tika lūgts atcelt Eiropas Centrālās bankas (turpmāk tekstā – "ECB") publicētos Eurosistēmas pārraudzības politikas pamatprincipus, pieņemamību.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa vispirms norāda, ka, lai noskaidrotu, vai tiesību akts var radīt tiesiskas sekas un tādējādi var būt prasības atcelt tiesību aktu priekšmets saskaņā ar LESD 263. pantu, ir jāpārbauda tā formulējums un konteksts, kurā tas iekļaujas, tā būtība, kā arī tā autora nolūks. Attiecībā uz formulējumu un kontekstu, kurā iekļaujas apstrīdētais tiesību akts, Vispārējā tiesa uzsver, ka šī pārbaude ļauj izvērtēt, kā ieinteresētās personas saprātīgi varēja uztvert šo tiesību aktu. Ja minētais tiesību akts tiek uztverts kā tāds, ar kuru vienīgi tiek piedāvāts kāds uzvedības modelis, ir jāsecina, ka tas nerada tādas tiesiskās sekas, kas var padarīt par pieņemamu pret to vērsto prasību par tiesību akta atcelšanu. Pretējā gadījumā no šī vērtējuma var tikt secināts, ka ieinteresētās personas apstrīdēto tiesību aktu uztvers kā tādu, kura ievērošana tām ir obligāta neatkarīgi no akta izdevēja izvēlētās formas vai nosaukuma. Vispārējā tiesa uzskata, ka, lai izvērtētu, kā ieinteresētās personas uztver apstrīdētā tiesību akta formulējumu un kontekstu, kurā tas iekļaujas, pirmkārt, ir jāpārbauda, vai minētais tiesību akts ir ticis publicēts ārpus tā izdevēja iekšējās telpas. Otrkārt, no ieinteresēto personu viedokļa svarīga ir arī tiesību akta redakcija. Treškārt, apstrīdētā tiesību akta formulējuma un konteksta, kurā tas iekļaujas, uztvere var atšķirties atkarībā no tā, kas ir šajā aktā ieinteresētās personas.

Vispārējā tiesa norādīja, ka šajā lietā Eurosistēmas pārraudzības politikas pamatprincipi tika publicēti ārpus ECB iekšējās telpas, proti, ECB interneta vietnē. Pārraudzības politikas pamatprincipi nebūt nav uzskatāmi par

3| Tālāk daļā ar nosaukumu "Eurosistēmas pārraudzības politikas pamatprincipi – ECB pilnvaras" skat. arī apsvērumus saistībā ar šo spriedumu.

vienkāršu acīmredzami indikatīvu priekšlikumu, bet apraksta Eurosistēmas lomu, kas ieinteresētajām personām varētu likt secināt, ka tajos ir pārrakstītas ar Līgumiem ECB un to dalībvalstu centrālajām bankām, kuru naudas vienība ir euro, faktiski piešķirtās pilnvaras. Turklāt apstrīdētajā Eurosistēmas pārraudzības politikas pamatprincipu rindkopā attiecībā uz centrālo darījumu partneru, kuriem jāveic vērtspapīru darījumu tīrvērte, atrašanās vietu ir izmantots īpaši precīzs formulējums, lai atvieglotu to piemērošanu. Visbeidzot, attiecībā uz to, kā Eurozonas dalībvalstu regulatoru iestādes saprātīgi varētu uztvert Eurosistēmas pārraudzības politikas pamatprincipus, Vispārējā tiesa norādīja, ka ECB savus apgalvojumus par Eurosistēmas pilnvarām pārraudzīt un attiecīgā gadījumā regulēt vērtspapīru tīrvērtes sistēmas, kuras attiecināmas uz centrālajiem darījumu partneriem, pamato ar vairākiem juridiskiem pamatiem. Tā uzskatīja, ka šādi argument [2] nešķiet tik acīmredzami nepamatoti, ka uzreiz varētu tikt izslēgts, ka Eurozonas dalībvalstu regulatoru iestādes ir secinājušas, ka Eurosistēmas kompetencē ir regulēt vērtspapīru tīrvērtes un norēķinu sistēmu darbību un ka tādējādi tām ir jāuzrauga Eurosistēmas pārraudzības politikas pamatprincipos iekļautā prasība par atrašanās vietu.

Ņemot vērā visus šos apstākļus, Vispārējā tiesa secināja, ka Eurosistēmas pārraudzības politikas pamatprincipi rada tiesiskas sekas un tādējādi ir tiesību akts, par kuru var celt prasību par tiesību akta atcelšanu saskaņā ar LESD 263. pantu.

2. TIEŠA SKĀRUMA JĒDZIENS

2015. gada 7. jūlija spriedumā ***Federcoopesca*** **u.c./Komisija** (T-312/14, Krājums, EU:T:2015:472) Vispārējā tiesa precizēja, ka LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzētais trešais gadījums, ņemot vērā gan šīs tiesību normas mērķi, gan apstākli, ka LESD autori tieša skāruma nosacījumam ir pievienojuši papildu nosacījumu par īstenošanas pasākumu neesamību, var tikt izmantots, lai apstrīdētu tikai tādus tiesību aktus, kuri paši par sevi, tas ir, neatkarīgi no jebkādiem īstenošanas pasākumiem, groza prasītāja tiesisko stāvokli. Tādējādi, ja apstrīdētais tiesību akts pats par sevi negroza prasītāja tiesisko stāvokli, ar šo konstatējumu pietiek, lai secinātu, ka LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzētais trešais gadījums nav piemērojams, un šajā gadījumā nav jāpārbauda, vai šis tiesību akts ir saistīts ar īstenošanas pasākumiem attiecībā uz prasītāju.

Saistībā ar šo pašu problemātiku Vispārējā tiesa 2015. gada 15. jūlija spriedumā ***CSF/*****Komisija** (T-337/13, Krājums, EU:T:2015:502) nosprieda, ka lēmums, ar kuru Komisija, pamatojoties uz Direktīvas 2006/42/EK [4] 11. panta 3. punktu, uzskatīja, ka dalībvalstī noteiktais pasākums par aizliegumu laist tirgū vai par atsaukšanu no tirgus ir pamatots, tieši skar preču ražotāju, uz kuru attiecas šis pasākums, un tam tādējādi ir iespēja lūgt tā atcelšanu Eiropas Savienības tiesā.

Vispārējā tiesa uzskatīja, ka ar šādu lēmumu attiecībā uz minētā ražotāja tiesisko situāciju tieši tiek radītas citas sekas, nevis tās, kas izriet no attiecīgajiem valsts pasākumiem. Ņemot vērā Direktīvas 2006/42 11. panta formulējumu, šīs direktīvas mērķi un vispārējo sistēmu, šis lēmums nozīmē, ka visām pārējām dalībvalstīm, izņemot to, kas noteikusi pasākumu, kuru Komisija atzina par pamatotu, vajadzības gadījumā ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu minētās direktīvas pareizu un vienveidīgu piemērošanu. Šādā ziņā Komisijas lēmuma tiešās sekas ir tādu valsts procedūru uzsākšana, ar kurām tiek apstrīdētas prasītājam līdz attiecīgajam brīdim piemītošās tiesības visā Savienībā tirgot preces, uz kurām attiecas Direktīvas 2006/42 7. pantā paredzētā atbilstības prezumpcija.

4| Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 17. maija Direktīva 2006/42/EK par mašīnām un ar kuru groza Direktīvu 95/16/EK (pārstrādāta versija) (OV L 157, 24. lpp.).

3. TIESĪBAS CELT PRASĪBU PAR LĒMUMU NOSLĒGT NOLĪGUMU

2015. gada 10. decembra spriedumā ***Front Polisario*/Padome** (T-512/12, Krājums, EU:T:2015:953) Vispārējā tiesa sprieda par *Front populaire pour la libération de la saguia-el-hamra et du rio de oro* (*Front Polisario*) [Sakijas el Hamras un Vādī ed Dehabas atbrīvošanas tautas fronte (Polisario fronte)] tiesībām celt prasību saistībā ar prasību atcelt Eiropas Savienības Padomes lēmumu, ar ko apstiprina nolīgumu starp Savienību un Marokas Karalisti [5]. Minētais nolīgums ir piemērojams tostarp Rietumsahāras teritorijai, uz kuras daļu izvirza tiesības prasītāja.

Vispārējā tiesa konstatēja, ka ar apstrīdēto lēmumu apstiprinātā nolīguma noteikumi rada sekas attiecībā uz visas teritorijas, kurā tas ir piemērojams, tiesisko stāvokli un tādējādi uz Rietumsahāras teritoriju, kuru kontrolē Marokas Karaliste. Šīs sekas tieši skar ne vien šo valsti, bet arī prasītāju, jo šīs teritorijas galīgais starptautiskais statuss vēl nav noteikts un tas jānosaka Marokas Karalistes un tieši *Front Polisario* sarunu procedūrā, kas notiek Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) paspārnē. Tā paša iemesla dēļ uzskatāms, ka apstrīdētais lēmums individuāli skar *Front Polisario*. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šie apstākļi veido faktisko situāciju, kas prasītāju atšķir no visām citām personām un tam piešķir īpašu statusu. *Front Polisario* ir vienīgais partneris sarunās, kuras tai ANO paspārnē ir ar Marokas Karalisti, lai noteiktu galīgo Rietumsahāras starptautisko statusu.

Vispārējā tiesa tādējādi secināja, ka apstrīdētais lēmums tieši un individuāli skar *Front Polisario*.

4. RĪCĪBSPĒJA

Spriedumā *Front Polisario*/Padome [6], minēts iepriekš (EU:T:2015:953), Vispārējā tiesa nosprieda, ka dažos īpašos gadījumos organizācija, kas nav juridiska persona atbilstīgi kādas dalībvalsts vai trešās valsts tiesībām, tomēr var tikt uzskatīta par "juridisku personu" LESD 263. panta ceturtās daļas izpratnē un tai var tikt ļauts celt tiesā prasību atcelt tiesību aktu, pamatojoties uz šo tiesību normu. Tas tā ir tostarp tad, kad Savienība un tās iestādes savā darbībā vai rīcībā uzskata konkrēto organizāciju par atsevišķu subjektu, kuram var būt tam raksturīgās tiesības vai kurš var tikt pakļauts pienākumiem vai ierobežojumiem.

Šajā lietā Vispārējā tiesa vispirms konstatēja, ka *Front Polisario* ir viena no pusēm strīdā par Rietumsahāras likteni un ka tās kā šā strīda puses nosaukums ir minēts uz to attiecināmos tekstos, tostarp vairākās Parlamenta rezolūcijās. Tālāk tā norādīja, ka šobrīd *Front Polisario* nav iespējams formāli izveidoties kā juridiskai personai atbilstīgi Rietumsahāras tiesībām, jo šādas tiesības pagaidām nepastāv. Kaut gan ir taisnība, ka Marokas Karaliste *de facto* pārvalda praktiski visu Rietumsahāras teritoriju, tomēr runa ir par faktisko situāciju, pret kuru *Front Polisario* iebilst un kas tieši ir pamatā strīdam starp to un šo valsti. Protams, *Front Polisario* būtu iespējams izveidoties kā juridiskai personai atbilstīgi kādas trešās valsts tiesībām, taču no tās nevar tikt prasīts, lai tā to darītu. Visbeidzot, Vispārējā tiesa atgādina, ka Padome un Komisija pašas atzīst, ka Rietumsahāras starptautiskais statuss un tiesiskais stāvoklis ir īpašs, un uzskata, ka šīs teritorijas galīgais statuss un tādējādi tai piemērojamās tiesības būtu jānosaka miera procesā ANO paspārnē. Savukārt ANO tieši *Front Polisario* uzskata par nozīmīgu šāda procesa dalībnieci.

Ņemot vērā šos apstākļus, Vispārējā tiesa nosprieda, ka *Front Polisario* ir uzskatāma par "juridisku personu" LESD 263. panta ceturtās daļas izpratnē.

5| Padomes 2012. gada 8. marta Lēmums 2012/497/ES par Eiropas Savienības un Marokas Karalistes nolīguma noslēgšanu vēstuļu apmaiņas veidā par savstarpējiem liberalizācijas pasākumiem attiecībā uz lauksaimniecības produktiem, pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, zivīm un zivsaimniecības produktiem, 1., 2. un 3. protokola un šo protokolu pielikumu aizstāšanu un grozījumiem Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu nolīgumā, ar kuru izveido asociāciju starp Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Marokas Karalisti, no otras puses (OV L 241, 2. lpp.).

6| Tālāk daļā ar nosaukumu "Ārējās attiecības" skat. arī šim spriedumam veltītus apsvērumus.

5. TIESĪBU AKTA ADRESĀTA JĒDZIENS

2015. gada 13. marta rīkojumā ***European Coalition to End Animal Experiments/ECHA*** (T-673/13, Krājums, EU:T:2015:167) Vispārējai tiesai bija jālemj par to, vai prasītāja kā persona, kas iestājusies lietā Eiropas Ķimikāliju aģentūras (*ECHA*) Apelācijas padomē notiekošajā procesā, var tikt uzskatīta par šajā procesā pieņemta lēmuma adresātu.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka prasības atcelt tiesību aktu LESD 263. panta kontekstā prasītājs var tikt uzskatīts par apstrīdētā lēmuma adresātu tikai tad, ja, pirmkārt, ir izpildīts formālais nosacījums, proti, tas ir tieši norādīts kā adresāts, vai, otrkārt, ir izpildīts materiālais nosacījums, proti, no minētā lēmuma noteikumiem izriet,

ka tas tajā ir identifi cēts kā adresāts, jo ar minēto lēmumu, paužot tā autora gribu, ir paredzēts radīt saistošas tiesiskas sekas, kuras ietekmē tā intereses, būtiski grozot tā tiesisko stāvokli.

UZŅĒMUMIEM PIEMĒROJAMĀS KONKURENCES TIESĪBU NORMAS

1. VISPĀRĪGI NOSACĪJUMI

2015. gada judikatūra attiecas tostarp uz Regulas (EK) Nr. 1/2003 [7] 13. panta 2. punktā paredzētās procedūras noslēgumu, tiesību uz aizstāvību ievērošanu, kā arī informācijas, kas ir iegūta, piemērojot konkurences tiesību normas, izpaušanu un tās iespējamo izmantošanu saistībā ar prasību par zaudējumu atlīdzību.

a) SŪDZĪBAS – REGULAS NR. 1/2003 13. PANTA 2. PUNKTA MEHĀNISMS

Lietā, kas bija pamatā 2015. gada 21. janvāra spriedumam ***easyJet Airline/*Komisija** (T-355/13, Krājums, EU:T:2015:36), Vispārējā tiesā tika celta prasība par lēmumu, ar kuru Komisija bija noraidījusi sūdzību, ko prasītāja bija iesniegusi par lidostas pārvaldītāju par varbūtēju pret konkurenci vērstu darbību lidostas pakalpojumu tirgū. Šis lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz Regulas Nr. 1/2003 13. panta 2. punktu, jo lietu jau bija izskatījusi dalībvalsts konkurences iestāde. Lai pamatotu savu prasību, prasītāja tostarp norādīja, ka Komisija esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka dalībvalsts konkurences iestāde ir izskatījusi tās sūdzību Regulas Nr. 1/2003 13. panta 2. punkta izpratnē, lai gan minētā sūdzība esot tikusi noraidīta prioritātes apsvērumu dēļ.

Attiecībā uz Komisijas lēmuma, kas ir balstīts uz Regulas Nr. 1/2003 13. panta 2. punktu, pārbaudi tiesā Vispārējā tiesa norāda, ka šīs pārbaudes mērķis ir noskaidrot, vai apstrīdētais lēmums nav balstīts uz saturiski neprecīziem faktiem un vai Komisija nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, acīmredzamu kļūdu vērtējumā vai arī nepareizi izmantojusi pilnvaras, uzskatot, ka dalībvalsts konkurences iestāde jau ir izskatījusi sūdzību. Toties tā uzskata, ka dalībvalstu konkurences iestāžu lēmumu pārbaudi var veikt vienīgi valsts tiesas, kas pilda būtisku funkciju Savienības konkurences normu piemērošanā.

Turklāt Vispārējā tiesa uzskata, ka Regulas Nr. 1/2003 13. panta 2. punktā ietvertajai frāzei "sūdzību [..], ar kuru jau ir nodarbojusies cita konkurences iestāde" ir plaša piemērošanas joma, jo tā var ietvert visus gadījumus, kad

7| Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

sūdzību ir izvērtējusi cita konkurences iestāde, neatkarīgi no rezultāta. Šī gramatiskā interpretācija ir saderīga ar minētās regulas vispārējo sistēmu, no kā izriet, ka svarīgs ir nevis izvērtēšanas, ko ir veikusi minētā konkurences iestāde, rezultāts, bet gan fakts, ka minētā iestāde ir veikusi šo izvērtēšanu. No tā izriet, ka Komisija, lai noraidītu sūdzību, var pamatoti balstīties uz to, ka dalībvalsts konkurences iestāde iepriekš ir noraidījusi šo sūdzību prioritātes apsvērumu dēļ.

Līdz ar to, ja pieņemtu, ka ir konstatēts, ka attiecīgā dalībvalsts konkurences iestāde nav pabeigusi tai iesniegtas sūdzības izskatīšanas procesu, pieņemot lēmumu minētās regulas 5. panta izpratnē, un ka tā ir pamatojusies uz prioritātes apsvērumu, šis apstāklis nav šķērslis, lai Komisija, piemērojot šīs regulas 13. panta 2. punktu, konstatētu, ka dalībvalsts konkurences iestāde ir izskatījusi šo sūdzību un šī iemesla dēļ to noraidītu.

b) TIESĪBAS UZ AIZSTĀVĪBU

– TIESĪBAS TIKT UZKLAUSĪTAM

2015. gada 15. jūlija spriedumā ***Akzo Nobel* un *Akcros Chemicals*/Komisija** (T-485/11, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2015:517) Vispārējai tiesai bija iespēja uzsvērt, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana prasa, lai uzņēmumam, attiecībā uz kuru tiek veikta izmeklēšana, administratīvā procesa laikā būtu dota iespēja pienācīgi darīt zināmu savu nostāju par apgalvoto faktu esamību un atbilstību, kā arī par dokumentiem, kurus Komisija ir izmantojusi, lai pamatotu apgalvojumu par LESD pārkāpuma esamību. Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka uzņēmumam, attiecībā uz kuru tiek veikta izmeklēšana, savu apsvērumu sniegšanai noteiktais četru darba dienu termiņš nevar tikt atzīts par saderīgu ar tiesībām uz aizstāvību.

Līdz ar to apstrīdētais lēmums ir jāatceļ tiktāl, ciktāl prasītājas ir pietiekami pierādījušas, ka, ja nebūtu šī procesuālā pārkāpuma, tas ir, ja tām būtu bijis pietiekams termiņš sava viedokļa izteikšanai, nevis apstrīdētā lēmuma saturs būtu bijis atšķirīgs, bet gan tās būtu varējušas labāk nodrošināt savu aizstāvību. Šajā ziņā Vispārējā tiesa precizē, ka ir jāņem vērā tā administratīvā procesa, kurā ir pieņemts apstrīdētais lēmums, laiks, tas ir, laiks pirms šī lēmuma pieņemšanas.

– PIENĀKUMS NORĀDĪT PAMATOJUMU

Vienā no trīspadsmit spriedumiem, kas vienā un tajā pašā dienā ir pasludināti saistībā ar virkni prasību, kas celtas par lēmumu, ar kuru Komisija uzlika naudas sodus vairākām gaisa pārvadājumu kompānijām par to dalību aizliegtā vienošanās kravu gaisa pārvadājumu tirgū [8], proti, 2015. gada 16. decembra spriedumā ***Martinair Holland*/Komisija** (T-67/11, Krājums, EU:T:2015:984), Vispārējā tiesa izmantoja iespēju sniegt svarīgus precizējumus saistībā ar pienākuma norādīt pamatojumu apjomu.

Vispārējā tiesa atgādina, ka, lai pamatotu lēmumu, kas pieņemts, lai nodrošinātu Savienības konkurences tiesību normu piemērošanu, Komisijai saskaņā ar LESD 296. pantu ir jāmin vismaz tie fakti un apsvērumi, kas ir būtiski tās lēmuma sistēmā, lai šādi dotu iespēju kompetentajai tiesai un ieinteresētajām personām uzzināt apstākļus, kādos Komisija ir piemērojusi Savienības tiesības. Turklāt pamatojumam ir jābūt loģiskam un tajā it

8| 2015. gada 16. decembra spriedumi *Air Canada*/Komisija (T-9/11, EU:T:2015:994), *Koninklijke Luchtvaart Maatschappij*/Komisija (T-28/11, EU:T:2015:995), *Japan Airlines*/Komisija (T-36/11, EU:T:2015:992), *Cathay Pacific Airways*/Komisija (T-38/11, EU:T:2015:985), *Cargolux Airlines*/Komisija (T-39/11, EU:T:2015:991), *Latam Airlines Group* un *Lan Cargo*/Komisija (T-40/11, EU:T:2015:986), *Singapore Airlines* un *Singapore Airlines Cargo PTE*/Komisija (T-43/11, EU:T:2015:989), *Deutsche Lufthansa* u.c./Komisija (T-46/11, EU:T:2015:987), *British Airways*/Komisija (T-48/11, EU:T:2015:988), *SAS Cargo Group* u.c./Komisija (T-56/11, EU:T:2015:990), *Air France-KLM*/Komisija (T-62/11, EU:T:2015:996), *Air France*/Komisija (T-63/11, EU:T:2015:993) un *Martinair Holland*/Komisija (T-67/11, Krājums, EU:T:2015:984).

īpaši nedrīkst būt iekšējas pretrunas, kas liedz pareizi uztvert šī tiesību akta pamatā esošos iemeslus. Vispārējā tiesa uzsver, ka šajā kontekstā efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips nozīmē, ka Komisijas pieņemta lēmuma rezolutīvajai daļai, kurā ir konstatēti konkurences tiesību normu pārkāpumi, ir jābūt īpaši skaidrai un precīzai un ka uzņēmumiem, kuri šajā ziņā atzīti par atbildīgiem un sodīti, ir jāspēj saprast un apstrīdēt tādas atbildības atzīšanu un tādus uzliktos sodus, kādi izriet no minētās rezolutīvās daļas formulējuma.

Vispārējā tiesa turklāt norāda, ka, ja Komisijas lēmuma, ar kuru ir konstatēts pārkāpums, pamatojumā ir aprakstīts viens vienots un turpināts pārkāpums, kurā esot piedalījušies visi apsūdzētie uzņēmumi, bet rezolutīvajā daļā, kas ietver vairākus punktus, ir konstatēti vai nu vairāki atsevišķi vienoti un turpināti pārkāpumi, vai arī viens vienots un turpināts pārkāpums, par kuru atbildīgi tiek uzskatīti vienīgi uzņēmumi, kuri ir tieši piedalījušies katrā no šiem punktiem minētajās darbībās, pastāv pretruna starp lēmuma pamatojumu un rezolutīvo daļu. Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka ar to vien, ka pastāv šāda pretruna, nepietiek, lai uzskatītu, ka minētajā lēmumā nav ievērots pienākums norādīt pamatojumu, ja, pirmkārt, lēmums kopumā ieinteresētajām personām ļauj

identifi cēt šo nekonsekvenci un atsaukties uz to, otrkārt, rezolutīvās daļas formulējums ir pietiekami skaidrs un precīzs, lai tās varētu saprast precīzu lēmuma piemērošanas jomu, un, treškārt, izmantotie pierādījumi, lai apliecinātu apsūdzēto uzņēmumu dalību tiem rezolutīvajā daļā piedēvētajos pārkāpumos, ir skaidri identificēti un pārbaudīti pamatojumā. Turpretim, ja Komisijas lēmuma iekšējas pretrunas apdraud sodīto uzņēmumu tiesības uz aizstāvību un traucē Savienības tiesai veikt savu pārbaudi, lēmumā ir pieļauta pienākuma norādīt pamatojumu neizpilde, kas ir pamats tā atcelšanai. Tas tā tostarp ir tad, ja lēmums neļauj, pirmkārt, novērtēt pamatojumā norādīto pierādījumu pietiekamību un, otrkārt, saprast loģiku, uz kuras pamata Komisija ir uzskatījusi lēmuma adresātus par atbildīgiem.

Turklāt Vispārējā tiesa uzskata, ka, ja valstu tiesas lemj par līgumiem, lēmumiem vai darbībām, uz kurām attiecas LESD 101. pants un par kurām jau ir pieņemts Komisijas lēmums, tās nevar lemt pretēji šim lēmumam. No tā izriet, ka Komisijas pieņemtais lēmums, ja vien tas nav atcelts vai spēkā neesošs, valsts tiesām ir saistošs, kas nozīmē, ka tā rezolutīvajai daļai ir jābūt viennozīmīgi uztveramai. It īpaši valsts tiesām no lēmuma, ar kuru ir konstatēts Savienības konkurences tiesību normu pārkāpums, rezolutīvās daļas skaidra formulējuma ir jāspēj saprast šī pārkāpuma apjomu, kā arī identificēt par to atbildīgās personas, lai izdarītu vajadzīgos secinājumus attiecībā uz prasībām atlīdzināt ar pārkāpumu radītos zaudējumus, kuras ir cēlušas ar šo pašu pārkāpumu skartās personas. Raugoties no šī viedokļa, šāda lēmuma rezolutīvās daļas formulējumam ir izšķiroša nozīme, jo ar to tiek noteiktas attiecīgo personu savstarpējas tiesības un pienākumi.

c) INFORMĀCIJAS IZPAUŠANA UN PRASĪBAS PAR ZAUDĒJUMU ATLĪDZĪBU

– IECIETĪBAS PROGRAMMAS IETVAROS PAZIŅOTA INFORMĀCIJA

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 15. jūlija spriedumam ***AGC Glass Europe*** **u.c./Komisija** (T-465/12, Krājums, (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:505), Vispārējai tiesai bija jāpārbauda Komisijas lēmuma, ar kuru noraidīts vairāku automobiļu stiklu ražotāju pieteikums par konfidencialitātes ievērošanu, tiesiskums. Minētais lūgums attiecās uz noteiktu informāciju, kas ir ietverta Komisijas lēmumā, ar kuru tā iepriekš bija konstatējusi, ka šie uzņēmumi ir pārkāpuši LESD 101. pantu un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ) [9] 53. pantu. Lai pamatotu savu prasību,

9| 1992. gada 2. maija Līgums par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp.).

prasītāji apgalvo, ka 2002. gada [10] un 2006. gada [11] paziņojumos par sadarbību ir ietvertas normas, ar kurām jebkuram uzņēmumam, kurš ietilpst to piemērošanas jomā, rodas tiesiskā paļāvība par to, ka brīvprātīgi paziņotā informācija būs konfidenciāla pēc iespējas ilgi, pat arī Komisijas lēmuma publicēšanas stadijā.

Par šo jautājumu Vispārējā tiesa norāda, ka no 2002. gada paziņojuma par sadarbību 3.–7. punkta, kā arī no 2006. gada paziņojuma par sadarbību 3.–5. punkta izriet, ka vienīgais šo paziņojumu mērķis ir paredzēt nosacījumus, kādos uzņēmums var saņemt vai nu atbrīvojumu no naudas soda, vai arī tā apmēra samazinājumu. Šajos paziņojumos nav paredzētas nekādas citas priekšrocības, kuras uzņēmums varētu pieprasīt apmaiņā pret sadarbību. Šo interpretāciju tieši apstiprina 2002. gada paziņojuma par sadarbību 31. punkts un 2006. gada paziņojuma par sadarbību 39. punkts. Atbilstoši abu šo punktu identiskajai redakcijai tajos ir paredzēts, ka fakts, ka uzņēmumam ir piešķirts atbrīvojums no naudas soda vai naudas soda samazinājums, nepasargā uzņēmumu no civiltiesiskajām sekām, kas ir saistītas ar tā dalību LESD 101. panta pārkāpumā.

Turklāt 2006. gada paziņojuma par sadarbību 6. punkts, saskaņā ar kuru "potenciālie iecietības pieteikuma iesniedzēji varētu atturēties no šajā paziņojumā minētās sadarbības ar Komisiju, ja tas varētu pasliktināt to stāvokli civilprasībās saistībā ar uzņēmumiem, kuri nesadarbojas", nozīmē, ka uzņēmuma situācijai saistībā ar civilprasībām, kas pret to celtas, nebūtu jābūt nelabvēlīgākai tikai tādēļ vien, ka tas brīvprātīgi ir rakstveidā iesniedzis Komisijai lūgumu par iecietības programmas piemērošanu, saistībā ar ko varētu tikt pieņemts lēmums, ar kuru uzdod iesniegt dokumentus. Vēloties īpaši aizsargāt paziņojumus par iecietību, Komisija 2006. gada paziņojuma par sadarbību 31.–35. punktā pati sev ir paredzējusi speciālas normas, kas regulē minēto paziņojumu formulējumu kārtību, piekļuvi tiem un to izmantošanu. Šīs normas attiecas vienīgi uz rakstveida vai ierakstītiem dokumentiem un paziņojumiem, kuri ir saņemti saskaņā ar 2002. vai 2006. gada paziņojumu par sadarbību un kuru izpaušanu Komisija parasti uzskata kā tādu, kas apdraud pārbaudes vai izmeklēšanas mērķu aizsardzību Regulas (EK) Nr. 1049/2001 [12] 4. panta izpratnē. Tātad ne šo normu mērķis, ne iedarbība nav tāda, kas liegtu Komisijai savā lēmumā, ar kuru tiek pabeigts administratīvais process, publicēt iecietības programmas ietvaros tai iesniegto informāciju saistībā ar pārkāpuma aprakstu, un šīs normas šajā ziņā nerada tiesisko paļāvību.

Vispārējā tiesa tātad secina, ka šāda publikācija, kas veikta, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 30. pantu un ievērojot dienesta noslēpumu, nav pretrunā tiesiskajai paļāvībai, uz kuru prasītāji var atsaukties saskaņā ar 2002. un 2006. gada paziņojumiem par sadarbību, kuri attiecas uz naudas soda apmēra aprēķināšanu un speciāli noteiktu dokumentu un paziņojumu apstrādi.

– PUBLICĒŠANAS PIENĀKUMA APJOMS

Lietas, kas ir pamatā 2015. gada 15. jūlija spriedumam ***Pilkington Group/*Komisija** (T-462/12, Krājums, EU:T:2015:508), galvenais aspekts ir cits Komisijas lēmums, ar kuru tika noraidīts pieteikums par konfidencialitātes ievērošanu. Tāpat kā lietā *AGC Glass Europe*, automobiļu stiklu ražotājs, kas ir minēts Komisijas lēmumā, ar kuru ir konstatēta aizliegtās vienošanās esamība šajā nozarē, iebilda pret noteiktas šajā lēmumā norādītas informācijas publicēšanu. Šis ražotājs apstrīdēja sava pieteikuma par konfidencialitātes ievērošanu noraidīšanu, norādot, ka šāda noraidīšana nozīmējot Komisijas konfidenciālās informācijas publicēšanas politikas grozījumu, salīdzinot ar agrāk īstenoto praksi konkrētos un līdzīgos gadījumos. Šādi rīkojoties, Komisija esot pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes un tiesiskās paļāvības aizsardzības principus.

10| Komisijas paziņojums par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.).

11| Komisijas Paziņojums par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2006, C 298, 17. lpp.).

12| Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka Komisijai, izmantojot savas pilnvaras attiecībā uz konkurences tiesību īstenošanu Savienībā, ir tiesības, ievērojot dienesta noslēpumu regulējošās normas, publicēt savu lēmumu versijas, kuras ir pilnīgākas nekā Regulas Nr. 1/2003 30. pantā noteiktais minimums. Tādēļ, kā tas ir saistībā ar naudas sodu vispārējo līmeni, Komisija savu lēmumu publicēšanas pieeju drīkst pielāgot konkurences politikas vajadzībām. Uzraudzības uzdevums, kas Komisijai ir uzlikts ar LESD 101. panta 1. punktu un 102. pantu, nav tikai uzdevums izmeklēt un novērst atsevišķus pārkāpumus, bet ir saistīts arī ar pienākumu īstenot kopējo politiku, kas paredz konkurences jautājumos piemērot LESD noteiktos principus un šajā ziņā virzīt uzņēmumu uzvedību.

Tātad Vispārējā tiesa uzskata, ka, pat pieņemot, ka apstrīdētais lēmums norādītu Komisijas pieejas maiņu attiecībā uz lēmuma, ar kuru ir konstatēta aizliegtās vienošanās esamība automobiļu stiklu nozarē, publicētās versijas detalizētības līmeni, salīdzinot ar agrākām lietām, šis fakts vien nevar ietekmēt tā tiesiskumu.

2. JAUNINĀJUMI LESD 101. PANTA JOMĀ

a) VAINOJAMĪBA – PĀRSTĀVĪBAS LĪGUMS

2015. gada 15. jūlija spriedumā ***voestalpine* un *voestalpine Wire Rod Austria*/Komisija** (T-418/10, Krājums, EU:T:2015:516) Vispārējā tiesa, kurā tika celta uzņēmuma prasība, apstrīdot ar sava pārstāvja Itālijā starpniecību īstenoto dalību aizliegtās vienošanās, kurā bija iesaistīti 18 uzņēmumi – priekšspriegojuma tērauda piegādātāji [13], reģionālajā līmenī, precizēja kritērijus, kas ļauj noteikt, vai divas sabiedrības, kas ir atsevišķas juridiskas personas, saistībā ar vienas no tām pretkonkurences rīcības attiecināšanu uz otru var tikt uzskatītas par tādām, kas veido vienu un to pašu ekonomisko vienību, kura veic vienotu rīcību tirgū.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa, atgādinājusi, ka uzņēmuma jēdziens konkurences tiesību piemērošanas kontekstā ir jāsaprot kā tāds, kas apzīmē ekonomisko vienību, kuru var veidot vairākas sabiedrības, kas ir atsevišķas juridiskas personas, norādīja, ka, runājot par sabiedrībām, kas atrodas tādās vertikālās attiecībās kā attiecības starp principālu un tā pārstāvi vai starpnieku, par galvenajiem atsauces parametriem, nosakot ekonomiskās vienības esamību, ir atzīti divi elementi: pirmkārt, tas, vai starpnieks ir vai nav uzņēmies ekonomisko risku, un, otrkārt, starpnieka sniedzamo pakalpojumu ekskluzīvais vai neekskluzīvais raksturs.

Šajā kontekstā saistībā ar ekonomiskā riska uzņemšanos Vispārējā tiesa precizē, ka ir jānoskaidro, kādā apmērā pārstāvis, veicot darbības, kurām to ir nozīmējis principāls, uzņemas finansiālus riskus saistībā ar pārdošanu vai ar trešajām personām noslēgtu līgumu izpildi. Turklāt tā norāda, ka saistībā ar starpnieka sniedzamo pakalpojumu ekskluzīvo vai neekskluzīvo raksturu gadījumā, kad pārstāvis pārstāv nevis vienu, bet divus principālus, lai noteiktu, vai pastāv ekonomiska vienība, ir jānoskaidro, vai saistībā ar darbībām, ko tam ir uzticējis viens vai otrs no šiem principāliem, šis pārstāvis var rīkoties kā neatkarīgs komersants, kas var brīvi noteikt savu komerciālo stratēģiju. Ja pārstāvis nevar rīkoties šādā veidā, tā par labu attiecīgajam principālam veiktās funkcijas ir uzskatāmas par šī principāla darbības sastāvdaļu.

13| Par citiem šīs aizliegtās vienošanās aspektiem attiecībā uz naudas soda apmēra aprēķināšanas kārtību skat. tālāk "c) Naudas soda apmēra aprēķināšana" punktā ietvertos apsvērumus.

b) NOILGUMS

– AKTS, KAS PĀRTRAUC NOILGUMA TERMIŅU – LĒMUMS, AR KO TIEK PIEŠĶIRTS NOSACĪTS ATBRĪVOJUMS

2015. gada 6. oktobra spriedumā ***Corporación Empresarial de Materiales de Construcción/*Komisija** (T-250/12, Krājums, EU:T:2015:749) Vispārējā tiesa tāpat izmantoja iespēju sniegt precizējumus par jautājumu, vai lēmums piešķirt nosacītu atbrīvojumu atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 15. punktam ir kvalificējams kā akts, kas pārtrauc noilguma termiņu Regulas Nr. 1/2003 25. panta 3. punkta izpratnē.

Šajā jautājumā Vispārējā tiesa nospriež, ka lēmums piešķirt pieteikuma par iecietības programmas piemērošanu iesniedzējam nosacītu atbrīvojumu, ciktāl ar šādu lēmumu šim iesniedzējam tiek piešķirts īpašs procesuālais statuss, ir būtisks, lai Ļautu Komisijai izmeklēt un uzsākt tiesvedību saistībā ar iespējamo konkurences tiesību normu pārkāpumu. Vispirms, iecietības programma tiešā veidā veicina konkurences tiesību normu pārkāpumu izmeklēšanas efektivitāti; turpinājumā, lēmums piešķirt nosacītu atbrīvojumu pieteikuma par iecietības programmas piemērošanu iesniedzējam ļauj apliecināt, ka tā pieteikums atbilst nepieciešamajiem priekšnosacījumiem, lai administratīvā procesa beigās tas varētu iegūt galīgu atbrīvojumu, un, visbeidzot, šis procesuālais statuss nozīmē, ka ieinteresētajai personai, lai tā varētu saņemt galīgu atbrīvojumu, līdz Komisijas galīgā lēmuma pieņemšanai ir jāīsteno rīcība, kas atbilst 2002. gada paziņojuma par sadarbību 11. punkta a)–c) punktā izklāstītajiem nosacījumiem.

Vispārējā tiesa no tā secina, ka lēmums piešķirt nosacītu atbrīvojumu ir procesuāls akts, kas ir vērsts uz izmeklēšanu vai pārkāpuma procedūru Regulas Nr. 1/2003 25. panta 3. punkta pirmā teikuma izpratnē, kā rezultātā tas ir kvalificējams kā akts, kas pārtrauc noilguma termiņu un rada *erga omnes* sekas attiecībā uz visiem uzņēmumiem, kuri ir piedalījušies attiecīgajā pārkāpumā.

– ATBILDĪBA – ATTIECĪBAS STARP MEITASUZŅĒMUMIEM UN MĀTESUZŅĒMUMU

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 15. jūlija spriedumam ***Akzo Nobel* u.c./Komisija** (T-47/10, Krājums (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:506), Vispārējā tiesā tika celta prasība par lēmumu, ar kuru Komisija bija konstatējusi prasītāju dalību aizliegtajā vienošanās termisko stabilizatoru Eiropas tirgū. Lai pamatotu savu prasību, prasītāji – mātesuzņēmums un tā šajā tirgū darbojošies meitasuzņēmumi – izvirzīja tostarp Regulas Nr. 1/2003 25. panta 1. punkta b) apakšpunkta pārkāpumu, apgalvojot, ka noilgums liedz Komisijai veikt pasākumus attiecībā uz minētajiem meitasuzņēmumiem un līdz ar to liedz uzlikt šiem uzņēmumiem naudas sodu solidāri ar to mātesuzņēmumu.

Vispārējā tiesa uzskata, ka sabiedrības meitasuzņēmumi, kas paši ir tieši piedalījušies LESD 101. panta 1. punkta pārkāpumos, attiecībā uz sevi var leģitīmi atsaukties uz Regulas Nr. 1/2003 25. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētā noilguma termiņa beigām, ja pirmie Komisijas izmeklēšanas vai pārkāpuma procedūras pasākumi minētās regulas 25. panta 3. punkta izpratnē attiecībā uz šiem meitasuzņēmumiem ir tikuši veikti pēc minētā termiņa beigām. Tomēr Vispārējā tiesa atgādina, ka Regulas Nr. 1/2003 25. pantā paredzētā noilguma iestāšanās nedz dzēš pārkāpuma esamību, nedz arī liedz Komisijai lēmumā konstatēt atbildību par šādu pārkāpumu, bet vienīgi ļauj izvairīties no procedūras, kuras mērķis ir noteikt sodus tām personām, attiecībā uz kurām šis noilgums ir iestājies.

Turklāt no Regulas Nr. 1/2003 25. panta gramatiskās, teleoloģiskās un kontekstuālās interpretācijas izriet, ka noilguma iestāšanās atbilstoši šīs regulas 25. panta 1. punktam atsevišķi attiecas uz ikvienu juridisku personu un uz to var atsevišķi atsaukties ikviena juridiska persona, ja tā ir Komisijas izmeklēšanas subjekts. Tādējādi Vispārējā tiesa norāda, ka tāpēc vien, ka mātesuzņēmuma meitasuzņēmumi gūst labumu no noilguma termiņa beigām, netiek apšaubīta minētā mātesuzņēmuma atbildība un attiecībā uz šo mātesuzņēmumu netiek liegts veikt turpmākus pārkāpuma procedūras pasākumus. Vispārējā tiesa uzskata, ka šis vērtējumam nav pretrunā tam, ka Regulas Nr. 1/2003 25. panta 3. un 4. punktā jēdziens "uzņēmums" tiek izmantots LESD 101. panta 1. punkta izpratnē; tā mērķis ir vienīgi definēt noilguma termiņu pārtraucošas darbības, kā arī to iedarbības apjomu attiecībā uz visiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām, kas piedalījušās pārkāpumā, proti, tostarp to veidojošajām juridiskajām personām.

c) NAUDAS SODA APMĒRA APRĒĶINĀŠANA

– PĀRDEVUMU VĒRTĪBAS NOTEIKŠANA

2015. gada 9. septembra spriedumā ***Panasonic* un *MT Picture Display*/Komisija** (T-82/13, Krājums (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:612), Vispārējai tiesai bija jāspriež par kritērijiem, kas izmantojami uzņēmuma pārdevumu vērtības noteikšanai, lai konstatētu piemērojamā naudas soda apmēru. Vispārējā tiesa norādīja, ka šajā lietā prasītāji, atbildot uz Komisijas informācijas pieprasījumu, ir piedāvājuši alternatīvu metodi pārveidoto preču tiešo pārdevumu EEZ aprēķināšanai, kura paredz ņemt vērā ar šiem pārdevumiem saistīto krāsu kineskopu vidējo svērto rādītāju, ievērojot to patieso lielumu un attiecīgo laikposmu. Vispārējā tiesa norāda, ka 2006. gada pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai [14] 15. punktā ir paredzēts, ka, lai noteiktu uzņēmuma veikto pārdevumu vērtību, Komisija izmanto vislabākos no šī uzņēmuma iegūstamos datus. Tā kā Komisijas rīcībā bija dati, kas precīzāk atspoguļo pārveidoto preču tiešo pārdevumu EEZ apjomu, Vispārējā tiesa konstatēja, ka tā, nesniedzot pamatojumu, ir atkāpusies no šīm pamatnostādnēm attiecībā uz prasītājiem uzliktā naudas soda pamatsummas aprēķinu.

Tādējādi Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, uzskatīja, ka, lai noteiktu prasītājiem uzliktā naudas soda apmēru, ir jāņem vērā skaitļi, kurus tie ir iesnieguši administratīvajā procesā. Tā uzskatīja, ka, taisnīgi novērtējot lietas apstākļus, prasītājiem uzliktā naudas soda apmērs ir nosakāms, pamatojoties uz datiem par pārdevumu vērtību, ko tie iesnieguši, atbildot uz Komisijas informācijas pieprasījumu.

– SODU INDIVIDUALIZĀCIJA

2015. gadā saistībā ar virkni prasību, kas celtas par lēmumiem, ar kuriem Komisija uzlika sodu 18 uzņēmumiem – priekšspriegojuma tērauda piegādātājiem par to dalību šajā nozarē pastāvošajā aizliegtajā vienošanās, Vispārējai tiesai bija iespēja sniegt lietderīgus precizējumus par naudas soda apmēra aprēķina kārtību.

Tātad 2015. gada 15. jūlija spriedumos ***SLM* un *Ori Martin*/Komisija** (T-389/10 un T-419/10, Krājums (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:513), ***Fapricela*/Komisija** (T-398/10, Krājums (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:498), *voestalpine un voestalpine Wire Rod Austria*/Komisija, *minēts iepriekš* (EU:T:2015:516), un ***Trafilerie Meridionali*/Komisija** (T-422/10, Krājums (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:512) Vispārējā tiesa atgādināja, ka tādā gadījumā kā šis, kad attiecīgo aizliegto vienošanos

14| Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.).

veido vairākas daļas un Komisija to ir kvalificējusi kā vienotu saliktu un turpinātu pārkāpumu, no sodu individualizācijas principa izriet, ka, nosakot sodu, ir jāņem vērā katra pārkāpēja situācija saistībā ar pārkāpumu.

Spriedumos *voestalpine* un *voestalpine Wire Rod Austria*/Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:512), un *SLM* un *Ori Martin*/Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:513), Vispārējā tiesa norādīja, ka tad, kad ir vienots pārkāpums salikta pārkāpuma izpratnē, kas ietver nolīgumu un saskaņotu darbību kopumu attiecībā uz dažādiem tirgiem, kuros nepiedalās visi uzņēmumi pārkāpēji vai kad tiem var būt tikai daļējas zināšanas par kopējo plānu, sodiem ir jābūt individuāliem tādā ziņā, ka tiem ir jābūt saistītiem ar attiecīgo uzņēmumu rīcību un tiem raksturīgajām iezīmēm. Vispārējā tiesa precizēja, ka pārkāpuma izdarītājam, kas nav saukts pie atbildības par atsevišķām vienota pārkāpuma daļām, nevar būt bijusi nozīme minēto daļu īstenošanā. Šajā ziņā spriedumā *Trafilerie Meridionali*/Komisija, *minēts iepriekš* (EU:T:2015:512), Vispārējā tiesa norādīja, ka uzņēmums, kura atbildība ir pierādīta attiecībā uz vairākām aizliegtās vienošanās daļām, vairāk veicina šīs aizliegtās vienošanās efektivitāti un smagumu nekā pārkāpuma izdarītājs, kas ir iesaistīts tikai vienā šīs pašas aizliegtās vienošanās daļā. Līdz ar to pirmais uzņēmums izdara pārkāpumu, kas ir smagāks nekā tas, kuru ir izdarījis otrais uzņēmums. Vispārējā tiesa katrā ziņā uzsver, ka uzņēmumam nekādā gadījumā nedrīkst uzlikt naudas sodu, kura apmērs ir aprēķināts, ņemot vērā dalību kolūzijā, attiecībā uz kuru tas nav atzīts par atbildīgu.

Turklāt spriedumos *voestalpine* un *voestalpine Wire Rod Austria*/Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:512), un *SLM* un *Ori Martin*/Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:513), Vispārējā tiesa norādīja, ka soda individualizācija attiecībā pret pārkāpumu var tikt veikta dažādās naudas soda apmēra noteikšanas stadijās. Komisija uzņēmuma dalības pārkāpumā īpašo situāciju var atzīt, pirmkārt, paša pārkāpuma objektīvā smaguma vērtējuma stadijā, otrkārt, atbildību mīkstinošo apstākļu vērtējuma stadijā un, treškārt, stadijā, kas ir vēlāka par pārkāpuma objektīvā smaguma vai atbildību mīkstinošo apstākļu vērtējuma stadiju. Šajā ziņā 2006. gada pamatnostādņu 36. punktā ir norādīts, ka Komisija dažos gadījumos var uzlikt simbolisku naudas sodu un ka tā, kā ir norādīts šo pamatnostādņu 37. punktā, ņemot vērā tostarp konkrētas situācijas īpatnības, var arī novirzīties no izklāstītās vispārējās metodikas naudas soda noteikšanai.

– MAKSĀTSPĒJA – TIESAS VEIKTĀ PĀRBAUDE

Joprojām saistībā ar vairākām prasībām priekšspriegojuma tērauda jomā spriedumi *Fapricela*/Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:498), *Trafilerie Meridionali*/Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:512), un 2015. gada 15. jūlija spriedums ***Westfälische Drahtindustrie*** **u.c./Komisija** (T-393/10, Krājums (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:515) Vispārējai tiesai deva iespēju tostarp norādīt, ka naudas soda samazinājums atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai 35. punktam attiecībā uz uzņēmumu maksātspēju var tikt piešķirts tikai izņēmuma apstākļos un saskaņā ar minētajās pamatnostādnēs noteiktajiem nosacījumiem. Tātad, pirmkārt, ir jāpierāda, ka uzliktais naudas sods "neatgriezeniski apdraudētu attiecīgā uzņēmuma dzīvotspēju un izraisītu visu tā aktīvu vērtības zudumu". Otrkārt, tāpat ir jākonstatē "konkrēta [īpašā] sociālā un ekonomiskā konteksta" esamība. Šos divus nosacījumu kopumus Savienības tiesa pirms 2006. gada pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai 35. punkta pieņemšanas ir skaidrojusi tādējādi, ka minētā punkta piemērošana attiecīgajiem uzņēmumiem ir samērīguma principa konkrēta izpausme par konkurences tiesību pārkāpumiem piemērojamo sodu jomā. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, tā kā 2006. gada pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai 35. punkta piemērošana ir pēdējais vērā ņemamais faktors, nosakot naudas soda apmēru, kas uzliekams uzņēmumiem par piemērojamo konkurences tiesību normu pārkāpumu, sodīto uzņēmumu maksātspējas novērtēšana ietilpst LESD 261. pantā un Regulas Nr. 1/2003 31. pantā paredzētajā neierobežotajā kompetencē.

Turklāt Vispārējā tiesa uzskata, ka, pēc savas ierosmes neveicot apstrīdētā lēmuma pārbaudi, netiek pārkāpts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips. Šī principa ievērošanai nav vajadzīgs, lai Vispārējā tiesa – kurai, protams, ir jāatbild uz izvirzītajiem pamatiem un jāveic faktisko un tiesisko apstākļu pārbaude – pēc savas

ierosmes no jauna uzsāktu lietas materiālu pilnīgu izpēti. Vispārējā tiesa norāda, ka, izņemot absolūtus pamatus, kas tai ir jāizskata un attiecīgajā gadījumā – jāizvirza pēc savas ierosmes, Savienības tiesai sava pārbaude ir jāveic, pamatojoties uz apstākļiem, kādus ir norādījis prasītājs, lai pamatotu izvirzītos pamatus, un tā nedrīkst atsaukties uz novērtējuma brīvību, kas Komisijai ir saistībā ar šo apstākļu vērtējumu, lai atteiktos veikt detalizētu faktisko un tiesisko apstākļu pārbaudi.

Visbeidzot, Vispārējā tiesa uzsver, ka Savienības tiesai principā un, neskarot iespēju izvērtēt lietas dalībnieku norādītos apstākļus, tad, kad tā īsteno savu neierobežoto kompetenci, ja uzskata, ka tai ir pamats šādu kompetenci īstenot, ir jāņem vērā tiesiskā un faktiskā situācija dienā, kad tā pieņem nolēmumu.

– NAUDAS SODA APMĒRA SAMAZINĀŠANA ADMINISTRATĪVĀ PROCESA PĀRMĒRĪGĀ ILGUMA DĒĻ – TIESAS VEIKTĀ PĀRBAUDE

Spriedumā *Akzo Nobel* u.c./Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:506), Vispārējā tiesa tostarp no vienlīdzīgas attieksmes principa perspektīvas pārbaudīja lēmumu, ar kuru Komisija bija samazinājusi aizliegtajā vienošanās iesaistītajiem uzņēmumiem uzliktā naudas soda apmēru, izņemot tos uzņēmumus, tostarp prasītājus, kuri tiesā bija apstrīdējuši attiecībā uz tiem administratīvajā procesā pieņemtos lēmumus.

Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tēze, ka šī atšķirīgā attieksme varētu būt attaisnota ar konkrēto situāciju atšķirīgumu, jo prasītāji atšķirībā no citiem uzņēmumiem bija vērsušies tiesā, ir uzskatāma par nesaderīgu ar efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu. Tādējādi, samazinot visiem attiecīgajā pārkāpumā iesaistītajiem uzņēmumiem, izņemot prasītājus, uzliktā naudas soda apmēru administratīvā procesa ilguma dēļ, Komisija savā lēmumā, konstatējot konkurences tiesību normu pārkāpumus un uzliekot naudas sodus, ir pieļāvusi nepamatotu nevienlīdzīgu attieksmi.

d) DARĪJUMS – "JAUKTĀ" PROCEDŪRA

– NAUDAS SODS – VIENLĪDZĪGA ATTIEKSME

2015. gada 20. maija spriedums ***Timab Industries*** **un** ***CFPR/*****Komisija** (T-456/10, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:296) attiecībā uz aizliegto vienošanos lopbarības fosfātu Eiropas tirgū ļāva Vispārējai tiesai precizēt vienlīdzīgas attieksmes principa piemērošanas tvērumu, īstenojot ar Regulu (EK) Nr. 622/2008 [15] ieviesto izlīguma procedūru attiecībā uz aizliegto vienošanos. Šajā spriedumā Vispārējā tiesa izmantoja iespēju pirmo reizi spriest par šo procedūru.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka, ja izlīguma procedūrā nav iesaistīti visi pārkāpuma dalībnieki, piemēram, tad, ja – kā tas ir šajā lietā – uzņēmums izstājas no izlīguma procedūras, Komisijai ir jāpieņem divi atsevišķi lēmumi. Pirmkārt, pēc vienkāršotas procedūras (izlīguma procedūra) tā pieņem lēmumu, kura adresāti ir pārkāpuma dalībnieki, kas ir izlēmuši izlīgt, un kurā ir atspoguļotas katra no tiem saistības. Otrkārt, atbilstoši parastajam procesam tā pieņem lēmumu, kura adresāti ir pārkāpuma dalībnieki, kuri ir nolēmuši neizlīgt. Tomēr Vispārējā tiesa precizē, ka pat šādā jauktajā gadījumā, kad atšķirīgu procedūru noslēgumā tiek pieņemti divi lēmumi ar dažādiem adresātiem, runa ir par viena un tā paša karteļa dalībniekiem un tādēļ ir jāievēro vienlīdzīgas attieksmes princips. Vispārējā tiesa atgādina, ka šis princips prasa, lai salīdzināmas situācijas netiku aplūkotas atšķirīgi un lai atšķirīgas situācijas netiktu aplūkotas vienādi, ja vien šāda attieksme nav objektīvi attaisnota.

15| Komisijas 2008. gada 30. jūnija Regula (EK) Nr. 622/2008, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 773/2004 attiecībā uz izlīguma procedūras kārtību karteļu lietās (OV L 171, 3. lpp.).

Vispārējā tiesa uzskata, ka no tā izriet, ka, lai gan izlīguma procedūra ir parastajam administratīvajam procesam alternatīva procedūra, ir atšķirīga no tā un tai ir konkrētas īpatnības, piemēram, iepriekšēja iebildumu paziņošana un iespējamās naudas soda amplitūdas paziņošana, šajā kontekstā joprojām ir pilnībā piemērojamas 2006. gada pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai. Tas nozīmē, ka, nosakot naudas soda apmēru, lietas dalībnieki, kas ir bijuši viena un tā paša karteļa dalībnieki, nevar tikt diskriminēti attiecībā uz aprēķina faktoriem un metodēm, ko neietekmē izlīguma procedūrai raksturīgās īpatnības, piemēram, 10 % samazinājuma piemērošana izlīguma gadījumā.

– NAUDAS SODU AMPLITŪDA – SAISTOŠĀ VĒRTĪBA

Spriedumā *Timab Industries* un *CFPR*/Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:296), Vispārējā tiesa sprieda arī par sekām, ko naudas sodu amplitūdas paziņošana izlīguma procedūras kontekstā rada uzņēmumam, kas ir izstājies no šīs procedūras.

Vispārējā tiesa vispirms uzsver, ka naudas soda amplitūda ir instruments, kas vienīgi un īpaši ir saistīts ar izlīguma procedūru. Šajā kontekstā Regulas (EK) Nr. 773/2004 [16] 10.a panta 2. punktā Komisijas dienestiem, lai panāktu izlīgumu, ir tieši dota iespēja informēt izlīguma pārrunās iesaistītos dalībniekus par naudas soda aplēsto apmēru, kas tiem tiks uzlikts atbilstoši 2006. gada pamatnostādnēs naudas soda aprēķināšanai noteiktajai kārtībai un attiecīgajā gadījumā – paziņojuma par izlīgumu [17] un 2002. gada paziņojuma par sadarbību noteikumiem.

Vispārējā tiesa uzskata, ka, ja uzņēmums neiesniedz izlīguma iesniegumu, tādējādi izstājoties no izlīguma procedūras, tad procedūru, kuras beigās tiek pieņemts galīgais lēmums, regulē Regulas Nr. 773/2004 vispārīgie noteikumi, nevis izlīguma procedūru regulējošie noteikumi. No tā izriet, ka izlīguma procedūrā paziņotā naudas sodu amplitūdai vairs nav nozīmes, jo tā ir šai procedūrai piemītošs instruments. Šajos apstākļos būtu neloģiski un pat nepiemēroti, ja Komisijai paziņojumā par iebildumiem būtu jāpiemēro vai jāatsaucas uz naudas sodu amplitūdu, kas attiecas uz citu procedūru, kura vairs netiek turpināta. Vispārējā tiesa uzskata, ka naudas sodu amplitūdas norādīšana paziņojumā par iebildumiem būtu pretrunā tam, ka šis ir vienīgi sagatavojošs akts, un liegtu Komisijai iespēju uzlikt naudas sodu, kas būtu pielāgots jauniem un tās lēmuma pieņemšanas brīdī pastāvošiem apstākļiem, lai gan tai ir jāņem vērā jauni argumenti vai pierādījumi, kuri tai darīti zināmi parastajā administratīvajā procesā un kuri var ietekmēt uzliekamā naudas soda apmēra noteikšanu.

3. JAUNINĀJUMI KONCENTRĀCIJU JOMĀ

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 13. maija spriedumam ***Niki Luftfahrt*/Komisija** (T-162/10, Krājums, EU:T:2015:283), Vispārējā tiesā tika celta prasība atcelt lēmumu, ar kuru Komisija ar nosacījumu, ka tiek ievērotas piedāvātās saistības, atļāva koncentrācijas darījumu gaisa pārvadājumu jomā, kura mērķis ir *Deutsche Lufthansa AG* ekskluzīvās kontroles iegūšana pār *Austrian Airlines*.

Vispārējā tiesa vispirms atgādina, ka attiecīgā tirgus noteikšana koncentrāciju jomā ne vienmēr atbilst attiecīgā tirgus definīcijai valsts atbalsta jomā, jo abām procedūrām ir atšķirīgs gan priekšmets, gan to tiesiskais pamats, kas vienā gadījumā ir LESD 108. panta 2. punkta pirmā daļa un otrā – Regulas (EK) Nr. 139/2004 [18] 8. panta 2. punkts. Koncentrācijas kontroles kontekstā Komisijai saskaņā ar Regulas Nr. 139/2004 2. panta 2. un 3. punktu

16| Komisijas 2004. gada 7. aprīļa Regula (EK) Nr. 773/2004 par lietas izskatīšanu saskaņā ar [LESD 101. un 102.] pantu, ko vada Komisija (OV L 123, 18. lpp.).

17| Komisijas Paziņojums par izlīguma procedūras kārtību karteļu lietās, lai pieņemtu lēmumus saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 7. un 23. pantu (OV 2008, C 167, 1. lpp.).

18| Padomes 2004. gada 20. janvāra Regula (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (OV L 24, 1. lpp.).

ir jānodrošina, ka koncentrācija būtiski nekavē efektīvu konkurenci kopējā tirgū vai būtiskā tā daļā. Līdz ar to novērtējums vairāk ir vērsts uz koncentrācijas ietekmi uz konkurences spiedienu. Šis ir iemesls, kāpēc koncentrācijas dalībnieku, kuri par to ir paziņojuši, piedāvātās saistības ir paredzētas, lai risinātu konkurences problēmas, kuras koncentrācija rada tirgos, kuros minētie dalībnieki ir konkurējuši pirms koncentrācijas. Vispārējā tiesa turklāt norāda, ka, izvērtējot koncentrācijas darījuma saderību ar iekšējo tirgu, Komisijai ir jāvērtē koncentrācijas darījuma ietekme uz konkurenci tirgos, kuros pārklājas koncentrācijas dalībnieku darbības. No minētā izriet, ka, ja vienam no koncentrācijas dalībniekiem jau pirms koncentrācijas ir bijis monopolstāvoklis konkrētajā tirgū, šādā situācijā pēc definīcijas nav jāveic koncentrācijas ietekmes uz konkurenci vērtējums. Vispārējā tiesa precizē, ka tas tā tomēr nav gadījumā, kad monopolstāvoklis vai dominējošais stāvoklis izriet no koncentrācijas vai koncentrācija to pastiprina. Tādā gadījumā Komisija – ja koncentrācijas dalībnieki nav uzņēmušies saistības novērst dominējošā stāvokļa ietekmi uz konkurenci – nevar atzīt koncentrāciju par saderīgu ar kopējo tirgu.

Turklāt Vispārējā tiesa, spriežot par prasītāju izvirzīto pamatu attiecībā uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar konkrētā ģeogrāfiskā tirgus definīciju, uzsver, ka, pirmkārt, ja Komisija šo tirgu ir definējusi, atsaucoties uz pieeju, kas tiek saukta par "*O & D*" [*origine & destination*] pieeju, saskaņā ar kuru katrs maršruts starp sākumpunkta vietu un galapunkta vietu ir uzskatāms par atsevišķu tirgu, šāda pieeja atbilst no judikatūras izrietošām pamatnostādnēm. Otrkārt, attiecībā uz to, ka šķietami neesot vērtējuma par koncentrācijas ietekmi uz konkurenci attiecīgajā ģeogrāfiskajā tirgū, kas ir definēts saskaņā ar "vispārējo pieeju", Vispārējā tiesa norāda, ka, ja Komisijai tiek pārmests, ka tā nav ņēmusi vērā iespējamās konkurences problēmas citos tirgos, nevis tajos, uz kuriem attiecas konkurences analīze, prasītājam ir jāiesniedz ticami pierādījumi, kas liecinātu par faktiskām konkurences problēmām, kuras to ietekmes dēļ Komisijai būtu bijis jāizvērtē. Tā kā prasītājs nav pietiekami precīzi definējis konkrēto ģeogrāfisko tirgu, kura esamību tas ir apgalvojis, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tai nav iespējams novērtēt, vai Komisijai bija jāizvērtē attiecīgās koncentrācijas iespējamā ietekme uz konkurenci šajā tirgū.

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 9. marta spriedumam ***Deutsche Börse*/Komisija** (T-175/12, EU:T:2015:148), Vispārējā tiesā tika celta prasība par Komisijas lēmumu, ar kuru par nesaderīgu ar iekšējo tirgu tika atzīts paredzētais koncentrācijas darījums starp *Deutsche Börse AG* un *NYSE Euronext Inc*. Šis lēmums bija pamatots ar konstatējumu, ka pastāv varbūtība, ka attiecīgais darījums radīs būtisku kaitējumu efektīvai konkurencei, radot dominējošu stāvokli vai gandrīz monopolu. Komisija uzskata, ka koncentrācija radītu vienotu vertikālu struktūru, kurā tiktu veikta vairāk nekā 90 % pasaules darījumu ar Eiropas atvasinātiem produktiem saskaņošana un īstenošana.

Vispārējā tiesa noraidīja *Deutsche Börse* argumentus attiecībā uz efektivitātes ieguvumu, ko esot varējis nodrošināt koncentrācijas darījums, un attiecībā uz sabiedrību, kas paredzēja tajā piedalīties, uzņemtajām saistībām, lai kompensētu nozīmīgus efektīvas konkurences ierobežojumus. Šajā ziņā tā norāda, ka – kā izriet no 2004. gada pamatnostādņu par horizont ālo apvienošanos novērtēšanu [19] 87. punkta – koncentrācijas dalībniekiem ir savlaicīgi jāsniedz visa būtiskā informācija, lai pierādītu, ka vēlamais efektivitātes ieguvums ir darījuma rezultāts un to ir iespējams panākt. Tāpat tiem ir jāpierāda, ka efektivitātes ieguvums var neitralizēt negatīvu ietekmi uz konkurenci, ko pretējā gadījumā radītu apvienošanās, un tādējādi sniegt labumu patērētājiem. Pretkonkurences seku pierādīšana, kas jāveic Komisijai, atšķiras no fakta pierādīšanas, ka efektivitātes ieguvums sniedz labumu patērētājiem, ka tas ir koncentrācijas rezultāts un tas ir patiess, kas ir jāpierāda šiem dalībniekiem. No tā izriet, ka koncentrācijas dalībniekiem ir jāpierāda, ka apgalvotais efektivitātes ieguvuma ir patiess. Šo pierādīšanas pienākuma sadalījumu var uzskatīt par objektīvi pamatotu, jo, pirmkārt, tieši šiem dalībniekiem ir šajā ziņā nozīmīga informācija un, otrkārt, arguments attiecībā uz efektivitātes ieguvumu ir vērsts uz to, lai atsvērtu Komisijas secinājumus par to, ka pastāv varbūtība, ka paredzētā koncentrācija radīs būtisku kaitējumu efektīvai konkurencei, radot dominējošu stāvokli.

19 | Komisijas Pamatnostādnes par horizontālo apvienošanos novērtēšanu saskaņā ar Padomes Regulu par uzņēmumu koncentrāciju kontroli (OV 2004, C 31, 5. lpp.).

Turklāt Vispārējā tiesa precizē, kā pamatoti izriet no 2004. gada pamatnostādņu par horizontālo apvienošanos novērtēšanu 86. punkta, ka efektivitātes ieguvumiem ir jābūt "pārbaudāmiem", lai Komisija būtu pietiekami pārliecināta, ka efektivitātes ieguvumi "varēs" materializēties un būs pietiekami būtiski, lai neitralizētu koncentrācijas iespējamo kaitējumu patērētājam. Tomēr efektivitātes ieguvuma pārbaudāmības nosacījumā netiek prasīts, lai dalībnieks, kas paziņo par darījumu, iesniegtu datus, kurus varētu neatkarīgi novērtēt trešā persona, vai pirms koncentrācijas sagatavotus dokumentus, kas ļautu objektīvi un neatkarīgi novērtēt iegādes radītā efektivitātes pieauguma apjomu. Šajā kontekstā apstāklis, ka klients cer gūt neto ietaupījumus pēc pusotra vai diviem gadiem, neļauj apstrīdēt to, ka Komisija noraida iespējamās pozitīvās sekas attiecībā uz klientiem, jo 2004. gada pamatnostādnēs par horizontālo apvienošanos novērtēšanu ir pamatoti paredzēts, ka, runājot vispārīgi, jo vairāk laika ziņā ir attālināts paredzētais efektivitātes ieguvums, jo mazāk Komisija to var uzskatīt par iespējamu.

VALSTS ATBALSTS

1. SELEKTIVITĀTE

2015. gada 17. decembra spriedumā **Spānija u.c./Komisija** (T-515/13 un T-719/13, Krājums, EU:T:2015:1004) Vispārējai tiesai bija jāprecizē selektivitātes jēdziens, kas ir noteicošais kritērijs, lai pasākumu kvalificētu kā valsts atbalstu.

Tika aplūkots Komisijas lēmums, ar kuru atsevišķi nodokļu pasākumi, kas veido "Spānijas nodokļu līzinga sistēmu" (turpmāk tekstā – "SNLS"), tika atzīti par daļēji nesaderīgiem ar iekšējo tirgu. SNLS tika izmantota darījumos saistībā ar kuģu būvi un to iegādi, ko veic kuģniecības sabiedrības. Tās pamatā ir nodokļu plānošanas shēma, kurā kuģa pārdošanas darījuma ietvaros ir iesaistīta līzinga sabiedrība un ekonomisko interešu grupa (turpmāk tekstā – "EIG"), ko veido banka, kas organizē shēmu. Minētā banka pārdeva ieguldītājiem dalības EIG daļas un organizēja starp dažādiem dalībniekiem noslēgtu kompleksu līgumu tīklu.

Shēmas mērķis bija radīt nodokļu priekšrocības ieguldītājiem un nodot daļu no šīm nodokļu priekšrocībām, ko veido atlaides no kuģa cenas, kuģniecības sabiedrībai; pārējās priekšrocības ieguldītāji saglabāja kā atlīdzību par izdarīto ieguldījumu.

Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija ir kļūdaini nolēmusi, ka pastāv selektīva ekonomiskā priekšrocība un tātad – valsts atbalsts par labu EIG un ieguldītājiem.

Attiecībā it īpaši uz ieguldītājiem Vispārējā tiesa uzskatīja, ka ekonomiskā priekšrocība, no kuras tie ir guvuši labumu, nav selektīva. Lai gan pastāv atļauju sistēma, attiecīgās priekšrocības vienos un tajos pašos apstākļos ir pieejamas visiem ieguldītājiem, kas nolemj piedalīties darījumos atbilstoši SNLS, iegādājoties banku izveidotās EIG daļas. Tādējādi šīm priekšrocībām ir vispārīgs raksturs attiecībā uz ieguldītājiem, kuri darbojas visās ekonomikas nozarēs.

2015. gada 25. marta spriedumā **Beļģija/Komisija** (T-538/11, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:188) Vispārējai tiesai bija jāpārbauda Komisijas lēmums par govju sūkļveida encefalopātijas (GSE) obligātā skrīninga testu finansējumu, ko nodrošināja Beļģijas Karaliste.

Šajā kontekstā Vispārējā tiesa nosprieda, ka Komisija pamatoti ir uzskatījusi, ka attiecīgais pasākums ir selektīvs. Komisija konstatēja, ka ar attiecīgo pasākumu Beļģijas Karaliste piešķīra priekšrocību liellopu audzēšanas uzņēmumiem, kas izpaudās tādējādi, ka dažas pārbaudes, kas tiem obligāti jāveic pirms savas produkcijas laišanas tirgū vai pārdošanas, bija bezmaksas, lai gan citu nozaru uzņēmumiem, kuriem pirms savas produkcijas

laišanas tirgū vai pārdošanas tāpat bija jāveic obligātas pārbaudes, analoģiska priekšrocība netika piešķirta. Vispārējā tiesa tostarp noraidīja Beļģijas Karalistes argumentu, ka attiecīgā pasākuma selektīvais raksturs varot tikt izvērtēts, ņemot vērā tikai uzņēmumus, kas ražo, tirgo vai pārstrādā obligātajiem GSE skrīninga testiem pakļautus produktus, jo citi uzņēmumi neesot salīdzināmā faktiskā un juridiskā situācijā. Pasākuma selektīvais raksturs tiek novērtēts, ņemot vērā visus uzņēmumus, nevis uzņēmumus, kas vienas un tās pašas grupas ietvaros saņem vienu un to pašu priekšrocību.

2. IEJAUKŠANĀS, KAS ATVIEGLO IZDEVUMUS, KURI PARASTI APGRŪTINA UZŅĒMUMUS

Lietās, kas ir pamatā 2015. gada 26. februāra spriedumiem **Francija/Komisija** (T-135/12, EU:T:2015:116) un ***Orange*/Komisija** (T-385/12, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:117), Vispārējai tiesai bija jāpārbauda tāda lēmuma tiesiskums, ar kuru Komisija atzina par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja vien ir ievēroti zināmi nosacījumi, atbalstu, ko Francijas Republika bija piešķīrusi sabiedrībai *France Télécom*, izmantojot ierēdņu, kas ir saistīti ar šo sabiedrību, pensionēšanās finansējuma sistēmas reformu. Prasītāji apstrīdēja tostarp strīdus reformas kā valsts atbalsta kvalifikāciju.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka pasākumu nevar kvalificēt kā valsts atbalstu, ja tas ir vērsts vienīgi uz to, lai novērstu, ka tā saņēmēja budžets tiek apgrūtināts ar izdevumiem, kuri parastajā situācijā nebūtu pastāvējuši 2006. gada 23. marta sprieduma *Enirisorse* [20] izpratnē. Tomēr tā konstatēja, ka šīs lietas apstākļos strīdus pasākums iekļaujas katrā ziņā specifiskā un izņēmuma shēmā. Turklāt Vispārējā tiesa norāda, ka judikatūrā pēc tam ir ticis precizēts, ka nevar izvairīties no tā, ka pasākums tiek kvalificēts kā valsts atbalsts, ja tā saņēmējs ir pakļauts īpašiem, no attiecīgā pasākuma nošķirtiem un ar to nesaistītiem izdevumiem.

Šajā lietā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka ierēdņu pensionēšanās sistēma izriet no juridiski nodalītas kārtības, kas skaidri nošķirta no privāttiesību darbiniekiem piemērojamās kārtības, kā tas ir *France Télécom* konkurentu darbinieku gadījumā. Tādējādi nebija iespējams secināt, ka strīdus pasākums bija domāts, lai nepieļautu, ka *France Télécom* tiek pakļauta izdevumiem, kuri parastā situācijā nebūtu apgrūtinājuši tās budžetu iepriekš minētā sprieduma *Enirisorse* (EU:C:2006:197) izpratnē.

Tālāk pievēršoties argumentam, ka ar strīdus pasākumu *France Télécom* esot tikusi atbrīvota no likumā noteikta strukturāla apgrūtinājuma, Vispārējā tiesa norādīja, ka, pat ja pieņem, ka šāds apgrūtinājums būtu pierādīts, piešķirto priekšrocību iespējamais kompensējošais raksturs neļauj izvairīties, ka tās tiek kvalificētas kā atbalsts LESD 107. panta izpratnē. Tikai tad, ja valsts iejaukšanās ir uzskatāma par kompensāciju, ko veido atlīdzība par pakalpojumiem, kurus snieguši uzņēmumi, kas, pildot sabiedrisko pakalpojumu saistības, īsteno vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus atbilstoši 2003. gada 24. jūlija spriedumā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* [21] noteiktajiem kritērijiem, minētā iejaukšanās neietilpst LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomā. Šajā lietā tas tā nav.

Jautājums par valsts iejaukšanos, lai atvieglotu izdevumus, kas parasti apgrūtina uzņēmuma budžetu, bija galvenais aspekts arī lietā, kurā ir pasludināts 2015. gada 25. marta spriedums **Beļģija/Komisija** (T-538/11, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:188). Šajā spriedumā Vispārējā tiesa apstiprināja Komisijas vērtējumu, saskaņā ar kuru, finansējot govju sūkļveida encefalopātijas (GSE) obligātā skrīninga testus, Beļģijas Karaliste ir piešķīrusi atbalstu liellopu audzēšanas uzņēmumiem, atbrīvojot tos no izdevumiem, kas parastos apstākļos apgrūtina to budžetu.

20 | C-237/04, Krājums, EU:C:2006:197, it īpaši 43.–49. punkts.

21 | C-280/00, Krājums, turpmāk tekstā – "spriedums *Altmark*", EU:C:2003:415.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka izdevumu, kas parasti apgrūtina uzņēmuma budžetu, jēdziens ietver tostarp papildu izmaksas, kas uzņēmumiem jāuzņemas likumā, administratīvajos aktos vai saimnieciskajai darbībai piemērojamos līgumos noteikto pienākumu dēļ. Tādējādi Komisija nav pieļāvusi kļūdu, uzskatot, ka tādas kontroles izmaksas, kas attiecas uz produktu ražošanu vai tirdzniecību un ir noteiktas kā obligātas ar tiesību vai administratīvajiem aktiem, kādi ir obligātie GSE skrīninga testi, ir izdevumi, kas parasti apgrūtina uzņēmuma budžetu. Tas, ka GSE skrīninga testu izdevumu segšanu neattaisno princips "maksā piesārņotājs" - ja pieņem, kas tas ir pierādīts -, nevar atspēkot šo secinājumu.

3. PRIVĀTĀ INVESTORA KRITĒRIJS TIRGUS EKONOMIKAS APSTĀKĻOS

2015. gadā Vispārējā tiesa trijos spriedumos sniedza lietderīgus precizējumus attiecībā uz privātā investora kritērija piemērošanu.

Pirmkārt, lietā, kas ir pamatā 2015. gada 15. janvāra spriedumam **Francija/Komisija** (T-1/12, Krājums, EU:T:2015:17), Vispārējai tiesai bija jāspriež par tāda lēmuma tiesiskumu, ar kuru Komisija par nesaderīgu ar iekšējo tirgu atzina glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu (ko veido rekapitalizācija un divi aizdevumi), kuru Francijas Republika paredzējusi un īstenojusi par labu *SeaFrance*

Vispārējā tiesa atgādina, ka Komisijai, vērtējot privātā investora kritērija piemērošanu, vienmēr ir jāizvērtē visi strīdīgā darījuma atbilstošie apstākļi un tā konteksts. Runājot par privātā investora kritērija piemērošanu vairākiem secīgiem pasākumiem, ar kuriem notikusi valsts iejaukšanās, Komisijai ir jāizvērtē, vai šādi pasākumi ir tik cieši saistīti ar iejaukšanos, ka tos nav iespējams nošķirt vienu no otra. Vērtējot, vai vairāki secīgi valsts iejaukšanās pasākumi ir nošķirami, ir jāņem vērā tostarp šo valsts iejaukšanās pasākumu hronoloģiskums, to mērķis un saņēmēja uzņēmuma situācija šīs iejaukšanās laikā. Ņemot vērā šos principus, Vispārējā tiesa secināja, ka Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka vairāki attiecīgie pasākumi ir tik cieši saistīti, ka saistībā ar privātā investora kritēriju tos nav iespējams nošķirt vienu no otra.

Aizdevumus nevarēja pamatoti nošķirt no *SeaFrance* rekapitalizācijas un tai paredzētās kredītlīnijas atvēršanas glābšanas atbalsta ietvaros, un tādējādi tie ir jāuzskata par autonomu investoru privātā investora kritērija kontekstā.

Otrkārt, privātā investora kritērija piemērošana secīgiem valsts iejaukšanās gadījumiem tāpat bija galvenais debašu priekšmets lietās, kas ir pamatā 2015. gada 2. jūlija spriedumam **Francija un *Orange*/Komisija** (T-425/04 RENV un T-444/04 RENV, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:450). Pēc tam, kad Tiesa šīs lietas nodeva atpakaļ Vispārējai tiesai [22], šai tiesai no jauna bija jāpārbauda Komisija lēmums, ar kuru kā valsts atbalsts tika kvalificēts, pirmkārt, Francijas Republikas 2002. gada decembrī publicētais paziņojums par akcionāra avansa projektu uzņēmumam, kurā tā bija vairākuma akcionārs, un, otrkārt, pēc neilga laika paziņotais akcionāru avansa piedāvājums, ko veido kredītlīnijas atvēršana par labu šim uzņēmumam.

Savā spriedumā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija ir kļūdaini kvalificējusi kompānijai *France Télécom* izteikto avansa piedāvājumu kā valsts atbalstu, un tādējādi atcēla Komisijas lēmumu.

Pirmām kārtām, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, saprātīga privātā investora kritēriju piemērojot vispirms un galvenokārt agrākajiem 2002. gada jūlija paziņojumiem. Komisija kvalificēja kā valsts atbalstu 2002. gada decembra paziņojumu un akcionāra avansa projektu, tos aplūkojot kopumā, kas nozīmē, ka saprātīga privātā investora kritērijs ir jāpiemēro vienīgi šiem diviem pasākumiem.

22| 2013. gada 19. marta spriedums *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija u.c. un Komisija/Francija u.c. (C-399/10 P un C-401/10 P, Krājums, EU:C:2013:175), pasludināts saistībā ar apelācijas sūdzībām par 2010. gada 21. maija spriedumu Francija u.c./Komisija (T-425/04, T-444/04, T-450/04 un T-456/04, Krājums, EU:T:2010:216).

Komisijas veiktā kritērija piemērošana ir it īpaši kļūdaina, jo tās rīcībā nebija pietiekamas informācijas, lai varētu noteikt, vai paziņojumi, kas ir tikuši veikti kopš 2002. gada jūlija, paši par sevi ir varējuši iesaistīt valsts līdzekļus un tātad veidot valsts atbalstu.

Otrām kārtām, Vispārējā tiesa atgādināja, ka Komisijai saprātīga privātā investora kritērijs bija jāanalizē, ņemot vērā tā laikposma kontekstu, kurā Francijas Republika pieņēma attiecīgos pasākumus, tas ir, 2002. gada decembri, nevis situācijas pirms 2002. gada jūlija kontekstu, kā Komisija to ir darījusi. Kaut arī ir iespējams atsaukties uz iepriekšējiem notikumiem un iepriekšēju objektīvu informāciju, tomēr nevar pieļaut, ka šie iepriekšējie notikumi vai informācija vien ir noteicošie, kas veido atbilstošu atsauču kopumu, piemērojot saprātīga privātā investora kritēriju.

Trešām kārtām, attiecībā uz Komisijas argumentu, ka akcionāra avansa projekts esot tikai Francijas Republikas iepriekšējo paziņojumu materializācija, no kā izriet, ka tās rīcībā neesot ticis ievērots saprātīga privātā investora kritērijs, Vispārējā tiesa uzsver, ka kopš 2002. gada jūlija veiktajos paziņojumos pašos par sevi nav bijis ietverts nekas, kas ļautu paredzēt īpašu finansiālu atbalstu, līdzīgu tam, kas visbeidzot tika konkretizēts 2002. gada decembrī. Proti, šie paziņojumi attiecībā uz nākotnē iespējamas Francijas valsts iesaistīšanās raksturu, apjomu un nosacījumiem bija vērtējami kā atvērti, neprecīzi un ar nosacījumiem.

Treškārt, 2015. gada 25. jūnija spriedumā ***SACE* un *Sace BT*/Komisija** (T-305/13, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:435) Vispārējā tiesa lēma, vai ir tiesisks Komisijas lēmums, ar kuru Komisija par nelikumīgu valsts atbalstu atzina pārapdrošināšanas segumu, ko Itālijas valsts uzņēmums bija piešķīris savam meitasuzņēmumam, un minētā uzņēmuma kapitālieguldījumus šī meitasuzņēmuma zaudējumu segšanai.

Secinājusi par attiecīgo pasākumu attiecināmību uz Itālijas Republiku, Vispārējā tiesa izvērtēja priekšrocības esamību saistībā ar privātā investora kritēriju un Komisijas un dalībvalstu savstarpējās saistības kritērija īstenošanā.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka tad, kad izrādās, ka varētu būt piemērojams privātā investora kritērijs, Komisijai ir jālūdz attiecīgajai dalībvalstij tai sniegt visu būtisko informāciju, kas tai ļautu pārbaudīt, vai ir izpildīti šī kritērija piemērojamības un piemērošanas nosacījumi. Šajā kontekstā dalībvalstij ir jāsniedz Komisijai objektīvi un patiesi pierādījumi, kas apliecina, ka tās lēmums ir pamatots ar iepriekšējiem ekonomiskiem vērtējumiem, kas ir salīdzināmi ar tiem, ko konkrētās lietas apstākļos pirms attiecīgā pasākuma veikšanas būtu licis veikt valsts situācijai iespējami vistuvākajā situācijā esošs saprātīgs privātais komersants, lai noskaidrotu šī pasākuma ienesīgumu nākotnē. Vispārējā tiesa tomēr norāda, ka dalībvalstij obligātā iepriekšējā ekonomiskā novērtējuma elementi ir jāvērtē konkrēti un atkarībā no attiecīgās darbības rakstura un sarežģītības, aktīvu vērtības, attiecīgajām precēm vai pakalpojumiem un lietas apstākļiem.

Izskatāmajā lietā saistībā ar pārapdrošināšanas segumu, kuru veidoja komercdarījums, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tā rentabilitātes novērtējums varēja tikt veikts, pamatojoties uz samērā ierobežotu vērtējumu attiecībā uz, pirmkārt, riskiem, kādus [sabiedrība ir] uzņēmusies, un, otrkārt, pārapdrošināšanas komisijas maksas atbilstību riska apmēram. Šādos apstākļos, ņemot vērā darījuma summu, kura noteikti nav nenozīmīga, bet tomēr samērā ierobežota, Vispārējā tiesa secināja, ka vienīgi ar apstākli, ka mātesuzņēmums nav sniedzis pierādījumu, ka tas *ex ante* bija veicis riska līmeni atspoguļojušas prēmijas apmēra ekonomisko novērtējumu, lai noteiktu tā mātesuzņēmuma pārapdrošināšanas seguma rentabilitāti, nepietiek, lai uzskatītu, ka tas nav rīkojies kā līdzīgā situācijā esošs privātais pārapdrošinātājs. Tomēr Vispārējā tiesa secina, ka, ievērojot apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī Komisijas rīcībā esošo informāciju, tā varēja pamatoti secināt, ka pārapdrošināšanas segums ticis pielāgots atbilstoši labvēlīgiem cenas nosacījumiem, salīdzinot ar tiem, kādus būtu noteicis privātais pārapdrošinātājs.

Turklāt saistībā ar kapitālieguldījumiem meitasuzņēmuma zaudējumu segšanai Vispārējā tiesa uzskata, ka ekonomikas krīzes kontekstā obligātā iepriekšējā novērtējuma elementu vērtējums ir jāveic, attiecīgajā

gadījumā ņemot vērā neiespējamību ticami un detalizēti paredzēt ekonomikas situācijas attīstību un dažādu tirgus dalībnieku rezultātus. Tomēr Vispārējā tiesa uzskata, ka neiespējamība noteikt detalizētas un pilnīgas prognozes nevar atbrīvot valsts investora no pienākuma veikt atbilstošu iepriekšēju sava ieguldījuma rentabilitātes novērtējumu, kas ir līdzīgs tam, kādu, ņemot vērā pieejamo un paredzamo informāciju, būtu veicis līdzīgā situācijā esošs privātais investora. Vispārējā tiesa secināja, ka šajā lietā Komisija pamatoti ir secinājusi, ka, nepastāvot atbilstošam iepriekšējam ekonomiskajam novērtējumam par divu attiecīgo ieguldījumu ekonomisko rentabilitāti, tie neatbilst privātā investora kritērijam.

4. VISPĀRĒJAS TAUTSAIMNIECISKAS NOZĪMES PAKALPOJUMI

Šogad saistībā ar vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu tematiku īpašu uzmanību piesaista divi lēmumi, kas ir cieši saistīti tādā ziņā, ka tie abi attiecas uz vieniem un tiem pašiem pasākumiem, kurus Dānijas Karaliste veica par labu raidorganizācijai *TV2*.

Pirmām kārtām, 2015. gada 24. septembra spriedumā ***TV2/Danmark*/Komisija** (T-674/11, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:684) Vispārējai tiesai tostarp bija jālemj par kārtību, kādā piemērojami spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) [23] noteiktie nosacījumi, kuriem ir jāatbilst kompensācijai par sabiedrisko pakalpojumu izpildi, lai tā netiktu kvalificēta kā valsts atbalsts.

Vispirms Vispārējā tiesa veica skaidrojumu attiecībā uz spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) noteikto otro nosacījumu, saskaņā ar kuru parametriem, uz kuriem balstoties tiek aprēķināta kompensācija, ko maksā par sabiedrisko pakalpojumu izpildi, ir jābūt iepriekš objektīvi un pārskatāmi noteiktiem. Tā precizē, ka ar šo nosacījumu tiek paredzētas trīs prasības attiecībā uz kompensācijas aprēķina parametriem, lai nodrošinātu, ka šis aprēķins ir ticams un Komisija to var pārbaudīt: kompensācijas aprēķina parametriem ir jābūt iepriekš noteiktiem pārredzamas procedūras ietvaros un tiem pēc sava rakstura ir jābūt objektīviem.

Savukārt pretēji tam, ko norāda Komisija, ar otro spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) noteikto nosacījumu netiek prasīts, lai kompensācijas aprēķina parametri būtu paredzēti tā, lai ietekmētu vai kontrolētu šīs kompensācijas saņēmēja veikto izdevumu līmeni un tātad nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu pārvaldības efektivitāti. Interpretējot otro spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) noteikto nosacījumu, Komisija, šķiet, uzskata, ka kompensācijas aprēķina parametriem ir jānodrošina sabiedrisko pakalpojumu pārvaldības efektivitāte. Taču šāda interpretācija, kas nav saderīga ar otrā spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) noteiktā nosacījuma formulējumu, izraisa to, ka šis nosacījums tiek sajaukts ar tā paša sprieduma ceturto nosacījumu.

Pēc tam Vispārējā tiesa precizēja, kā ir īstenojams ceturtais spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) noteiktais nosacījums, kas prasa, lai dalībvalsts vispirms ņemtu vērā atsauces uzņēmumu, kas veic darbību normālos tirgus apstākļos un citā tirgū, nevis tajā, kurā darbojas kompensācijas saņēmējs, lai pēc tam pierādītu, ka, pamatojoties uz šī atsauces uzņēmuma izdevumu analīzi, saņēmējs ir uzņēmums, kas ir "labi pārvaldīts un ar adekvātu aprīkojumu" šī nosacījuma izpratnē. Neraugoties uz grūtībām saistībā ar šī nosacījuma piemērošanu, ar to tātad tiek prasīts, lai dalībvalsts ņemtu vērā atsauces uzņēmumu, kas nav kompensācijas saņēmējs. Tādējādi, lai izpildītu šo nosacījumu, nepietiek, ka dalībvalsts paziņo, ka, ņemot vērā sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma specifiku, tirgū neesot iespējams identificēt kompensācijas saņēmējam pielīdzināmu uzņēmumu, lai pēc tam pierādītu, ka pats saņēmējs ir uzņēmums, kas ir "labi pārvaldīts un ar adekvātu aprīkojumu" šī nosacījuma izpratnē.

Turklāt Vispārējā tiesa precizē, ka, runājot par pierādīšanas pienākumu, dalībvalstij ir jāpierāda, ka ir izpildīts ceturtais spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) noteiktais nosacījums.

23 | Skat. iepriekš 21. zemsvītras piezīmi.

Visbeidzot, spriedums *TV2/Danmark*/Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:684), tāpat deva Vispārējai tiesai iespēju precizēt savu judikatūru attiecībā uz nosacījumu par valsts līdzekļu nodošanas esamību. Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka saskaņā ar judikatūru priekšrocība, kas piešķirta, izmantojot valsts līdzekļus, ir priekšrocība, kuras piešķiršanai ir negatīva ietekme uz valsts līdzekļiem. Valsts līdzekļi var būt arī līdzekļi, kuru avots ir trešā persona, bet kurus to īpašnieki vai nu brīvprātīgi ir nodevuši valsts rīcībā, vai ir atstājuši, un kuru pārraudzību ir uzņēmusies valsts, īstenojot savu suverēno varu.

Turpretim tas vien, ka valsts ar likumā paredzētu pasākumu nosaka trešajai personai īpašu tās personīgo līdzekļu izmantošanas veidu, neļauj uzskatīt, ka minētie līdzekļi atrodas publiskajā uzraudzībā un tātad ir valsts līdzekļi. Šajā lietā Vispārējā tiesa norādīja, ka Dānijas Karalistes iejaukšanos veido reklāmas ieņēmumu maksimālās daļas noteikšana, kuru var izmantot saņēmējs un kurus saņem kāds fonds, pēc tam novirzot tos saņēmējam. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šīs valsts pilnvaras nav pietiekamas, lai varētu secināt, ka šī minēto ieņēmumu daļa ir valsts līdzekļi.

Otrām kārtām, 2015. gada 24. septembra spriedumā ***Viasat Broadcasting UK*/Komisija** (T-125/12, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:687) Vispārējā tiesa tostarp sprieda par attiecībām starp četriem spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) paredzētajiem nosacījumiem, no vienas puses, un nosacījumiem, atbilstoši kuriem valsts atbalsts, kas piešķirts uzņēmumam, kurš sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, var tikt uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu atbilstoši LESD 106. panta 2. punktam, no otras puses.

Vispārējā tiesa vispirms uzsver, ka, pat ja nosacījumiem pasākuma kvalificēšanai par atbalstu, kas ir saderīgs ar iekšējo tirgu, piemīt zināma līdzība ar spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) paredzētajiem nosacījumiem, LESD 106. panta 2. punkta piemērošanas gadījumā runa ir par atbildes sniegšanu uz būtiski atšķirīgu jautājumu, kas ir saistīts ar attiecīgā atbalsta pasākuma saderību ar iekšējo tirgu, kas jau paredz apstiprinošu atbildi uz spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) aplūkoto jautājumu. Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka, lai gan šajā spriedumā ir identificēti četri atsevišķi nosacījumi, tie nav pilnībā neatkarīgi viens no otra. Trīs nosacījumu gadījumā pastāv to iekšēja saskaņotība un šajā ziņā – zināma savstarpēja atkarība. Proti, otrais nosacījums attiecībā uz objektīvu un pārskatāmu kompensācijas aprēķina parametru ieviešanu ir obligāts priekšnoteikums, lai atbildētu uz jautājumu, vai šī kompensācija pārsniedz to, kas ir nepieciešamas, lai segtu visas vai daļu no izmaksām, kas radušās, izpildot sabiedrisko pakalpojumu saistības, kā to paredz trešais nosacījums. Tātad, lai pārbaudītu spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) paredzētā trešā nosacījuma ievērošanu, ir jābalstās uz objektīviem un pārskatāmiem parametriem, kā to paredz otrais nosacījums. Ceturtais spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) paredzētais nosacījums papildina otro nosacījumu, ciktāl tas paredz, ka otrajā nosacījumā minētie objektīvie un pārskatāmie parametri tiek balstīti uz vidusmēra uzņēmumu, kas ir labi pārvaldīts un adekvāti aprīkots, lai varētu izpildīt sabiedriskajam pakalpojumam izvirzītās prasības.

Turklāt Vispārējā tiesa norāda, ka nevajadzētu arī aizmirst pārbaudes mērķi, saistībā ar kuru tiek veikta četru spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) paredzēto nosacījumu ievērošanas vērtējums, proti, nepieļaut, ka kompensācija ietver ekonomisku priekšrocību, kura var radīt saņēmējam uzņēmumam izdevīgāku stāvokli salīdzinājumā ar konkurējošajiem uzņēmumiem. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa norāda, ka saistībā ar LESD 106. panta 2. punkta piemērošanu trešais spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) paredzētais nosacījums lielā mērā sakrīt ar samērīguma kritēriju, kā saistībā ar šīs tiesību normas piemērošanu tas ir noteikts judikatūrā. Tomēr tā precizē, ka, lai gan abos gadījumos pēc būtības tiek piemērots viens un tas pats kritērijs, tā piemērošanas konteksts un mērķis katrā no gadījumiem ir atšķirīgs. Vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu izmaksas, kas ir jāņem vērā, piemērojot LESD 106. panta 2. punktu, ir reālās šo pakalpojumu izmaksas, kādas tās ir, nevis kādas tās varētu būt vai kādām tām būtu jābūt. Samērīguma kritērijs tiek ņemts vērā, lai aplēstu reālās vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma izmaksas, ja tad, kad Komisijas rīcībā nav pierādījumu, kas ļautu precīzi aprēķināt šīs izmaksas, tai ir jāveic aplēses. Šī iemesla dēļ, izvērtējot atbalsta samērīgumu saistībā ar LESD 106. panta 2. punkta piemērošanu, nav nozīmes tam, ka, iespējams, nav ievērots otrais un ceturtais spriedumā *Altmark* (EU:C:2003:415) paredzētais nosacījums. Ja tiktu atzīts pretējais, tas galu galā nozīmētu

prasību, ka vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem vienmēr ir jābūt sniegtiem normālos tirgus apstākļos. Tomēr, ja šāda prasība tiktu akceptēta, Savienības konkurences tiesību normu piemērošana varētu apdraudēt uzņēmumiem uzticētā vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes sabiedrisko pakalpojumu pārvaldības uzdevuma tiesisku vai faktisku izpildi, kas ir tieši tas, ko tiecas nepieļaut LESD 106. panta 2. punkts.

5. ATBALSTA ATGŪŠANA

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 5. februāra spriedumam ***Aer Lingus*/Komisija** (T-473/12, Krājums (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:78), Vispārējā tiesa izskatīja prasību atcelt Komisijas lēmumu, ar kuru tā bija uzskatījusi, ka Īrijas zemāka avioceļojumu nodokļa likmes piemērošana īsas distances lidojumiem ir valsts atbalsts, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu, un uzdeva atgūt šo atbalstu no saņēmējiem, precizējot, ka valsts atbalsta apmērs ir starpība starp minētā nodokļa samazināto likmi (divi euro) un principā piemērojamo standarta likmi (desmit euro), tas ir, astoņi euro. Prasītāja tostarp norādīja, ka, klasificējot pasākumu kā atbalstu un priekšrocības aprēķinā neņemot vērā strīdus nodokļa pārnešanu uz pasažieriem, Komisija esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā un acīmredzamu kļūdu vērtējumā.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādina, ka valsts pienākums atcelt atbalstu, ko Komisija ir uzskatījusi par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, ir domāts, lai atjaunotu iepriekšējo stāvokli, un ka šis mērķis ir sasniegts, ja saņēmēji ir atmaksājuši summas, kas izmaksātas kā nelikumīgs atbalsts. Lai gan nevienā no Savienības tiesību normām nav prasīts, lai Komisija nosaka atmaksājamā atbalsta precīzu summu, tomēr tad, kad tā nolemj uzdot atgūt konkrētu summu, tai, pirmkārt, ir precīzi jāidentificē atbalsta saņēmēji un, otrkārt, jānosaka, cik vien precīzi to atļauj lietas apstākļi, uzņēmuma saņemtā atbalsta vērtība.

Tāpēc tādā gadījumā kā šajā lietā Komisija nevarēja pieņemt, ka aviosabiedrību faktiski saņemtā un saglabātā priekšrocība visos gadījumos ir astoņi euro par katru pasažieri. Tādējādi attiecībā uz tādām aviosabiedrībām kā prasītāja, kuras samaksāja strīdus nodokli zemākās likmes divu euro apmērā, Komisijai bija jānosaka, kādā apmērā tās faktiski no zemākas minētā nodokļa likmes piemērošanas izrietošo ekonomisko ieguvumu pārnes uz saviem pasažieriem, lai varētu precīzi noteikt to faktiski saņemtās priekšrocības apmēru, ja vien tā nenolemj uzticēt šo uzdevumu valsts iestādēm, sniedzot šajā ziņā vajadzīgās norādes.

Katrā ziņā Vispārējā tiesa uzsver, ka naudas summas astoņu euro apmērā par katru pasažieru atgūšana varētu radīt papildu konkurences izkropļojumus, jo tādējādi no aviosabiedrībām varētu tikt atgūts vairāk, nekā to faktiski iegūtā priekšrocība. Turklāt apstāklis, ka šajā lietā aviosabiedrību, kurām uzlikts attiecīgais nodoklis, klienti nav uzņēmumi Savienības tiesību izpratnē, kā rezultātā no tiem vispār nevar atgūt atbalstu, nevar likt apšaubīt Komisijas pienākumu precīzi identificēt atbalsta saņēmējus, proti, uzņēmumus, kuri to faktiski ir izmantojuši, un attiecināt atbalsta atgūšanu tikai uz tām finansiālajām priekšrocībām, kuras faktiski rodas no atbalsta nodošanas saņēmējiem.

INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS

1. KOPIENAS PREČU ZĪME

a) ABSOLŪTI ATTEIKUMA PAMATI

2015. gadā Vispārējā tiesa sniedza precizējumus par vairākiem Regulas (EK) Nr. 207/2009 [24] 7. panta 1. punktā paredzētajiem absolūtiem atteikuma pamatiem.

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 15. janvāra spriedumam ***MEM*/ITSB ("MONACO")** (T-197/13, Krājums, EU:T:2015:16), Vispārējai tiesai bija jālemj par prasību, kas celta par lēmumu, ar kuru Iekšējā tirgus saskaņošanas biroja (preču zīmes, paraugi un modeļi) (ITSB) Apelāciju ceturtā padome noraidīja Savienības aizsardzības piešķiršanu vārdiskai preču zīmei "MONACO" attiecībā uz noteiktām precēm un pakalpojumiem [25] attiecīgās preču zīmes aprakstošā rakstura un atšķirtspējas neesamības dēļ.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norādīja, ka vārds "monaco" atbilst visā pasaulē pazīstamas firstistes nosaukumam, pat ja tas būtu tikai saistībā ar tās karaliskās ģimenes reputāciju, Pirmās formulas Lielās balvas izcīņas autosacensību organizēšanu un cirka festivālu. Savienības pilsoņiem Monako Firstiste ir it īpaši pazīstama, tostarp tāpēc, ka tā robežojas ar vienu dalībvalsti, proti, Francijas Republiku, ka tā ir tuvu vienai citai dalībvalstij, Itālijas Republikai, un šī valsts izmanto tādu pašu valūtu, kas izmantojama 19 no 28 dalībvalstīm, tas ir, euro. Tātad neatkarīgi no tā, kādu valodu izmanto konkrētā sabiedrības daļa, vārds "monaco" norādītu uz ģeogrāfisko teritoriju ar tādu pašu nosaukumu. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa turklāt norādīja, ka Apelācijas padome ir pareizi definējusi konkrēto sabiedrības daļu, kas ir Savienības pilsoņi, un atkarībā no konkrētajām precēm un pakalpojumiem ir noteikusi tai gan vidēju, gan augstu uzmanības līmeni.

Vispārējās tiesas ieskatā ITSB tāpat pamatoti ir uzskatījusi, ka vārds "monaco" komercdarbībā var tikt izmantots kā norāde uz preču ģeogrāfisko izcelsmi vai galamērķi vai pakalpojumu sniegšanas vietu, kā rezultātā attiecīgajai preču zīmei saistībā ar konkrētajām precēm un pakalpojumiem ir aprakstošs raksturs. Tādējādi, tā kā preču zīmei, kas ir aprakstoša saistībā ar preču vai pakalpojumu īpašībām, šī iemesla dēļ attiecībā uz šīm pašām precēm vai pakalpojumiem noteikti nav atšķirtspējas, Vispārējā tiesa secināja par preču zīmes "MONACO" atšķirtspējas neesamību.

2015. gada 14. jūlija spriedumā ***Genossenschaftskellerei Rosswag-Mühlhausen*/ITSB ("Lembergerland")** (T-55/14, Krājums, EU:T:2015:486) Vispārējai tiesai bija jāpārbauda, vai ir pamatota prasība, kas celta par ITSB Apelācijas pirmās padomes lēmumu, ar kuru apstiprināts atteikums reģistrēt vārdisku preču zīmi "Lembergerland" kā Kopienas preču zīmi tāpēc, ka uz šo preču zīmi attiecas Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta j) apakšpunktā paredzētais absolūta atteikuma pamats.

Vispārējā tiesa atgādināja, ka saskaņā ar šo tiesību normu nereģistrē preču zīmes attiecībā uz vīniem, kas ietver vai ko veido vīnu identificēšanai paredzētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, ja šiem vīniem nav šīs izcelsmes, un ka ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība attiecībā uz vīniem ir ieviesta ar Savienības regulām, it īpaši par vīna tirgus kopīgo organizāciju, kā arī ar divpusējām konvencijām, kuras noslēgusi Savienība un trešās valstis attiecībā uz vīna tirdzniecību. Turklāt tā norāda, ka atbilstoši Nolīguma starp Kopienu un Dienvidāfrikas

24 | Padomes 2009. gada 26. februāra Regula (EK) Nr. 207/2009 par Kopienas preču zīmi (OV L 78, 1. lpp.).

25 | Runa ir par šādām precēm un pakalpojumiem: magnētiskie informācijas nesēji, izstrādājumi no papīra un kartona, kas nav ietverti citās klasēs, iespiedprodukcija, fotogrāfijas, transports, ceļojumu organizēšana, izpriecas, sporta pasākumi un viesu izmitināšana.

Republiku [26] 8. panta b) punkta ii) daļai ģeogrāfiskās norādes, kas minētas tā II pielikumā, kurā ir tieši norādīts apzīmējums "Lemberg", Savienībā ir aizsargātas attiecībā uz vīniem, kuru izcelsme ir Dienvidāfrikā. Vispārējā tiesa uzskata, ka fakts, ka šis nosaukums norāda uz vīna dārzu, nevis uz reģionu, pašvaldību vai apgabalu, nevar atspēkot faktu, ka saskaņā ar minēto nolīgumu tas ir tieši aizsargāts kā ģeogrāfiskās izcelsmes norāde. Saistībā ar ģeogrāfiskās izcelsmes norādes jēdzienu Nolīgumā starp Kopienu un Dienvidāfrikas Republiku ir paredzēta atsauce uz *TRIPS* līguma [27] 22. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru ar ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm "tiek saprastas norādes, kas identificē preci, kura izgatavota kādas dalībvalsts teritorijā vai šīs teritorijas reģionā, vai vietā, kur preces noteiktā kvalitāte, reputācija vai citas īpašības ir būtiski saistāmas ar tās ģeogrāfisko izcelsmi". Neviens apstāklis neļauj secināt, ka "vietu" šīs tiesību normas izpratnē nevarētu veidot vīna dārzs vai ka šāda "vieta" ir ierobežoti jāattiecina uz teritoriju atkarībā no tās izmēra vai formāla administratīvā iedalījuma.

Vispārējā tiesa turklāt precizē, ka Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta j) apakšpunktā paredzētais atteikuma pamats ir piemērojams, ja reģistrācijai pieteiktā preču zīme ietver vai sastāv no ģeogrāfiskās izcelsmes norādes vai elementiem, kuri ļauj precīzi identificēt attiecīgo ģeogrāfiskās izcelsmes norādi. Šajā lietā reģistrācijai pieteiktā preču zīme "Lembergerland" ir salikts vārds, kas ietver tostarp aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi "Lemberg", kura šajā preču zīmē ir skaidri identificējama. Tātad Vispārējā tiesa nolēma noraidīt argumentāciju, ka šī preču zīme neatbilstot ģeogrāfiskās izcelsmes norādei "Lemberg", bet esot jauns iztēles radīts nosaukums, kurā tikai septiņi burti sakrīt ar ģeogrāfiskās izcelsmes norādi "Lemberg". Tā tāpat noraidīja argumentu, ka reģistrācijai pieteiktā preču zīme "Lembergerland" nevarot izraisīt tās sajaukšanu ar ģeogrāfiskās izcelsmes norādi "Lemberg", jo tai salīdzinājumā ar šo norādi esot atšķirīga nozīme. Vispārējā tiesa norādīja, ka preču zīmes reģistrācija ir jāatsaka, ja šī preču zīme ietver vai sastāv no ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, neatkarīgi no tā, vai reģistrācijai pieteiktā preču zīme var likt patērētājam kļūdīties attiecībā uz vīnu, kurus tā apzīmē, izcelsmi.

Lietās, kas ir pamatā 2015. gada 7. oktobra spriedumam ***Chypre/*ITSB ("ΧΑΛΛΟΥΜΙ" un "HALLOUMI")** (T-292/14 un T-293/14, Krājums, EU:T:2015:752), Vispārējā tiesa izskatīja divas prasības par to lēmumu atcelšanu, ar kuriem ITSB Apelācijas ceturtā padome apstiprināja lēmumu noraidīt pieteikumus reģistrēt vārdisku apzīmējumu "ΧΑΛΛΟΥΜΙ" un vārdisku apzīmējumu "HALLOUMI" kā Kopienas preču zīmes attiecībā uz sieru, pienu un piena produktiem.

Vispārējā tiesa uzsver, ka, lai apzīmējumam piemērotu Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzēto aizliegumu, tam jābūt pietiekami tieši un konkrēti saistītam ar attiecīgajām precēm vai pakalpojumiem, lai ļautu konkrētajai sabiedrības daļai uzreiz un bez jebkādām pārdomām uztvert attiecīgo preču vai pakalpojumu vai kādas no to īpašībām aprakstu. Tātad tā uzskatīja, ka šajā lietā Apelācijas padome ir pamatoti secinājusi, ka ar lielajiem burtiem rakstīti vārdi "HALLOUMI" un "ΧΑΛΛΟΥΜΙ" apzīmē Kipras sieru šķirni un līdz ar to – Kipras sabiedrības uztverē – tieši apraksta reģistrācijai pieteikto siera, piena un piena produktu veidu un ģeogrāfisko izcelsmi. Šie vārdi apzīmē konkrētu no Kipras eksportētā siera veidu, kas tiek ražots noteiktā veidā un kam piemīt īpaša garša, konsistence un gastronomiskās īpašības. Tātad Apelācijas padome nav pieļāvusi kļūdu vērtējumā, uzskatot, ka reģistrācijai pieteiktās preču zīmes nevar tikt reģistrētas tāpēc, ka tām vismaz Kipras sabiedrības uztverē ir aprakstoša nozīme attiecībā uz reģistrācijas pieteikumā norādītajām precēm.

Tāpat aicināta izskatīt iebildumu, ka ar Regulu Nr. 207/2009 neesot izslēgta sertifikācijas zīmju reģistrācija, Vispārējā tiesa precizē, ka šajā Regulā nav paredzēta šādu zīmju aizsardzība; ir paredzēta vienīgi individuālu vai kolektīvu preču zīmju aizsardzība. Šajā ziņā Vispārējā tiesa norādīja, ka Apelācijas padome bija precizējusi, ka, lai sertifikācijas zīmes varētu tikt reģistrētas, šīs zīmes ir jāiesniedz kā individuālas preču zīmes un uz tām nav jāattiecas nevienam no minētajā regulā paredzētajiem absolūtajiem atteikuma pamatiem.

26 | Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Dienvidāfrikas Republiku par vīna tirdzniecību (OV 2002, L 28, 4. lpp.).

27 | 1994. gada 15. aprīļa Līgums par ar tirdzniecību saistītām intelektuālā īpašuma tiesībām (OV L 336, 214. lpp.), kas ietverts 1.C pielikumā Līgumam par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) izveidošanu (OV 1994, L 336, 3. lpp.).

Visbeidzot, Vispārējā tiesa norāda, ka Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta c) apakšpunkta pamatā esošais vispārējo interešu jēdziens paredz, ka ikviens var brīvi izmantot apzīmējumus vai norādes, kas tirdzniecībā var kalpot, lai norādītu preču vai pakalpojumu, attiecībā uz kuriem pieteikta reģistrācija, īpašības. Ar šo tiesību normu netiek pieļauts, ka šie apzīmējumi vai norādes tiek rezervēti vienam uzņēmumam tikai tādēļ, ka tie ir reģistrēti kā preču zīme, un ka kāds uzņēmums monopolizē aprakstoša vārda izmantošanu, kaitējot citiem uzņēmumiem – tostarp saviem konkurentiem –, kuru vārdu krājuma, kas tiem ir pieejams savu preču aprakstam, apjoms tādējādi tiek samazināts. Vispārējās intereses vai sabiedrības intereses, lai aprakstošas preču zīmes būtu pieejamas izmantošanai trešajām personām, ir iepriekš noteiktas un prezumētas. Līdz ar to, ja reģistrācijai pieteiktā preču zīme ir aprakstoša, pietiek ar to, ka Apelācijas padome konstatē minēto aprakstošo raksturu, un tai nav jāvērtē, vai, neraugoties uz reģistrācijai pieteiktās preču zīmes aprakstošu raksturu, faktiski pastāv sabiedrības intereses, lai šī preču zīme būtu pieejama izmantošanai trešajām personām. Turklāt Vispārējā tiesa atgādina, ka Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana nav atkarīga no tā, vai nepieciešamība nodrošināt pieejamību ir konkrēta, aktuāla un nopietna.

b) RELATĪVI ATTEIKUMA PAMATI

Saistībā ar Regulas Nr. 207/2009 8. pantā paredzētajiem relatīvajiem atteikuma pamatiem šogad ir īpaši jāatzīmē pieci spriedumi.

Pirmām kārtām, lietā, kas ir pamatā 2015. gada 12. februāra spriedumam ***Compagnie des montres Longines, Francillon*/ITSB – *Cheng* ("B")** (T-505/12, Krājums, EU:T:2015:95), Vispārējai tiesai bija jāpārbauda tāda lēmuma tiesiskums, ar kuru ITSB Apelācijas piektā padome atteicās apmierināt iebildumus, kas tika iesniegti pret pieteikumu reģistrēt kā Kopienas preču zīmi grafisku apzīmējumu, ko veido divu spārnu vidū ievietots lielais burts "B", attiecībā uz optiskām saulesbrillēm, apģērbiem un apaviem. Iebildumi bija balstīti uz agrāku starptautisku grafisku preču zīmi, ko veido "smilšu pulkstenis ar spārniem", kas ir spēkā tostarp dažās Savienības dalībvalstīs un attiecas uz pulksteņiem, dažādiem ar pulksteņiem saistītiem izstrādājumiem, kā arī juvelierizstrādājumiem un bižutēriju. Iebildumi tika noraidīti it īpaši tāpēc, ka nav nekādas līdzības starp abiem attiecīgo preču veidiem.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa konstatēja, ka, lai gan attiecīgās preces ietilpst līdzīgos tirgus segmentos, tās sava rakstura, mērķa un izmantošanas ziņā ir atšķirīgas un tātad nav nedz konkurējošas, nedz savstarpēji aizvietojamas. Saistībā ar minēto preču iespējamo estētiski papildinošo raksturu Vispārējā tiesa atgādina, ka zināmas estētiskas harmonijas meklējumi ir pārlieku vispārējs faktors, lai ar to vien varētu pamatot preču savstarpēji papildinošo raksturu. Šajā kontekstā tā, pirmkārt, pārbaudīja, vai ar agrāko preču zīmi aptvertās preces ir nepieciešamas vai būtiskas to preču izmantošanai, kuras aptver reģistrācijai pieteiktā preču zīme, un otrādi, un, otrkārt, vai patērētāji uzskatītu par ierastu, ka šīs preces tiek tirgotas ar vienu un to pašu preču zīmi. Tā kā ne viens, ne otrs apstāklis netika pierādīts, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka attiecīgās preces nav līdzīgas. Tādējādi tā uzskatīja, ka Apelācijas padome nav pieļāvusi kļūdu, kad, balstoties vienīgi uz attiecīgo preču salīdzinājumu, tā izslēdza jebkādu sajaukšanas iespēju.

Līdzīgi Vispārējā tiesa nosprieda, ka Apelācijas padome tāpat pamatoti ir konstatējusi, ka agrākā preču zīme, kuru veido vienīgi grafisks elements – "smilšu pulkstenis ar spārniem" – nav preču zīme ar reputāciju, lai gan kombinēta preču zīme, ko veido šis elements un vārds "longines", tiek regulāri izmantots attiecīgajā tirgū. Vispārējā tiesa pamatojās tostarp uz faktu, ka tādā kombinētajā preču zīmē, kāda tā ir tikusi izmantota, tieši vārdiskais elements "longines" ir dominējošais elements kopējā iespaidā tādējādi, ka patērētāji saglabā atmiņā šo elementu. Attiecībā uz grafisko elementu – "smilšu pulksteni ar spārniem" – Vispārējā tiesa uzskatīja, ka nav pierādīts, ka šis elements pats par sevi tiek paturēts atmiņā, vai tas būtu tādēļ, ka tas tiek izmantots kombinētās preču zīmes sastāvā, vai tādēļ, ka tas tiek izmantots tādā veidā, kādā tas ir reģistrēts.

Otrām kārtām, 2015. gada 5. maija spriedumā ***Spa Monopole/*ITSB – *Orly International*** **("SPARITUAL")** (T-131/12, Krājums, EU:T:2015:257) tika lemts par pieteikumu kā Kopienas preču zīmi reģistrēt vārdisku apzīmējumu "SPARITUAL" attiecībā uz precēm, kas ietilpst 3. klasē atbilstoši pārskatītajam un grozītajam Nicas 1957. gada 15. jūnija Nolīgumam par preču un pakalpojumu starptautisko klasifikāciju preču zīmju reģistrācijas vajadzībām. Pret šo pieteikumu tika iesniegti iebildumi, pamatojoties tostarp uz vārdiskas preču zīmes "SPA" un grafiskas preču zīmes "SPA" ar Pjero attiecībā uz precēm, kas šī nolīguma izpratnē ietilpst 32. klasē, esamību. ITSB Apelācijas pirmā padome atteicās apmierināt iebildumus, pamatojoties tostarp uz vārdiskas preču zīmes "SPA" reputācijas neesamību attiecībā uz 32. klasē ietilpstošām precēm, it īpaši norādot, ka minētās grafiskās preču zīmes reputācija neļauj secināt par vārdiskās preču zīmes "SPA" reputāciju attiecībā uz šīm precēm.

Izskatot par šo lēmumu celto prasību, Vispārējā tiesa vispirms atgādina, ka preču zīmes atšķirtspēja var tikt iegūta, izmantojot šo preču zīmi kā citas reģistrētas preču zīmes sastāvdaļu, ar nosacījumu, ka konkrētā sabiedrības daļa joprojām uztver attiecīgās preces kā tādas, kas nāk no attiecīgā uzņēmuma. Šajā ziņā tā precizē, ka reģistrētas preču zīmes īpašnieks, lai pierādītu tās īpašo atšķirtspēju un reputāciju, var atsaukties uz pierādījumiem par tās izmantošanu atšķirīgā formā, proti, izmantojot to kā kādas citas reģistrētas preču zīmes ar reputāciju sastāvdaļu, ar nosacījumu, ka konkrētā sabiedrības daļa joprojām uztver attiecīgās preces kā tādas, kas nāk no šī paša uzņēmuma.

Turklāt Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, secinot, ka grafiskās preču zīmes "SPA" ar Pjero reputācija nevar tikt attiecināta uz vārdisko preču zīmi "SPA" attiecībā uz 32. klasē ietilpstošām precēm, Apelācijas padome ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. No judikatūras izriet, ka 2007. gada 13. septembra sprieduma *Il Ponte Finanziaria/* ITSB [28] 86. punktā Tiesas izteiktais apgalvojums, saskaņā ar kuru Direktīvas 89/104/EEK [29] 10. panta 2. punkta a) apakšpunkts un pēc analoģijas – Regulas Nr. 207/2009 15. panta 2. punkta a) apakšpunkts nepieļauj, ka ar pierādījumiem par reģistrētas preču zīmes izmantošanu tās aizsardzība tiek paplašināta, attiecinot to arī uz citu reģistrētu preču zīmi, kuras izmantošana nav pierādīta, pamatojoties uz to, ka šī pēdējā minētā preču zīme ir tikai nedaudz atšķirīgs pirmās preču zīmes variants, ir jāsaprot īpašajā kontekstā, kad tiek apgalvots, ka eksistē preču zīmju "saime" vai "sērija". Tomēr šajā lietā prasītājas mērķis bija nevis pierādīt vienas un tās pašas saimes "SPA" preču zīmju izmantošanu, bet gan būtībā pierādīt, ka vārdiskajai preču zīmei "SPA" attiecībā uz 32. klases precēm ir reputācija, jo tās izmantošana grafiskajā preču zīmē "SPA" ar Pjero attiecībā uz to pašu preču klasi nav mainījusi tās atšķirtspēju, un ka, gluži pretēji, minētā agrākā vārdiskā preču zīme ir joprojām labi pamanāma un ļoti labi atpazīstama attiecīgās grafiskās preču zīmes ietvaros.

Tāpēc Vispārējā tiesa secināja, ka izmantot pierādījumus attiecībā uz grafisko preču zīmi "SPA" ar Pjero, kuras daļa ir vārdiskā preču zīme "SPA", lai pierādītu šīs vārdiskās preču zīmes reputāciju, ir pieļaujams ar nosacījumu, ka ir pierādīts, ka atšķirības starp vārdisko preču zīmi un komercdarbībā izmantoto grafisko preču zīmi neliedz konkrētajai sabiedrības daļai joprojām uztvert attiecīgās preces kā tādas, kas nāk no konkrētā uzņēmuma.

Trešām kārtām, lietā, kas ir pamatā 2015. gada 10. jūnija spriedumam ***AgriCapital/*ITSB – *agri.capital*** **("AGRI. CAPITAL")** (T-514/13, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:372), Vispārējai tiesai bija jānovērtē līdzība starp, no vienas puses, finanšu pakalpojumiem, kurus aptver agrākās preču zīmes, no vienas puses, un nekustamā īpašuma pakalpojumiem un nekustamā īpašuma attīstītāja pakalpojumiem, kurus aptver reģistrācijai pieteikta preču zīme, no otras puses.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norādīja, ka finanšu pakalpojumiem nav tas pats raksturs, funkcionālais uzdevums un tāda pati izmantošana kā nekustamā īpašuma pakalpojumiem. Ja finanšu pakalpojumus sniedz finanšu iestādes, lai pārvaldītu savu klientu finanšu līdzekļus un tos tostarp veido iemaksātā kapitāla saglabāšana, naudas pārvedumi, aizdevumu izsniegšana vai dažāda rakstura finanšu darījumi, tad nekustamā īpašuma

28 | C-234/06 P, Krājums, EU:C:2007:514.

29 | Padomes 1988. gada 21. decembra Pirmā direktīva, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 1989, L 40, 1. lpp.).

pakalpojumus veido pakalpojumi saistībā ar nekustamo īpašumu, it īpaši īpašuma iznomāšana, pirkšana, pārdošana vai pārvaldīšana. Attiecībā uz to, ka konkrētie pakalpojumi varētu tikt sniegti, izmantojot tos pašus izplatīšanas kanālus – kas pierādītu to papildinošo raksturu –, Vispārējā tiesa konstatēja, ka nekustamā īpašuma pakalpojumus principā nesniedz tajās pašās telpās, kur sniedz finanšu pakalpojumus.

Saistībā ar finanšu pakalpojumu salīdzināmību ar nekustamā īpašuma attīstītāja pakalpojumiem Vispārējā tiesa norāda, ka nekustamā īpašuma attīstītājs cenšas piesaistīt finansējumu vienīgi tāpēc, lai šis finansējums tam sākotnēji ļautu uzņemties izmaksas renovējamo ēku un apbūvējamo zemes gabalu pirkšanai, lai pēc tam šīs izmaksas varētu iekasēt no klientiem, kuriem tas pārdos būvniecības vai renovēšanas programmas ietvaros īstenoto nekustamo īpašumu. Lai gan ir ierasts, ka nekustamā īpašuma attīstītāji saviem klientiem piedāvā konsultācijas attiecībā uz to pirkumu finansēšanu nekustamo īpašumu pārdošanas programmu ietvaros, šādas konsultācijas tomēr nevar vērtēt kā tādas finanšu konsultācijas, kuras aptvertas ar agrākajām preču zīmēm. Šādas konsultācijas faktiski ir pielīdzināmas tām, kuras ikviens tāda vērtīga īpašuma kā kuģis, komercfonds [*fonds de commerce*] vai mākslas darbs pārdevējs var sniegt saviem klientiem attiecībā uz to iespējamām finansiālajām interesēm iegādāties konkrēto lietu. Pārdevējs, kas sniedz šādus pakalpojumus, tomēr nesniedz finanšu pakalpojumu.

Vispārējā tiesa turklāt uzskatīja, ka nav arī iespējams konstatēt pietiekami ciešu papildinošo saikni starp finanšu pakalpojumiem un nekustamā īpašuma attīstītāja pakalpojumiem. Pat ja, ņemot vērā nekustamo īpašumu darījumos parasti iesaistītās ievērojamās summas, vidusmēra patērētājam ir svarīgi finanšu pakalpojumi gadījumā, kad tas plāno izmantot nekustamo īpašumu attīstītāja pakalpojumus, tomēr tirgus ekonomikā lielai daļai darbību ir nepieciešams finansējums vai investīcijas, tādējādi finanšu pakalpojumi to rakstura dēļ var tikt saistīti ar lielāko daļu darbību, nevis tikai ar nekustamā īpašuma attīstītāja darbībām.

Ņemot vērā šos apstākļus, Vispārējā tiesa secināja, ka pakalpojumi, kurus aptver agrākās preču zīmes, un pakalpojumi, kurus aptver reģistrācijai pieteiktā preču zīme, nav līdzīgi. Tā precizēja, ka, vērtējot sajaukšanas iespēju, pakalpojumu līdzības neesamību nevar kompensēt ar konfliktējošo preču zīmju līdzību, pat ja runa ir par augstas pakāpes līdzību.

Ceturtām kārtām, 2015. gada 30. septembra spriedumā ***Tilda Riceland Private*/ITSB – *Siam Grains* ("BASmALI")** (T-136/14, Krājums, EU:T:2015:734) Vispārējā tiesa lēma par tāda lēmuma tiesiskumu, ar kuru ITSB Apelācijas ceturtā padome atteicās apmierināt iebildumus pret Kopienas grafiskas preču zīmes "BASmALI" reģistrācijas pieteikumu attiecībā uz rīsiem. Iebildumi bija balstīti uz agrāku nereģistrētu preču zīmi vai agrāku apzīmējumu "BASMATI", ko komercdarbībā izmanto attiecībā uz rīsiem. Apelācijas padome uzskatīja, ka prasītāja nav sniegusi pierādījumus par vārda "basmati" kā atšķirtspējīga apzīmējuma izmantošanu komercdarbībā. Tās ieskatā attiecīgā apzīmējuma atšķirtspējai ir jāizriet no tā funkcijas identificēt preču komerciālo izcelsmi. Prasītāja šo vērtējumu apstrīdēja Vispārējā tiesā, atsaucoties uz Regulas Nr. 207/2009 8. panta 4. punkta pārkāpumu.

Izskatot lietu, Vispārējā tiesa uzsver, ka, lai gan, protams, kā norāda Apelācijas padome, ir taisnība, ka Regulas Nr. 207/2009 8. panta 4. punkta kontekstā attiecīgajam apzīmējumam ir jābūt izmantotam kā atšķirtspējīgam elementam tādā ziņā, ka tam ir jākalpo, lai identificētu tā īpašnieka veicamo saimniecisko darbību, tomēr tas nevar nozīmēt, ka apzīmējuma izmantošanas funkcijai minētās tiesību normas kontekstā ir jābūt vērstai vienīgi uz attiecīgo preču vai pakalpojumu komerciālās izcelsmes identificēšanu. Spriežot šādā veidā, Apelācijas padome ir noteikusi nosacījumu, kas nav paredzēts Regulas Nr. 207/2009 8. panta 4. punktā.

Vispārējā tiesa uzsver, ka šī tiesību norma attiecas uz nereģistrētām preču zīmēm un ikvienu komercdarbībā izmantotu "citu apzīmējumu". Šajā ziņā, tā kā nav norādes par pretējo, attiecīgā apzīmējuma izmantošanas funkcija atkarībā no minētā apzīmējuma rakstura var nozīmēt ne tikai attiecīgās preces komerciālas izcelsmes identificēšanu, ko veic konkrētā sabiedrības daļa, bet arī tostarp tās ģeogrāfiskās izcelsmes un īpašu tai raksturīgu īpašību vai īpašību, uz kurām balstās tās reputācija, identificēšanu. Tātad attiecīgo apzīmējumu atkarībā no tā rakstura var kvalificēt kā atšķirtspējīgu elementu tad, ja tas identificē viena uzņēmuma preces vai pakalpojumus,

salīdzinot ar cita uzņēmuma precēm vai pakalpojumiem, bet arī tostarp tad, ja tas identificē noteiktas preces vai pakalpojumus, salīdzinot ar citām līdzīgām precēm vai pakalpojumiem. Tā kā ar Apelācijas padomes šajā lietā izmantoto pieeju no Regulas Nr. 207/2009 8. panta 4. punkta piemērošanas jomas tiktu izslēgti apzīmējumi, ko izmanto vairāki uzņēmumi vai ko izmanto saistībā ar preču zīmēm, lai gan šī tiesību norma šādu izslēgšanu neparedz, Vispārējā tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu.

Piektām kārtām, 2015. gada 2. oktobra spriedumā ***The Tea Board*/ITSB – *Delta Lingerie*** **("Darjeeling")** (T-624/13, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:743) Vispārējā tiesa atgādināja, ka Kopienas kolektīva preču zīme tāpat kā ikviena Kopienas preču zīme tiek aizsargāta pret jebkādu apdraudējumu, kas izriet no tādas Kopienas preču zīmes reģistrācijas, kura rada sajaukšanas iespēju.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka, lai gan Regulas Nr. 207/2009 66. panta 2. punktā ir paredzēts izņēmums no šīs pašas regulas 7. panta 1. punkta c) apakšpunkta, atvieglojot reģistrācijas nosacījumus un pieļaujot aptverto preču izcelsmi aprakstošu preču zīmju reģistrāciju, atbilstoši minētās regulas 66. panta 3. punktam, izņemot, ja ir tieši paredzēts citādi, tā ir piemērojama visām Kopienas kolektīvām preču zīmēm, tostarp tām, kas ir reģistrētas atbilstoši tās 66. panta 2. punktam. Vispārējā tiesa uzskata, ka Kopienas kolektīvo preču zīmju funkcija, kas izriet no Regulas Nr. 207/2009 66. panta 2. punkta, ir nošķirt ar šādām preču zīmju aptvertās preces un pakalpojumus atkarībā no īpašnieka uzņēmuma, nevis atkarībā no to ģeogrāfiskās izcelsmes. Tātad, ja iebildumu procesa kontekstā konfliktējošie apzīmējumi ir kolektīvas preču zīmes, no vienas puses, un individuālas preču zīmes, no otras puses, aptverto preču un pakalpojumu salīdzinājums ir jāveic atbilstoši tiem pašiem kritērijiem, kādi ir piemērojami, vērtējot ar divām individuālām preču zīmēm aptverto preču vai pakalpojumu līdzību vai identiskumu. Šajā kontekstā, pat pieņemot, ka ar konfliktējošajiem apzīmējumiem aptverto preču un pakalpojumu izcelsme var būt viens no vērā ņemamajiem faktoriem, veicot sajaukšanas iespējas esamības visaptverošo vērtējumu Regulas Nr. 207/2009 8. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, šī tiesību norma nav piemērojama, ja nav izpildīts viens no tajā minētajiem kumulatīvajiem nosacījumiem.

Vispārējā tiesa turklāt no jauna pievērsās preču zīmes reputācijas jēdzienam. Norādot, ka Regulas Nr. 207/2009 8. panta 5. punktā reputācijas jēdziens nav definēts, pirmkārt, tā norāda, ka, vērtējot agrākas preču zīmes reputāciju, ir jāņem vērā visi apstākļi, kuriem ir nozīme lietā, proti, it īpaši preču zīmes tirgus daļa, šīs preču zīmes izmantošanas intensitāte, ģeogrāfiskā platība un ilgums, kā arī uzņēmuma šīs preču zīmes popularizēšanai ieguldīto investīciju apjoms. Otrkārt, tā arī norāda, ka ikviens vērtējums saistībā ar Kopienas kolektīvu preču zīmi, kas izriet no Regulas Nr. 207/2009 66. panta 2. punkta, tostarp tās reputācijas vērtējums šīs pašas regulas 8. panta 5. punkta izpratnē, ir jāveic atbilstoši tiem pašiem kritērijiem, kādi ir piemērojami individuālajām preču zīmēm.

c) PROCESUĀLIE JAUTĀJUMI

2015. gada 13. februāra spriedumā ***Husky CZ*/ITSB – *Husky of Tostock*** **("HUSKY")** (T-287/13, Krājums, EU:T:2015:99) Vispārējā tiesa sprieda par Regulas (EK) Nr. 2868/95 [30] 71. noteikuma 2. punkta interpretāciju.

Vispārējā tiesa uzsver, ka šī noteikuma angļu valodas redakcija atšķiras no minētā noteikuma redakcijām vācu, spāņu, franču un itāļu valodā. Šajā ziņā nepieciešamība vienveidīgi piemērot un līdz ar to interpretēt Savienības tiesību aktu nepieļauj, ka tas izolēti tiek aplūkots kādā vienā no tā valodu redakcijām, bet – tieši pretēji – prasa, lai tas tiktu interpretēts, pamatojoties gan uz tā autora faktisko nolūku, gan arī mērķi, ko tas ir vēlējies sasniegt, tostarp ņemot vērā esošās redakcijas visās pārējās oficiālajās valodās. Turklāt no Regulas Nr. 2868/95 normu teksta neizriet, ka 71. noteikuma 2. punkts būtu jāpiemēro un jāinterpretē, neaplūkojot to

30 | Komisijas 1995. gada 13. decembra Regula (EK) Nr. 2868/95, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 40/94 par Kopienas preču zīmi (OV L 303, 1. lpp.).

kopsakarā ar minētā noteikuma 1. punktu. Ir jāsecina, ka šis punkts ļauj ITSB gadījumā, kad procesā piedalās divi vai vairāki dalībnieki, termiņa pagarināšanu pakļaut nosacījumam par pārējo dalībnieku piekrišanu, nevis ka šis punkts pakļauj minēto pagarināšanu nosacījumam par procesa dalībnieku piekrišanu. Vispārējā tiesa uzskata, ka, ja termiņa pagarināšana būtu iespējama tikai ar procesa dalībnieku piekrišanu, tad dalībniekam, kas lūdz pagarināšanu, varētu tikt liegta iespēja sevi aizstāvēt. Tas varētu būt arī pretrunā pareizai procesa pārvaldībai un 71. noteikuma mērķim, kas ļauj pagarināt termiņus, ja to pamato lietas apstākļi. Tātad Vispārējā tiesa šajā lietā secināja, ka Apelācijas padome nav pieļāvusi kļūdu, uzskatot, ka Regulas Nr. 2868/95 71. noteikuma 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja *inter partes* procesā kāds procesa dalībnieks lūdz pagarināt termiņu, ITSB var – bet tam nav pienākums – lūgt otra procesa dalībnieka piekrišanu un ka šī tiesību norma ir jāaplūko kopsakarā ar šī paša noteikuma 1. punktu tādējādi, ka – it īpaši gadījumā, ja ITSB nolemj nelūgt otra procesa dalībnieka piekrišanu, – tam ir jāņem vērā apstākļi, kādos ir iesniegts lūgums par termiņa pagarināšanu.

Turklāt Vispārējā tiesa precizē, ka Regulas Nr. 2868/95 22. noteikuma 6. punkts papildina un precizē šīs pašas regulas 22. noteikuma 2.–4. punktā ietvertās normas, kas *mutatis mutandis* ir piemērojamas atcelšanas procesiem saskaņā ar šīs regulas 40. noteikuma 5. punktu. Šajos apstākļos minētais 22. noteikuma 6. punkts ir piemērojams atcelšanas procesam, kas balstīts uz Regulas Nr. 207/2009 51. panta 1. punkta a) apakšpunktu. No tā izriet, ka šādā procesā ITSB ir iespēja lūgt procesa dalībniekam, kas iesniedzis dokumentus, iesniegt to dokumentu tulkojumu, kuri nav iesniegti procesa valodā.

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 25. marta spriedumam ***Apple and Pear Australia* un *Star Fruits Diffusion*/ ITSB – *Carolus C.* ("English pink")** (T-378/13, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:186), Vispārējai tiesai bija jālemj, vai valsts tiesas taisīts spriedums ir nozīmīgs faktiskais apstāklis procesā par preču zīmes pārkāpumu, kura iespējamā ietekme uz strīda risinājumu ir jāvērtē Apelācijas padomei. Šajā ziņā Vispārējā tiesa vispirms norāda, ka Regulas Nr. 207/2009 95. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstis nosaka savā teritorijā tiesas, kuras pilda "Kopienas preču zīmju tiesas" funkcijas. Šajā kontekstā minētās regulas 96. pantā ir norādīts, ka Kopienas preču zīmju tiesu kompetencē ir prasības par preču zīmes pārkāpumu un pretprasības par Kopienas preču zīmes atcelšanu vai spēkā neesamības atzīšanu. Beļģijas likumdevējs noteica, ka *Tribunal de commerce de Bruxelles* [Briseles komerctiesa] (Beļģija) ir Kopienas preču zīmju pirmās instances tiesa. Šīs tiesas spriedums *prima facie* ir faktiskais apstāklis, kas ir jāņem vērā saistībā ar konkrētā gadījuma risinājumu. Apelācijas padome nevarēja neatzīt, ka pastāv būtiski saskarsmes punkti starp faktiskajiem apstākļiem, kuri bija tiesvedības, kas uzsākta, ceļot prasību par preču zīmes pārkāpumu, priekšmets un faktiskajiem apstākļiem, kas bija procesa, kas uzsākts, ceļot iebildumus pret reģistrācijai pieteiktās preču zīmes reģistrāciju, priekšmets. Vispārējā tiesa turklāt uzsver, ka šo spriedumu ir taisījusi atbilstoši Regulai Nr. 207/2009 izveidota Kopienas preču zīmju tiesa, kas šajā ziņā lemj autonomas sistēmas, kāda ir Savienības preču zīmju tiesību sistēma, ietvaros, jo tās pienākums ir visā Savienības teritorijā aizsargāt Kopienas preču zīmes, attiecībā uz kurām tiek vai varētu tikt izdarīts Kopienas preču zīmes pārkāpums, un kuras mērķi tādējādi ir raksturīgi minētajai sistēmai. Ņemot vērā visus šos apstākļus, Vispārējā tiesa secināja, ka šajā lietā attiecīgais spriedums *prima facie* ir uzskatāms par nozīmīgu faktisko apstākli, kura iespējamā ietekme uz Apelācijas padomes risināmā strīda iznākumu tai bija jāizvērtē. To nedarot, Apelācijas padome nav ar prasīto pienācīgo rūpību izvērtējusi tai iesniegtos nozīmīgos faktiskos apstākļus.

2015. gada 25. jūnija spriedums ***Copernicus Trademarks*/ITSB – *Maquet* ("LUCEA LED")** (T-186/12, Krājums, EU:T:2015:436) ļāva Vispārējai tiesai precizēt, ka ar Regulas Nr. 207/2009 76. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru procesā, kas attiecas uz relatīviem reģistrācijas atteikuma pamatiem, ITSB pārbaude aprobežojas ar pušu izvirzītajiem pamatiem un pieteiktajiem prasījumiem, tiek pieļauts, ka ITSB pēc savas ierosmes izvērtē preču zīmes, uz kuru balstīti iebildumi, agrāko raksturu.

Turklāt Vispārējā tiesa uzskata, ka tas, ka pārbaudītājs ir ierakstījis reģistrā prioritātes datumu, neliedz ITSB iebildumu procesā pārbaudīt, vai ir īstenojušies nosacījumi prasībai par prioritātes tiesībām. Šajā ziņā tā norāda, ka judikatūra, saskaņā ar kuru preču zīmes reģistrācijas pieteikuma iesniedzējam, kas vēlas apstrīdēt Kopienas

preču zīmes, uz kuru balstīti iebildumi, spēkā esamību, tas ir jādara spēkā neesamības atzīšanas procesā, nevar tikt transponēta uz prasību par šādas preču zīmes prioritātes tiesībām. Vispirms, Kopienas preču zīmes prioritātes datuma ierakstīšana reģistrā nevar – vai vismaz lietderīgi nevar – tikt apstrīdēta spēkā neesamības atzīšanas procesā. Turklāt neeksistē cits īpašs process, kas ļautu trešajai personai apstrīdēt reģistrā ierakstītu Kopienas preču zīmes prioritātes datumu, ko varētu salīdzināt ar spēkā neesamības atzīšanas procesu, kura viena no īpatnībām ir tāda, ka ITSB to nevar uzsākt pēc savas iniciatīvas.

2015. gada 30. jūnija spriedumā ***La Rioja Alta*/ITSB – *Aldi Einkauf*** **("VIÑA ALBERDI")** (T-489/13, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2015:446) Vispārējā tiesa norādīja – kā vienu no nozīmīgiem faktoriem, kas ļauj novērtēt sajaukšanas iespējas esamību, faktiski var ņemt vērā divu preču zīmju līdzāspastāvēšanu tirgū, jo judikatūrā ir pieļauts, ka tā kopā ar citiem elementiem var veicināt šo preču zīmju sajaukšanas iespējas samazināšanu konkrētās sabiedrības daļas uztverē.

Šajā kontekstā Vispārējā tiesa uzsver, ka, lai gan apstrīdētās preču zīmes īpašniekam procesā ITSB attiecībā uz relatīviem atteikuma pamatiem ir jāpierāda, ka minētā līdzāspastāvēšana balstās uz to, ka konkrētās sabiedrības daļas uztverē nepastāv iespēja sajaukt preču zīmi, uz kuru tas atsaucas, un agrāko preču zīmi, uz kuru balstīts pieteikums par spēkā neesamības atzīšanu, tam ir atļauts veikt šādu pierādīšanu, sniedzot netiešu pierādījumu kopumu šajā ziņā. Proti, īpaši atbilstoši ir pierādījumi, kas apstiprina konkrētās sabiedrības daļas zināšanas par katru konkrēto preču zīmi pirms apstrīdētas preču zīmes reģistrācijas pieteikuma iesniegšanas dienas. Turklāt, ciktāl no judikatūras izriet, ka divu preču zīmju līdzāspastāvēšanai ir jābūt pietiekami ilgstošai, lai tā varētu ietekmēt attiecīgā patērētāja uztveri, līdzāspastāvēšanas ilgums arī ir uzskatāms par būtisku pierādījumu.

Saistībā ar 2015. gada 15. jūlija spriedumu ***Australian Gold*/ITSB – *Effect Management & Holding*** **("HOT")** (T-611/13, Krājums, EU:T:2015:492) Vispārējā tiesa izmantoja iespēju atgādināt, ka apzīmējuma kā Kopienas preču zīmes reģistrējamība ir jānovērtē, pamatojoties tikai uz atbilstošu regulējumu.

Tātad Vispārējā tiesa precizē, ka ITSB un attiecīgā gadījumā Savienības tiesai nav saistoši dalībvalstu līmenī pieņemti nolēmumi, pat ja tie tos var ņemt vērā, un tas tā ir arī tad, ja šie nolēmumi ir tikuši pieņemti, pamatojoties uz valsts saskaņotiem tiesību aktiem atbilstoši Direktīvai 2008/95/EK [31]. Regulas (EK) Nr. 44/2001 [32] normas un Regulas Nr. 207/2009 109. pants nekādi nav pretrunā šim secinājumam. Kā it īpaši izriet no Regulas Nr. 44/2001 preambulas 15. apsvēruma, šai regulai vienīgi jānodrošina, lai divās dalībvalstīs netiktu pieņemti pretrunīgi nolēmumi, un tā nav piemērojama ITSB. Turklāt Regulas Nr. 207/2009 109. panta mērķis ir nepieļaut, ka tiesvedībās par preču zīmes pārkāpumiem valstu tiesās, no kurām vienā prasība ir balstīta uz Kopienas preču zīmi un otrā – uz valsts preču zīmi, tiek pieņemti pretrunīgi nolēmumi. Līdz ar to tā attiecas tikai uz minēto preču zīmju aizsardzības sekām, nevis nosacījumiem. Minētais konstatējums turklāt netiek atspēkots, arī ņemot vērā Regulas Nr. 207/2009 7. panta 2. punktu, kurā noteikts, ka 1. punktā minētie absolūtie atteikuma pamati ir piemērojami arī tad, ja tie pastāv tikai kādā Savienības daļā. Valsts reģistrācijas atteikums ir balstīts uz valsts tiesību normām, kuras tiek īstenotas atbilstoši valsts procedūrai valsts kontekstā, un tāpēc tas nav līdzvērtīgs absolūta atteikuma pamata Regulas Nr. 207/2009 izpratnē esamības atzīšanai kādā no valstīm.

Līdz ar to, lai gan ir vēlams, ka ITSB ņem vērā valsts iestāžu nolēmumus par preču zīmēm, kas ir identiskas tām, par kurām ir jālemj ITSB, un otrādi, ITSB var neņemt vērā šos nolēmumus, tostarp tos, kas attiecas uz identiskām preču zīmēm, un, pat ja tas tos ņemtu vērā, minētie nolēmumi nav tam saistoši.

Visbeidzot, 2015. gada 18. novembra spriedums ***Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto*/ITSB – *Bruichladdich Distillery*** **("PORT CHARLOTTE")** (T-659/14, Krājums, EU:T:2015:863) Vispārējai tiesai ļāva precizēt ar Regulu (EK) Nr. 491/2009 [33] piešķirtās aizsardzības apjomu.

31 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Direktīva 2008/95/EK, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV L 299, 25. lpp.).

32 | Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

33 | Padomes 2009. gada 25. maija Regula (EK) Nr. 491/2009, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1234/2007, ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem (Vienotā TKO regula) (OV L 154, 1. lpp.).

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka vīnu nosaukumi, kas aizsargāti atbilstoši it īpaši Regulas Nr. 1493/1999 [34] 51. un 54. pantam, tiek automātiski aizsargāti saskaņā ar minēto regulu un ka Komisija ieraksta tos reģistrā, kas paredzēts Regulas Nr. 491/2009 118.n pantā, proti, *E-Bacchus* datubāzē. Vispārējā tiesa uzskata, ka jau aizsargātu vīnu nosaukumu automātiska aizsardzība saskaņā ar Regulu Nr. 1493/1999 nozīmē, ka minēto vīnu nosaukumu aizsardzībai Savienības līmenī nav vajadzīga to reģistrācija *E-Bacchus* datu bāzē. Šī "automātiskā" aizsardzība, ja tā tieši ir balstīta uz atbilstošajiem valsts tiesību aktiem, ne obligāti nozīmē, ka ITSB atbilstoši Regulai Nr. 491/2009 ir jāievēro minēto tiesību aktu normas vai tajos paredzētās aizsardzības nosacījumi. Vispārējā tiesa no tā secināja, ka, runājot par Regulas Nr. 491/2009 piemērošanas jomu, tās tiesību normās vienveidīgi un izsmeļoši ir reglamentēta gan aizsargātu cilmes vietas nosaukumu un ar Savienības tiesībām aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu komerciālās izmantošanas atļauja, gan tās ierobežojumi vai pat aizliegums, kā rezultātā šajā konkrētajā kontekstā Apelācijas padomei nebija jāpiemēro aizsardzības nosacījumi, kuri ir īpaši paredzēti atbilstošajās valsts tiesībās, pamatojoties uz kurām cilmes vietas nosaukumi "porto" vai "port" ir tikuši iekļauti *E-Bacchus* datubāzē.

Tomēr attiecībā uz aizsardzības, kas piešķirta saskaņā ar Regulas Nr. 491/2009 118.m panta 1. un 2. punktu, šķietami izsmeļošo raksturu Vispārējā tiesa norāda, ka nedz no minētās regulas, nedz no Regulas Nr. 207/2009 normām neizriet, ka aizsardzība atbilstoši Regulai Nr. 491/2009 būtu jāsaprot kā izsmeļoša. Tieši pretēji, spēkā neesamības pamatus alternatīvi vai kumulatīvi var balstīt uz agrākām tiesībām saskaņā ar šo tiesību aizsardzību reglamentējošiem Savienības tiesību aktiem vai valsts tiesību aktiem. No tā izriet, ka cilmes vietas nosaukumiem, ja vien tie veido "agrākas tiesības", piešķirtā aizsardzība var tikt papildināta ar atbilstošām valsts tiesībām, ar kurām tiek piešķirta papildu aizsardzība.

Turklāt Vispārējā tiesa precizē, ka, lai gan spēkā neesamības atzīšanas pieteikuma iesniedzējam ir jāpierāda, ka tas saskaņā ar piemērojamām valsts tiesību normām ir tiesīgs atsaukties uz agrākām tiesībām, ITSB kompetentajām instancēm tomēr vispirms ir jāizvērtē šo pierādījumu spēks un apjoms. Pie tam Vispārējā tiesa norāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 207/2009 53. panta 1. punkta c) apakšpunktu, aplūkojot to kopsakarā ar šīs pašas regulas 8. panta 4. punktu, apzīmējuma, kas nav preču zīme, esamība ļauj panākt preču zīmes atzīšanu par spēkā neesošu, ja šis apzīmējums kumulatīvi atbilst četriem nosacījumiem. Lai gan pirmie divi nosacījumi izriet no paša Regulas Nr. 207/2009 8. panta 4. punkta formulējuma un tātad ir interpretējami atbilstoši Savienības tiesībām, pārējie divi nosacījumi, kas izklāstīti tālāk tās pašas regulas 8. panta 4. punkta a) un b) apakšpunktā, ir ar minēto regulu paredzētie nosacījumi, kas vērtējami atbilstoši kritērijiem, kuri noteikti tiesībās, kas reglamentē pretstatīto apzīmējumu. Ņemot vērā šos apstākļus, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šajā lietā Apelācijas padomei nebija tiesību noraidīt prasītāja iesniegtos pierādījumus un atteikties piemērot attiecīgo valsts tiesisko regulējumu, pamatojoties uz to, ka attiecīgo cilmes vietas nosaukumu vai ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība izriet vienīgi no Regulas Nr. 491/2009 vai pat Savienības ekskluzīvās kompetences.

d) GROZĪŠANAS PILNVARAS

Spriedumā *English pink*, minēts iepriekš (EU:T:2015:186), Vispārējā tiesa precizēja nosacījumus, kā īstenojamas tai ar Regulas Nr. 207/2009 65. panta 3. punktu piešķirtās lēmumu grozīšanas pilnvaras. Lai pamatotu savus prasījumus par apstrīdētā lēmuma grozīšanu, prasītājas balstās uz dalībvalsts tiesas, ko šī dalībvalsts atbilstoši minētās regulas 95. pantam noteica kā Kopienas preču zīmju tiesu, pieņemtā nolēmuma *res judicata* spēku.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa vispirms atgādina, ka lēmumu grozīšanas pilnvaras tai nepiešķir tiesības veikt vērtējumu, attiecībā uz kuru Apelācijas padome vēl nav paudusi viedokli. Līdz ar to lēmumu grozīšanas pilnvaru īstenošana principā ir veicama vienīgi situācijās, kurās Vispārējā tiesa pēc Apelācijas padomes veiktā vērtējuma pārbaudes var, pamatojoties uz konstatētajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, noteikt, kāds lēmums Apelāciju padomei bija jāpieņem.

34| Padomes 1999. gada 17. maija Regula (EK) Nr. 1493/1999 par vīna tirgus kopēju organizāciju (OV L 179, 1. lpp.).

Šajā kontekstā valsts tiesas, kura kā Kopienas preču zīmju tiesa izlemj prasību par Kopienas preču zīmes pārkāpumu, nolēmumam nav *res judicata* spēks attiecībā uz ITSB instancēm, kad tās izskata iebildumus pret Kopienas preču zīmes reģistrāciju, pat ja šī Kopienas preču zīme ir identiska valsts preču zīmei, kas ir prasības par preču zīmes pārkāpumu priekšmets. No tā izriet, ka tāda nolēmuma esamība pati par sevi nav pietiekama, lai ļautu Vispārējai tiesai noteikt, kāds lēmums bija jāpieņem Apelācijas padomei. Vispārējā tiesa precizē, ka, tā kā lēmumi, kas Apelācijas padomēm ir jāpieņem, piemērojot Regulu Nr. 207/2009, ietilpst saistošās kompetences īstenošanas jomā un tā kā šajā regulā nav nevienas normas, atbilstoši kurai ITSB saskaņā ar *res judicata* spēka principu būtu jāizpilda Kopienas preču zīmju tiesas nolēmums, šajā lietā *res judicata* spēka princips neattiecas ne uz Apelācijas padomi, ne uz Savienības tiesu, kad tā veic savu tiesiskuma pārbaudi un īsteno lēmuma grozīšanas tiesības.

Ņemot vērā, ka Vispārējā tiesa, pamatojoties uz konstatētajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, nevarēja noteikt, kāds lēmums bija jāpieņem Apelācijas padomei, Vispārējā tiesa secināja, ka šajā lietā tā nevar īstenot savas lēmuma grozīšanas pilnvaras.

e) PIERĀDĪJUMS PAR PREČU ZĪMES FAKTISKU IZMANTOŠANU

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 16. jūnija spriedumam ***Polytetra*/ITSB – *EI du Pont de Nemours* ("POLYTETRAFLON")** (T-660/11, Krājums, EU:T:2015:387), Vispārējai tiesai tostarp bija jāpārbauda, vai iebildumu iesniedzēja pierādījums par agrākās preču zīmes izmantošanu attiecībā uz trešo personu galaproduktiem, kuros iekļauta sastāvdaļa, kas atbilst ar minēto preču zīmi aptvertajai precei, var būt pierādījums par šīs preču zīmes faktisku izmantošanu Regulas Nr. 207/2009 42. panta 2. un 3. punkta izpratnē.

Šajā lietā Vispārējā tiesa konstatēja, ka ar agrāko preču zīmi aptvertie pretsalipšanas materiāli, kurus iebildumu iesniedzējs piegādāja saviem klientiem, tika pakļauti pārveidošanas procesam, kā rezultātā rodas preces, kuras paredzēts pārdot galapatērētājiem, lai tās kā tādas arī tiktu izmantotas. Šajos apstākļos trešo personu galaprodukti gan to rakstura, gan to funkcionālā uzdevuma un izmantošanas veida dēļ būtiski atšķiras no pretsalipšanas materiāliem un neietilpst ar tiem vienā grupā. Tādējādi pierādījumi par agrākās preču zīmes izmantošanu attiecībā uz trešo personu galaproduktiem, kuros iekļauta iebildumu iesniedzēja ražotā sastāvdaļa, neļauj secināt par tās izmantošanu galaproduktos, attiecībā uz kuriem ir reģistrēta preču zīme.

Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka trešās personas izmanto attiecīgo preču zīmi, lai norādītu uz izejvielas vai pārklājuma, ko ražo iebildumu iesniedzējs, esamību, nevis lai šī preču zīme veidotu izcelsmes saikni starp iebildumu iesniedzēju un trešās personas preci vai starp trešo personu un tās preci. No tā izriet, ka šajā lietā minētās preču zīmes izmantošana attiecībā uz trešo personu galaproduktiem neļauj nodrošināt šīs preču zīmes pamatfunkciju, proti, garantēt preču izcelsmi attiecībā uz šiem galaproduktiem, un tātad to nevar uzskatīt par izmantošanu attiecībā uz šīm precēm Regulas Nr. 207/2009 42. panta 2. un 3. punkta izpratnē.

2. DIZAINPARAUGI

Īpaša uzmanība ir jāvelta diviem lēmumiem attiecībā uz Kopienas dizainparauga reģistrāciju atbilstoši Regulai (EK) Nr. 6/2002 [35]. Pirmām kārtām, lietā, kas ir pamatā 2015. gada 21. maija spriedumam ***Senz Technologies*/ITSB – *Impliva* (Lietussargi)** (T-22/13 un T-23/13, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2015:310), Vispārējai tiesai bija iespēja atgādināt, ka dizainparaugs ir uzskatāms par nodotu atklātībā, tiklīdz lietas dalībnieks, kurš atsaucas uz šo nodošanu atklātībā, ir pierādījis šo nodošanu atklātībā veidojošos faktus, un ka šī prezumpcija ir piemērojama neatkarīgi no vietas, kurā ir radušies fakti, kas veido nodošanu atklātībā.

35| Padomes 2001. gada 12. decembra Regula (EK) Nr. 6/2002 par Kopienas dizainparaugiem (OV 2002, L 3, 1. lpp.).

Vispārējā tiesa uzskata, ka jautājums par to, vai personu loks, kuras ir specializējušās attiecīgajā nozarē, saprātīgi varēja zināt par notikumiem, kas norisinājušies ārpus Savienības teritorijas, ir faktu jautājums un atbilde uz to ir atkarīga no katras lietas apstākļu izvērtējuma. Lai veiktu minēto vērtējumu, ir jāpārbauda, vai, pamatojoties uz faktiskajiem apstākļiem, kuri ir jāiesniedz lietas dalībniekam, kurš apstrīd nodošanu atklātībā, ir pamats uzskatīt, ka šo personu lokam faktiski nav bijis iespējams uzzināt nodošanu atklātībā veidojošos faktus, ņemot vērā to, kādas zināšanas saprātīgi var prasīt no šo personu loka par agrāku attīstības līmeni. Šie faktiskie apstākļi var attiekties uz personu, kuras specializējušās attiecīgajā nozarē, loka sastāvu, tā kvalifikāciju, paražām un rīcību, tā darbību apjomu, tā klātesamību notikumos, kuros tiek prezentēti dizainparaugi, attiecīgā dizainparauga īpašībām, piemēram, savstarpējo saistību ar citām precēm vai nozarēm, un to preču īpašībām, kurās attiecīgais dizainparaugs ir ietverts – it īpaši konkrētās preces tehniskuma līmeni. Vispārējā tiesa katrā ziņā precizē, ka dizainparaugs nevar tikt uzskatīts par zināmu parastā komercpraksē, ja personu loks, kuras ir specializējušās attiecīgajā nozarē, to var noskaidrot tikai nejauši.

Turklāt Vispārējā tiesa norāda, ka Regulas Nr. 6/2002 7. panta 1. punktā vispār nav paredzēts, ka agrākajam dizainparaugam ir jābūt izmantotam, lai ražotu vai tirgotu kādu preci. Tomēr tā norāda, ka tam, ka dizainparaugs nekad nav ticis ietverts kādā precē, būtu nozīme tikai tad, ja būtu pierādīts, ka personu loks, kuras ir specializējušās attiecīgajā nozarē, parasti neskatās patentu reģistrā vai ka personu loks, kuras ir specializējušās attiecīgajā nozarē, parasti nepiešķir nekādu nozīmi patentiem.

Otrām kārtām, 2015. gada 10. septembra spriedumā ***H&M Hennes & Mauritz*/ITSB – *Yves Saint Laurent* (Rokassomas)** (T-525/13, Krājums, EU:T:2015:617) Vispārējā tiesa sprieda par individuālā rakstura vērtējuma kritēriju, atsaucoties uz dizainparauga autora brīvības pakāpi, kā tas ir minēts Regulas Nr. 6/2002 6. pantā.

Šajā ziņā, pirmkārt, Vispārējā tiesa atgādina, ka dizainparauga autora brīvības pakāpe ir nosakāma, ievērojot tostarp ierobežojumus, kuri saistīti ar īpašībām, ko nosaka ražojuma vai ražojuma sastāvdaļas tehniskā funkcija vai arī ražojumam piemērojamās juridiskās prasības. Šo ierobežojumu dēļ tiek standartizētas noteiktas īpašības, kas līdz ar to kļūst kopīgas vairākiem dizainparaugiem, kurus izmanto attiecīgajam ražojumam. Tātad, jo plašāka ir autora radošā brīvība dizainparauga izstrādē, jo mazticamāk, ka nelielas atšķirības starp konfliktējošajiem dizainparaugiem būs pietiekamas, lai informētam lietotājam radītu atšķirīgus kopiespaidus. Turpretim, jo ierobežotāka ir minētā autora radošā brīvība, jo ticamāk, ka minētās atšķirības būs pietiekamas, lai informētam lietotājam radītu atšķirīgus kopiespaidus. Vispārējā tiesa tātad uzskata, ka lielāka autora brīvības pakāpe dizainparauga izveidošanā pastiprina secinājumu, saskaņā ar kuru dizainparaugi, kuri būtiski neatšķiras, informētam lietotājam rada vienādu kopiespaidu.

Otrkārt, Vispārējā tiesa precizē, ka Regulas Nr. 6/2002 6. panta attiecībā uz individuālā rakstura vērtējumu 1. punkta formulējums ietver konfliktējošo dizainparaugu radītā kopiespaida kritēriju, un 2. punkta formulējumā ir norāde, ka šajā ziņā ir jāņem vērā autora radošā brīvība. No šīm normām izriet, ka Kopienas dizainparauga individuālā rakstura vērtējums tiek veikts kā pārbaude četros posmos. Šajā pārbaudē ir jānosaka, pirmkārt, nozare, kurā ietilpst izstrādājumi, kuros ir paredzēts iekļaut dizainparaugu vai kuriem ir paredzēts izmantot dizainparaugu, otrkārt, minēto izstrādājumu informēts lietotājs atbilstoši šo izstrādājumu mērķim un, ņemot vērā šo informēto lietotāju, zināšanas par agrāko attīstības līmeni, kā arī uzmanības līmenis, pēc iespējas tieši salīdzinot dizainparaugus, treškārt, autora radošās brīvības pakāpe dizainparauga izstrādē un, ceturtkārt, attiecīgo dizainparaugu salīdzinājuma rezultāts, ņemot vērā konkrēto nozari, autora radošās brīvības pakāpi un kopiespaidus, ko informētam lietotājam rada apstrīdētais dizainparaugs un ikviens agrāks dizainparaugs, kas darīts pieejams sabiedrībai. Vispārējā tiesa tātad norāda, ka, lai gan faktors attiecībā uz autora radošo brīvību var "pastiprināt" vai, gluži pretēji, niansēt secinājumu par katra attiecīgā dizainparauga radīto kopiespaidu, tomēr minētās autora radošās brīvības pakāpes vērtējums ir tikai iepriekšējs un vispārīgs posms, veicot katra attiecīgā dizainparauga radīto kopiespaidu salīdzinājumu.

Šajā lietā Vispārējā tiesa secināja, ka Apelācijas padome nav pieļāvusi kļūdu, norādot, ka faktors attiecībā uz autora radošo brīvību pats par sevi vien nevar noteikt dizainparauga individuālā rakstura vērtējumu, bet tas tomēr ir elements, kas šajā vērtējumā ir jāņem vērā. Vispārējā tiesa uzskata, ka Apelācijas padome pamatoti ir secinājusi, ka minētais faktors ir tāds, kas drīzāk ļauj niansēt apstrīdētā dizainparauga individuālā rakstura vērtējumu, nevis autonoms faktors.

KOPĒJĀ ĀRPOLITIKA UN DROŠĪBAS POLITIKA – IEROBEŽOJOŠI PASĀKUMI

2015. gadā Vispārējās tiesas judikatūra attiecībā uz ierobežojošiem pasākumiem kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā bija īpaši daudzveidīga. Īpaši izceļami ir vairāki spriedumi.

1. TERORISMS

2015. gada 14. janvāra spriedumā ***Abdulrahim*/Padome un Komisija** (T-127/09 RENV, Krājums, EU:T:2015:4) Vispārējai tiesai pirmoreiz bija iespēja, izskatot lietas par ierobežojošiem pasākumiem, kas terorisma apkarošanas nolūkā noteikti attiecībā uz konkrētām personām un organizācijām, piemērot Tiesas 2013. gada 18. jūlija spriedumā Komisija u.c./*Kadi* [36] paredzētos principus saistībā ar tiesas pārbaudes, ko veic Savienības tiesas, veidu. Šajā lietā tika aplūkoti ierobežojošie pasākumi, kas attiecībā uz prasītāju noteikti, pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 881/2002 [37].

Vispārējā tiesa, izskatot lietu pēc tās nodošanas atpakaļ atbilstoši Tiesas spriedumam [38], ar kuru atcelts rīkojums [39], kurā bija uzskatīts, ka, tā kā prasītājam nav intereses celt prasību, tiesvedība lietā ir jāizbeidz, uzsver, ka saskaņā ar Tiesas spriedumā Komisija u.c./*Kadi*, minēts iepriekš (EU:C:2013:518), paredzēto pieeju, ja konkrēta persona apstrīd tāda lēmuma tiesiskumu, ar kuru tās vārds iekļauts vai saglabāts Regulas Nr. 881/2002 I pielikumā esošajā sarakstā, Savienības tiesai, pārbaudot iemeslu, ar kuriem ir pamatots šāds lēmums, tiesiskumu, ir jāpārliecinās, ka šis lēmums ir balstīts uz pietiekami drošu faktisko pamatu.

Šajā kontekstā, lai tiktu ievērotas tiesības uz aizstāvību un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, pirmkārt, kompetentajai Savienības iestādei ir jāpaziņo attiecīgajai personai motīvu, uz kuriem ir balstīts tās lēmums, izklāsts, lai tas ļautu viņai lietderīgi darīt zināmus savus apsvērumus, un jāizvērtē, vai, ņemot vērā šīs personas paustos apsvērumus un iesniegtos attaisnojošus pierādījumus, minētie motīvi ir pamatoti. Otrkārt, šo tiesību ievērošana nozīmē, ka apstrīdēšanas tiesā gadījumā Savienības tiesai tostarp ir jāpārbauda, vai Sankciju komitejas iesniegtajā motīvu izklāstā minētie motīvi ir pietiekami precīzi un konkrēti, kā arī – vajadzības gadījumā – vai, ņemot vērā iesniegto informāciju, ir pierādīts attiecīgajiem motīviem atbilstošo faktu patiesums.

Turpretī tas, ka kompetentā Savienības iestāde nedara pieejamu attiecīgajai personai un vēlāk – Savienības tiesai informāciju vai pierādījumus, kas attiecas uz motīvu izklāstu, uz kuriem ir balstīts attiecīgais lēmums, pats par sevi nevar būt pamats, lai konstatētu šo tiesību pārkāpumu. Tomēr šādā situācijā Savienības tiesas rīcībā nebūs papildu informācijas vai pierādījumu. Līdz ar to, ja tā nevar konstatēt šo motīvu pamatotību, tie nevar tikt izmantoti kā pamats, uz kura balstīts apstrīdētais lēmums par iekļaušanu sarakstā.

36 | C-584/10 P, C-593/10 P un C-595/10 P, Krājums, EU:C:2013:518.

37 | Padomes 2002. gada 27. maija Regula (EK) Nr. 881/2002, ar kuru paredz īpašus ierobežojošus pasākumus, kas vērsti pret konkrētām personām un organizācijām, kas saistītas ar Osamu Bin Ladenu, *Al-Qaida* tīklu un *Taliban*, un ar kuru atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 467/2001, ar ko aizliedz eksportēt noteiktas preces un pakalpojumus uz Afganistānu, pastiprina lidojumu aizliegumu un attiecina uz Afganistānas Taliban līdzekļu un citu finanšu resursu iesaldēšanu (OV 2002, L 139, 9. lpp.).

38 | 2013. gada 28. maija spriedums Abdulrahim/Padome un Komisija (C-239/12 P, Krājums, EU:C:2013:331).

39 | 2012. gada 28. februāra rīkojums *Abdulrahim*/Padome un Komisija (T-127/09, EU:T:2012:93).

Ņemot vērā šo vērtējumu, Vispārējā tiesa uzskata, ka neviens no apgalvojumiem, kas pret prasītāju ir izvirzīti Sankciju komitejas iesniegtajā motīvu izklāstā, nav tāds, ar ko varētu tikt pamatota ierobežojošo pasākumu piemērošana viņam Savienības mērogā, un tas tā ir vai nu nepietiekama pamatojuma dēļ, vai tāpēc, ka nav informācijas vai pierādījumu, ar kuriem būtu pamatots attiecīgais motīvs, ņemot vērā ieinteresētās personas detalizētos noliedzošos apgalvojumus, un regula, ar kuru tai ir noteikti šādi ierobežojošie pasākumi, ir jāatceļ.

2. IRĀNAS ISLĀMA REPUBLIKA

Lietās attiecībā uz ierobežojošiem pasākumiem, kas noteikti pret Irānas Islāma Republiku, lai novērstu kodolieroču izplatīšanu, Vispārējai tiesai trijos spriedumos bija iespēja sniegt svarīgus precizējumus par jēdzienu "atbalsts Irānas valdībai" atbilstošā Savienības regulējuma šajā jomā izpratnē [40].

Pirmām kārtām, lietā, kas ir pamatā 2015. gada 25. jūnija spriedumam ***Iranian Offshore Engineering & Construction*/Padome** (T-95/14, Krājums (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:433), Vispārējā tiesā tika celta prasība atcelt tiesību aktus, ar kuriem Padome iekļāva prasītājas – Irānā reģistrētas sabiedrības – nosaukumu tādu personu sarakstā, kurām tiek piemēroti ierobežojoši pasākumi, pamatojoties uz to, ka tā, būdama nozīmīga enerģētikas nozares vienība, kas sniedz būtiskus ienākumus Irānas valdībai, nodrošina šai valdībai finansiālu un loģistikas atbalstu.

Izskatot iekļaušanas pamatojumu, kas ir saistīts ar finansiāla atbalsta sniegšanu Irānas valdībai, Vispārējā tiesa atgādina principu, saskaņā ar kuru tiesību aktu tiesiskums var tikt izvērtēts, pamatojoties vienīgi uz faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, uz kuru pamata tie ir pieņemti, nevis pamatojoties uz apstākļiem, kuri Padomei kļuvuši zināmi pēc šo aktu pieņemšanas, un tā tas arī ir gadījumā, ja Padome uzskatītu, ka minētie apstākļi pamatoti būtu varējuši attaisnot minēto aktu pieņemšanu. Vispārējā tiesa norāda, ka šajā lietā no Padomes svārstīgās argumentācijas izriet, ka apstrīdēto aktu pieņemšanas brīdī tai nav bijis precīzi zināms prasītājas akcionāru sastāvs. Tādējādi tā nosprieda, ka pamatojums, saskaņā ar kuru prasītāja esot sniegusi būtiskus ienākumus Irānas valdībai, nav tiesiski pietiekami pamatots.

Turpretim Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, secinot, ka prasītāja ir nodrošinājusi Irānas valdībai loģistikas atbalstu, Padome nav pieļāvusi kļūdu vērtējumā. Šajā ziņā tā precizē, ka termins "loģistika" aptver visa veida darbības, kas attiecas uz kādas operācijas vai kompleksa procesa organizēšanu un īstenošanu. Tādējādi, konstatējot, ka prasītājas darbība, ņemot vērā tās kvalitatīvo un kvantitatīvo nozīmi, ir nepieciešama Irānas naftas un gāzes nozares vajadzību apmierināšanai, un atgādinot, ka Irānas valdība no šīs nozares gūst būtiskus ienākumus, kas tai ļauj finansēt savas kodoldarbības, kuras rada kodolieroču izplatīšanas risku, Vispārējās tiesa secināja, ka kritērijs attiecībā uz loģistikas atbalstu var tikt uzskatīts par izpildītu.

Otrām kārtām, 2015. gada 25. marta spriedumā ***Central Bank of Iran*/Padome** (T-563/12, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:187) Vispārējai tiesai bija jāizskata Irānas Islāma Republikas Centrālās bankas celtā prasība, ar kuru tika apstrīdēti šai bankai noteiktie ierobežojošie pasākumi.

Vispirms Vispārējā tiesa norādīja, ka "atbalsta Irānas valdībai" kritērijs, ar kuru tiek paplašināta ierobežojošo pasākumu piemērošanas joma, lai pastiprinātu uz Irānas Islāma Republiku izdarīto spiedienu, attiecas uz jebkuru attiecīgās personas vai vienības darbību, ar kuru pat neatkarīgi no jebkādas pierādītas tiešas vai netiešas saistības ar kodolieroču izplatīšanu tās kvantitatīvās vai kvalitatīvās nozīmības dēļ var veicināt šo izplatīšanu, sniedzot atbalstu Irānas valdībai, kas izpaužas kā materiāli, finansiāli vai loģistikas resursi vai priekšrocības, kas tai ļauj turpināt kodolieroču izplatīšanu. Tādējādi ar piemērojamo tiesisko regulējumu tiek prezumēta saiknes esamība

40 | Padomes 2012. gada 23. marta Regulas (ES) Nr. 267/2012 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un Regulas (ES) Nr. 961/2010 atcelšanu (OV L 88, 1. lpp.) 23. panta 2. punkta d) apakšpunkts un Padomes 2010. gada 26. jūlija Lēmuma 2010/413/KĀDP, ar ko paredz ierobežojošus pasākumus pret Irānu un atceļ Kopējo nostāju 2007/140/KĀDP (OV L 195, 39. lpp.), 20. panta 1. punkta c) apakšpunkts.

starp šāda atbalsta sniegšanu Irānas valdībai un kodolieroču izplatīšanas turpināšanu, un šī regulējuma mērķis ir liegt Irānas valdībai piekļuvi tās ienākumu avotiem, lai to piespiestu pārtraukt tās kodolieroču izplatīšanas programmas attīstību pietiekamu finanšu resursu trūkuma dēļ.

Saistībā ar Padomes motīvu pamatotības vērtējumu Vispārējā tiesa norādīja, ka var uzskatīt par acīmredzamu, ka prasītāja ar savām Irānas Islāma Republikas Centrālās bankas funkcijām un pilnvarām, kā tās ir definētas likumā, sniedz Irānas valdībai finanšu pakalpojums, kuri to kvantitatīvās vai kvalitatīvās nozīmības dēļ var veicināt kodolieroču izplatīšanu. Šajā ziņā, lai gan prasītāja apgalvo, ka attiecīgajā laikposmā tā neesot nedz īstenojusi savas pilnvaras izsniegt aizdevumus un kredītus vai sniegt galvojumus valdībai, nedz arī praksē piešķīrusi jebkādus finanšu resursus vai priekšrocības Irānas valdībai, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tā nav sniegusi atbilstošus pierādījumus, un tādējādi apstiprināja, ka šajā lietā ir izpildīts kritērijs par atbalsta sniegšanu Irānas valdībai.

Trešām kārtām, 2015. gada 8. septembra spriedums ***Ministry of Energy of Iran*/Padome** (T-564/12, Krājums, EU:T:2015:599)**3.** Vispārējai tiesai deva iespēju lemt par Irānas Enerģētikas ministrijai noteiktajiem ierobežojošajiem pasākumiem. Šie pasākumi šai ministrijai tika noteikti tādēļ, ka tā ir atbildīga par politiku enerģētikas nozarē, kas nodrošina būtisku ienākumu avotu Irānas valdībai. Minētā ministrija pēc tam, kad Padome, atbildot uz tās sniegtajiem apsvērumiem saistībā ar tās lūgumu pārskatīt tās nosaukuma ierakstīšanu, bija uzskatījusi, ka ierobežojošie pasākumi joprojām ir attaisnoti apstrīdēto aktu pamatojumā norādīto iemeslu dēļ, cēla prasību Vispārējā tiesā, lūdzot atcelt šos tiesību aktus, kuru rezultātā bija iesaldēti tās līdzekļi.

Pārbaudot iespējamā tiesību uz aizstāvību un tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pārkāpuma esamību, Vispārējā tiesa norāda, ka saskaņā ar piemērojamo regulējumu Padomei ir jāpārskata vienības nosaukuma iekļaušana sarakstā atbilstoši šīs vienības sniegtajiem apsvērumiem. Tā kā nav precīza termiņa, ir jāpieņem, ka šai pārskatīšanai ir jānotiek saprātīgā laikposmā. Vispārējā tiesa uzskata, ka šajā kontekstā atbildes termiņš, kas ir ilgāks par piecpadsmit mēnešiem, kā tas ir noticis šajā lietā, ir acīmredzami nesaprātīgs. Šādos apstākļos tā uzskatīja, ka pienākuma atbildēt uz apsvērumiem saprātīgā laikposmā pārkāpums ne vienmēr ir pamats, lai atceltu apstrīdētos tiesību aktus. Vispārējā tiesa šajā ziņā norāda, ka attiecīgā pienākuma mērķis ir nodrošināt, ka pret personu vai vienību noteiktie ierobežojošie pasākumi to noteikšanas brīdī ir pamatoti, ņemot vērā apsvērumus, kurus šī persona vai vienība ir iesniegusi. Ja Padome faktiski ir nosūtījusi prasītājai atbildi uz tās apsvērumiem, minētais mērķis, lai arī novēloti, bet ir ticis īstenots un Padomes pieļautais pārkāpums tādējādi vairs nerada nelabvēlīgas sekas uz attiecīgās vienības situāciju. Tātad prasītāja nevarēja pamatoties uz attiecīgo kavējumu, lai panāktu pret to noteikto ierobežojošo pasākumu atcelšanu.

Saistībā ar pasākuma pamatotību Vispārējā tiesa nosprieda, ka fakts, ka prasītāja kā Irānas valdības ministrija ir iesaistīta elektroenerģijas eksporta darbībās it īpaši tādēļ, ka tā iekasē naudas summas, kuras maksā eksportētās elektroenerģijas pircēji, ir uzskatāms par Irānas valdības atbalstu finanšu formā neatkarīgi no tā, ka attiecīgās ministrijas darbība kopumā rada zaudējumus. Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka ministrijas līdzekļu iesaldēšana tāpēc, ka tā veic elektroenerģijas eksporta darbības, atbilst mērķim liegt Irānas valdībai piekļuvi tās ienākumu avotiem. Uzsverot, ka galvenais jautājums, lai novērtētu, vai prasītāja sniedz finanšu atbalstu Irānas valdībai, nav tās ienesīgums kopumā, bet tas, vai tās elektroenerģijas eksporta darbības ir vai nav ienesīgas, un ka prasītāja neapstrīd, ka minētās darbības ir ienesīgas, Vispārējā tiesa tātad nosprieda, ka Padome nav pieļāvusi kļūdu, nosakot tai apstrīdētos ierobežojošos pasākumus.

3. SĪRIJAS ARĀBU REPUBLIKA

2015. gada 21. februāra spriedumā ***Makhlouf*/Padome** (T-509/11, EU:T:2015:33) Vispārējā tiesa apstiprināja ierobežojošos pasākumus, ko Padome bija noteikusi pret Sīrijas prezidentam Bašāram al Asadam [*Bachar Al-Assad*] tuvu stāvošu personu. Šī sprieduma pamatā ir prasība, ko prasītājs cēla pret Padomes lēmumu par viņa vārda iekļaušanu to personu sarakstā, uz kurām ir attiecināti pret Sīrijas Arābu Republiku noteiktie ierobežojošie pasākumi. Prasītājs lūdza atcelt šo iekļaušanu sarakstā un šī prasījuma pamatojumam norādīja tostarp viņa pamattiesību un pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu.

Šajā ziņā, vispirms norādot, ka Padome nav pārkāpusi prasītāja tiesības uz aizstāvību un tiesības uz taisnīgu procesu un ka apstrīdētajos tiesību aktos ietvertais pamatojums ieinteresētajai personai sniedz pietiekamas norādes, lai tā varētu apstrīdēt to spēkā esamību Savienības tiesā, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Padomei bija pamats konstatēt, ka prasītājs, būdams Bašāra al Asada tēvocis un ģimenes vecākais, tikai sava statusa dēļ vien ir saistīts ar Sīrijas vadītājiem, jo Sīrijā pastāvošā varas pārvalde ģimenē ir vispārzināms fakts, ko var ņemt vērā. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Padomes norādītie apstākļi ļāva pamatoti konstatēt, ka prasītājs ir saistīts ar režīma vadību vai viņš to atbalsta ekonomiski.

Vispārējā tiesa turklāt nosprieda, ka Padome nav pieļāvusi ne samērīguma principa, ne tiesību uz īpašumu vai tiesību uz privāto dzīvi pārkāpumu. Ņemot vērā mērķa aizsargāt Sīrijas civiliedzīvotājus primāro nozīmīgumu un apstrīdētajos lēmumos paredzētās atkāpes, prasītāja tiesību uz īpašumu un privātās dzīves ierobežojumi, ko radījuši šie lēmumi, nav nesamērīgi attiecībā pret izvirzīto mērķi.

4. BALTKRIEVIJAS REPUBLIKA

Ar diviem 2015. gada 6. oktobra spriedumiem ***FC Dynamo-Minsk*/Padome** (T-275/12, EU:T:2015:747) un ***Chyzh* u.c./Padome** (T-276/12, EU:T:2015:748) Vispārējai tiesai bija jālemj par divām prasībām, kuras celtas par tiesību aktiem, ar kuriem Padome noteica ierobežojošus pasākumus pret prasītājiem, tas ir, Baltkrievijas futbola klubu, šī kluba valdes priekšsēdētāju, Minskā (Baltkrievija) dibinātu un minētā valdes priekšsēdētāja turējumā esošu holdinga sabiedrību, kā arī minētās sabiedrības meitasuzņēmumiem, pamatojoties uz to, ka tie sniedz finanšu atbalstu Baltkrievijas prezidenta režīmam vai gūst no tā labumu.

Vispirms, saistībā ar attiecīgā futbola kluba valdes priekšsēdētāju Vispārējā tiesa norādīja, ka Padome nav sniegusi nevienu pierādījumu, kas liecinātu, ka viņš finansiāli atbalsta Baltkrievijas prezidenta režīmu, no kā izriet, ka viņa vārda iekļaušana personu un vienību sarakstā, attiecībā uz kurām ir vērsti ierobežojošie pasākumi, nav pamatota. Šajā ziņā Vispārējā tiesa tostarp noraidīja Padomes argumentu, ka prasītājam esot izdevies iegūt valsts līgumus un koncesijas Baltkrievijā, pateicoties tā ciešajām saiknēm ar prezidenta režīmu. Tā kā šo līgumu un koncesiju piešķiršana šajā valstī tiek regulēta ar tiesību normām, Padomei bija jāpierāda, ka prasītājs ir varējis iegūt attiecīgos līgumus nevis savu nopelnu, bet citu iemeslu dēļ.

Turpinot, saistībā ar holdinga sabiedrību Vispārējā tiesa konstatēja, ka 2012. gada sākumā Padome nevarēja iekļaut minētās sabiedrības nosaukumu strīdus sarakstos, pamatojoties uz to, ka tā ir tādas personas turējumā, kura jau ir iekļauta šajos sarakstos. Runājot par Baltkrieviju – saskaņā ar Savienības tiesībām, vienīgi no 2012. gada beigām Padomei bija atļauts personai noteikto līdzekļu iesaldēšanu piemērot attiecībā uz tās turējumā esošām vai kontrolētām vienībām. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa tāpat norādīja, ka Padome nav pierādījusi, ka minētā sabiedrība finansiāli atbalsta Baltkrievijas prezidenta režīmu.

Visbeidzot, attiecībā uz Baltkrievijas futbola klubu un citām sabiedrībām, kuru nosaukumi strīdus sarakstiem tika pievienoti tāpēc, ka tie ir holdinga sabiedrības meitasuzņēmumi, Vispārējā tiesa konstatēja, ka šīs holdinga sabiedrības nosaukuma prettiesiska iekļaušana sarakstā tāpat padara par prettiesisku tās meitasuzņēmumu nosaukumu, tostarp minētā futbola kluba, iekļaušanu sarakstā.

Tādējādi Vispārējā tiesa atcēla lielāko daļu no apstrīdētajiem tiesību aktiem tiktāl, ciktāl tie attiecas uz prasītājiem.

5. UKRAINA

Lieta, kas ir pamatā 2015. gada 26. oktobra spriedumam ***Portnov/*Padome** (T-290/14, Krājums, EU:T:2015:806), deva Vispārējai tiesai iespēju pirmoreiz lemt par ierobežojošiem pasākumiem, kas noteikti saistībā ar situāciju Ukrainā un attiecas uz personām, kuras atzītas par atbildīgām par Ukrainas valsts līdzekļu nelikumīgu piesavināšanos. Proti, tie ir pasākumi, kas noteikti pret bijušā Ukrainas prezidenta padomnieku tāpēc, ka viņš ir persona, attiecībā uz kuru Ukrainā tiek veikts kriminālprocess, lai izmeklētu noziedzīgus nodarījumus saistībā ar Ukrainas valsts līdzekļu piesavināšanos un to nelikumīgu pārvietošanu ārpus valsts teritorijas.

Vispārējā tiesa atgādina, ka, lai gan Padomei ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz vispārējiem kritērijiem, kuri jāņem vērā, pieņemot ierobežojošus pasākumus, Savienības tiesai ir jāpārliecinās, ka šis lēmums, kas ir individuāli piemērojams attiecībā uz šo personu, ir balstīts uz pietiekami pārliecinošiem faktiem. Tas nozīmē, ka ir jāpārbauda motīvu izklāstā norādītie fakti, un tādējādi tiesas pārbaudes ietvaros ir ne vien jāizvērtē norādīto motīvu abstrakta ticamība, bet gan jānoskaidro, vai šie motīvi vai vismaz kāds no tiem, kas pats par sevi uzskatāms par pietiekamu šī lēmuma pamatošanai, ir pamatoti pietiekami precīzi un konkrēti.

Pēc tam, pārbaudot Ukrainas Ģenerālprokurora biroja vēstuli Eiropas Savienības Augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos, uz ko Padome ir atsaukusies, lai pamatotu prasītāja vārda iekļaušanu strīdus sarakstā, Vispārējā tiesa norādīja, ka, lai gan to ir rakstījusi trešās valsts augsta līmeņa tiesas iestāde, šajā vēstulē ir ietverts vienīgi vispārīgs apgalvojums, saskaņā ar kuru pret prasītāju, tāpat kā citiem bijušajiem augsta līmeņa ierēdņiem, tiek veikta izmeklēšana par faktiem, kuri sīkāk nav precizēti, saistībā ar valsts līdzekļu piesavināšanos un šo līdzekļu nelikumīgu pārvietošanu uz ārvalstīm. Tātad Vispārējā tiesa konstatēja, ka šajā vēstulē nav sniegti nekādi precizējumi nedz par šiem faktiem, nedz arī par prasītāja atbildību saistībā ar tiem.

Vispārējā tiesa uzskata, ka no minētā izriet, ka attiecīgā vēstule nevar būt pietiekami pārliecinošs faktiskais pamats, lai prasītāja vārdu iekļautu strīdus sarakstā tāpēc, ka viņš esot identificēts kā persona, kas ir atbildīga par valsts līdzekļu piesavināšanos. Ņemot vērā, ka, iekļaujot prasītāja uzvārdu sarakstā, nav tikuši ievēroti kritēriji, pēc kuriem nosaka personas, uz kurām attiecas konkrētie ierobežojošie pasākumi, Vispārējā tiesa atcēla attiecībā uz prasītāju noteiktos pasākumus.

EUROSISTĒMAS PĀRRAUDZĪBAS POLITIKAS PAMATPRINCIPI – ECB PILNVARAS

Spriedumā Apvienotā Karaliste/ECB [41], minēts iepriekš (EU:T:2015:133), Vispārējai tiesai bija jālemj par ECB kompetenci regulēt vērtspapīru tīrvērtes sistēmas darbību atbilstoši Eurosistēmas pārraudzības politikas ietvaros noteiktajām prasībām.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa vispirms konstatēja, ka, nosakot prasību par atrašanās vietu Eurozonā tiem centrālajiem darījumu partneriem, kuri veic vērtspapīru tīrvērtes darījumus, tiek veikta ne vien minētās sistēmas pārraudzība, bet arī regulēta tās darbība.

41 | Iepriekš daļā ar nosaukumu "Prasību, kas celtas atbilstoši LESD 263. pantam, pieņemamība" skat. arī apsvērumus par pārsūdzamu tiesību aktu.

Turpinot, Vispārējā tiesa norādīja, ka pastāv papildinoša saikne starp LESD 127. panta 1. un 2. punktu un ECB Statūtu 22. pantu. Pilnvaras pieņemt regulas saskaņā ar minēto statūtu 22. pantu ir viens no ECB rīcībā esošajiem līdzekļiem, lai izpildītu Eurosistēmai ar LESD 127. panta 2. punktu uzticēto uzdevumu veicināt norēķinu [maksājumu] sistēmu vienmērīgu darbību. Šis uzdevums pats ir LESD 127. panta 1. punktā minētais galvenais mērķis. No tā noteikti izriet, ka ECB Statūtu 22. pantā iekļautā frāze "ieskaita [tīrvērtes] sistēmas" ir jālasa kopā ar "norēķinu [maksājumu] sistēmām", uz kurām ir izdarīta atsauce tajā pašā pantā.

Tādējādi Vispārējā tiesa secināja, ka, tā kā ECB Statūtu 22. pantā tieši nav minēta vērtspapīru tīrvērte, frāze "[tīrvērtes] un [maksājumu] sistēma" ir paredzēta, lai uzsvērtu, ka ECB drīzāk ir pilnvaras pieņemt regulas, lai nodrošinātu efektīvas un drošas maksājumu sistēmas, tostarp tās, kuras ietver tīrvērtes posmu, nevis ka tai ir piešķirtas autonomas regulatīvās pilnvaras attiecībā uz visām tīrvērtes sistēmām.

Visbeidzot, Vispārējā tiesa norādīja, ka no LESD normām izriet, ka faktam, ka ECB ir atzītas pilnvaras regulēt vērtspapīru tīrvērtes sistēmas, ir jābūt tiešam. Līdz ar to ECB, ja tā uzskatītu, ka, lai pienācīgi izpildītu LESD 127. panta 2. punkta ceturtajā ievilkumā uzticēto uzdevumu, tai ir jāatzīst pilnvaras regulēt infrastruktūru, kas veic vērtspapīru darījumu tīrvērti, tai ir jālūdz Savienības likumdevējam grozīt Statūtu 22. pantu, pievienojot tiešu atsauci uz vērtspapīru tīrvērtes sistēmām.

SABIEDRĪBAS VESELĪBA

Vispārējā tiesā notiekošās tiesvedības atspoguļo dažādas Savienības iestāžu leģislatīvās un administratīvās darbības sabiedrības veselības jomā. Tātad Vispārējai tiesai bija jāpārbauda darbības vai bezdarbības pārtikas drošības un biocīdu jomā tiesiskums.

Pirmām kārtām, 2015. gada 11. februāra spriedumā **Spānija/Komisija** (T-204/11, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2015:91) Vispārējā tiesa lēma, vai ir tiesisks Komisijas tiesību akts attiecībā uz jūras biotoksīnu dzīvās gliemenēs noteikšanas metodēm.

Šajā lietā Vispārējai tiesai bija jālemj par prasību atcelt Regulu (ES) Nr. 15/2011 [42], ar kuru Komisija grozīja metodes jūras biotoksīnu noteikšanai dzīvās gliemenēs un aizstāja līdz šim piemērojamo bioloģisko metodi ar ķīmisko metodi. Šajā nolūkā tā balstījās uz Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (*EFSA*) atzinumu, kurā tika uzsvērtas bioloģiskās metodes nepilnības. Lai pamatotu savu prasību atcelt apstrīdēto regulu, Spānijas Karaliste norādīja uz LESD 168. panta pārkāpumu, argumentējot, ka bioloģiskās metodes aizstāšana ar jauno metodi ievērojami kaitējot sabiedrības veselības aizsardzībai.

Vispārējā tiesa norādīja, ka, ņemot vērā *EFSA* zinātniskos vērtējumus, bioloģiskās metodes saglabāšana būtu radījusi draudus sabiedrības veselībai. Tātad Komisijai bija nekavējoties jāveic pasākumi sabiedrības veselības aizsardzībai. Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija nav rīkojusies priekšlaicīgi, jo ķīmiskā metode ir tikusi apstiprināta atbilstoši dalībvalstu veiktajam pētījumam, kuru tās saskaņoja ar Savienības atsauces laboratoriju attiecībā uz jūras biotoksīniem. Turklāt Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Spānijas Karaliste nav pierādījusi, ka lēmums aizstāt bioloģisko metodi ar ķīmisko metodi kā atsauces metodi attiecībā uz zināmajiem biotoksīniem būtu radījis draudus sabiedrības veselībai, pārkāpjot LESD. Spānijas Karaliste nav pierādījusi, ka ķīmiskā metode būtu mazāk uzticama par bioloģisko metodi. It īpaši nav pierādīts, ka no analīzes ilguma viedokļa ķīmiskā metode atšķiras no bioloģiskās metodes, kas būtu radījis draudus sabiedrības veselībai, ka ķīmiskās metodes ievērojami lielākās izmaksas būtu radījušas sabiedrības veselības aizsardzības līmeņa samazināšanos un ka pieejamās atsauces materiāli neļauj veikt adekvātu kontroli.

42 | Komisijas 2011. gada 10. janvāra Regula (ES) Nr. 15/2011, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2074/2005 attiecībā uz atzītām testēšanas metodēm jūras biotoksīnu noteikšanai dzīvās gliemenēs (OV L 6, 3. lpp.).

Vispārējā tiesa tāpat noraidīja argumentu attiecībā uz samērīguma principa pārkāpumu, uzskatot, ka Spānijas Karalistes apgalvotās pārmērīgās izmaksas, kas rodas ķīmiskās metodes izmantošanas dēļ, nevar uzskatīt par nesamērīgām attiecībā uz patērētāju veselības aizsardzības mērķi. Pirmkārt, bioloģiskā metode neļauj pietiekami droši konstatēt noteiktus toksīnu veidus. Otrkārt, Spānijas Karaliste neesot pierādījusi, ka tā ir ņēmusi vērā arī izmaksu samazināšanos, ko ķīmiskā metode var radīt attiecīgās nozares uzņēmējiem, ņemot vērā tās paaugstināto ticamību attiecībā uz zināmajiem toksīniem.

Visbeidzot, Vispārējā tiesa konstatēja, ka nav pārkāpts arī tiesiskās paļāvības aizsardzības princips. Lai gan apstrīdētās regulas pieņemšanas brīdī nebija pieejami ķīmiskās metodes izmantošanai nepieciešamie atsauces materiāli attiecībā uz noteiktiem toksīniem, tomēr bija iespējams apmierinošā veidā izmantot netiešu vērtējumu, pamatojoties uz esošajiem atsauces materiāliem, kas ir paredzēti tajā pašā grupā ietilpstošajām vielām.

Otrām kārtām, lietā, kas ir pamatā 2015. gada 16. decembra spriedumam **Zviedrija/Komisija** (T-521/14, EU:T:2015:976), Vispārējā tiesā tika celta prasība sakarā ar bezdarbību, lai tiesa konstatētu, ka, nepieņemot deleģējošus aktus, ko paredz Regula (ES) Nr. 528/2012 [43] saistībā ar zinātnisku kritēriju specifikāciju, lai noteiktu īpašības, kas rada endokrinoloģiskās sistēmas traucējumus, Komisija ir pārkāpusi minēto regulu.

Vispārējā tiesa konstatēja, ka no šīs regulas tieši izriet, ka Komisijai ir noteikts skaidrs, precīzs un beznosacījuma pienākums pieņemt šos aktus ne vēlāk kā 2013. gada 13. decembrī. Tas, ka zinātniskie kritēriji, kurus tā šajā ziņā piedāvāja, 2013. gada vasarā tika kritizēti, jo tie neesot bijuši zinātniski pamatoti un to īstenošanai būtu bijusi ietekme uz iekšējo tirgu, neietekmē faktu, ka Komisijai ir noteikts pienākums rīkoties, un tādējādi tā ir pārkāpusi savas no Regulas Nr. 528/2012 izrietošās saistības.

ĶIMIKĀLIJU REĢISTRĒŠANA

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 25. septembra spriedumam ***VECCO* u.c./Komisija** (T-360/13, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:695), Vispārējā tiesā tika celta prasība, lūdzot daļēji atcelt Regulu (ES) Nr. 348/2013 [44], ar kuru hroma trioksīds tika iekļauts to vielu sarakstā, saistībā ar kurām ir jāsaņem atļauja, kas ir paredzēts Regulas (EK) Nr. 1907/2006 [45] XIV pielikumā, neparedzot nekādus izņēmumus hroma trioksīda noteiktai izmantošanai.

Prasītāji it īpaši pamatojas uz Regulā Nr. 1907/2006 paredzēto iespēju saņemt atbrīvojumu noteiktai lietošanai, ja risks tiek pareizi kontrolēts, ņemot vērā konkrētu Kopienas tiesību aktu spēkā esamību, ar kuriem vielas lietošanas gadījumā ir paredzēti obligāti standarti cilvēku veselības un dabas aizsardzības ziņā.

Šajā lietā Vispārējā tiesa pirmoreiz vērtēja kritērijus, kuriem ir jābūt izpildītiem, lai Savienības tiesību aktu varētu uzskatīt par spēkā esošu konkrētu Savienības tiesību aktu Regulas Nr. 1907/2006 58. panta 2. punkta izpratnē.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka šāds tiesību akts var būt "tiesību norma, ko Savienības iekšienē pieņēmusi kāda iestāde un kam ir mērķis radīt obligātas sekas".

43 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 22. maija Regula (ES) Nr. 528/2012 par biocīdu piedāvāšanu tirgū un lietošanu (OV L 167, 1. lpp.).

44 | Komisijas 2013. gada 17. aprīļa Regula (ES) Nr. 348/2013, ar ko groza XIV pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķimikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*) (OV L 108, 1. lpp.).

45 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķimikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķimikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 1. lpp.).

Vispārējā tiesa turklāt uzskata, ka Direktīvas 98/24/EK [46] un 2004/37/EK [47], kas iekļaujas darbinieku veselības aizsardzības kontekstā, nevar būt šādi tiesību akti. Tā kā šajās direktīvās nav paredzēta atsauce uz noteiktu vielu, tās nevar tikt uzskatītas nedz par konkrētām, jo ir piemērojamas vispārīgi visām ķimikālijām, ne par tādām, ar ko nosaka obligātās prasības, jo tās nenosaka vispārējo ietvaru tiem pienākumiem, kas ir noteikti darba devējiem, kuri pakļauj savus darbiniekus ar ķimikāliju lietošanu saistītiem riskiem. Tāpat tas ir Direktīvas 2012/18/ES [48] un 2010/75/ES [49] gadījumā, kuras iekļaujas vides aizsardzības kontekstā. Runājot par pirmo minēto direktīvu, Vispārējā tiesa konstatē, ka tā neattiecas nedz uz bīstamo vielu konkrētu izmantošanu, nedz arī uz cilvēku aizsardzību pret ārkārtīgi palielinātu bīstamo vielu arodekspozīciju. Runājot par otro minēto direktīvu – tā attiecas uz konkrētu rūpniecisku procesu, kas pārsniedz noteiktu maksimālo lielumu, nevis uz konkrētu šī procesa vielu, un neattiecas uz visiem šī procesa veidiem, tostarp procesiem, kas nepārsniedz norādīto maksimālo lielumu.

Vispārējā tiesa secināja, ka, ja nepastāv spēkā esoši konkrēti Savienības tiesību akti, kas vielas lietošanas gadījumā nosaka obligātas prasības cilvēku veselības vai vides aizsardzībai, Komisijai nebija rīcības brīvības, lai piešķirtu prasīto izņēmumu, un tādējādi prasību noraidīja.

PIEKĻUVE IESTĀŽU DOKUMENTIEM

2015. gadā judikatūra attiecībā uz piekļuvi dokumentiem tostarp skāra Regulas Nr. 1049/2001 [50] piemērošanas jomu, it īpaši dokumenta jēdzienu un piekļuves tiesību izņēmumu attiecībā uz komerciālo interešu aizsardzību un pārbaudes, izmeklēšanas un revīzijas darbību piemērošanas jomu.

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 27. februāra spriedumam ***Breyer/*Komisija** (T-188/12, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:124), Vispārējā tiesā tika celta prasība, lūdzot atcelt lēmumu, ar kuru Komisija atteica prasītājam piekļuvi procesuālajiem rakstiem, kurus dalībvalsts bija iesniegusi Tiesā notiekošajā tiesvedībā sakarā ar pienākumu neizpildi, kas lūguma piešķirt piekļuvi brīdī bija pabeigta.

Šajā spriedumā Vispārējā tiesa vispirms atgādināja, ka "dokumenta" jēdziens Regulas Nr. 1049/2001 izpratnē būtībā ir balstīts uz saglabāta satura esamību, kuru pēc tā radīšanas var reproducēt vai ar to iepazīties, precizējot, pirmkārt, ka nav nozīmes tam, uz kāda datu nesēja ir saglabāts saturs, saglabātā satura veidam un būtībai, tāpat arī satura apjomam, garumam, nozīmīgumam vai noformējumam, un, otrkārt, ka minētajam saturam ir jābūt saistītam ar attiecīgās iestādes kompetences robežās esošo politiku, darbību un lēmumiem.

Vispārējā tiesa norāda, ka dalībvalsts sagatavotie procesuālie raksti saistībā ar prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, ko ir Komisija cēlusi, īstenojot savu kompetenci, kuru kopijas Tiesa šajā kontekstā ir nodevusi Komisijai un kuri ir Komisijas rīcībā, ir iestādes rīcībā esošie dokumenti Regulas Nr. 1049/2001 izpratnē, kuri tādējādi ietilpst minētās regulas piemērošanas jomā.

Visbeidzot, pārbaudot to, kā LESD 15. panta 3. punkta ceturtā daļa ietekmē Regulas Nr. 1049/2001 piemērošanu strīdus procesuālajiem rakstiem, Vispārējā tiesa atgādina, ka tostarp no šīs LESD tiesību normas un Savienības tiesiskā regulējuma šajā jomā izriet, ka ar tiesas spriešanu saistītā darbība pati par sevi ir izslēgta no jomas, kurā

46 | Padomes 1998. gada 7. aprīļa Direktīva 98/24/EK par darbinieku veselības un drošības aizsardzību pret risku, kas saistīts ar ķimikāliju izmantošanu darbā (Četrpadsmitā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) (OV L 131, 11. lpp.).

47 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā (Sestā atsevišķā direktīva Padomes Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) (OV L 158, 50. lpp.).

48 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Direktīva 2012/18/ES par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (OV L 197, 1. lpp.).

49 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Direktīva 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17. lpp.).

50 | Skat. iepriekš 12. zemsvītras piezīmi.

ir piemērojamas ar šo regulējumu iedibinātās tiesības piekļūt dokumentiem. Tomēr, kā Tiesa jau ir nospriedusi, neraugoties uz to, ka procesuālie raksti, kurus iestāde iesniegusi Savienības tiesā, ietilpst ar tiesas spriešanu saistītajā Savienības tiesas darbībā, tie nav izslēgti no tiesību piekļūt dokumentiem piemērošanas jomas LESD 15. panta 3. punkta ceturtās daļas dēļ. Tādējādi Vispārējā tiesa norāda, ka pēc analoģijas ir uzskatāms, ka uz procesuālajiem rakstiem, kurus dalībvalsts ir iesniegusi tiesvedībā par pienākumu neizpildi, tāpat kā uz Komisijas procesuālajiem rakstiem, neattiecas izņēmums no tiesībām piekļūt dokumentiem, kurš attiecībā uz Tiesas darbību saistībā ar tiesas spriešanu ir ieviests ar LESD 15. panta 3. punkta ceturtajā daļu.

Ņemot vērā visus šos apsvērumus, Vispārējā tiesa secināja, ka ar LESD 15. panta 3. punkta ceturto daļu tiek pieļauts, ka strīdus procesuālie raksti ietilpst Regulas Nr. 1049/2001 piemērošanas jomā, tomēr vajadzības gadījumā neskarot kāda no minētās regulas 4. pantā paredzētajiem izņēmumiem piemērošanu un šī panta 5. punktā attiecīgajai dalībvalstij paredzēto iespēju lūgt attiecīgo iestādi nepubliskot tās procesuālos rakstus.

2015. gada 2. jūlija spriedumā ***Typke*/Komisija** (T-214/13, Krājums, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:448) Vispārējā tiesa atgriezās pie dokumenta jēdziena, izskatot prasību par piekļuves pieteikumu, lai veiktu meklēšanu datubāzē. Atgādinājusi, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1049/2001 3. panta a) punktu dokuments šīs regulas izpratnē ir "jebkura satura informācija neatkarīgi no tās pasniegšanas veida", Vispārējā tiesa norādīja, ka, neraugoties uz šo plašo definīciju, Regulas Nr. 1049/2001 piemērošanas nolūkā dokumenta jēdziens ir jānošķir no informācijas jēdziena.

Saistībā ar pieteikumu par piekļuvi, kurā ir paredzēts, ka Komisijai ir jāveic meklēšana vienā vai vairākās no tās datubāzēm atbilstoši pieteikuma iesniedzēja definētajiem parametriem, Vispārējā tiesa norāda, ka Komisijai, izņemot iespējamos gadījumus, kad ir jāpiemēro Regulas Nr. 1049/2001 4. pants, ir jāsniedz pozitīva atbilde uz šo pieteikumu, ja prasītā meklēšana var tikt veikta, izmantojot šai datubāzei paredzētos meklēšanas rīkus. Savukārt Komisijai nevar prasīt, lai tā paziņotu pieteikuma iesniedzējam vienā vai vairākās no šīm datubāzēm iekļautos datus – daļu vai visus datus –, kas sakārtoti saskaņā ar shēmu, kāda minētajā datubāzē nav paredzēta. Līdz ar to, runājot par datubāzēm, uz Regulas Nr. 1049/2001 pamata iesniegtā pieteikuma par piekļuvi pieteikuma priekšmets var būt jebkas, kas ir iegūstams no šādām datubāzēm, veicot parastu vai ikdienas meklēšanu.

Šajā lietā Vispārējā tiesa norādīja, ka piekļuve datu kombinācijai, kas norādīta pieteikumā par piekļuvi dokumentiem, nozīmē, ka jāveic informātikas programmēšanas darbs, kuru nevar pielīdzināt parastai vai ikdienas meklēšanai. Vispārējā tiesa secināja, ka prasītāja pieteikums neattiecas uz piekļuvi, pat ja tā ir daļēja, vienam vai vairākiem esošiem dokumentiem, bet, tieši pretēji, attiecas uz jaunu dokumentu izveidi, kurus nevar iegūt no datubāzes, veicot parastu vai ikdienas meklēšanu ar esošu meklēšanas rīku.

Lietā, kas ir pamatā 2015. gada 12. maija spriedumam **Un*ión de Almacenistas de Hierros de España*/Komisija** (T-623/13, Krājums, EU:T:2015:268), Vispārējai tiesai bija jālemj, vai ir tiesisks tāds lēmums, ar kuru Komisija atteicās piešķirt prasītājam piekļuvi virknei dokumentu, kurus Komisijai bija nodevusi Spānijas konkurences iestāde saistībā ar divām izmeklēšanas procedūrām par LESD 101. panta piemērošanu. Lai pieņemtu šo lēmumu, Komisija pamatojās uz vispārējas prezumpcijas esamību, saskaņā ar kuru tādu dokumentu kā aplūkojamie dokumenti izpaušana apdraudētu attiecīgo uzņēmumu komerciālās intereses, kā arī izmeklēšanas darbību mērķus.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, ka pastāv vispārēja prezumpcija, saskaņā ar kuru dokumentu, ko atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 [51] 11. panta 4. punktam valsts konkurences iestāde ir nodevusi saistībā ar konkurences tiesību normu pārkāpuma procesu, publiskošana principā apdraud gan attiecīgo uzņēmumu komerciālo interešu aizsardzību, gan ar to cieši saistīto valsts konkurences iestādes izmeklēšanas darbību mērķu aizsardzību. Tā

51 | Skat. iepriekš 7. zemsvītras piezīmi.

precizē, ka līdzīgi tam, kas ir ticis nospriests koncentrācijas kontroles un aizliegto vienošanos kontroles jomā [52], minētā prezumpcija ir piemērojama neatkarīgi no tā, vai piekļuves pieteikums attiecas uz jau pabeigtu vai vēl notiekošu kontroles procesu.

Vispārējā tiesa turklāt uzsver, ka, lai pareizi darbotos informācijas apmaiņas mehānisms, kas izveidots to publisko iestāžu tīklā, kuras nodrošina Savienības konkurences noteikumu ievērošanu, šī apmaiņas mehānisma ietvaros nodotajai informācijai jāturpina būt konfidenciālai. Ja ikviena persona, pamatojoties uz Regulu Nr. 1049/2001, varētu piekļūt dokumentiem, kurus Komisijai ir nodevušas dalībvalstu konkurences iestādes, tiktu apdraudēta paaugstinātā aizsardzība, kuru garantē nodotajai informācijai un uz kuru ir balstīts šis mehānisms.

Visbeidzot, Vispārējā tiesa norādīja, ka laikposma, kurā ir piemērojama prezumpcija, ierobežošanu šajā lietā nevar attaisnot tas, ka ir ņemtas vērā to personu tiesības uz atlīdzību, kurām ir nodarīts kaitējums, pārkāpjot LESD 101. pantu. Attiecīgie dokumenti ir saistīti nevis ar Komisijas izmeklēšanu, bet gan ar valsts konkurences iestādes virzītu izmeklēšanu. Tātad attiecīgās valsts konkurences iestādes izmeklēšanas lietas materiālos varētu būt atrodami vajadzīgie pierādījumi, lai pamatotu iespējamo prasību par kaitējuma atlīdzību.

2015. gada 7. jūlija spriedums ***Axa Versicherung*/Komisija** (T-677/13, Krājums, EU:T:2015:473) Vispārējai tiesai deva iespēju sniegt papildu precizējumus par problemātiku saistībā ar atsevišķām dokumentu kategorijām piemērojamo vispārējo prezumpciju.

Šīs lietas pamatā ir divi pieteikumi par piekļuvi dokumentiem saistībā ar konkurences tiesību normu piemērošanas procedūru, no kuriem viens attiecās uz konkrētās lietas satura rādītāju. Saistībā ar šo pēdējo minēto pieteikumu Komisija pauda prasītājai pilnīgu atteikumu piekļūt minētajā satura rādītājā ietvertajām atsaucēm uz lietā esošajiem iecietības programmas dokumentiem, pamatojoties uz vispārējo prezumpciju attiecībā uz pārbaudes vai izmeklēšanas darbību mērķu aizsardzības apdraudējumu.

Vispirms Vispārējā tiesa norāda, ka Komisijai bija tiesības uzskatīt, ka lietas materiālos par konkurences tiesību normu piemērošanu esošo "iecietības programmas dokumentu" paziņošana var apdraudēt tās iecietības programmas efektivitāti, ja tās rezultātā trešajām personām tiek darīta zināma konfidenciāla komercinformācija vai šajos dokumentos iekļautās konfidenciālās norādes par dalībnieku sadarbību. Tomēr šādi apsvērumi neattaisno to, ka sistemātiski var tikt atteikta piekļuve šādiem dokumentiem, jo ikviens pieteikums par piekļuvi dokumentiem ir jāizvērtē katrā konkrētajā gadījumā. It īpaši, ņemot vērā to, cik nozīmīgas ir valstu tiesās celtās prasības par zaudējumu atlīdzību, lai saglabātu efektīvu konkurenci Savienībā, ar argumentu vien, ka pastāv risks, ka ar piekļuvi pierādījumiem, kas ietverti lietas materiālos saistībā ar konkurences noteikumu piemērošanas procedūru, var tikt mazināta iecietības programmas, kuras ietvaros šie dokumenti tika nosūtīti kompetentajai konkurences iestādei, efektivitāte, nevar pietiekami attaisnot atteikumu piekļūt informācijai. Tieši pretēji, tas, ka šāds atteikums var traucēt minēto prasību celšanai, nozīmē, ka šim atteikumam jābūt balstītam uz primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, kuru mērķis ir aizsargāt iesaistītās intereses un kuri ir piemērojami attiecībā uz katru dokumentu, kuram tiek atteikta piekļuve. Līdz ar to Komisijai vai valstu tiesām, kurām ir jālemj par piekļuvi dokumentiem, kas saņemti, īstenojot iecietības programmu, un ir iekļauti lietas materiālos saistībā ar konkurences noteikumu piemērošanas procedūru, ir katrā atsevišķā gadījumā jālīdzsvaro dažādās intereses, kas attaisno attiecīgo dokumentu publiskošanu vai aizsardzību, ņemot vērā visus apstākļus, kuriem ir nozīme lietā.

Šie apsvērumi ir vēl pamatotāki gadījumā, kad persona, kas uzskata, ka ir cietusi konkurences noteikumu pārkāpuma dēļ un jau ir cēlusi prasību par zaudējumu atlīdzību valsts tiesā, lūdz piešķirt piekļuvi nevis "iecietības programmas dokumentiem", kuri ir tās lietas materiālos, kurā pieņemts lēmums, konstatējot šāda pārkāpuma esamību, bet tikai atsaucēm uz šiem dokumentiem, kas ietvertas minēto lietas materiālu satura rādītājā. Pilnīgs

52 | 2012. gada 28. jūnija spriedums Komisija/*Éditions Odile Jacob* (C-404/10 P, Krājums, EU:C:2012:393), 2013. gada 13. septembra spriedums Nīderlande/Komisija (T-380/08, Krājums, EU:T:2013:480) un 2014. gada 7. oktobra spriedums *Schenker*/Komisija (T-534/11, Krājums, EU:T:2014:854).

atteikums piekļūt šādām atsaucēm, tostarp to visneitrālākajām vai nekaitīgākajām daļām, turklāt prasītājam padara neiespējamu vai vismaz pārmērīgi apgrūtina identificēt pašus "iecietības programmas dokumentus" un neļauj izveidot viedokli par to, vai šiem dokumentiem, iespējams, būtu jābūt tā rīcībā, lai varētu pamatot savu prasību par zaudējumu atlīdzību, un vēl jo vairāk neļauj paskaidrot šādas vajadzības iemeslus, lai gan tieši tāpēc, lai tiktu ievērotas šīs prasības, judikatūrā ir paredzēti nosacījumi šo dokumentu publiskošanai un to iesniegšanai valsts tiesā prasībā par zaudējumu atlīdzību, un arī sevišķu sabiedrības interešu atzīšanai, ko veic Komisija gadījumā, ja tai tiek iesniegts pieteikums atbilstoši Regulai Nr. 1049/2001.

ĀRĒJĀS ATTIECĪBAS

Spriedumā *Front Polisario*/Padome [53], minēts iepriekš (EU:T:2015:953), Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Savienības iestādēm ir plaša novērtējuma brīvība jautājumā par to, vai ir jānoslēdz nolīgums ar trešo valsti, kas tiks piemērots kādā teritorijā, un vēl jo vairāk tad, ja šajā jomā piemērojamās starptautisko tiesību normas un principi ir sarežģīti un neprecīzi. No tā izriet, ka tiesa vienīgi pārbauda, vai kompetentā Savienības iestāde, kas šajā lietā ir Padome, apstiprinot tāda nolīguma noslēgšanu, kāds ir apstiprināts ar apstrīdēto lēmumu, ir pieļāvusi acīmredzamas kļūdas vērtējumā.

Šādos apstākļos Savienības tiesām ir jāpārbauda, vai iestāde rūpīgi un objektīvi ir izvērtējusi visus apstākļus, kuriem ir nozīme konkrētajā lietā, apstākļus, uz kuriem ir balstīti tās izdarītie secinājumi. Lai gan ir taisnība, ka no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas neizriet absolūts aizliegums Savienībai noslēgt nolīgumu, kas var būt piemērojams strīdus teritorijā, tomēr skaidrs ir arī tas, ka šādas teritorijas iedzīvotāju pamattiesību aizsardzībai ir īpaša nozīme, un tādējādi šis jautājums Padomei ir jāizvērtē pirms šāda nolīguma apstiprināšanas. Vispārējā tiesa it īpaši precizē, ka attiecībā uz nolīgumu, kura mērķis tostarp ir atvieglot tādu dažādu produktu eksportu uz Savienību, kuru izcelsme ir konkrētajā teritorijā, Padomei rūpīgi un objektīvi ir jāizvērtē visi būtiskie apstākļi, lai pārliecinātos, ka eksportam domāto produktu ražošana netiek veikta, kaitējot konkrētās teritorijas iedzīvotājiem, un ka netiek pārkāptas to pamattiesības. Šajā ziņā, ņemot vērā it īpaši to, ka Marokas Karalistes suverēno varu pār Rietumsahāru nav atzinusi nedz Savienība un tās dalībvalstis, nedz, vispārīgāk, ANO, kā arī to, ka nav nekādu starptautisku pilnvaru, kas pamatotu Marokas klātbūtni šajā teritorijā, Padomei pašai bija jāpārliecinās, ka nav pazīmju, kas liecinātu par tādu Marokas kontrolētās Rietumsahāras teritorijas dabas resursu izmantošanu, kas kaitētu tās iedzīvotājiem un aizskartu viņu pamattiesības. Tā kā nedz no Padomes argumentiem, nedz arī no tās lietas materiāliem pievienotajiem dokumentiem neizriet, ka tā būtu veikusi šādu pārbaudi, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Padome nav izpildījusi savu pienākumu pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas izvērtēt visus konkrētā gadījuma apstākļus. Līdz ar to tā secināja, ka prasība ir jāapmierina un apstrīdētais lēmums ir jāatceļ daļā, kurā ir apstiprināta tajā minētā nolīguma piemērošana Rietumsahārā.

II. STRĪDI PAR ZAUDĒJUMU ATLĪDZĪBU

2015. gada 3. decembra spriedumā ***CN*/Parlaments** (T-343/13, Krājums, EU:T:2015:926) Vispārējai tiesai bija jālemj par bijušā Padomes ierēdņa celto prasību par zaudējumu atlīdzību, ar kuru viņš lūdza atlīdzināt kaitējumu, kas iespējami nodarīts, Parlamenta tīmekļa vietnē publicējot atsevišķus uz viņu attiecināmus personas datus. Šajā lietā Parlaments minētajā tīmekļa vietnē publicēja paziņojumu, kurā kopsavilkuma veidā bija aprakstīts prasītāja tam iesniegtā lūguma saturs, tostarp prasītāja vārds un fakts, ka viņam ir smaga slimība un ka viņa dēlam ir nopietna garīga vai fiziska invaliditāte.

53 | Saistībā ar šo spriedumu skat. arī apsvērumus par "prasību, kas celtas atbilstoši LESD 263. pantam, pieņemamību", kuri ir norādīti 3. punktā ("Tiesības celt prasību pret lēmumu noslēgt nolīgumu") un 4. punktā ("Rīcībspēja").

Šajā ziņā Vispārējā tiesa norādīja, ka prasītāja sensitīvo personas datu apstrāde ir jāizvērtē, ņemot vērā Regulas (EK) Nr. 45/2001 [54] 10. pantu, saskaņā ar kuru ir aizliegta personas datu attiecībā uz veselību apstrāde, izņemot tostarp gadījumu, ja attiecīgā persona tam ir nepārprotami piekritusi. Šajā ziņā tā atgādina, ka minētās regulas 2. panta h) punktā attiecīgās personas piekrišana ir definēta kā "visi labprātīgi sniegti, konkrēti un pamatoti gribas izteikumi, ar ko datu subjekts dod piekrišanu to personas datu apstrādei, kas attiecas uz viņu". Ņemot vērā visus šīs lietas apstākļus, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka prasītājs ir īstenojis "labprātīgi sniegtu un pamatotu gribas izpausmi". Parlamenta sniegtās informācijas rūpīga izlasīšana būtu ļāvusi uzmanīgam un apdomīgam lūguma iesniedzējam izvērtēt savas rīcības apjomu un tās sekas. Turklāt šī gribas izpausme ir bijusi konkrēta, jo Parlaments bija informējis prasītāju par to, ka viņa sūdzība, kuras priekšmets ir saistīts ar faktu, ka Savienības iestāde, kā tiek apgalvots, saistībā ar viņa karjeru neesot pienācīgi ņēmusi vērā prasītāja slimību un viņa dēla invaliditāti, būs pieejama tīmeklī. Visbeidzot, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka prasītājs ir skaidri paudis savu piekrišanu, atzīmējot tos veidlapas lodziņus, kuri attiecās uz publisku apstrādi un reģistrēšanu tīmeklī pieejamā reģistrā, un tā piekrišana nav netieši jāizsecina no kādas darbības. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šie apsvērumi *mutatis mutandis* ir piemērojami attiecībā uz tādu personas datu apstrādi, kas nav prasītāja sensitīvie personas dati.

Tomēr Vispārējā tiesa norādīja, ka, tā kā paziņojumā ir minēts, ka prasītāja dēlam ir nopietna garīga vai fiziska invaliditāte, tad tajā ir ietverti arī sensitīvi personas dati attiecībā uz prasītāja dēlu, lai gan viņa vārds tajā nav minēts. Nepastāvot nekādām norādēm par to, ka prasītājs ir sava dēla likumīgais pārstāvis, viņa skaidri paustā piekrišana nevar attaisnot Parlamenta veikto minēto datu apstrādi. Tomēr Vispārējā tiesa nosprieda, ka prasītājs savas prasības ietvaros nevar atsaukties uz prettiesiskumu, ko rada trešās personas, proti, tā dēla, tiesību iespējamais pārkāpums.

Pēc tam, pārbaudot Parlamenta rīcību pēc lūguma izņemt no tīmekļa informāciju, Vispārējā tiesa norāda, ka Regulā Nr. 45/2001 nav skaidri paredzēta iespēja atsaukt sākotnēji doto piekrišanu. Turklāt tā precizē, ka prasītājs nav norādījis uz tiesību normas vai principa pārkāpumu gadījumā, ja Parlamenta veiktā sākotnējā publicēšana būtu bijusi tiesiska, kā tas ir šajā lietā. Ja, kā tas ir šajā lietā, lūgums nav pamatots, bet ir ticis akceptēts cieņas dēļ, nav iemesla noteikt "nekavējoties" īstenojamu izpildes pienākumu. Šādā gadījumā Parlamentam bija vienīgi jāīsteno sava apņemšanās saprātīgā termiņā.

III. APELĀCIJAS

No Vispārējās tiesas apelācijas palātas 2015. gadā pieņemtajiem nolēmumiem īpaša uzmanība ir jāpievērš trim spriedumiem.

Pirmām kārtām, 2015. gada 19. jūnija spriedumā ***Z/*Tiesa** (T-88/13 P, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2015:393) Vispārējā tiesa nosprieda, ka saistībā ar Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu 90. pantā paredzēto sūdzību iesniegšanas procesu apelācijas sūdzības iesniedzējam ir jābūt iespējai lūgt Savienības tiesu pārbaudīt lēmuma par viņa sūdzības noraidīšanu tiesiskumu, nevis tikai sākotnējā tiesību akta, kas ir sūdzības priekšmets, tiesiskumu. Sūdzības iesniedzēja interese par to, lai sūdzības procedūra tiktu īstenota tiesiski un tātad lai lēmums par viņa sūdzības noraidīšanu tā prettiesiskuma gadījumā tiktu atcelts, ir jāizvērtē autonomi, nevis saistībā ar iespējamo prasību, kas celta par sākotnējo tiesību aktu, kurš ir sūdzības priekšmets. Pretējā gadījumā ikreiz, kad par sākotnējo tiesību aktu, pret kuru vērsta sūdzība, tiktu celta prasība tiesā, attiecīgajai personai nekad nebūtu iespējas atsaukties uz sūdzības procedūrā pieļautu prettiesiskumu, kura dēļ tai tomēr tiek liegta iespēja pienācīgi pārskatīt administrācijas lēmumu pirmstiesas procedūrā. Tādējādi viņai būtu liegts gūt labumu no

54 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti (OV 2001, L 8, 1. lpp.).

procedūras, kuras mērķis ir ļaut un sekmēt strīda starp ierēdni un administrāciju atrisināšanu ar izlīgumu un likt institūcijai, kurai ierēdnis ir pakļauts, pārskatīt savu lēmumu atbilstoši attiecīgajiem noteikumiem, ņemot vērā iespējamos minētā ierēdņa iebildumus.

Otrām kārtām, 2015. gada 16. septembra spriedumā ***EMA/Drakeford*** (T-231/14 P, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2015:639) Vispārējā tiesa apstiprināja Civildienesta tiesas pieeju, saskaņā ar kuru Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības 8. panta pirmās daļas mērķis ir novērst, ka gadījumā, kad pagaidu darbinieks, ar kuru noslēgts līgums uz noteiktu laiku, virzās karjerā vai tiek paplašinātas viņa funkcijas, administrācija varētu ļaunprātīgi izmantot formāli atšķirīgus līgumus, lai izvairītos no minētajā pantā paredzētās pārkvalificēšanas. Tomēr šīs pārkvalificēšanas priekšnoteikums ir tāds, ka pagaidu darbiniekam, kurš virzās savā karjerā vai kura funkcijas paplašinās, ar savu darba devēju saglabājas turpinātas darba attiecības. Ja izrādās, ka darbinieks noslēdz līgumu, kurā paredzētas būtiskas – nevis formālas – viņa funkciju izmaiņas, minētās kārtības 8. panta pirmās daļas piemērošanas priekšnoteikums vairs nav spēkā. Pieļaut, ka šajā tiesību normā paredzētā noteikuma piemērošana varētu attiekties uz jebkuru pagarināšanu, būtu pretrunā minētās normas garam. Vispārējā tiesa precizēja, ka, ņemot vērā veicamo uzdevumu iespējamo salīdzinājumu, sektora vadītāja amats nozīmē būtiskas izmaiņas, salīdzinot ar vadītāja vietnieka amatu, kas rada pārrāvumu, kurš atbilst Civildienesta tiesas formulētajam pārrāvuma jēdzienam. Faktiski, ja palikšana tajā pašā darbības jomā automātiski nerada veikto funkciju turpinātību, šī turpinātība principā ir jāizslēdz gadījumā, kad pretendēt uz sektora vadītāja amatu var tikai pēc ārējās atlases procedūras. Tomēr, tā kā pirms ieinteresētās personas iecelšanas amatā par sektora vadītāju tā ir pildījusi sektora vadītāja *ad interim* uzdevumus, nevar pamatoti tikt secināts, ka tās iecelšana amatā par sektora vadītāju, pat ja tā ir notikusi pēc ārējās atlases procedūras, patiešām radīja pārrāvumu uzdevumos, kurus tā ir pildījusi iepriekš.

Trešām kārtām, 2015. gada 13. oktobra spriedumā **Komisija*/Verile*** **un *Gjergji*** (T-104/14 P, Krājums, EU:T:2015:776) Vispārējā tiesa vispirms nosprieda, ka Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 11. panta 2. punktā nav paredzēts, ka attiecīgajai personai, pirms tā izlemj, vai īstenos savas tiesības pārnest uz Savienības pensiju sistēmu savas citā sistēmā iegūtās tiesības, tiek nodrošināta iespēja zināt galīgo pensijas izdienas gadu skaitu, kas tai tiks atzīts šādas pārnešanas rezultātā. Šajā tiesību normā nav arī paredzēts, ka iespējamo strīdu starp attiecīgo personu un tās iestādi par attiecīgo tiesību normu interpretāciju un piemērošanu izskata Savienības tiesa, pirms attiecīgā persona ir izlēmusi, vai tā vēlas savas citā sistēmā iegūtās tiesības pārnest uz Savienības pensiju sistēmu.

IV. PIETEIKUMI PAR PAGAIDU NOREGULĒJUMU

2015. gadā Vispārējā tiesā tika iesniegti 32 pieteikumi par pagaidu noregulējumu, un tā pieņēma nolēmumu 31 lietā [55].

Vispārējās tiesas priekšsēdētājs apmierināja trīs pieteikumus par piemērošanas apturēšanu, pieņemot 2015. gada 1. septembra rīkojumus **Francija/Komisija** (T-344/15 R, Krājums, EU:T:2015:583) un ***Pari Pharma/ EMA*** (T-235/15 R, Krājums (Izvilkumi), pārsūdzēts apelācijas kārtībā, EU:T:2015:587), un 2015. gada 15. decembra rīkojumu ***CCPL*** **u.c./Komisija** (T-522/15 R, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2015:1012).

55 | Trīs nolēmumi tika pieņemti, pagaidu noregulējuma tiesnesim aizstājot Vispārējās tiesas priekšsēdētāju atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 157. panta 4. punktam, to aplūkojot kopsakarā ar 12. pantu, tas ir, 2015. gada 17. aprīļa rīkojums *CGI Luxembourg* un *Intrasoft International*/Parlaments (T-769/14 R, EU:T:2015:227), 2015. gada 12. jūnija rīkojums *Cofely Solelec* u.c./Parlaments (T-224/15 R, EU:T:2015:377) un 2015. gada 15. oktobra rīkojums *Ahrend Furniture*/Komisija (T-482/15 R, EU:T:2015:782).

Rīkojumā *Pari Pharma/EMA*, minēts iepriekš (EU:T:2015:587), attiecībā uz problemātiku saistībā ar Eiropas Zāļu aģentūras (*EMA*) iecerēto iespējami konfidenciālas informācijas izpaušanu atbilstoši Regulai Nr. 1049/2001 Vispārējās tiesas priekšsēdētājs izmantoja to pašu pieeju, kuru tas bija izmantojis atbilstošajos 2014. gadā parakstītajos rīkojumos [56].

Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atzina *fumus boni juris* esamību, konstatējot, ka ir jāizvērtē ziņojumu, kuros ietverts vērtējums par divu zāļu līdzību un vienu zāļu klīnisko pārākumu pār otrām, konfidencialitāte. Šis vērtējums, kas skar konkrētu farmācijas nozari, proti, zāļu, kas paredzētas reti sastopamu slimību ārstēšanai, nozari, un attiecas uz farmakokinētiskiem un bioekvivalences pētījumiem, rada ļoti tehniskus zinātniskā vērtējuma jautājumus. Izvērtējot strīdus ziņojumus un jautājumu, vai *EMA*, noraidot prasītājas pieteikumu par konfidencialitātes nodrošināšanu, ir pieļāvusi kļūdas, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs saskārās ar sarežģītām problēmām, kuru risinājums nebija tūlītējs, bet tam ir vajadzīga rūpīga pārbaude, kas ir jāveic tiesai, kas izskata lietu pēc būtības.

Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka interešu izsvēršana ir par labu prasītājai. Tiesai, kas izskata lietu pēc būtības, būs jālemj par to, vai lēmums, ar kuru *EMA* ir paudusi savu nodomu izpaust trešajai personai strīdus ziņojumus, ir jāatceļ tāpēc, ka nav ievērots ziņojumu konfidenciālais raksturs. Lai nodrošinātu sprieduma, ar kuru tiktu atcelts šis lēmums, lietderīgo iedarbību, prasītājai ir jābūt iespējai nepieļaut, ka *EMA* veic minēto ziņojumu izpaušanu. Ja pieteikums par pagaidu noregulējumu tiktu noraidīts, šādam spriedumam tiktu atņemta lietderīgā iedarbība, jo šīs noraidīšanas rezultātā *EMA* varētu izpaust šos ziņojumus un tātad *de facto* ietekmēt turpmāko nolēmumu pēc būtības.

Attiecībā uz steidzamību Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atzina apgalvoto zaudējumu nopietnību, uzsverot, ka pagaidu noregulējuma tiesvedības vajadzībām būtu jāpieņem, ka strīdus ziņojumos ietvertā informācija ir konfidenciāla. Tā kā šī informācija skar prasītājas ražošanas un tirdzniecības darbību, tā ir nemantisks labums, kas var tikt izmantots konkurences nolūkos un kura vērtība būtiski samazinātos, ja informācija vairs nebūtu slepena. Saistībā ar kaitējuma, kas var tikt radīts, izpaužot strīdus ziņojumus trešajām personām, kuras iesniedza pieteikumu par piekļuvi atbilstoši Regulai Nr. 1049/2001, neatgriezenisko raksturu Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka prasītājai tiktu radīta tikpat apdraudoša situācija kā tā, kas rodas, informāciju publicējot internetā. Šīs trešās personas būtu nekavējoties ieguvušas konfidenciālo informāciju un būtu varējušas to uzreiz izmantot konkurences mērķiem, šādi vājinot prasītājas konkurences stāvokli. Tā kā dokumenta izpaušana atbilstoši Regulai Nr. 1049/2001 rada *erga omnes* iedarbību, apgalvotais kaitējums nebija aprēķināms, jo strīdus informāciju varēja iegūt nenoteikts un neierobežots esošo vai potenciālo konkurentu skaits visā pasaulē, lai daudzos gadījumos veiktu šīs informācijas īslaicīgu, vidēji ilgu vai ilgtermiņa izmantošanu.

Turklāt, pat ja apgalvotais kaitējums nebūtu kvalificējams kā neatgriezenisks, Vispārējās tiesas priekšsēdētājam nebūtu iespējas izvērtēt visu strīdus ziņojumos iekļauto individuālo datu konfidencialitāti, lai tikai daļēji apmierinātu pieteikumu par pagaidu noregulējumu. Ņemot vērā tiesvedības, kas ir saistīta ar iespējami konfidenciālu dokumentu aizsardzību, īpatnības, pagaidu noregulējuma tiesnesim nav atbilstīgi paredzēt daļēju risinājumu, kas aizsargātu tikai atsevišķus datus, ļaujot piešķirt piekļuvi pārējiem datiem. Gadījumā, ja tiesa, kas izskata lietu pēc būtības, attiecībā uz strīdus ziņojumiem pieļautu vispārējas prezumpcijas par konfidencialitāti principu, šie ziņojumi nebūtu izpaužami pat daļēji. Tātad pagaidu noregulējuma tiesnesis, ņemot vērā savu kompetenci, kurai ir vienīgi papildu raksturs, nevar atļaut daļēju piekļuvi, neatņemot tiesas, kas izskata lietu pēc būtības, nolēmumam lietderīgo iedarbību.

Visbeidzot, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atgādināja, ka kritērijs saistībā ar kaitējuma neatgriezenisko raksturu, kas ir izveidots vienīgi tiesu praksē un nav iekļauts nedz Līgumos, nedz arī Reglamentā, ir jāatstāj

56 | Runa ir par 2014. gada 13. februāra rīkojumu *Luxembourg Pamol (Cyprus)* un *Luxembourg Industries*/Komisija (T-578/13 R, EU:T:2014:103) un 2014. gada 25. jūlija rīkojumu *Deza/ECHA* (T-189/14 R, EU:T:2014:686), kas nav pārsūdzēti apelācijas kārtībā (skat. 2014. gada ziņojumu, 161. un 162. lpp.).

bez piemērošanas, ja tas ir pretrunā efektīvas pagaidu aizsardzības prasībām. LESD 278. un 279. pants, kas ir primāro tiesību normas, ļauj pagaidu noregulējuma tiesnesim izdot rīkojumu par izpildes apturēšanu, ja tas "attiecīgajos apstākļos to uzskata par vajadzīgu", un noteikt "vajadzīgos" pagaidu pasākumus. Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzskata, ka šajā lietā šie nosacījumi ir izpildīti it īpaši tāpēc, ka nedz pamatprasības iesniegšana, nedz pieteikums par pagaidu noregulējumu nevar tikt kvalificēti kā prasītājas īstenota aizkavēšanas taktika, kuras mērķis būtu bez likumīga pamata kavēt strīdus ziņojumu izpaušanu.

Ar rīkojumu Francija/Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:583), Vispārējās tiesas priekšsēdētājs apmierināja Francijas Republikas iesniegtu pieteikumu par pagaidu noregulējumu, lai tiktu apturēta dokumentu, kurus tā bija iesniegusi Komisijai un kurus tā, piemērojot Regulu Nr. 1049/2001, nolēma paziņot lūguma iesniedzējam – trešajai personai, izpaušanas īstenošana.

Komisija, pamatlietā apstrīdot attiecīgo dokumentu konfidenciālo raksturu, tomēr atzīst, ka, lai saglabātu pamatlietā pasludināmā sprieduma lietderīgo iedarbību, pagaidu noregulējuma tiesnesim ir jāaizkavē šo dokumentu izpaušana.

Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atzina *fumus boni juris* esamību, uzskatot, ka debates starp lietas dalībniekiem atklāj būtiskas juridiskas pretrunas attiecībā uz to, kāds tvērums ir Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 5. punktam, uz kuru atsaucas Francijas Republika un ar kuru dalībvalstīm ir piešķirts privileģēts statuss salīdzinājumā ar citiem dokumentu turētājiem, paredzot, ka ikvienai dalībvalstij atšķirībā no tiem ir iespēja lūgt iestādei bez tās "iepriekšējas piekrišanas" neizsniegt šajā valstī izdotu dokumentu. Savā 2012. gada 21. jūnija spriedumā *IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds*/Komisija [57] Tiesa nosprieda, ka iestādei, kurai ir iesniegts pieteikums, nav jāveic pārbaudi, kas pārsniegtu vērtējumu par to, vai pastāv pamatojums, kurā ir atsauce uz Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1.–3. punktā minētajiem izņēmumiem, kaut gan Vispārējā tiesa savā 2012. gada 14. februāra spriedumā Vācija/Komisija [58] uzskatīja, ka šai iestādei ir ļauts *prima facie* pārbaudīt, vai attiecīgās dalībvalsts izvirzītais pamatojums, atbalstot iebildumus pret strīdus dokumentu izpaušanu, ir pamatots.

Interešu izsvēršana bija par labu Francijas Republikai. Vispārējās tiesas priekšsēdētājs konstatēja, ka tiesai, kas izskata lietu pēc būtības, ir jālemj par jautājumu, vai lēmums, ar kuru Komisija ir darījusi zināmu savu nodomu izpaust strīdus dokumentus, ir jāatceļ šo dokumentu konfidenciālā rakstura neievērošanas dēļ. Lai nodrošinātu sprieduma, ar kuru tiktu atcelts šis lēmums, lietderīgo iedarbību, Francijas Republikai ir jāspēj nepieļaut, ka Komisija nekavējoties veic šādu izpaušanu, kas *de facto* ietekmētu tālāko nolēmumu pēc būtības.

Saistībā ar steidzamību Francijas Republika norādīja, ka attiecīgie dokumenti esot būtiski elementi starp to un Komisiju notiekošajā procedūrā, kurai ir liela līdzība ar procedūras sakarā ar pienākumu neizpildi pirmstiesas stadiju, jo tā ietver dialogu ar Komisiju, lai tuvinātu atšķirīgās nostājas. Francijas Republika uzskata, ka šo mērķi varot sasniegt tikai pilnīgas savstarpējās uzticēšanās gaisotnē, ko apdraudētu dokumentu, ar kuriem apmaiņa notikusi šīs procedūras gaitā, priekšlaicīga izpaušana, jo šāda izpaušana apdraudot tās aizstāvības stratēģiju vēlākā tiesvedībā. Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka šāda aizstāvība ir daļa no Francijas Republikas valsts funkcijām un ka apstrīdētā izpaušana būtiski apdraudētu šo funkciju pildīšanu. Šīs izpaušanas radītais kaitējums arī būtu neatgriezenisks, jo apstrīdētā lēmuma vēlākā atcelšana nespētu to novērst un, ņemot vērā tā nemantisko raksturu, to nevarētu atlīdzināt, ceļot pret Komisiju prasību par zaudējumu atlīdzību.

Lietā, kas ir pamatā rīkojumam *CCPL* u.c./Komisija, minēts iepriekš (EU:T:2015:1012), piecas sabiedrības – kooperatīvas organizācijas dalībnieces, kurām tika uzlikti naudas sodi par to dalību aizliegtā vienošanās pārtikas produktu iepakojumu tirgū, iesniedza pieteikumu par pagaidu noregulējumu, lai tiktu atbrīvotas no pienākuma nodrošināt bankas garantiju, kas segtu to naudas sodus. Savā rīkojumā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atgādināja, ka atbrīvojums no šī pienākuma var tikt piešķirts tikai tad, ja pieteicējs sniedz pierādījumu, ka tam

57 | C-135/11 P, Krājums, EU:C:2012:376, 63. un 64. punkts.

58 | T-59/09, Krājums, EU:C:2012:75, 51.–53. un 57. punkts.

ir objektīvi neiespējami sniegt bankas garantiju vai, alternatīvi, ka tās iesniegšana apdraudētu tā ekonomisko dzīvotspēju. Atzīstot, ka prasītāji ir savlaicīgi un nopietni centušies iegūt šādu garantiju, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs konstatēja, ka šie centieni nav bijuši veiksmīgi, jo šim nolūkam izraudzītās divpadsmit bankas tiem ir paudušas atteikumu prasītāju nestabilās finanšu situācijas dēļ. Šajā kontekstā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atteicās kooperatīvajai struktūrai, kurā ietilpa prasītāji, piemērot grupas jēdzienu, jo nav bijis pietiekami ciešas interešu atbilstības.

Attiecībā uz pakārtotu prasījumu par naudas sodu samazināšanu, kas ir balstīts uz pamatu, ka nav ņemta vērā prasītāju maksātspējas neesamība, tika atzīta *fumus boni juris* esamība, jo Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka nevar izslēgt, ka tiesa, kas izskata lietu pēc būtības, izmanto savu neierobežoto kompetenci naudas soda jomā un samazina uzlikto naudas sodu apmēru.

Vispārējās tiesas priekšsēdētājs tātad piešķīra lūgto atbrīvojumu, tomēr ar nosacījumu, ka prasītāji regulāri informē Komisiju par *CCPL* grupas paredzētā pārstrukturēšanās plāna izpildi un ka tie pēc iespējas ātrāk uzsāk uzlikto naudas sodu samaksu pa daļām, maksājot Komisijai summas, kas atbilst saskaņā ar šo plānu izveidotajiem uzkrājumiem, kā arī ikmēneša maksājumus, ko veido ieņēmumi no atsevišķu kapitāldaļu atsavināšanas.

Publisko iepirkumu jomā ir izdoti vairāki rīkojumi, turpinot judikatūras pārskatīšanu, kas veikta ar 2014. gada 4. decembra rīkojumu *Vanbreda Risk & Benefits*/Komisija [59] un kuras princips apelācijas instancē tika apstiprināts ar 2015. gada 23. aprīļa rīkojumu Komisija/*Vanbreda Risk & Benefits* [60]. Ir jāatgādina, ka saskaņā ar šo jauno judikatūru nosacījums saistībā ar steidzamību šajā īpašajā kontekstā ir mīkstināts tādā ziņā, ka smags kaitējums, kas tomēr nav neatgriezenisks, var būt pietiekams šī nosacījuma izpildei, ja vien konstatētais *fumus boni juris* ir pietiekami nopietns. Tomēr šī mīkstināšana ir piemērojama tikai tad, ja noraidītais pretendents ir iesniedzis pieteikumu par pagaidu noregulējumu pirms līguma starp līgumslēdzēju iestādi un izraudzīto uzņēmumu noslēgšanas un desmit dienu atlikšanas termiņā [61], tomēr ar nosacījumu, ka līgumslēdzēja iestāde pirms līguma noslēgšanas ir ievērojusi šo atlikšanas termiņu un noraidītajam pretendentam ir bijusi pietiekama informācija, lai šajā termiņā izmantotu savas tiesības uz aizstāvību.

Tādējādi rīkojumos *CGI Luxembourg* un *Intrasoft International*/Parlaments, minēts iepriekš (EU:T:2015:227), *Cofely Solelec* u.c./Parlaments, minēts iepriekš (EU:T:2015:377), un 2015. gada 25. jūnija rīkojumā ***Banimmo*/Komisija** (T-293/15 R, EU:T:2015:438) pagaidu noregulējuma tiesnesis, kas *inaudita altera parte* bija piešķīris noraidītajiem pretendentiem prasītos pagaidu pasākumus, konstatējis, ka līgumslēdzēja iestāde ir atsaukusi lēmumus par šo pretendentu iesniegto piedāvājumu noraidīšanu, nolēma izbeigt tiesvedību pirms sprieduma taisīšanas.

Turpretim 2015. gada 15. jūnija rīkojumā ***Close* un *Cegelec*/Parlaments** (T-259/15 R, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2015:378) Vispārējās tiesas priekšsēdētājs – konstatējis, ka līgumslēdzēja iestāde pirms līguma ar izraudzīto uzņēmumu noslēgšanas ir pilnībā ievērojusi šo atlikšanas termiņu un ka noraidītajiem pretendentiem, kuri savlaicīgi ir informēti par to piedāvājumu noraidīšanu, bija iespēja lietderīgi celt prasības atcelt tiesību aktus un iesniegt pieteikumu par pagaidu noregulējumu –, uzskatīja, ka šajā lietā nevar mīkstināt nosacījumu attiecībā uz steidzamību, jo pieteikumi nav iesniegti desmit dienu atlikšanas termiņā starp lēmuma par piedāvājuma noraidīšanu paziņošanu un līguma noslēgšanu. Tā kā minētie pretendenti nav pierādījuši, ka tiem varētu tikt nodarīts būtisks un neatgriezenisks kaitējums, to pieteikums par pagaidu noregulējumu tika noraidīts [62].

59 | T-199/14 R, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2014:1024.

60 | C-35/15 P(R), Krājums, EU:C:2015:275.

61 | Noteikts Komisijas 2012. gada 29. oktobra Deleģētās regulas (ES) Nr. 1268/2012 par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, piemērošanas noteikumiem (OV L 362, 1. lpp.), 171. panta 1. punktā.

62 | Citi pieteikumi par pagaidu noregulējumu publisko iepirkumu jomā tāpat tika noraidīti pietiekami nopietna *fumus boni juris* aspekta neesamības dēļ un steidzamības neesamības dēļ (2015. gada 24. marta rīkojums *Europower*/Komisija, T-383/14 R, Krājums (Izvilkumi), EU:T:2015:190; 2015. gada 17. jūlija rīkojums *GSA* un *SGI*/Parlaments, T-321/15 R, EU:T:2015:522, un rīkojums *Ahrend Furniture*/Komisija, minēts iepriekš, EU:T:2015:782).

B | VISPĀRĒJĀS TIESAS SASTĀVS

(Protokolārā kārtība 2015. gada 31. decembrī)

Pirmā rinda, no kreisās uz labo:

palātu priekšsēdētāji *G. Berardis*, *M. van der Woude*, *A. Dittrich*, *S. Papasavvas*, Vispārējās tiesas priekšsēdētāja vietnieks *H. Kanninen*, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs *M. Jaeger*; palātas priekšsēdētāja *M. E. Martins Ribeiro*, palātu priekšsēdētāji *M. Prek*, *S. Frimodt Nielsen* un *D. Gratsias*

Otrā rinda, no kreisās uz labo:

tiesnesis *C. Wetter*, tiesnese *M. Kancheva*, tiesnesis *J. Schwarcz*, tiesnese *I. Pelikánová*, tiesneši *O. Czúcz* un *F. Dehousse*, tiesneses *I. Wiszniewska-Białecka* un *I. Labucka*, tiesneši *A. Popescu* un *E. Buttigieg*

Trešā rinda, no kreisās uz labo:

tiesneši *I. S. Forrester*, *S. Gervasoni*, *A. Collins* un *E. Bieliūnas*, tiesnese *V. Tomljenović*, tiesneši *V. Kreuschitz*, *I. Ulloa Rubio* un *L. Madise*, sekretārs *E. Coulon*

2. IZMAIŅAS VISPĀRĒJĀS TIESAS SASTĀVĀ 2015. GADĀ

2015. gada 7. oktobrī Tiesā notika svinīgā sēde, pirmkārt, saistībā ar atkārtotu iecelšanu amatā un, otrkārt, saistībā ar to, ka jaunie iestādes locekļi nodeva zvērestu un uzsāka pienākumu izpildi.

Saistībā ar tiesneša *Nicholas James Forwood* pienākumu beigšanos dalībvalstu valdību pārstāvji ar 2015. gada 16. septembra lēmumu iecēla *Ian Stewart Forrester* k-gu Vispārējās tiesas tiesneša amatā, lai aizstātu *Forwood* k-gu uz viņa atlikušo pilnvaru laiku, proti, no 2015. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 31. augustam. Šajā sēdē *Forrester* k-gs nodeva zvērestu Tiesai.

2. PROTOKOLĀRĀ KĀRTĪBA

NO 2015. GADA 1. JANVĀRA LĪDZ 2015. GADA 6. OKTOBRIM

M. JAEGER, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs
H. KANNINEN, priekšsēdētāja vietnieks
M. E. MARTINS RIBEIRO, palātas priekšsēdētāja
S. PAPASAVVAS, palātas priekšsēdētājs
M. PREK, palātas priekšsēdētājs
A. DITTRICH, palātas priekšsēdētājs
S. FRIMODT NIELSEN, palātas priekšsēdētājs
M. VAN DER WOUDE, palātas priekšsēdētājs
D. GRATSIAS, palātas priekšsēdētājs
G. BERARDIS, palātas priekšsēdētājs
N. J. FORWOOD, tiesnesis
F. DEHOUSSE, tiesnesis
O. CZÚCZ, tiesnesis
I. WISZNIEWSKA–BIAŁECKA, tiesnese
I. PELIKÁNOVÁ, tiesnese
I. LABUCKA, tiesnese
J. SCHWARCZ, tiesnesis
A. POPESCU, tiesnesis
M. KANCHEVA, tiesnese
E. BUTTIGIEG, tiesnesis
C. WETTER, tiesnesis
V. TOMLJENOVIĆ, tiesnese
E. BIELIŪNAS, tiesnesis
V. KREUSCHITZ, tiesnesis
A. COLLINS, tiesnesis
I. ULLOA RUBIO, tiesnesis
S. GERVASONI, tiesnesis
L. MADISE, tiesnesis

E. COULON, sekretārs

NO 2015. GADA 7. OKTOBRA LĪDZ 2015. GADA 31. DECEMBRIM

V. JAEGER, Tiesas priekšsēdētājs
H. KANNINEN, priekšsēdētāja vietnieks
M. E. MARTINS RIBEIRO, palātas priekšsēdētāja
S. PAPASAVVAS, palātas priekšsēdētājs
M. PREK, palātas priekšsēdētājs
A. DITTRICH, palātas priekšsēdētājs
S. FRIMODT NIELSEN, palātas priekšsēdētājs
M. VAN DER WOUDE, palātas priekšsēdētājs
D. GRATSIAS, palātas priekšsēdētājs
G. BERARDIS, palātas priekšsēdētājs
F. DEHOUSSE, tiesnesis
O. CZÚCZ, tiesnesis
I. WISZNIEWSKA- BIAŁECKA, tiesnese
I. PELIKÁNOVÁ, tiesnese
I. LABUCKA, tiesnese
J. SCHWARCZ, tiesnesis
A. POPESCU, tiesnesis
M. KANCHEVA, tiesnese
E. BUTTIGIEG, tiesnesis
C. WETTER, tiesnesis
V. TOMLJENOVIĆ, tiesnese
E. BIELIŪNAS, tiesnesis
V. KREUSCHITZ, tiesnesis
A. COLLINS, tiesnesis
I. ULLOA RUBIO, tiesnesis
S. GERVASONI, tiesnesis
L. MADISE, tiesnesis
I. S. FORRESTER, tiesnesis

E. COULON, sekretārs

3. BIJUŠIE VISPĀRĒJĀS TIESAS LOCEKĻI

(amatā stāšanās kārtībā)

Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Yeraris Christos (1989–1992)
Da Cruz Vilaça José Luís (1989–1995), priekšsēdētājs no 1989. līdz 1995. gadam
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Saggio Antonio (1989–1998), priekšsēdētājs no 1995. līdz 1998. gadam
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Vesterdorf Bo (1989–2007), priekšsēdētājs no 1998. līdz 2007. gadam
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Tiili Virpi (1995–2009)
Azizi Josef (1995–2013)
Cooke John D. (1996–2008)
Pirrung Jörg (1997–2007)
Mengozzi Paolo (1998–2006)
Meij Arjen W. H. (1998–2010)
Vilaras Mihalis (1998–2010)
Forwood Nicholas James (1999–2015)
Legal Hubert (2001–2007)
Trstenjak Verica (2004–2006)
Šváby Daniel (2004–2009)
Cremona Ena (2004–2012)
Vadapalas Vilenas (2004–2013)
Jürimäe Küllike (2004–2013)
Moavero Milanesi Enzo (2006–2011)
Wahl Nils (2006–2012)
Tchipev Teodor (2007–2010)
Ciucă Valeriu M. (2007–2010)
Soldevila Fragoso Santiago (2007–2013)
Truchot Laurent (2007–2013)
O'Higgins Kevin (2008–2013)

PRIEKŠSĒDĒTĀJI

Da Cruz Vilaça José Luís (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)
Vesterdorf Bo (1998–2007)

SEKRETĀRS

Jung Hans (1989–2005)

C | VISPĀRĒJĀS TIESAS DARBĪBAS STATISTIKA

VISPĀRĒJĀS TIESAS VISPĀRĒJĀ DARBĪBA

1. Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2011–2015)

IEROSINĀTĀS LIETAS

2. Tiesvedību veidi (2011–2015)

3. Prasību veidi (2011–2015)

4. Prasību joma (2011–2015)

PABEIGTĀS LIETAS

5. Tiesvedību veidi (2011–2015)

6. Prasību joma (2015)

7. Prasību joma (2011–2015) (spriedumi un rīkojumi)

8. Iztiesāšanas sastāvs (2011–2015)

9. Tiesvedības ilgums mēnešos (2011–2015) (spriedumi un rīkojumi)

LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS

10. Tiesvedību veidi (2011–2015)

11. Prasību joma (2011–2015)

12. Iztiesāšanas sastāvs (2011–2015)

DAŽĀDI

13. Pagaidu noregulējums (2011–2015)

14. Paātrinātā tiesvedība (2011–2015)

15. Vispārējās tiesas nolēmumi, par kuriem Tiesā iesniegtas apelācijas sūdzības (1990–2015)

16. Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību sadalījums atkarībā no tiesvedības veida (2011–2015)

17. Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2015) (spriedumi un rīkojumi)

18. Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2011–2015) (spriedumi un rīkojumi)

19. Vispārējās tendences (1989–2015) (ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas)

1. VISPĀRĒJĀS TIESAS VISPĀRĒJĀ DARBĪBA – IEROSINĀTĀS, PABEIGTĀS UN IZSKATĀMĀS LIETAS (2011–2015) [1, 2]

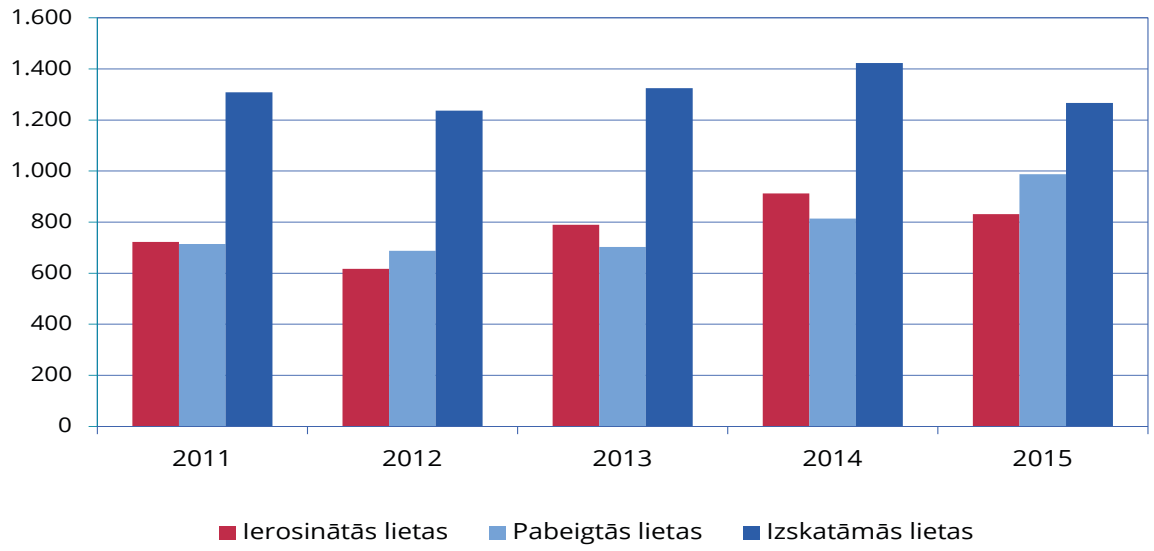

	2011	2012	2013	2014	2015
Ierosinātās lietas	722	617	790	912	831
Pabeigtās lietas	714	688	702	814	987
Izskatāmās lietas	1308	1237	1325	1423	1267

1 | Ja nav norādīts citādi, šajā un nākamajās tabulās ir ņemta vērā sevišķā tiesāšanas kārtība.

Par "sevišķo tiesāšanas kārtību" tiek uzskatīti: protests par aizmugurisku spriedumu (Tiesas statūtu 41. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 166. pants), trešās personas protests (Tiesas statūtu 42. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 167. pants), interpretēšana (Tiesas statūtu 43. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 168. pants), pārskatīšana (Tiesas statūtu 44. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 169. pants), juridiskā palīdzība (Vispārējās tiesas Reglamenta 148. pants), labošana (Vispārējās tiesas Reglamenta 164. pants) un domstarpības par atlīdzināmajiem tiesāšanās izdevumiem (Vispārējās tiesas Reglamenta 170. pants).

2 | Ja nav norādīts citādi, šajā un nākamajās tabulās nav ņemtas vērā tiesvedības par pagaidu noregulējumu.

2. IEROSINĀTĀS LIETAS – TIESVEDĪBU VEIDI (2011–2015)

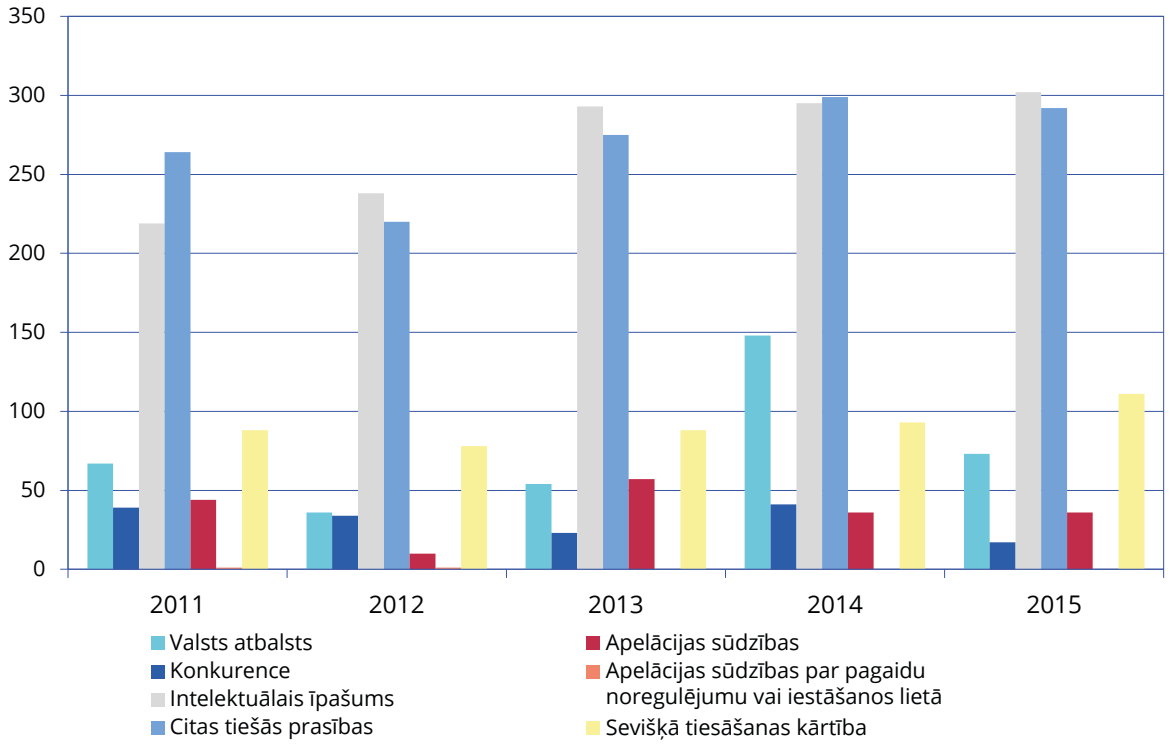

	2011	2012	2013	2014	2015
Valsts atbalsts	67	36	54	148	73
Konkurence	39	34	23	41	17
Intelektuālais īpašums	219	238	293	295	302
Citas tiešās prasības	264	220	275	299	292
Apelācijas sūdzības	44	10	57	36	36
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	1	1			
Sevišķā tiesāšanas kārtība	88	78	88	93	111
Kopā	**722**	**617**	**790**	**912**	**831**

3. IEROSINĀTĀS LIETAS – PRASĪBU VEIDI (2011–2015)

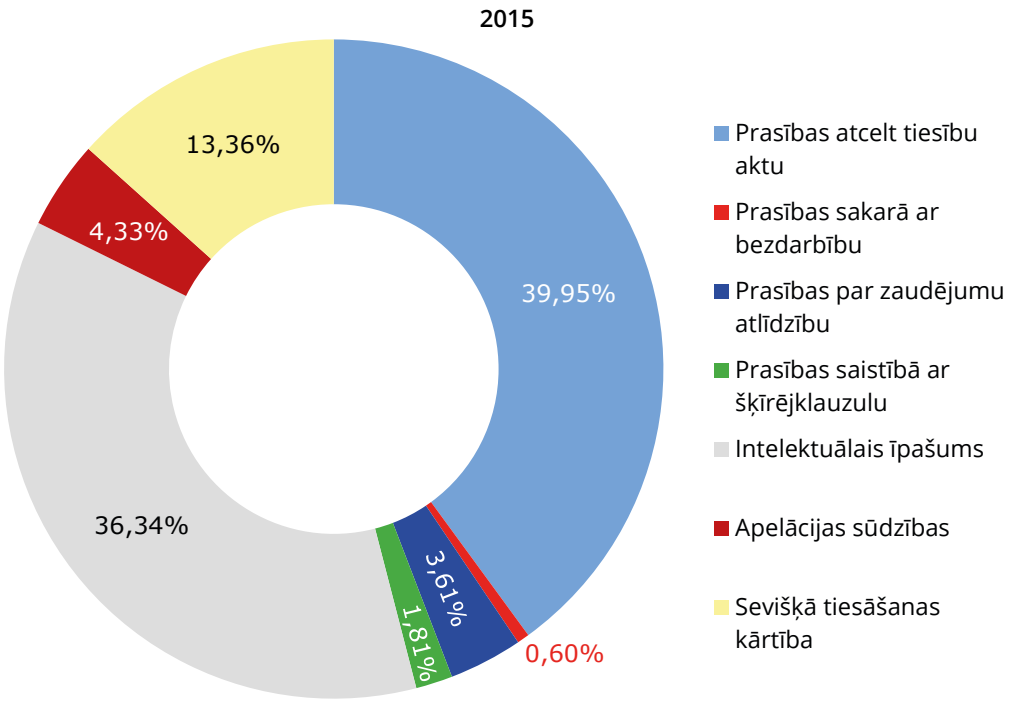

	2011	2012	2013	2014	2015
Prasības atcelt tiesību aktu	341	257	319	423	332
Prasības sakarā ar bezdarbību	8	8	12	12	5
Prasības par zaudējumu atlīdzību	16	17	15	39	30
Prasības saistībā ar šķīrējklauzulu	5	8	6	14	15
Intelektuālais īpašums	219	238	293	295	302
Apelācijas sūdzības	44	10	57	36	36
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	1	1			
Sevišķā tiesāšanas kārtība	88	78	88	93	111
Kopā	**722**	**617**	**790**	**912**	**831**

4. IEROSINĀTĀS LIETAS – PRASĪBU JOMA (2011–2015) [1]

	2011	2012	2013	2014	2015
Aizjūras zemju un teritoriju asociācija			1		
Brīvība veikt uzņēmējdarbību				1	
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	1		6	1	
Eiropas komunikāciju tīkli			3		
Eiropas Savienības ārējā darbība	2	1		2	1
Ekonomikas un monetārā politika	4	3	15	4	3
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	3	4	3	3	5
Enerģija	1		1	3	3
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)		1		4	7
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	93	59	41	69	55
Institucionālās tiesības	44	41	44	67	53
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	219	238	294	295	303
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	2	1	2		3
Jaunu valstu pievienošanās			1		
Kapitāla brīva aprite					2
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	3	2	12	3	5
Konkurence	39	34	23	41	17
Kopējā ārpolitika un drošības politika			2		
Kopējā zivsaimniecības politika	3		3	3	
Kultūra			1		
Lauksaimniecība	22	11	27	15	37
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums			1		
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	10	6	1	8	
Nodarbinātība			2		
Nodokļi	1	1	1	1	1
Pakalpojumu sniegšanas brīvība		1		1	
Patērētāju tiesību aizsardzība			1	1	2
Personu brīva pārvietošanās					1
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmoss	4	3	5	2	10
Piekļuve dokumentiem	21	18	20	17	48
Preču brīva aprite			1		2
Publiskie iepirkumi	18	23	15	16	23
Rūpniecības politika				2	
Sabiedrības veselība	2	12	5	11	2
Sabiedrību tiesības				1	1
Savienības pilsonība				1	
Šķīrējklauzula	5	8	6	14	15
Sociālā politika	5	1		1	
Tiesību aktu tuvināšana			13		1
Tirdzniecības politika	11	20	23	31	6
Transports	1		5	1	
Tūrisms			2		
Valsts atbalsts	67	36	54	148	73
Vide	6	3	11	10	5
Kopā EK līgums/LESD	**587**	**527**	**645**	**777**	**684**
Civildienesta noteikumi	47	12	57	42	36
Sevišķā tiesāšanas kārtība	88	78	88	93	111
PAVISAM KOPĀ	**722**	**617**	**790**	**912**	**831**

5. PABEIGTĀS LIETAS – TIESVEDĪBU VEIDI (2011–2015)

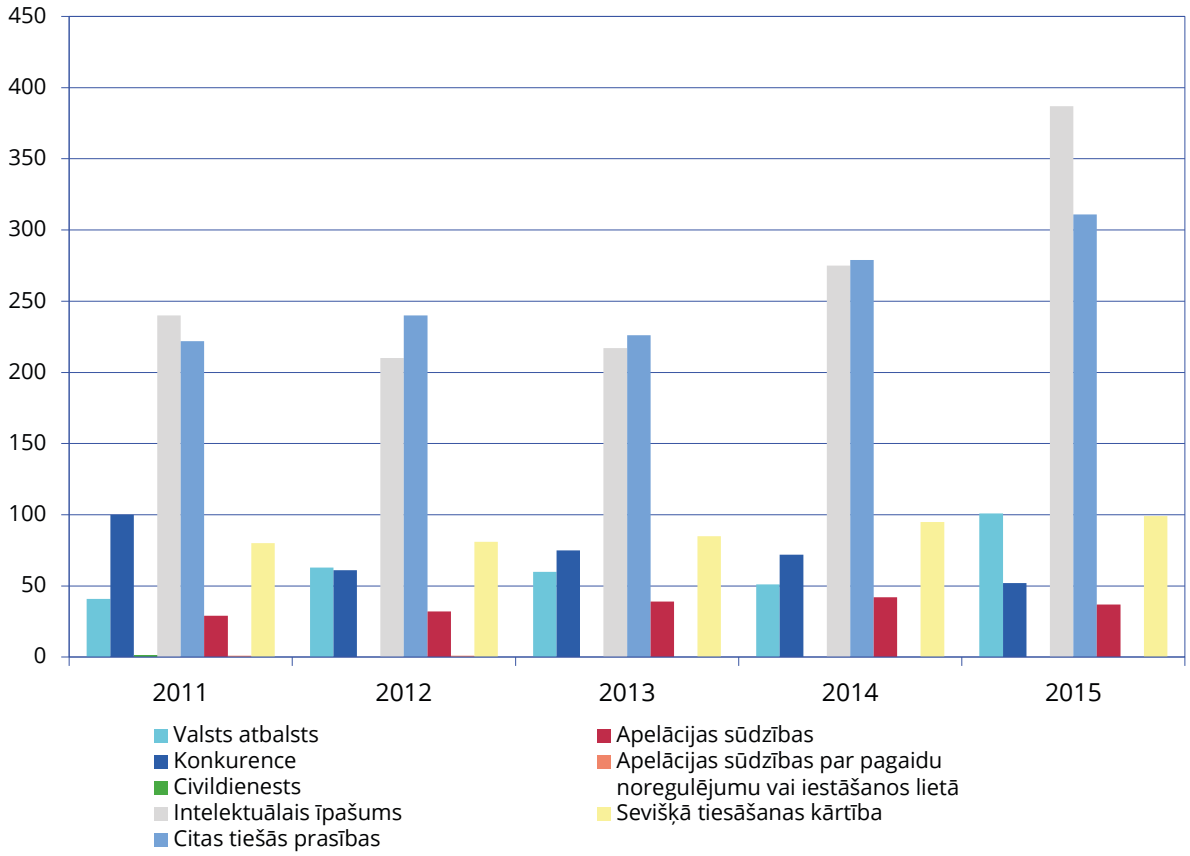

	2011	2012	2013	2014	2015
Valsts atbalsts	41	63	60	51	101
Konkurence	100	61	75	72	52
Civildienests	1				
Intelektuālais īpašums	240	210	217	275	387
Citas tiešās prasības	222	240	226	279	311
Apelācijas sūdzības	29	32	39	42	37
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	1	1			
Sevišķā tiesāšanas kārtība	80	81	85	95	99
Kopā	**714**	**688**	**702**	**814**	**987**

6. PABEIGTĀS LIETAS – PRASĪBU JOMA (2015)

	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā
Brīvība veikt uzņēmējdarbību		1	1
Eiropas Savienības ārējā darbība	1	1	2
Ekonomikas un monetārā politika	5	4	9
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	3	3	6
Enerģija	1		1
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)	1	4	5
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	38	22	60
Institucionālās tiesības	19	39	58
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	299	89	388
Jaunu valstu pievienošanās	1		1
Kapitāla brīva aprite		2	2
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	4	5	9
Konkurence	47	5	52
Kopējā ārpolitika un drošības politika		1	1
Kopējā zivsaimniecības politika	1	2	3
Lauksaimniecība	28	4	32
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	3	1	4
Nodokļi		1	1
Patērētāju tiesību aizsardzība	1	1	2
Personu brīva pārvietošanās		1	1
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmoss	2		2
Piekļuve dokumentiem	15	6	21
Preču brīva aprite		2	2
Publiskie iepirkumi	12	10	22
Rūpniecības politika		2	2
Sabiedrības veselība	10	5	15
Sabiedrību tiesības		1	1
Šķīrējklauzula	2		2
Tirdzniecības politika	15	9	24
Transports	2	1	3
Valsts atbalsts	34	67	101
Vide	2	16	18
Kopā EK līgums/LESD	**546**	**305**	**851**
Civildienesta noteikumi	23	14	37
Sevišķā tiesāšanas kārtība	1	98	99
PAVISAM KOPĀ	**570**	**417**	**987**

7. PABEIGTĀS LIETAS – PRASĪBU JOMA (2011–2015)

(SPRIEDUMI UN RĪKOJUMI)

	2011	2012	2013	2014	2015
Aizjūras zemju un teritoriju asociācija				1	
Brīvība veikt uzņēmējdarbību					1
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa		2	7	1	
Eiropas komunikāciju tīkli				1	
Eiropas Savienības ārējā darbība	5		2		2
Ekonomikas un monetārā politika	3	2	1	13	9
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	9	12	14	1	6
Enerģija			1	3	1
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)		2			5
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	32	42	40	68	60
Institucionālās tiesības	36	41	35	33	58
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	240	210	218	275	388
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	1	1	1	2	
Jaunu valstu pievienošanās					1
Kapitāla brīva aprite					2
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	4	1	6	3	9
Konkurence	100	61	75	72	52
Kopējā ārpolitika un drošības politika				2	1
Kopējā zivsaimniecības politika	5	9	2	15	3
Lauksaimniecība	26	32	16	15	32
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums			1		
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	1	6	9	6	4
Nodarbinātība			2		
Nodokļi		2		2	1
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	3	2		1	
Patērētāju tiesību aizsardzība	1				2
Personu brīva pārvietošanās	2	1			1
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmoss	5	3	4	1	2
Piekļuve dokumentiem	23	21	19	23	21
Preču brīva aprite			1		2
Publiskie iepirkumi	15	24	21	18	22
Rūpniecības politika					2
Sabiedrības veselība	3	2	4	10	15
Sabiedrību tiesības					1
Savienības pilsonība				1	
Šķīrējklauzula	6	11	8	10	2
Sociālā politika	5	1	4		
Tiesību aktu tuvināšana				13	
Tirdzniecības politika	10	14	19	18	24
Transports	1	1		3	3
Tūrisms			1	1	
Valsts atbalsts	41	63	59	51	101
Vide	22	8	6	10	18
Kopā EK līgums/LESD	**599**	**574**	**576**	**673**	**851**
Kopā EOTK līgums			**1**		
Kopā EAEK līgums	**1**				
Civildienesta noteikumi	34	33	40	46	37
Sevišķā tiesāšanas kārtība	80	81	85	95	99
PAVISAM KOPĀ	**714**	**688**	**702**	**814**	**987**

8. PABEIGTĀS LIETAS – IZTIESĀŠANAS SASTĀVS (2011–2015)

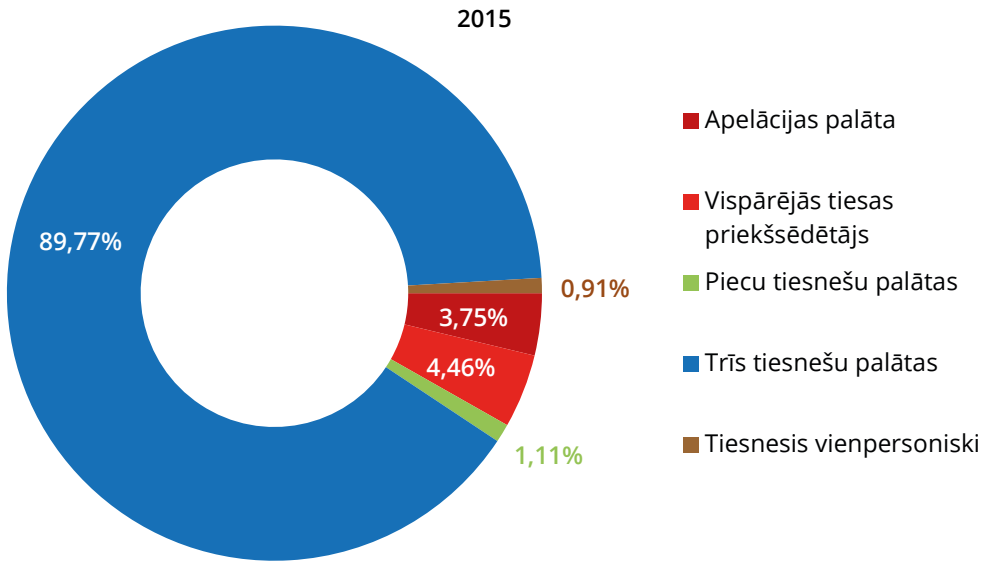

	2011			2012			2013			2014			2015		
	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā
Apelācijas palāta	15	16	31	17	23	40	13	47	60	21	32	53	23	14	37
Vispārējās tiesas priekšsēdētājs		54	54		47	47		38	38		46	46		44	44
Piecu tiesnešu palātas	19	6	25	9		9	7	1	8	9	7	16	8	3	11
Trīs tiesnešu palātas	359	245	604	328	264	592	378	218	596	398	301	699	538	348	886
Tiesnesis vienpersoniski													1	8	9
Total	**393**	**321**	**714**	**354**	**334**	**688**	**398**	**304**	**702**	**428**	**386**	**814**	**570**	**417**	**987**

9. PABEIGTĀS LIETAS – TIESVEDĪBAS ILGUMS MĒNEŠOS (2011–2015) [1]

(SPRIEDUMI UN RĪKOJUMI)

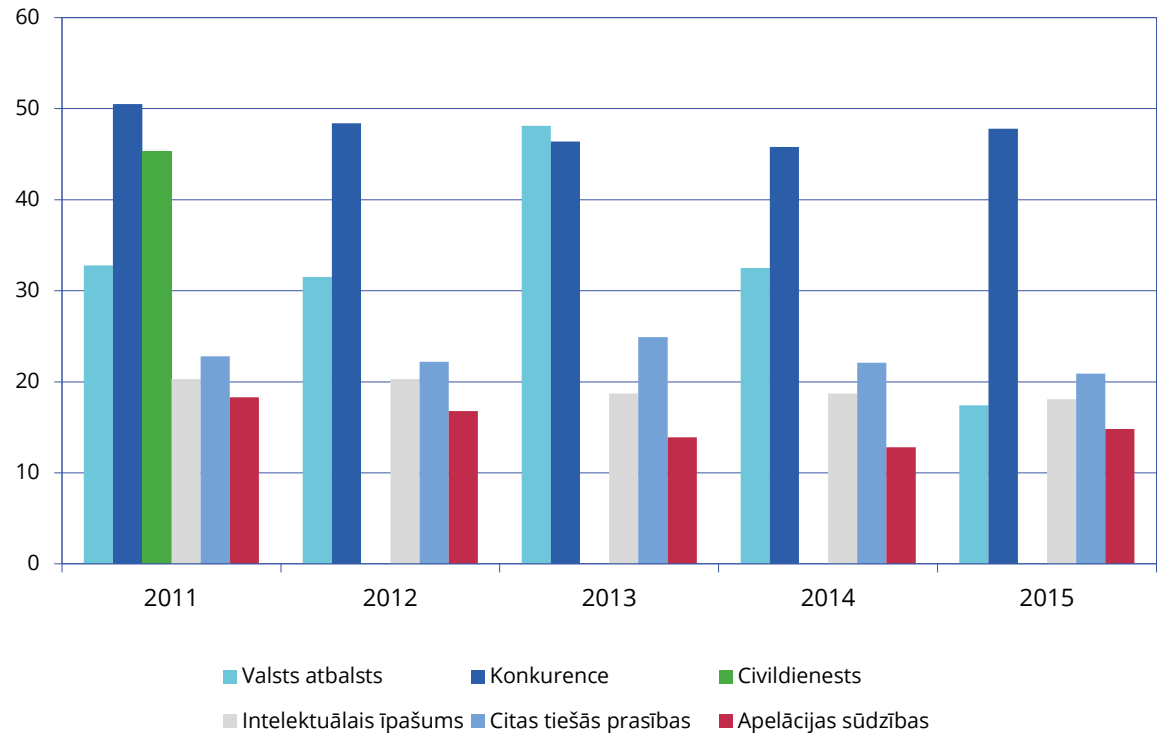

	2011	2012	2013	2014	2015
Valsts atbalsts	32,8	31,5	48,1	32,5	17,4
Konkurence	50,5	48,4	46,4	45,8	47,8
Civildienests	45,3				
Intelektuālais īpašums	20,3	20,3	18,7	18,7	18,1
Citas tiešās prasības	22,8	22,2	24,9	22,1	20,9
Apelācijas sūdzības	18,3	16,8	13,9	12,8	14,8
Visas lietas	**26,7**	**24,8**	**26,9**	**23,4**	**20,6**

1| Vidējā tiesvedības ilguma aprēķinā nav iekļautas: lietas, kurās pieņemts starpnolēmums; sevišķā tiesāšanas kārtība; apelācijas par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā. Ilgums ir izteikts mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

10. LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS – TIESVEDĪBU VEIDI (2011–2015)

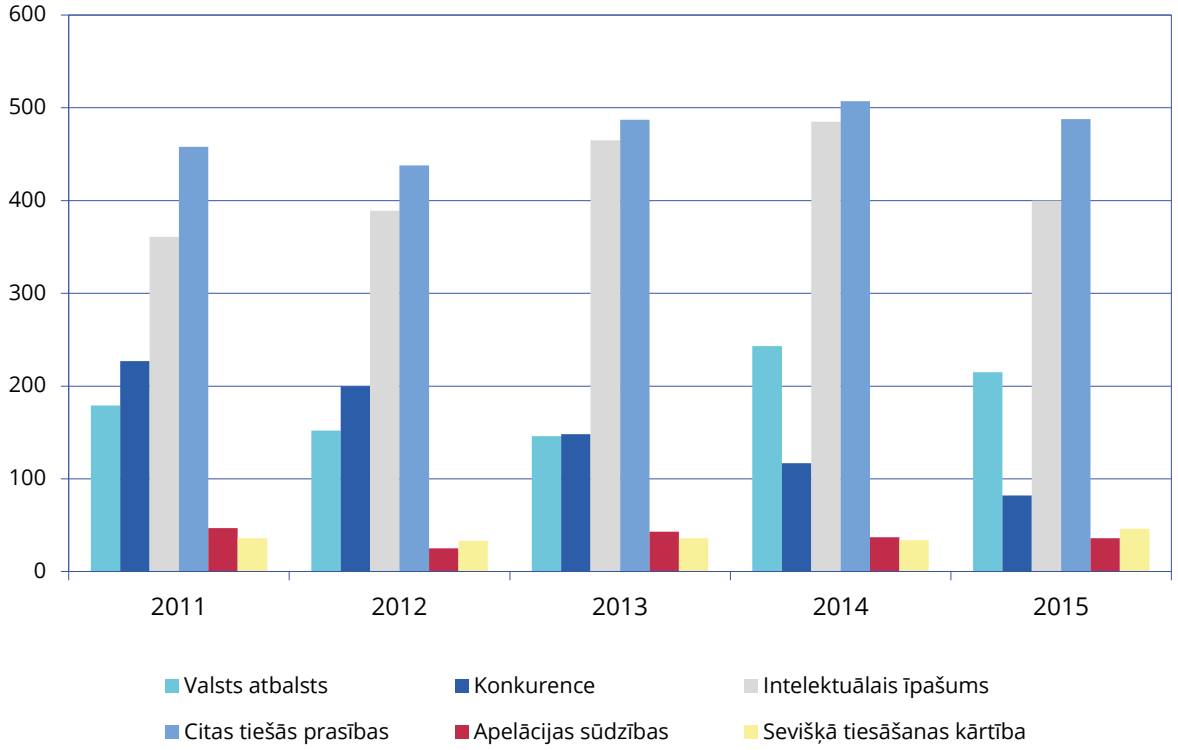

	2011	2012	2013	2014	2015
Valsts atbalsts	179	152	146	243	215
Konkurence	227	200	148	117	82
Intelektuālais īpašums	361	389	465	485	400
Citas tiešās prasības	458	438	487	507	488
Apelācijas sūdzības	47	25	43	37	36
Sevišķā tiesāšanas kārtība	36	33	36	34	46
Kopā	**1308**	**1237**	**1325**	**1423**	**1267**

11. LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS – PRASĪBU JOMA (2011–2015)

	2011	2012	2013	2014	2015
Aizjūras zemju un teritoriju asociācija			1		
Brīvība veikt uzņēmējdarbību				1	
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	3	1			
Eiropas komunikāciju tīkli			3	2	2
Eiropas Savienības ārējā darbība	2	3	1	3	2
Ekonomikas un monetārā politika	3	4	18	9	3
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	32	24	13	15	14
Enerģija	1	1	1	1	3
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)	2	1	1	5	7
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	89	106	107	108	103
Institucionālās tiesības	41	41	50	84	79
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	361	389	465	485	400
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	1	1	2		3
Jaunu valstu pievienošanās			1	1	
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	7	8	14	14	10
Konkurence	227	200	148	117	82
Kopējā ārpolitika un drošības politika	1	1	3	1	
Kopējā zivsaimniecības politika	25	16	17	5	2
Kultūra			1	1	1
Lauksaimniecība	61	40	51	51	56
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	15	15	7	9	5
Nodokļi	1		1		
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	1				
Patērētāju tiesību aizsardzība			1	2	2
Personu brīva pārvietošanās	1				
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmoss	7	7	8	9	17
Piekļuve dokumentiem	40	37	38	32	59
Publiskie iepirkumi	43	42	36	34	35
Rūpniecības politika				2	
Sabiedrības veselība	5	15	16	17	4
Sabiedrību tiesības				1	1
Šķīrējklauzula	18	15	13	17	30
Sociālā politika	4	4		1	1
Tiesību aktu tuvināšana			13		1
Tirdzniecības politika	35	41	45	58	40
Transports	1		5	3	
Tūrisms			1		
Valsts atbalsts	178	151	146	243	215
Vide	18	13	18	18	5
Kopā EK līgums/LESD	**1223**	**1176**	**1245**	**1349**	**1182**
Kopā EOTK līgums	**1**	**1**			
Civildienesta noteikumi	48	27	44	40	39
Sevišķā tiesāšanas kārtība	36	33	36	34	46
PAVISAM KOPĀ	**1308**	**1237**	**1325**	**1423**	**1267**

12. LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS – IZTIESĀŠANAS SASTĀVS (2011–2015)

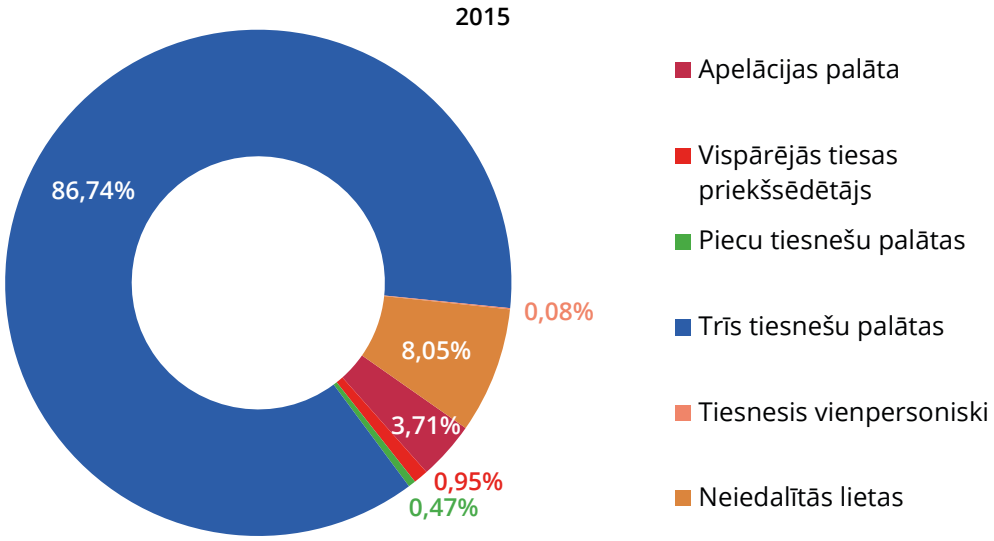

	2011	2012	2013	2014	2015
Apelācijas palāta	52	40	51	37	47
Vispārējās tiesas priekšsēdētājs	2	1	1	1	12
Piecu tiesnešu palātas	16	10	12	15	6
Trīs tiesnešu palātas	1134	1123	1146	1272	1099
Tiesnesis vienpersoniski					1
Neiedalītās lietas	104	63	115	98	102
Kopā	**1308**	**1237**	**1325**	**1423**	**1267**

13. DAŽĀDI – PAGAIDU NOREGULĒJUMS (2011–2015)

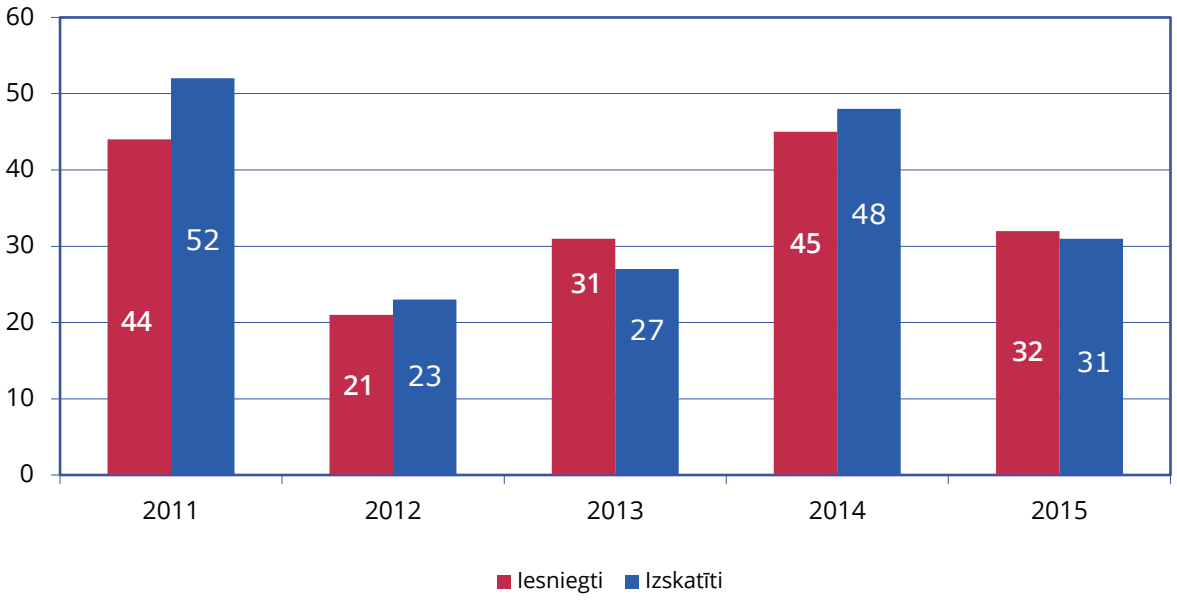

Sadalījums 2015. gadā

	Iesniegtie pieteikumi par pagaidu noregulējumu	Izskatītie pieteikumi par pagaidu noregulējumu	Iznākums		
			Apmierināti	Lietas izslēgšana no reģistra / Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas	Noraidīti
Ekonomikas un monetārā politika	1	1			1
Enerģija	1	1			1
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	4	4			4
Institucionālās tiesības	2	2		1	1
Kapitāla brīva aprite	1	1			1
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	3	3			3
Konkurence	2	2	1		1
Lauksaimniecība	6	4			4
Patērētāju tiesību aizsardzība	1	1			1
Piekļuve dokumentiem	4	2	2		
Publiskie iepirkumi	5	7		3	4
Valsts atbalsts		2			2
Vide	2	1			1
Kopā	**32**	**31**	**3**	**4**	**24**

14. DAŽĀDI – PAĀTRINĀTĀ TIESVEDĪBA (2011–2015) [1]

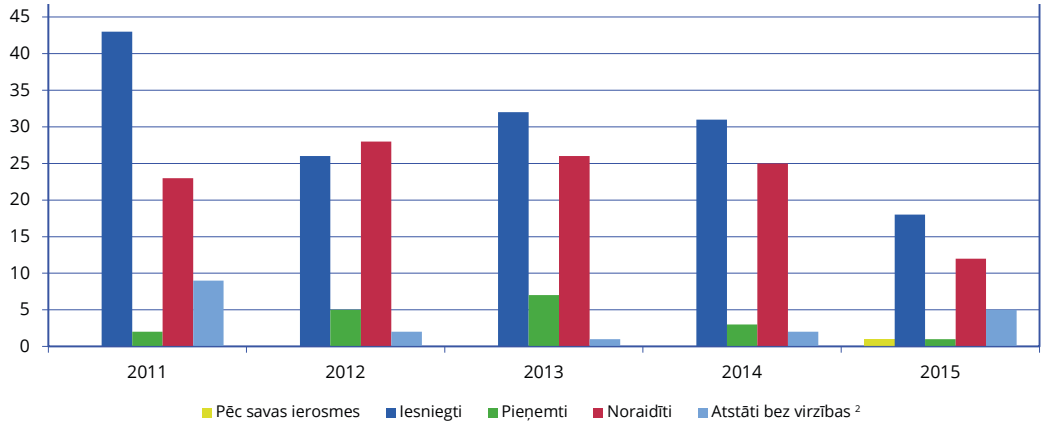

	2011					2012					2013					2014					2015				
	Pēc savas ierosmes	**Iesniegti**	Iznākums			**Pēc savas ierosmes**	**Iesniegti**	Iznākums			**Pēc savas ierosmes**	**Iesniegti**	Iznākums			**Pēc savas ierosmes**	**Iesniegti**	Iznākums			**Pēc savas ierosmes**	**Iesniegti**	Iznākums		
			Pieņemti	Noraidīti	Atstāti bez virzības [2]			Pieņemti	Noraidīti	Atstāti bez virzības [2]			Pieņemti	Noraidīti	Atstāti bez virzības [2]			Pieņemti	Noraidīti	Atstāti bez virzības [2]			Pieņemti	Noraidīti	Atstāti bez virzības [2]
Civildienesta noteikumi																	1		1			2		2	
Eiropas Savienības ārējā darbība																	1		1			1		1	
Ekonomikas un monetārā politika																	1		1			1		1	
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija					1		1															3		2	
Enerģija									1		1														
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	30	2	12	7	10	4	16		4		4		9		9		4		4						
Institucionālās tiesības	1			1	1		1						1			1	2			2		2			2
Kapitāla brīva aprite																	2			2					
Konkurence	4		4		2		2		2		2		1		1								1		
Lauksaimniecība									1		1						1		1			2			2
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs					1		1															2	1		1
Piekļuve dokumentiem	2		1		1		2		1		1		2		2		2		2			4		4	
Publiskie iepirkumi									2		1		1		2		2	1		1	1	1			
Sabiedrības veselība					5	1	3		1		2		3	1	1	1						1		1	
Sociālā politika	1			1																					
Tirdzniecības politika	3		2		3		2		15	2	14	1													
Valsts atbalsts			2		2			2					13	2	10		3		2			1		1	
Vide	2		2						5	5			1					1							
Kopā		**2**	**23**	**9**	**26**		**28**	**2**	**32**	**7**		**1**	**31**	**3**	**25**		**19**	**2**	**12**	**5**	**1**	**20**	**2**	**12**	**5**

1 | Lietas izskatīšana paātrinātajā tiesvedībā Vispārējā tiesā var tikt atļauta pēc kādas puses pieteikuma un kopš 2015. gada 1. jūlija – pēc Vispārējās tiesas ierosmes.

2 | Kategorijā "atstāts bez virzības" ir iekļauti šādi gadījumi: pieteikuma atsaukums, atteikšanās no prasības un gadījumi, kad prasība tiek izlemta, izdodot rīkojumu, vēl pirms ir ticis izskatīts pieteikums par lietas izskatīšanu paātrinātajā tiesvedībā.

15. DAŽĀDI – VISPĀRĒJĀS TIESAS NOLĒMUMI, PAR KURIEM TIESĀ IESNIEGTAS APELĀCIJAS SŪDZĪBAS (1990–2015)

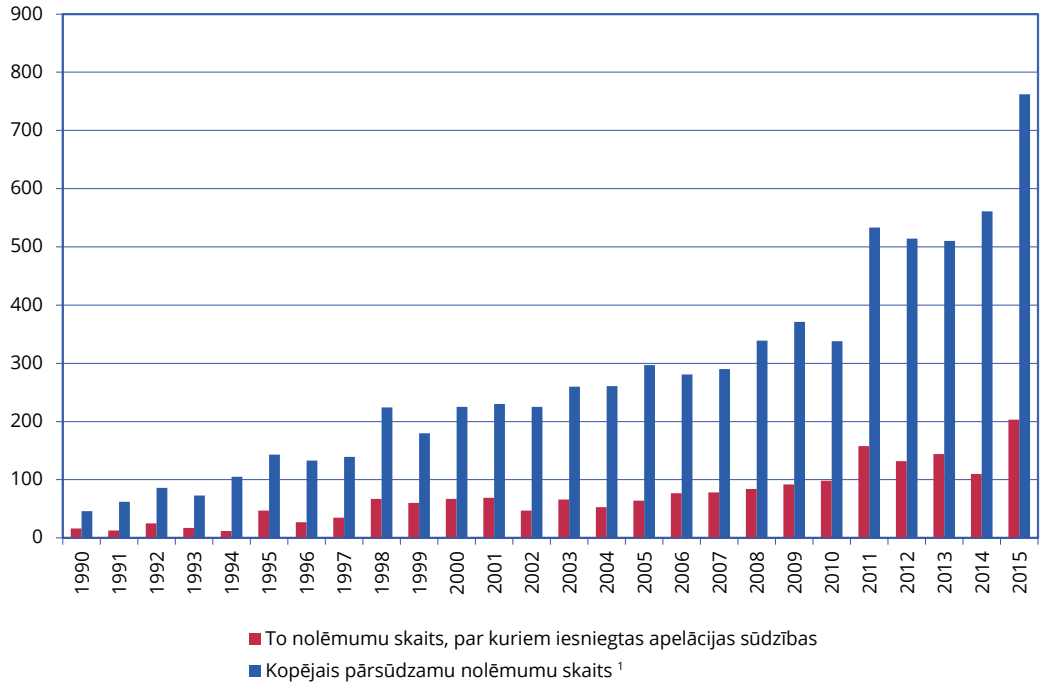

	To nolēmumu skaits, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Kopējais pārsūdzamu nolēmumu skaits [1]	To nolēmumu skaits procentos, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	25	86	29%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	143	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	224	30%
1999	60	180	33%
2000	67	225	30%
2001	69	230	30%
2002	47	225	21%
2003	66	260	25%
2004	53	261	20%
2005	64	297	22%
2006	77	281	27%
2007	78	290	27%
2008	84	339	25%
2009	92	371	25%
2010	98	338	29%
2011	158	533	30%
2012	132	514	26%
2013	144	510	28%
2014	110	561	20%
2015	203	762	27%

1 | Kopējais pārsūdzamu nolēmumu skaits – spriedumi, rīkojumi par pagaidu noregulējumu, rīkojumi, ar ko noraida iestāšanos lietā, un visi galīgie rīkojumi, izņemot rīkojumus par lietas izslēgšanu no reģistra un par lietas nodošanu –, kuriem ir beidzies apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš vai par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības.

16. DAŽĀDI – TIESĀ IESNIEGTO APELĀCIJAS SŪDZĪBU SADALĪJUMS ATKARĪBĀ NO TIESVEDĪBAS VEIDA (2011–2015)

	2011			2012			2013			2014			2015		
	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	**Apelācijas sūdzības procentuālā izteiksmē**	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	**Apelācijas sūdzības procentuālā izteiksmē**	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	**Apelācijas sūdzības procentuālā izteiksmē**	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	**Apelācijas sūdzības procentuālā izteiksmē**	Nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Pārsūdzami nolēmumi	**Apelācijas sūdzības procentuālā izteiksmē**
Valsts atbalsts	10	37	**27%**	18	52	**35%**	16	52	**31%**	15	77	**19%**	22	75	**29%**
Konkurence	49	90	**54%**	24	60	**40%**	28	73	**38%**	15	44	**34%**	32	61	**52%**
Civildienests	1	1	**100%**												
Intelektuālais īpašums	39	201	**19%**	41	190	**22%**	38	183	**21%**	33	209	**16%**	64	334	**19%**
Citas tiešās prasības	59	204	**29%**	47	208	**23%**	62	202	**31%**	47	231	**20%**	85	290	**29%**
Apelācijas sūdzības					2									2	
Sevišķā tiesāšanas kārtība			**0%**	2	2	**100%**									
Kopā	158	533	**30%**	132	514	**26%**	144	510	**28%**	110	561	**20%**	203	762	**27%**

17. DAŽĀDI – TIESĀ IESNIEGTO APELĀCIJAS SŪDZĪBU IZNĀKUMS (2015)

(SPRIEDUMI UN RĪKOJUMI)

	Apelācijas sūdzība noraidīta	Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	Lietas izslēgšana no reģistra / Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas	Kopā
Ekonomikas un monetārā politika	1				1
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	1	3			4
Enerģija			1		1
Institucionālās tiesības	10	1	1	4	16
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	31		2	3	36
Konkurence	14	3		2	19
Kopējā ārpolitika un drošības politika	6				6
Kopējā zivsaimniecības politika	1				1
Lauksaimniecība	4	3			7
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	5				5
Nodarbinātība	1				1
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	1				1
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmoss	1				1
Piekļuve dokumentiem	1	2			3
Publiskie iepirkumi	3	1			4
Sabiedrības veselība	3				3
Savienības pilsonība	1				1
Savienības tiesību principi	1				1
Tirdzniecības politika	1		1		2
Valsts atbalsts	12	1	1	1	15
Vide	1	5			6
Kopā	**99**	**19**	**6**	**10**	**134**

18. DAŽĀDI – TIESĀ IESNIEGTO APELĀCIJAS SŪDZĪBU IZNĀKUMS (2011–2015)

(SPRIEDUMI UN RĪKOJUMI)

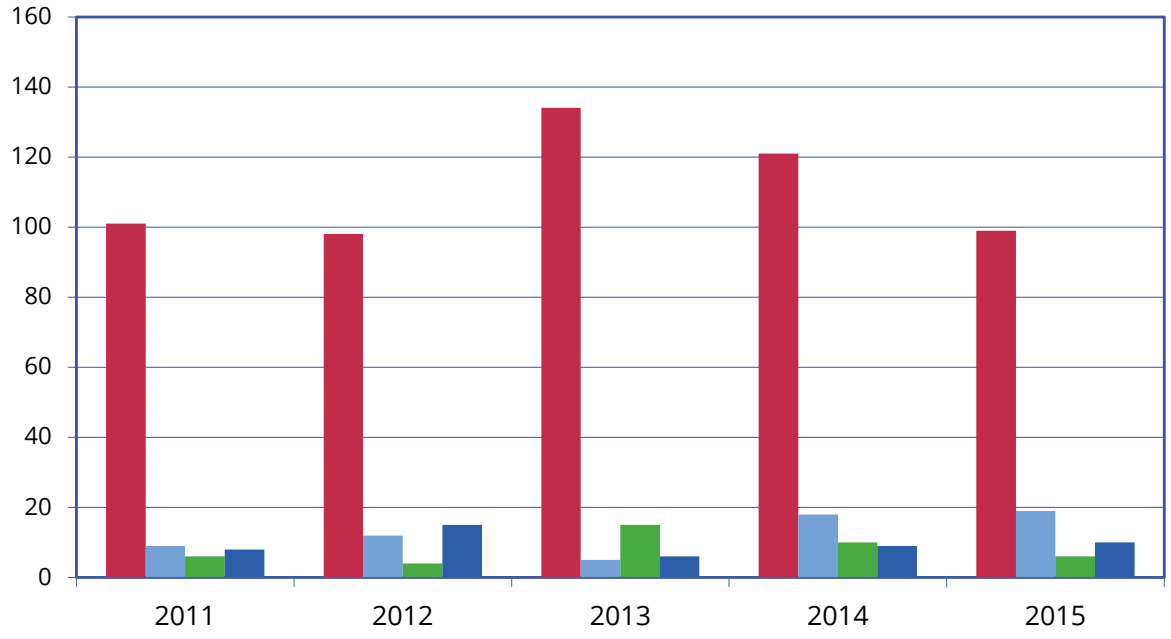

	2011	2012	2013	2014	2015
Apelācijas sūdzība noraidīta	101	98	134	121	99
Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	9	12	5	18	19
Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	6	4	15	10	6
Lietas izslēgšana no reģistra / Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas	8	15	6	9	10
Kopā	**124**	**129**	**160**	**158**	**134**

19. DAŽĀDI – VISPĀRĒJĀS TENDENCES (1989–2015)

IEROSINĀTĀS, PABEIGTĀS UN IZSKATĀMĀS LIETAS

	Ierosinātās lietas [1]	Pabeigtās lietas [2]	Lietas, kuru izskatīšana 31. decembrī turpinās
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
2009	568	555	1191
2010	636	527	1300
2011	722	714	1308
2012	617	688	1237
2013	790	702	1325
2014	912	814	1423
2015	831	987	1267
Kopā	**12483**	**11216**	

1 | 1989. gads: Tiesa nodeva jaunizveidotajai Vispārējai tiesai 153 lietas.
1993. gads: Vispārējās tiesas kompetences pirmās paplašināšanas dēļ Tiesa nodeva 451 lietu.
1994. gads: Vispārējās tiesas kompetences otrās paplašināšanas dēļ Tiesa nodeva 14 lietas.
2004.–2005. gads: Vispārējās tiesas kompetences trešās paplašināšanas dēļ Tiesa nodeva 25 lietas.

2 | 2005.–2006. gads: Vispārējā tiesa nodeva jaunizveidotajai Civildienesta tiesai 118 lietas.

III NODAĻA

CIVILDIENESTA TIESA

A | CIVILDIENESTA TIESAS DARBĪBA 2015. GADĀ

Priekšsēdētājs ***Sean VAN RAEPENBUSCH***

Civildienesta tiesas darbības statistika par 2015. gadu rāda, ka ierosināto lietu skaits (167) salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (157) ir palielinājies. Pabeigto lietu skaits 2015. gadā (152) ir identisks iepriekšējā gadā pabeigto lietu skaitam.

Izskatāmo lietu skaits 2015. gada 31. decembrī bija 231, turpretī 2014. gadā – 216. Tomēr ir jānorāda, ka šajos pēdējos divos gados Civildienesta tiesai bija jāaptur ļoti daudzu lietu izskatīšana saistībā ar, pirmkārt, agrāk iegūto pensijas tiesību iekļaušanu Eiropas Savienības pensiju shēmā un, otrkārt, Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu (turpmāk tekstā – "Civildienesta noteikumi") un Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības (turpmāk tekstā – "PDNK") reformas īstenošanu [1], lai sagaidītu Eiropas Savienības Vispārējās tiesas nolēmumus. Līdz ar to, lai gan 54 prasību par pensijas tiesību pārnešanu izskatīšana, kas bija apturēta, tika atjaunota pēc Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2015. gada 13. oktobrī pasludinātajiem spriedumiem, 23 šī rakstura lietu izskatīšana 2015. gada 31. decembrī joprojām bija apturēta, tāpat tas bija arī attiecībā uz 28 lietām saistībā ar Civildienesta noteikumu un PDNK reformu. Kopā ar citām prasībām, kuru izskatīšana ir apturēta dažādu iemeslu dēļ, gada beigās joprojām bija apturēta kopumā 69 lietu izskatīšana, proti, teju vai 30 % no visām izskatāmajām lietām.

Tiesvedības vidējais ilgums, neieskaitot iespējamo izskatīšanas apturēšanu, ir samazinājies no 12,7 mēnešiem 2014. gadā līdz 12,1 mēnesim 2015. gadā. Jāatgādina, ka 2013. gadā šis ilgums bija 14,7 mēneši.

Aplūkojamajā laikposmā Civildienesta tiesas priekšsēdētājs ir izdevis 2 rīkojumus par pagaidu noregulējumu. Šis skaits apliecina, ka ilgtermiņā ir samazinājies pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu skaits Civildienesta strīdos, jo 2012. gadā tie bija 11, 2013. gadā – 3 un 2014. gadā – 5.

Turklāt tiesas statistika par 2015. gadu liecina arī, ka, neskaitot lietu nodošanu atpakaļ pēc pārskatīšanas, par 33 Civildienesta tiesas nolēmumiem Eiropas Savienības Vispārējā tiesā tika iesniegtas 35 apelācijas sūdzības, kas ir gandrīz tikpat, cik 2014. gadā (36). 33 šādi pārsūdzētie nolēmumi neveido vairāk par 28,21 % no pārsūdzamajiem Civildienesta tiesas pasludinātajiem nolēmumiem, savukārt 2014. gadā šis rādītājs bija 36,36 % un 2013. gadā – 38,89 %. No 2015. gadā izskatītajām 37 apelācijas sūdzībām 22 tika noraidītas un 14 – pilnībā vai daļēji apmierinātas; turklāt 7 lietas, kurās tika atcelts spriedums, tika nodotas atpakaļ atkārtotai izskatīšanai. Tikai viena apelācijas sūdzība tika izslēgta no reģistra. Tādējādi ir jānorāda, ka 7 spriedumu atcelšanas gadījumi, proti, puse no apmierinātajām apelācijas sūdzībām, izriet no tā, ka Eiropas Savienības Civildienesta tiesa un Vispārējā tiesa ir atšķirīgi interpretējušas vienīgi divas jomas: ar PDNK saistītos līgumus un pensiju tiesību pārnešanu.

Papildus minētajam pagājušajā gadā 14 lietas saskaņā ar reglamentu tika pabeigtas ar izlīgumu salīdzinājumā ar 12 lietām pagājušajā gadā. Tas ir labākais rezultāts, kādu Civildienesta tiesa šajā ziņā jebkad ir sasniegusi.

Turpinājumā ir sniegta informācija par nozīmīgākajiem Civildienesta tiesas nolēmumiem.

1 | Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 22. oktobra Regula (ES, EURATOM) Nr. 1023/2013, ar ko groza Eiropas Savienības Civildienesta noteikumus un Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību (OV L 287, 15. lpp.).

I. PROCESUĀLIE JAUTĀJUMI

Atbilstoši Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punktam, neraugoties uz sūdzību izskatīšanas procedūru, prasība principā ir jāvērš pret sākotnējo nelabvēlīgo tiesību aktu. Šajā kontekstā judikatūrā ir noteikts, ka ar prasību, pat ja tā formāli ir par sūdzības noraidīšanu, faktiski tiesai tiek lūgts lemt par nelabvēlīgo aktu, par kuru bija iesniegta sūdzība, izņemot gadījumu, kad sūdzība noraidīta apjomā, kas atšķiras no tā akta tvēruma, par kuru bija iesniegta šī sūdzība. 2015. gada 15. jūlija rīkojumā ***De Esteban Alonso*/Komisija** (F-35/15, EU:F:2015:87, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Civildienesta tiesa tomēr uzsvēra, ka pat gadījumā, ja prasība ir uzskatāma par tādu, kas celta par sākotnējo tiesību aktu, tomēr, ņemot vērā sūdzības mērķi, proti, ļaut administratīvajai iestādei pārskatīt šo tiesību aktu, pirmstiesas procedūrai ir progresējošs raksturs tādējādi, ka iecēlējinstitūcija (turpmāk tekstā – "iecēlējinstitūcija") vai institūcija, kura ir pilnvarota noslēgt darba līgumus (turpmāk tekstā – "institūcija, kura ir pilnvarota noslēgt darba līgumus"), pat ja tā sūdzību noraida, var nolemt grozīt pamatojumu, uz kuru ir balstīts apstrīdētais tiesību akts. Tas tā var būt pat tad, ja sūdzībā nav norādīti nekādi jauni un būtiski elementi. Līdz ar to Civildienesta tiesa nosprieda, ka, pat ja prasība ir uzskatāma par vērstu pret sākotnējo aktu, par šo prasību ir jālemj, ņemot vērā lēmumu par sūdzības noraidīšanu.

II. JAUTĀJUMI PĒC BŪTĪBAS

AKTU SPĒKĀ ESAMĪBAS VISPĀRĪGIE NOSACĪJUMI

1. EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATTIESĪBU HARTA

Savā 2015. gada 30. jūnija spiedumā lietā ***Petsch*/Komisija** (F-124/14, EU:F:2015:69) Civildienesta tiesa nosprieda, ka, lai gan darba ņēmēju tiesības uz informāciju un konsultācijām un tiesības uz kolektīvām sarunām, kas paredzētas attiecīgi Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 27. un 28. pantā, var būt piemērojamas attiecībās starp Savienības iestādēm un to darbiniekiem, šo tiesību īstenošana ir jāveic ar Savienības tiesību normām atbilstoši pašam šo pantu tekstam. Šajā ziņā Civildienesta tiesa uzskatīja, ka par šādiem īstenošanas pasākumiem var uzskatīt vispārējos īstenošanas noteikumus (turpmāk tekstā – "VĪN"), ar kuriem Savienības tiesībās ir precizēti gadījumi un nosacījumi, kādos var tikt piemērotas iepriekš minētās tiesības.

2. TIESĪBU NORMU HIERARHIJA

No Civildienesta tiesas 2015. gada 30. jūnija sprieduma lietā ***Petsch*/Komisija** (F-124/14, EU:F:2015:69) un 2015. gada 8. jūlija sprieduma lietā ***DP/ACER*** (F-34/14, EU:F:2015:82) izriet, ka, ja iestādei vai aģentūrai Civildienesta noteikumu 110. panta pirmās daļas kontekstā ir tiesības izdot VĪN, lai papildinātu vai īstenotu hierarhiski augstākstāvošas un saistošas Civildienesta noteikumu vai PDNK normas, kompetentā iestāde nevar nedz rīkoties *contra legem*, tostarp pieņemot noteikumus, kuru piemērošana būtu pretrunā Civildienesta noteikumu normām vai liegtu tām jebkādu lietderīgo iedarbību, nedz ignorēt vispārējos tiesību principus. VĪN var noteikt kritērijus, kuri palīdz iestādei īstenot tās rīcības brīvību vai ar kuriem tiek precizēts tādu Civildienesta noteikumu normu tvērums, kuras nav skaidri saprotamas. Turpretī ar tiem nevar sašaurināt Civildienesta noteikumu vai PDNK piemērojamību, nedz arī ieviest normas, kas atkāpjas no hierarhiski augstākstāvošām normām vai vispārējiem tiesību principiem.

3. TIESĪBAS TIKT UZKLAUSĪTAM

Pārbaudot nosacījumus, ar kādiem tiesību tikt uzklausītam pārkāpums veido būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu un attaisno apstrīdētā lēmuma atcelšanu, Civildienesta tiesa 2015. gada 9. septembra spriedumā lietā ***De Loecker*/EĀDD** (F-28/14, EU:F:2015:101) un 2015. gada 8. oktobra spriedumā apvienotajās lietās ***DD/FRA*** (F-106/13 un F-25/14, EU:F:2015:118, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) piemēroja judikatūru, saskaņā ar kuru ir jāpārbauda, vai, ja nebūtu šī pārkāpuma, procesam varētu būt cits iznākums. Lietā *De Loecker*/EĀDD Civildienesta tiesa, vispirms konstatējusi, ka prasītājs ir ticis pieņemts darbā kā delegācijas vadītājs, ka viņš ir pieļāvis būtiskas nepilnības šīs delegācijas vadībā un līdz ar to zaudējis institūcijas, kura ir pilnvarota noslēgt darba līgumus, uzticību viņa vadītāja spējām un, visbeidzot, ka Eiropas Ārējās darbības dienests (turpmāk tekstā – "EĀDD") viņu ir uzklausījis saistībā ar šīm nepilnībām, pieņemot iepriekšēju lēmumu par iecelšanu citā amatā EĀDD mītnē, secināja, ka šajā gadījumā tas tā nav. Lietā *DD/FRA* Civildienesta tiesa tomēr precizēja, ka, ņemot vērā tiesību tikt uzklausītam primāro nozīmi, kā tas ir paredzēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā, atbildētājam, kurš ir pieņēmis apstrīdēto lēmumu un tādēļ ir labāk informēts par šī lēmuma pieņemšanas pamatā esošajiem faktoriem, pat tad, ja prasītājs ir ticis pienācīgi uzklausīts, ir jāpierāda, ka tas nebūtu varējis pieņemt citādu lēmumu. Šis spriedums ir līdzīgs 2015. gada 16. decembra spriedumam lietā ***DE/EMA*** (F-135/14, EU:F:2015:152), kurā Civildienesta tiesa tiesību tikt uzklausītam pārkāpuma dēļ atcēla lēmumu, ar kuru prasītājam bija noteikts "neaktīvs statuss," pēc tam, kad tā bija konstatējusi, ka nevar izslēgt, ka, ja prasītājs būtu ticis uzklausīts, institūcija, kura ir pilnvarota noslēgt darba līgumus, būtu varējusi pieņemt citādu lēmumu, atstājot viņu amatā, ņemot vērā, ka Eiropas Zāļu aģentūra (*EMA*) nebija sniegusi nevienu pierādījumu, kas ļautu secināt, ka tā katrā ziņā būtu pieņēmusi apstrīdēto lēmumu, un ņemot vērā, ka prasītājs bija norādījis, ka viņš institūcijai, kura ir pilnvarota noslēgt darba līgumus, būtu varējis norādīt uz kļūdainu faktu interpretāciju.

Turklāt 2015. gada 8. oktobra spriedumā apvienotajās lietās ***DD/FRA*** (F-106/13 un F-25/14, (EU:F:2015:118, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Civildienesta tiesa uzskatīja, ka, ja ir pierādīts, ka nav ievērotas prasītāja tiesības uz aizstāvību, iestāde nevar apgalvot, ka tā šīs tiesības tomēr ir ievērojusi *a posteriori*, tāpēc, ka ieinteresētā persona argumentus par tai nelabvēlīgo lēmumu ir varējusi iesniegt Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktā paredzētajā sūdzību izskatīšanas procedūrā. Proti, saskaņā ar šo tiesību normu iesniegtā sūdzība neaptur apstrīdētā lēmuma izpildi, un tādējādi, neraugoties uz sūdzību, šim lēmumam bija tūlītējas nelabvēlīgas sekas uz prasītāja situāciju, lai gan tam iepriekš nav bijusi iespēja ietekmēt minēto lēmumu.

4. FORMĀLS PAMATOJUMS

2015. gada 18. novembra spriedumā lietā ***Diamantopulos*/EĀDD** (F-30/15, EU:F:2015:138) Civildienesta tiesa uzsvēra, ka pamatojuma pirmais uzdevums ir samazināt patvaļas risku, nosakot iestādei pienākumu konsekventi strukturēt visu tās argumentāciju un tādējādi liekot tai racionāli formulēt savu viedokli un sava lēmuma tvērumu, balstoties uz argumentiem, kuriem ir nozīme lietā un kuri ir nepārprotami un pietiekami.

5. ACĪMREDZAMA KĻŪDA NOVĒRTĒJUMĀ

2015. gada 18. maija spriedumā lietā ***Bischoff*/Komisija** (F-36/14, EU:F:2015:48) Civildienesta tiesai bija iespēja atgādināt savu agrāko judikatūru, saskaņā ar kuru kļūda var tikt atzīta par acīmredzamu vienīgi tad, ja to viegli var atklāt atbilstoši kritērijiem, kurus likumdevējs ir vēlējies noteikt administrācijas plašās novērtējuma brīvības īstenošanai. Līdz ar to, lai konstatētu, ka faktu novērtējumā ir pieļauta tāda acīmredzama kļūda, kas var būt pamats lēmuma atcelšanai, prasītājam ir jāsniedz pietiekami pierādījumi, lai atspēkotu administrācijas lēmumā veiktā vērtējuma ticamību. Citiem vārdiem, ir jānoraida pamats, ar kuru tiek apgalvota acīmredzama kļūda, ja,

neraugoties uz prasītāja norādītajiem apstākļiem, apstrīdētais vērtējums joprojām var tikt atzīts par patiesu vai spēkā esošu.

6. SPRIEDUMA, AR KURU TIEK ATCELTS TIESĪBU AKTS, IZPILDE

Judikatūrā šajā ziņā ir noteikts, ka, lai ievērotu spriedumu, ar kuru tiek atcelts tiesību akts, un to pilnībā izpildītu, iestādei, kas ir izdevusi atcelto tiesību aktu, ir jāievēro ne vien sprieduma rezolutīvā daļa, bet arī motīvi, uz kuriem tas balstīts un kuri ir tā nepieciešamais pamats. 2015. gada 18. novembra spriedumā lietā ***Diamantopulos*/EĀDD** F-30/15 (EU:F:2015:138) Civildienesta tiesa turklāt uzsvēra, pirmkārt, ka pasākumiem, lai izpildītu spriedumu par tiesību akta atcelšanu, ir jāatbilst visām Savienības tiesību normām, it īpaši Civildienesta noteikumiem, kā tie ir interpretēti judikatūrā, un, otrkārt, ka spriedumi par tiesību akta atcelšanu vienmēr ir jāizpilda atbilstoši labticības principam, kurš vienmēr ir piemērojams administrācijas rīcībai.

Tajā pašā spriedumā Civildienesta tiesa turklāt nosprieda, ka no iepriekš minētā pienākuma norādīt pamatojumu, kā arī pienākumu, kuri atbilstoši LESD 266. pantam iestādei ir gadījumā, kad kāds no tās tiesību aktiem ir atcelts pamatojuma neesamības dēļ, pamatjēgas izriet divi secīgi iestādes pienākumi. Pirmkārt, iestādei, ņemot vērā sprieduma par tiesību akta atcelšanu rezolutīvās daļas nepieciešamo pamatojumu, faktiski ir jāpārskata motīvi, uz kuriem, pat ja tie nav tikuši izklāstīti atceltajā lēmumā, tas tomēr var būt balstīts. Otrkārt, iestādei šādi pārskatītie motīvi ir jāizklāsta tā lēmuma pamatojumā, ar kuru ir paredzēts aizstāt atcelto lēmumu.

IERĒDŅU UN DARBINIEKU TIESĪBAS UN PIENĀKUMI

1. PIENĀKUMS SNIEGT PALĪDZĪBU

2015. gada 15. jūlija rīkojumā ***De Esteban Alonso*/Komisija** (F-35/15, EU:F:2015:87, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Civildienesta tiesai bija iespēja atgādināt Civildienesta noteikumu 24. pantā paredzēto pienākuma sniegt palīdzību mērķi. Šis mērķis ir sniegt ierēdņiem un darbiniekiem drošību pašreiz un nākotnē, lai ļautu viņiem dienesta vispārējās interesēs labāk pildīt savus dienesta pienākumus. Tātad iestādes pienākums sniegt palīdzību attiecas gan uz tās darbinieku aizsardzību, gan uz savu interešu aizsardzību un līdz ar to balstās uz priekšnoteikumu par interešu kopību. Līdz ar to Civildienesta tiesa atgādināja, ka pienākums sniegt palīdzību ir domāts, lai iestāde aizstāvētu ierēdņus pret trešo personu rīcību, nevis pret pašas iestādes izdotiem aktiem, kuru kontroli regulē citas Civildienesta noteikumu normas. Civildienesta tiesa no tā secināja, ka prasītājs nevar atsaukties uz Civildienesta noteikumu 24. pantu, lai lūgtu Komisijai atlīdzināt tam radušos izdevumus savas aizstāvības [nodrošināšanai] joprojām notiekošā kriminālprocesā, kurā iestādei kā civilprasītājai ir pretējas intereses.

2. VARDARBĪBA

2015. gada 26. marta spriedumā lietā ***CW*/Parlaments** (F-124/13, EU:F:2015:23) Civildienesta tiesa nosprieda, ka iepriekšēja vēršanās psiholoģiskās vardarbības konsultatīvajā komitejā nav nepieciešamais pasākums, lai ikviens ierēdnis varētu iesniegt pieteikumu par palīdzības sniegšanu Civildienesta noteikumu 24. panta izpratnē tādos apstākļos kā šo noteikumu 90. un 91. pantā paredzētie, un tas tā ir pat tad, ja dažos gadījumos šī vēršanās ir it īpaši vēlama mediācijas nolūkā.

Civildienesta tiesa 2015. gada 6. oktobra spriedumā lietā ***CH*/Parlaments** (F-132/14, EU:F:2015:115) attiecībā uz Eiropas Parlamenta locekli turklāt nosprieda, ka, ja iestādē tiesiski ir iesniegts pieteikums par palīdzības sniegšanu brīdī, kad gan pārstāvis, gan attiecīgais Parlamenta loceklis pilda to attiecīgās funkcijas iestādē, un ja tai ir norādes, kuras varētu radīt nopietnas bažas par psiholoģiskās vardarbības esamību, šai iestādei ir jāuzsāk administratīvā izmeklēšana, lai konstatētu faktus, un jāveic šī izmeklēšana līdz galam pat pēc tam, kad attiecīgais loceklis vai pārstāvis eventuāli ir izbeidzis attiecības ar šo iestādi. Gadījumā, ja tiek konstatēti fakti, izmeklēšanas secinājumiem ir jāpalīdz veikt atbilstošus pasākumus, lai labotu konkrēto situāciju un nepieļautu līdzīgas situācijas atkārtošanos nākotnē. Tāpat Civildienesta tiesa norādīja, ka izmeklēšana var izrādīties lietderīga cietušajam, lai lūgtu atlīdzināt iespējamo kaitējumu, un, otrādi, ja iespējamā cietušā apgalvojumi izmeklēšanas secinājumos tiek noliegti, tā var ļaut apsūdzētajai personai saņemt atlīdzinājumu par kaitējumu, kuru šīs apsūdzības tam ir radījušas.

Šajā pašā 2015. gada 6. oktobra spriedumā lietā ***CH*/Parlaments** (F-132/14, EU:F:2015:115) Civildienesta tiesa arī nosprieda, ka iestāde var noteikt sodu personai, saistībā ar kuru ir iesniegta sūdzība par vardarbību, vienīgi tad, ja ar pierādījumu savākšanas pasākumiem ir skaidri pierādīts, ka apsūdzētā persona ir rīkojusies tādējādi, ka tā ir nodarījusi kaitējumu dienesta pienācīgai darbībai vai cietušā cieņai un reputācijai. Civildienesta tiesa turklāt precizēja, ka tas tā *a fortiori* ir arī tad, kad apsūdzētā persona pilda Līgumos paredzēta vēlēta amata pienākumus.

3. LOJALITĀTES PIENĀKUMA UN CIEŅAS PRET AMATU IEVĒROŠANA

2015. gada 26. marta spriedumā lietā ***CW*/Parlaments** (F-124/13, EU:F:2015:23) Civildienesta tiesa visbeidzot nosprieda, ka, lai gan tas, ka priekšniecība sūta ziņas, kurās ir ietverti godu aizskaroši vai ļaunprātīgi formulējumi, var tikt uzskatīts par psiholoģiskas vardarbības izpausmi Civildienesta noteikumu 12.a panta izpratnē, Civildienesta noteikumu 11. pantā paredzētais lojalitātes pienākums, kā arī pienākums ikvienam ierēdnim atbilstoši Civildienesta noteikumu 12. pantam atturēties no jebkādas darbības vai uzvedības, kas varētu apdraudēt tā amata cieņu, nozīmē, ka ikvienai pakļautībā esošai personai ir jāatturas bez pamata apšaubīt amatā augstākstāvošu personu autoritāti. Katrā ziņā šīs divas tiesību normas paredz, ka ir jāievēro samērība un piesardzība, gan sūtot elektroniskā pasta vēstules, kurās varētu būt apšaubīta šāda autoritāte, gan izvēloties vēstuļu adresātus.

4. PIENĀKUMS ŅEMT VĒRĀ IERĒDŅU INTERESES

2015. gada 18. maija spriedumā lietā ***Bischoff*/Komisija** (F-36/14, EU:F:2015:48) Civildienesta tiesa atgādināja judikatūru par pienākumu ņemt vērā ierēdņu intereses. Atbilstoši tai iestādes pienākums ņemt vērā ierēdņu intereses atspoguļo savstarpējo tiesību un pienākumu līdzsvaru, kas ar Civildienesta noteikumiem ir izveidots attiecībās starp publisko tiesību iestādi un civildienestā nodarbinātajām personām. Šis pienākums tostarp nozīmē, ka iestādei, lemjot par ierēdņa vai darbinieka stāvokli, jāņem vērā visi faktori, kuri varētu ietekmēt tās lēmumu, un, to darot, tai jāņem vērā ne vien dienesta, bet arī attiecīgā ierēdņa intereses. Civildienesta tiesa tomēr atgādināja, ka ierēdņa tiesību un interešu aizsardzība ir pakļauta spēkā esošo tiesību normu ievērošanai.

IERĒDŅU UN DARBINIEKU KARJERA

1. PIEŅEMŠANA DARBĀ

2015. gada 6. oktobra spriedumā lietā ***FE*/Komisija** (F-119/14, EU:F:2015:116, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Civildienesta tiesa nosprieda, ka paziņojums par konkursu zaudētu savu mērķi, ja iecēlējinstitūcija varētu izslēgt no rezerves saraksta veiksmīgo kandidātu, norādot uz tādiem atļaujas piedalīties konkursā nosacījumiem vai kārtību, kuri nav ietverti nedz minētajā paziņojumā, nedz Civildienesta noteikumos vai katrā ziņā pirms paziņojuma par konkursu pieņemšanas nav bijuši publicēti tā, lai būtu pieejami vai obligāti zināmi atlases komisijai un ieinteresētajiem kandidātiem. Paziņojums par konkursu patiešām veido tiesisko ietvaru ikvienai atlases procedūrai saistībā ar pieņemšanu darbā Savienības iestādēs, ciktāl, ievērojot augstāka spēka Civildienesta noteikumu tiesību normas, tajā ir reglamentēts, pirmkārt, iecēlējinstitūcijas un atlases komisijas kompetenču sadalījums konkursa pārbaudījumu organizēšanas un norises ziņā un, otrkārt, paredzēti nosacījumi saistībā ar kandidātu piedalīšanos, it īpaši to kvalifikācija, tiesības un īpašie pienākumi.

Civildienesta tiesa 2015. gada 22. janvāra spriedumā apvienotajās lietās ***Kakol*/Komisija** (F-1/14 un F-48/14, EU:F:2015:5, pārsūdzēts apelācijas kārtībā Eiropas Savienības Vispārējā tiesā) turklāt piemēroja judikatūru, saskaņā ar kuru, ja nosacījumi, lai atļautu piedalīties konkursā, ir formulēti tāpat vai līdzīgi kā secīgos konkursu paziņojumos, tad vērtējums, kas balstīts uz kandidāta kvalifikāciju vai viņa profesionālo pieredzi, kurš ir mazāk labvēlīgs par vērtējumu, kāds sniegts agrākos konkursos, ir iespējams tikai tad, ja lēmuma pamatojumā ir skaidri norādīta šī vērtējuma atšķirība; tomēr šis pienākums norādīt pamatojumu ir piemērojams vienīgi tad, ja ieinteresētā persona ir vērsusi atlases komisijas uzmanību uz to, ka tai ir ticis atļauts piedalīties līdzīgā agrākā konkursā. Izskatāmajā lietā Civildienesta tiesa uzskatīja, ka strīdīgais konkurss bija līdzīgs citam konkursam, kurā prasītājam bija atļauts piedalīties, neraugoties uz to, ka viens no tiem bija "paplašināšanās" konkurss, kuram tātad bija piemērojams "atkāpi ietverošs regulējums", bet otrs bija "parasts" vispārējais konkurss, kas Komisijas ieskatā izraisīja to, ka netika vienādi izvērtēta kandidātu kvalifikācijas atbilstība. Šajā ziņā Civildienesta tiesa nosprieda, ka konkursa mērķi izriet no tā amata apraksta, kādā veiksmīgajiem kandidātiem būs jāstrādā, nevis no pilsonības nosacījuma, kas viņiem jāizpilda.

Runājot par pārbaudes laiku, kāds var tikt noteikts ierēdņiem vai darbiniekiem, Civildienesta tiesa spriedumā lietā ***Murariu*/EAAPI** (F-116/14, EU:F:2015:89) būtībā nosprieda, ka iestādei, ievērojot sava darba organizēšanas pilnvaras, ir tiesības noteikt jaunu pārbaudes laiku jau apstiprinātam ierēdnim un veiksmīgam kandidātam augstākas pakāpes konkursā vai jau apstiprinātam darbiniekam pēc pārbaudes laika beigām, ja ieinteresētajai personai ir jāieņem jauns amats, kas saistīts ar būtiskām izmaiņām tās pienākumu raksturā.

2. PAAUGSTINĀŠANA AMATĀ

2015. gada 18. marta spriedumā lietā ***Ribeiro Sinde Monteiro*/EĀDD** (F-51/14, EU:F:2015:11, pārsūdzēts apelācijas kārtībā), 2015. gada 22. septembra sprieduma lietā ***Silvan*/Komisija** (F-83/14, EU:F:2015:106, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) un 2015. gada 15. decembra spriedumā lietā ***Bonazzi*/Komisija** (F-88/15, EU:F:2015:150) Civildienesta tiesa atgādināja, ka iecēlējinstitūcija, lai paaugstinātu amatā savus ierēdņus, ir tiesīga veikt salīdzinošu nopelnu izvērtējumu atbilstoši procedūrai vai metodei, kuru tā uzskata par vispiemērotāko, ja vien iestādēm nav jāievieš īpaša novērtējuma un amatā paaugstināšanas sistēma, ņemot vērā plašo novērtējuma brīvību, kāda tām ir, lai īstenotu Civildienesta noteikumu 45. punktā paredzētos mērķus atbilstoši to personāla organizācijas un vadības vajadzībām. Civildienesta tiesa šajos iepriekš minētajos spriedumos tomēr atgādināja, ka šīs iecēlējinstitūcijai piešķirtās tiesības ir pakļautas nosacījumam, ka salīdzinošais nopelnu izvērtējums jāveic rūpīgi un objektīvi, dienesta interesēs un saskaņā ar vienlīdzīgas attieksmes principu un ka līdz ar to minētais

izvērtējums ir arī jāveic, izmantojot salīdzināmus informācijas un ziņu avotus. Šajā ziņā Civildienesta tiesa precizē, ka protams, lai gan nevar apgalvot, ka Civildienesta noteikumu 43. pantā ir noteikts, ka būtu jāveic skaitlisks un analītisks izvērtējums, Civildienesta noteikumu 45. pantā ietvertais pienākums veikt nopelnu salīdzinājumu uz vienlīdzīga pamata un, izmantojot salīdzināmus informācijas un ziņu avotus, nozīmē tādu procedūru vai metodi, kas pati var neitralizēt subjektivitāti, kura izriet no dažādu vērtētāju veiktiem vērtējumiem. Ņemot vērā šos priekšnoteikumus, Vispārējā tiesa spriedumos lietās *Silvan*/Komisija un *Bonazzi*/Komisija nosprieda, ka atšķirībā no EĀDD ieviestās un spriedumā lietā *Ribeiro Sinde Monteiro*/EĀDD aprakstītās amatā paaugstināšanas sistēmas Komisijas ieviestajā sistēmā ir ievērotas Civildienesta noteikumu prasības, ciktāl personu lietām pievienoto novērtējuma ziņojumu modeļi atspoguļo rūpīgu, pilnīgu un strukturētu novērtējumu atbilstoši identiskiem kritērijiem un parametriem, saskaņā ar kuriem visi attiecīgie ierēdņi ir novērtēti vienveidīgi, un ciktāl Komisija ir sniegusi pārliecinošas norādes par novērtētājiem sniegtajām instrukcijām un apmācībām, lai tie varētu veikt viendabīgu novērtējumu un paaugstināšanu amatā.

Turklāt 2015. gada 22. septembra spriedumā lietā ***Silvan/*Komisija** (F-83/14, EU:F:2015:106, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Civildienesta tiesa precizēja, ka, veicot visu amatā paaugstināmo ierēdņu nopelnu salīdzinošo izvērtējumu, iecēlējinstitūcija var izmantot administratīvo dienestu palīdzību dažādos hierarhijas posmos atbilstoši principiem, kuri raksturīgi visas hierarhijas struktūras darbībai, kas ir atspoguļoti Civildienesta noteikumu 21. panta pirmajā daļā, saskaņā ar kuru ierēdnim, neskatoties uz viņa pakāpi hierarhijā, ir pienākums palīdzēt un sniegt padomu saviem priekšniekiem. Tomēr Civildienesta tiesa piebilda, ka ierēdņu, kuri varētu tikt paaugstināti, lietu iepriekšējs izvērtējums katrā ģenerāldirekcijā nevar izraisīt to, ka ar to tiek aizstāts salīdzinošais izvērtējums, kurš ir jāveic vēlāk, ja ir paredzēts, ka to veic amatā paaugstināšanas komiteja un pēc tam iecēlējinstitūcija. It īpaši, lai visu amatā paaugstināmo ierēdņu salīdzinošais nopelnu izvērtējums nezaudētu savu mērķi, nevar piekrist tam, ka šī iecēlējinstitūcija pārbauda vienīgi to ierēdņu nopelnus, kuri ir jau labvēlīgāk klasificēti sarakstos, kurus ir sastādījuši dažādi dienesti vai ģenerāldirekcijas.

Turklāt, atgādinot, ka, lai lemtu par paaugstināšanu amatā, darba stāžs pakāpē un dienestā nav Civildienesta noteikumu 45. pantā paredzētajā salīdzinošajā nopelnu izvērtējumā tieši vērā ņemams faktors, Civildienesta tiesa 2015. gada 15. decembra spriedumā lietā ***Bonazzi/*Komisija** (F-88/15, EU:F:2015:150) nosprieda, ka tas, ka persona ir klasificēta kādā pakāpē jau vairākus gadus, nekādi nepierāda, ka ieinteresētai personai ir nopelni. Ja darba stāžs pakāpē tiktu uzskatīts par izšķirošo kritēriju, tas izraisītu automātisku paaugstināšanu amatā, kas ir pretrunā civildienesta principam, saskaņā ar kuru ir jāveicina Civildienesta noteikumu 27. panta pirmajā daļā un 43. pantā paredzēto visspējīgāko, visefektīvāko un visgodprātīgāko ierēdņu virzība.

Visbeidzot, tajā pašā spriedumā Civildienesta tiesa nosprieda, ka, ja apvienotā komiteja, kurai ir jāatbalsta iecēlējinstitūcija, kad tā veic amatā paaugstināmo ierēdņu salīdzinošo nopelnu izvērtējumu, neizpilda savu uzdevumu, nepieņemot rekomendācijas, kuras tai bija jāizstrādā, iecēlējinstitūcija nevar neveikt paaugstināšanu amatā. Šādā gadījumā tai, pieņemot lēmumus par paaugstināšanu amatā, salīdzinošais nopelnu izvērtējums ir jāveic vienai pašai, tomēr ir jāatgādina, ka Civildienesta noteikumos iecēlējinstitūcijai nav paredzēts pienākums pārņemt šādas apvienotās komitejas skaidrojumus, kuru izmantošana ir katras iestādes brīva izvēle.

3. DIENESTA ATTIECĪBU IZBEIGŠANĀS

2015. gada 18. maija spriedumā lietā ***Bischoff/*Komisija** (F-36/14, EU:F:2015:48) Civildienesta tiesa atgādināja, ka tad, kad iecēlējinstitūcija ņem vērā dienesta intereses, lemjot par ierēdņa lūgumu atļaut turpināt dienesta attiecības ilgāk par Civildienesta noteikumu 52. panta pirmās daļas a) punktā paredzēto obligātās pensionēšanās robežvecumu, tai ir plaša novērtējuma brīvība, un līdz ar to Civildienesta tiesa var atcelt minētās iecēlējinstitūcijas vērtējumu tikai tad, ja ir pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā vai nepareiza pilnvaru izmantošana.

Tajā pašā spriedumā Civildienesta tiesa precizēja, ka konkrētajā Civildienesta noteikumu 52. panta otrās daļas gadījumā attiecīgā ierēdņa intereses atbilstoši rūpības pienākumam tiek ņemtas vērā vienīgi tad, ja pirms lēmuma pieņemšanas noteikti ir bijis viņa iepriekšējs pieteikums, lūdzot atļaut turpināt dienesta attiecības ilgāk par likumā paredzēto obligātās pensionēšanās vecumu. Tā kā ierēdņa intereses ir ievērotas, tiklīdz ir iesniegts šāds pieteikums, lēmums, kurš ir jāpieņem iecēlējinstitūcijai, ir atkarīgs vienīgi no dienesta interesēm, kā tas izriet turklāt arī no paša Civildienesta noteikumu 52. panta otrās daļas teksta. Līdz ar to Civildienesta tiesa nosprieda, ka ierēdnim nav jāpierāda iecēlējinstitūcijai, ka pastāv viņa personīgā interese palikt amatā, jo saistībā ar viņa pieteikumu šādai interesei nav nozīmes.

IERĒDŅU UN DARBINIEKU DARBA APSTĀKĻI

Pirms Civildienesta noteikumu un PDNK reformas stāšanās spēkā iknedēļas darba laiks bija konkrēti noteikts 37 stundas un 30 minūtes. Negrozot tiesību normas, kurās ir paredzēts ierēdņu un darbinieku pamatatalgojums, ar Regulu Nr. 1023/2013 tika grozīts Civildienesta noteikumu 55. panta 2. punkts tādējādi, ka šis [darba] laiks var svārstīties no minimāli 40 līdz maksimāli 42 stundām nedēļā, atkarībā no lēmuma, kuru šajā ziņā eventuāli ir pieņēmusi nodarbinošā iestāde, institūcija vai struktūra. Šādā kontekstā Civildienesta tiesa 2015. gada 23. aprīļa rīkojumā lietā ***Bensai*/Komisija** (F-131/14, EU:F:2015:34), kā arī 2015. gada 30. jūnija spriedumā ietā ***Petsch*/Komisija** (F-124/14, EU:F:2015:69) norādīja, ka darbinieki, kuri ir pieņemti darbā uz līguma pamata, savu atlīdzību saņem atkarībā no to klasifikācijas pakāpē un līmenī un ka viņi saņem ikmēneša atalgojumu, kurš nav atkarīgs no parastā darba laika. Atgādinot, ka likumdevējs principā jebkurā brīdī var grozīt ierēdņu un darbinieku tiesības un pienākumus, Civildienesta tiesa līdz ar to nosprieda, ka likumdevējs varēja palielināt darba laika ilgumu, nepalielinot darba algu.

IERĒDŅU ATALGOJUMS UN SOCIĀLĀS GARANTIJAS

1. IEKĀRTOŠANĀS PABALSTS

2015. gada 18. novembra spriedumā lietā ***FH*/Parlaments** (F-26/15, EU:F:2015:137) Civildienesta tiesa atgādināja, ka iekārtošanās pabalsta mērķis ir ļaut ierēdnim papildus pārcelšanās izdevumiem, kuri tiek īpaši atlīdzināti, segt arī neizbēgamās izmaksas, kas būtiskā laikposmā radušās saistībā ar viņa integrēšanos jaunajā dienesta vietā. Tā secināja, ka iekārtošanās pabalsta izslēgšana gadījumā, kad ierēdnis, kurš ir tiesīgs saņemt apgādnieka pabalstu, tiek iecelts amatā vietā, kurā dzīvo viņa ģimene, Civildienesta noteikumu VII pielikuma 5. panta 4. punkta pēdējā teikuma izpratnē ir iespējama vienīgi tad, ja šis pats ierēdnis ar savu ģimeni faktiski apmetas savā dienesta vietā, jo tādā gadījumā ierēdnim nebūs jāsedz papildu iekārtošanās izdevumi. Turpretī šī tiesību norma nav piemērojama, ja ierēdnis, kurš saņem apgādnieka pabalstu, neapmetas vai atkārtoti neapmetas kopā ar savu ģimeni dienesta vietas maiņas dēļ, pat ja viņa ģimene dzīvotu jaunajā dienesta vietā. Tādā gadījumā ieinteresētajai personai patiešām var rasties papildu izdevumi, kas saistīti ar tās faktisku dzīvesvietas maiņu uz citu adresi nekā tās ģimenes dzīvesvietas adrese, un šādos apstākļos tā var būt tiesīga saņemt iekārtošanās pabalstu, kas šajā gadījumā ir viena mēneša pamatalgas apmērā.

2. PENSIJAS

Atbilstoši Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 27. panta pirmajai daļai ierēdņa vai bijušā ierēdņa šķirts laulātais ir tiesīgs saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, ar nosacījumu, ka viņš var pamatot savas tiesības saņemt no bijušā laulātā uzturlīdzekļus, it īpaši pamatojoties uz vienošanos starp agrākajiem laulātajiem. 2015. gada 23. marta spriedumā lietā ***Borghans*/Komisija** (F-6/14, EU:F:2015:19) Civildienesta tiesa norādīja, ka vienošanās

par uzturlīdzekļiem starp agrākajiem laulātajiem ir mantiskās sekas, kas izriet no sprieduma, ar kuru šķirta laulība. Līdz ar to Civildienesta tiesa uzskatīja, ka, lai noteiktu, vai ierēdņa vai bijušā ierēdņa šķirtais laulātais ir tiesīgs prasīt apgādnieka zaudējuma pensiju, pamatojoties uz vienošanos starp laulātajiem, nav jāveic autonoma interpretācija, bet gan jāatsaucas uz valsts tiesībām, kurās reglamentētas laulības šķiršanas sekas.

DISCIPLINĀRIE PASĀKUMI

Runājot par tiesību uz aizstāvību ievērošanu Civildienesta noteikumos reglamentētajās disciplinārlietās, Civildienesta tiesa 2015. gada 8. oktobra spriedumā apvienotajās lietās ***DD/FRA*** (F-106/13 un F-25/14, EU:F:2015:118, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) nosprieda, ka Civildienesta noteikumu IX pielikuma 2. panta 2. punktā un 3. pantā iecēlējinstitūcijai, ja tā, pamatojoties uz ziņojumu, kas sagatavots pēc administratīvās izmeklēšanas, paredz uzsākt disciplinārlietu, ir noteikts pienākums attiecīgajam ierēdnim iepriekš darīt zināmus izmeklēšanas ziņojuma secinājumus, kā arī visus lietas materiālos esošos dokumentus, lai viņam, esot tā rīcībā saprātīgam termiņam savas aizstāvības sagatavošanai, varētu sniegt visus atbilstošos apsvērumus. Lai nodrošinātu minēto tiesību normu izpildi, nevar būt pietiekami, ka attiecīgajam ierēdnim Civildienesta noteikumu IX pielikuma 3. pantā paredzētās uzklausīšanas ietvaros izmeklēšanas ziņojuma secinājumi tiek darīti zināmi mutvārdos.

2015. gada 3. jūnija spriedumā lietā ***Bedin/*Komisija** (F-128/14, EU:F:2015:51) Civildienesta tiesa no Civildienesta noteikumu IX pielikuma 25. panta turklāt izsecināja, ka likumdevējs ir vēlējies ierobežot iecēlējinstitūcijas pilnvaras attiecībā uz disciplinārlietā aplūkoto faktu patiesuma vērtējumu gadījumos, kad attiecībā uz tiem pašiem faktiem paralēli ir uzsākta kriminālvajāšana. Turpretī no šīs tiesību normas nevar secināt, ka iecēlējinstitūcija nevarētu neņemt vērā Disciplinārlietu kolēģijas sniegto atzinumu. Tomēr, pat ja iecēlējinstitūcijai šis atzinums nav saistošs, Disciplinārlietu kolēģijai šajā ziņā netiek liegta tās pamatfunkcija kā konsultatīvai struktūrai un attiecīgajam ierēdnim joprojām ir garantijas, ko sniedz tās iesaistīšanās, jo iecēlējinstitūcijai ir jāpamato ikviena tās izvēle neņemt vērā Disciplinārlietu kolēģijas atzinumu, tostarp attiecībā uz faktu vērtējumu.

2015. gada 17. marta spriedumā lietā ***AX/*ECB** (F-73/13, EU:F:2015:9) Civildienesta tiesa turklāt nosprieda, ka tiesības piekļūt disciplinārlietas materiāliem, kas paredzētas Eiropas Centrālās bankas (ECB) darbiniekiem piemērojamos noteikumos, var attiekties vienīgi uz dokumentiem, kas ir izmantoti disciplinārlietā un/vai administrācijas galīgajā lēmumā, nevis uz citiem dokumentiem. It īpaši attiecīgajam darbiniekam nav tiesību iegūt visu informāciju vai jebkuru dokumentu, kas ir pieejams vai var būt pieejams, tikai tādēļ vien, ka viņš, pats veicot izmeklēšanu par strīdīgajiem faktiem, cer izmantot šādu dokumentu vai informācijas pierādošo spēku. Turklāt ieinteresētajai personai var atteikt darīt zināmu darbības ziņojumu, nepārkāpjot tiesības uz aizstāvību, ja šis ziņojums ir sagatavojošas piezīmes, kas sagatavotas pirms disciplinārlietas uzsākšanas, un ja iestāde, lai piemērotu disciplinārsodu, uz to nebalstās.

Tajā pašā spriedumā Civildienesta tiesa visbeidzot nosprieda, ka savas institucionālās autonomijas ietvaros ECB varēja iesniegt informāciju par kāda no saviem darbiniekiem rīcību valsts tiesu iestādēm, lai tās izvērtē, vai tā saskaņā ar valsts tiesību aktiem var tikt uzskatīta par noziedzīgu nodarījumu un tāpēc pamatot kriminālvajāšanas uzsākšanu.

AR DARBA LĪGUMIEM SAISTĪTIE STRĪDI

Atgādinot, ka pagaidu darbinieka darba tiesiskās attiecības ar konkrēto iestādi vai aģentūru tiek nodibinātas, pamatojoties uz darba līgumu, Civildienesta tiesa spriedumā lietā ***Murariu*/EAAPI** (F-116/14, EU:F:2015:89) attiecībā uz iespēju izbeigt līgumtiesiskās attiecības nosprieda, ka, ja tās ir uzsāktas pēc abu pušu gribas, institūcija, kura ir pilnvarota noslēgt darba līgumus, nerīkojas vienpusēji, kā to dara iecēlējinstitūcija, bet gan tai ir jāpilda atbilstošie līguma noteikumi, kas to saista ar savu darbinieku, un katrā ziņā PDNK 14. un 47. pants. Tādējādi institūcija, kura ir pilnvarota noslēgt darba līgumus, papildus šajos pantos paredzētajiem gadījumiem, nevar vienpusēji atkāpties no savām līgumiskajām saistībām ar attiecīgo darbinieku. Konkrētāk, darba piedāvājums, kas kādam kandidātam izteikts, lai pieņemtu viņu darbā kā pagaidu darbinieku, ir tikai nodomu izklāsts un šajā ziņā tas ir sagatavojošs akts, kurš var tikt atsaukts, piemēram, ja institūcija, kura ir pilnvarota noslēgt darba līgumus, pēc darba piedāvājuma izteikšanas konstatē, ka ieinteresētā persona neatbilst kādam no PDNK, paziņojumā par vakanci vai iekšējos noteikumos paredzētajiem darbā pieņemšanas nosacījumiem. Turpretī, ja šāds piedāvājums ir ticis pieņemts, līgumslēdzēju pušu gribas apmaiņas rezultātā rodas jauni līgumiski pienākumi, ar kuriem tiek ierobežotas minētās institūcijas pilnvaras vienpusēji rīkoties ārpus tiem PDNK paredzētajiem gadījumiem, kādi ir minēti tās 47. pantā, un katrā ziņā rīkoties ar atpakaļejošu spēku.

B | CIVILDIENESTA TIESAS SASTĀVS

(Protokolārā kārtība 2015. gada 31. decembrī)

No kreisās uz labo:

tiesneši *E. Perillo* un *H. Kreppel*; palātas priekšsēdētājs *R. Barents*, priekšsēdētājs *S. Van Raepenbusch*, palātas priekšsēdētājs *K. Bradley*, tiesnese *M. I. Rofes i Pujol*, tiesnesis *J. Svenningsen*, sekretāre *W. Hakenberg*

1. IZMAIŅAS CIVILDIENESTA TIESAS SASTĀVĀ 2015. GADĀ

2015. gadā Civildienesta tiesas sastāvā izmaiņu nav bijis.

2. PROTOKOLĀRĀ KĀRTĪBA

NO 2015. GADA 1. JANVĀRA LĪDZ 2015. GADA 31. DECEMBRIM

S. VAN RAEPENBUSCH, Civildienesta tiesas priekšsēdētājs
R. BARENTS, palātas priekšsēdētājs
K. BRADLEY, palātas priekšsēdētājs
H. KREPPEL, tiesnesis
M. I. ROFES i PUJOL, tiesnese
E. PERILLO, tiesnesis
J. SVENNINGSEN, tiesnesis

W. HAKENBERG, sekretāre

3. BIJUŠIE CIVILDIENESTA TIESAS LOCEKĻI

(amatā stāšanās kārtībā)

Kanninen Heikki (2005–2009)
Tagaras Haris (2005–2011)
Gervasoni Stéphane (2005–2011)
Boruta Irena (2005–2013)

PRIEKŠSĒDĒTĀJS

Mahoney Paul J. (2005–2011)

C | CIVILDIENESTA TIESAS DARBĪBAS STATISTIKA

CIVILDIENESTA TIESAS VISPĀRĒJĀ DARBĪBA

1. Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2011–2015)

IEROSINĀTĀS LIETAS

2. Lietu skaits procentos atbilstoši galvenajām atbildētājām iestādēm (2011–2015)

3. Tiesvedības valoda (2011–2015)

PABEIGTĀS LIETAS

4. Spriedumi un rīkojumi – Iztiesāšanas sastāvs (2015)

5. Iznākums (2015)

6. Pagaidu noregulējums (2011–2015)

7. Tiesvedības ilgums mēnešos (2015)

LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS

8. Iztiesāšanas sastāvs (2011–2015)

9. Prasītāju skaits

DAŽĀDI

10. Civildienesta tiesas nolēmumi, kuri pārsūdzēti Vispārējā tiesā (2011–2015)

11. Vispārējā tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2011–2015)

1. CIVILDIENESTA TIESAS VISPĀRĒJĀ DARBĪBA IEROSINĀTĀS, PABEIGTĀS UN IZSKATĀMĀS LIETAS (2011–2015)

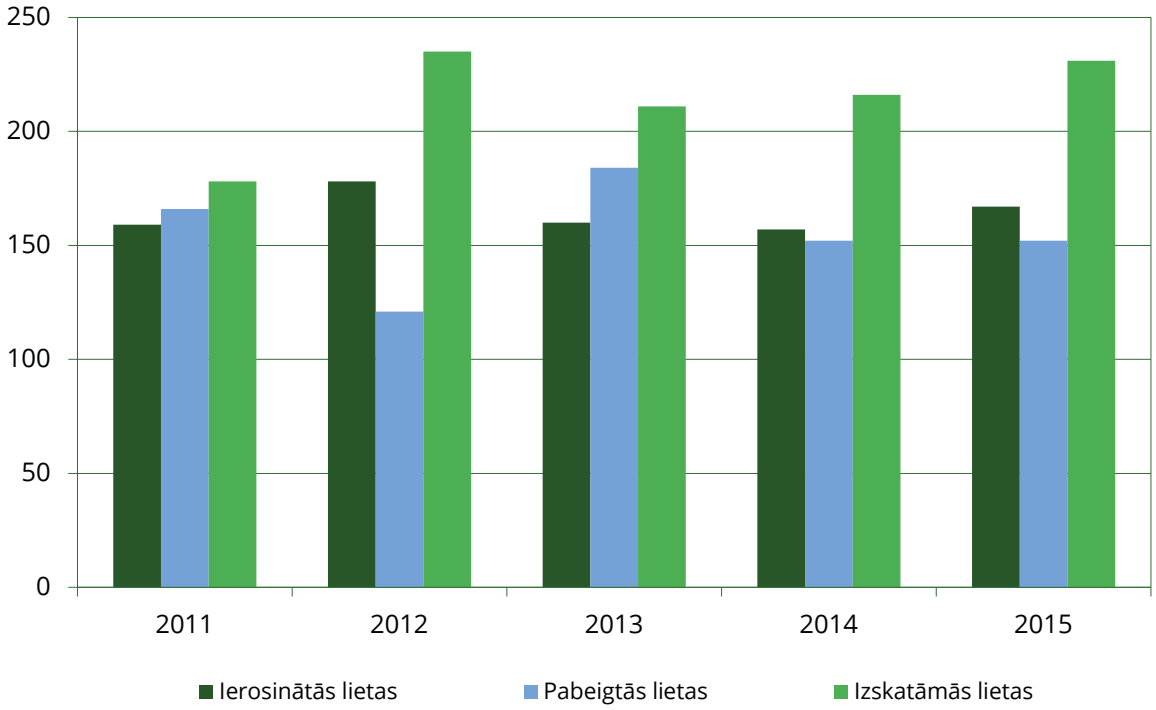

	2011	2012	2013	2014	2015
Ierosinātās lietas	159	178	160	157	167
Pabeigtās lietas	166	121	184	152	152
Izskatāmās lietas	178	235	211	216	231[1]

Norādītie (kopējie) dati ietver kopējo lietu skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

1| No kurām 69 lietas ir apturētas.

2. IEROSINĀTĀS LIETAS – LIETU SKAITS PROCENTOS ATBILSTOŠI GALVENAJĀM ATBILDĒTĀJĀM IESTĀDĒM (2011–2015)

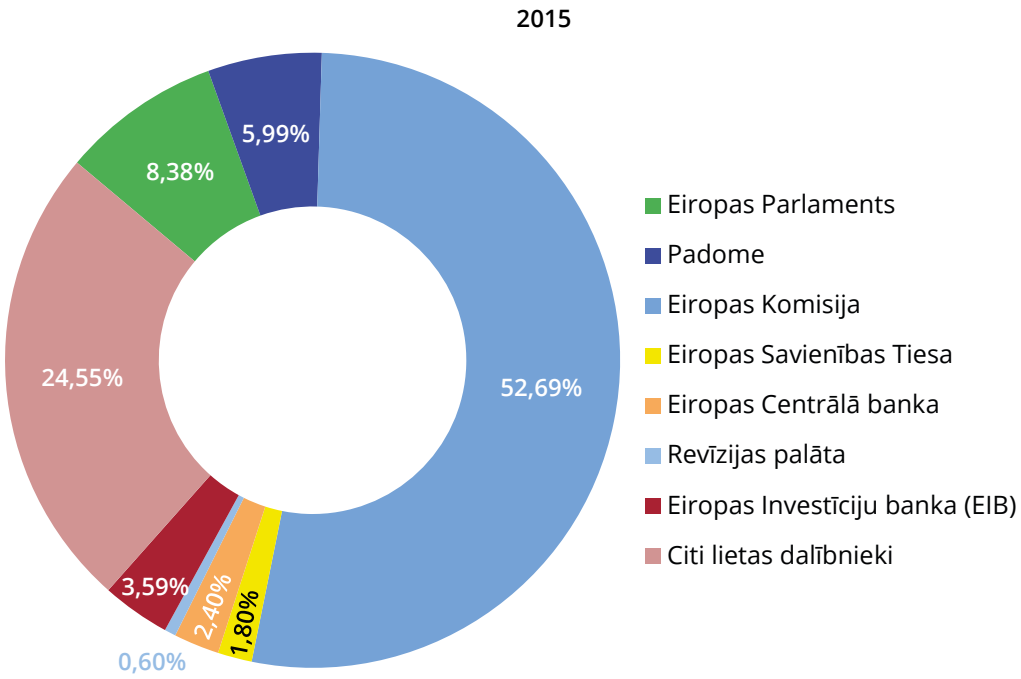

	2011	2012	2013	2014	2015
Eiropas Parlaments	6,29%	6,11%	5,66%	11,80%	8,38%
Padome	6,92%	3,89%	3,77%	8,70%	5,99%
Eiropas Komisija	66,67%	58,33%	49,69%	45,96%	52,69%
Eiropas Savienības Tiesa	1,26%		0,63%		1,80%
Eiropas Centrālā banka	2,52%	1,11%	1,89%	1,24%	2,40%
Revīzijas palāta	0,63%	2,22%	0,63%	1,24%	0,60%
Eiropas Investīciju banka (EIB)	4,32%	4,44%	5,03%	1,24%	3,59%
Citi lietas dalībnieki	11,40%	23,89%	32,70%	29,81%	24,55%
Kopā	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

3. IEROSINĀTĀS LIETAS – TIESVEDĪBAS VALODA (2011–2015)

Tiesvedības valoda ir valoda, kādā ir tikusi uzsākta tiesvedība, nevis prasītāja dzimtā valoda vai pilsonības valoda.

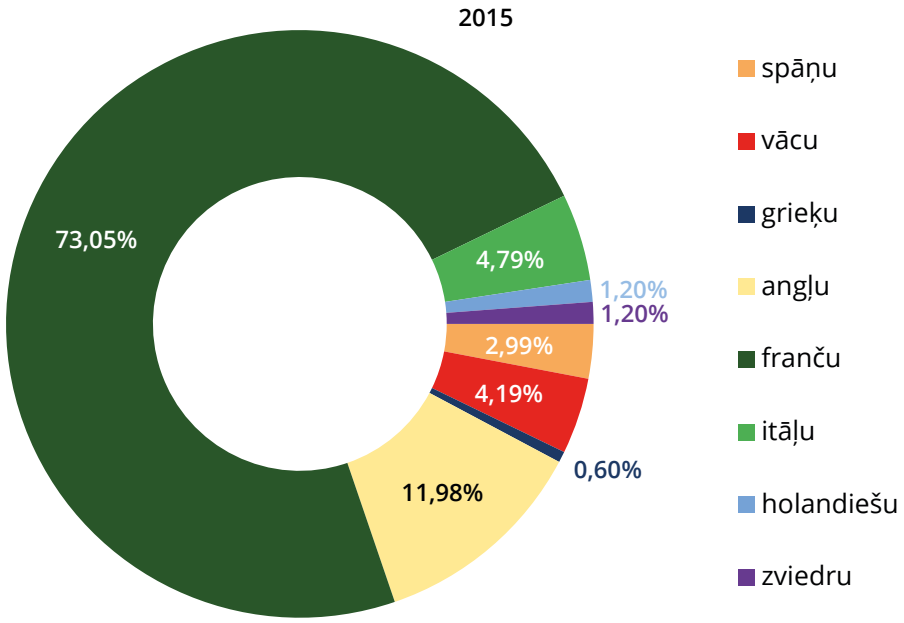

Tiesvedības valoda	2011	2012	2013	2014	2015
bulgāru		2			
spāņu	2	3		2	5
vācu	10	5	2	9	7
grieķu	4	1	4	2	1
angļu	23	14	26	23	20
franču	87	108	95	113	122
itāļu	29	35	21	8	8
ungāru	1				
holandiešu	1	6	12		2
poļu	1	2			
rumāņu		2			
slovāku	1				
zviedru					2
Kopā	**159**	**178**	**160**	**157**	**167**

4. PABEIGTĀS LIETAS – SPRIEDUMI UN RĪKOJUMI – IZTIESĀŠANAS SASTĀVS (2015)

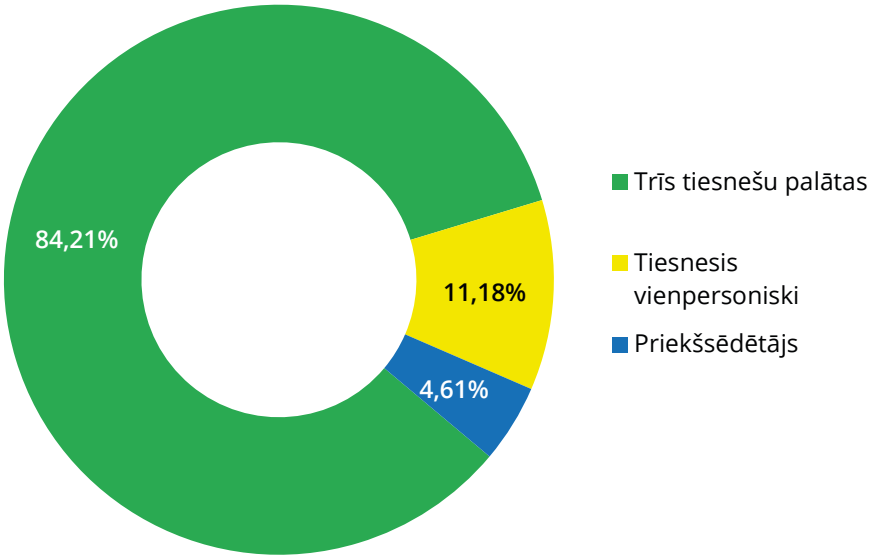

	Spriedumi	Rīkojumi par lietas izslēgšanu no reģistra pēc izlīguma [1]	Citi galīgie rīkojumi	Kopā
Plēnums				
Trīs tiesnešu palātas	60	14	54	128
Tiesnesis vienpersoniski	15		2	17
Vēl neiedalītās lietas				
Priekšsēdētājs			7	7
Kopā	**75**	**14**	**63**	**152**

1| 2015. gadā bija vēl 7 mēģinājumi panākt izlīgumu pēc Civildienesta tiesas iniciatīvas, kuri nebija sekmīgi.

5. PABEIGTĀS LIETAS – IZNĀKUMS (2015)

	Spriedumi		Rīkojumi				
	Pilnībā vai daļēji apmierinātas prasības	Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas attiecībā uz pilnībā noraidītu prasību	[Acīmredzami] nepieņemamas vai nepamatotas prasības/pieteikumi	Izlīgumi, kas noslēgti pēc iztiesāšanas sastāva iesaistīšanās	Izslēgšana no reģistra cita iemesla dēļ, tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošana atpakaļ	Pilnīgi vai daļēji apmierināti pieteikumi (sevišķā tiesāšanas kārtība)	Kopā
Iecelšana amatā / Iecelšana citā amatā	2			2			**4**
Konkurss	2	2	4	2			**10**
Darba apstākļi / Atvaļinājumi			1				**1**
Novērtējums / Paaugstināšana amatā	7	11	3	3	3		**27**
Pensijas un invaliditātes pabalsti	2		2		1		**5**
Disciplinārlietas	3	5		1	1		**10**
Pieņemšana darbā / Iecelšana amatā / Klasificēšana pakāpē	2	3	6				**11**
Atalgojums un pabalsti	4	4	8	2			**18**
Sociālais nodrošinājums / Arodslimības / Negadījumi	1		1	2	1		**5**
Darbinieka līguma izbeigšana vai nepagarināšana	7	8	5	1	5		**26**
Citi	4	8	9	1	9	4	**35**
Kopā	**34**	**41**	**39**	**14**	**20**	**4**	**152**

6. PABEIGTĀS LIETAS – PAGAIDU NOREGULĒJUMS (2011–2015)

Pabeigtās pagaidu noregulējuma lietas		Iznākums		
		Pilnīga vai daļēja apmierināšana	Noraidīšana	Lietas izslēgšana no reģistra
2011	**7**		4	3
2012	**11**		10	1
2013	**3**		3	
2014	**5**	1	4	
2015	**2**		2	
Kopā	**28**	**1**	**23**	**4**

7. PABEIGTĀS LIETAS – TIESVEDĪBAS ILGUMS MĒNEŠOS (2015)

Pabeigtās lietas		Vidējais ilgums	
		Visas tiesvedības ilgums	Tiesvedības ilgums, neieskaitot tiesvedības iespējamās apturēšanas ilgumu
Spriedumi	75	16,1	15,9
Rīkojumi	77	9,9	8,3
Kopā	**152**	**13**	**12,1**

Termiņi ir izteikti mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

8. LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS – IZTIESĀŠANAS SASTĀVS (2011–2015)

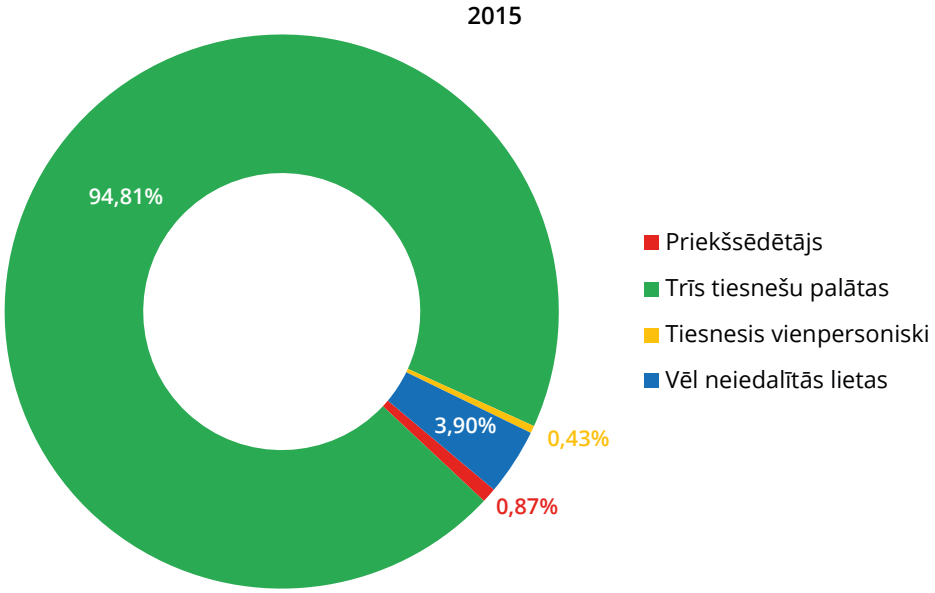

	2011	2012	2013	2014	2015
Plēnums		1	1		
Priekšsēdētājs	1		2	1	2
Trīs tiesnešu palātas	156	205	172	201	219
Tiesnesis vienpersoniski	2	8	3	2	1
Vēl neiedalītās lietas	19	21	33	12	9
Kopā	**178**	**235**	**211**	**216**	**231**

9. LIETAS, KURU IZSKATĪŠANA 31. DECEMBRĪ TURPINĀS – PRASĪTĀJU SKAITS

Prasītāju skaits	Jomas
486	Civildienesta noteikumi – EIB – Atalgojums – Ikgadēja algu korekcija
484	Civildienesta noteikumi – EIB – Atalgojums – EIB atalgojuma un algu palielināšanas sistēmas reforma
451	Civildienesta noteikumi – EIB – Atalgojums – Jaunā snieguma sistēma – Prēmiju piešķiršana
386 (2 lietas)	Civildienesta noteikumi – EIB – Atalgojums – Ikgadēja algu korekcija
35	Civildienesta noteikumi – Lietas nodošana atpakaļ pēc Vispārējās tiesas sprieduma pārskatīšanas – EIB – Pensijas – 2008. gada reforma
33	Civildienesta noteikumi – EIB – Pensijas – Pensiju sistēmas reforma
32 (8 lietas)	Civildienesta noteikumi – Civildienesta noteikumi – 2014. gada 1. janvāra Civildienesta noteikumu reforma – Jaunie noteikumi ceļa izdevumu no dienesta vietas līdz izcelsmes vietai aprēķināšanai – Saikne starp šī pabalsta piešķiršanu un ekspatrianta vai ārvalstnieka statusu
30 (4 lietas)	Civildienesta noteikumi – Eiropas Investīciju fonds (EIF) – Atalgojums – Ikgadēja algu korekcija
29	Civildienesta noteikumi – Eiropas Investīciju fonds (EIF) – Atalgojums – EIF atalgojuma un algu palielināšanas sistēmas reforma
26 (4 lietas)	Civildienesta noteikumi – Civildienesta noteikumi – 2014. gada 1. janvāra Civildienesta noteikumu reforma – Jaunie noteikumi ceļa izdevumu no dienesta vietas līdz izcelsmes vietai aprēķināšanai – Saikne starp šī pabalsta piešķiršanu un ekspatrianta vai ārvalstnieka statusu – Ceļā pavadītā laika atcelšana

Termins "Civildienesta noteikumi" nozīmē Eiropas Savienības Civildienesta noteikumus un Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību.

Kopējais prasītāju skaits visās izskatāmajās lietās (2011–2015)

	Kopējais prasītāju skaits	Kopējais izskatāmo lietu skaits
2011	1006	178
2012	1086	235
2013	1867	211
2014	1902	216
2015	2333	231

10. DAŽĀDI – CIVILDIENESTA TIESAS NOLĒMUMI, KURI PĀRSŪDZĒTI VISPĀRĒJĀ TIESĀ (2011–2015)

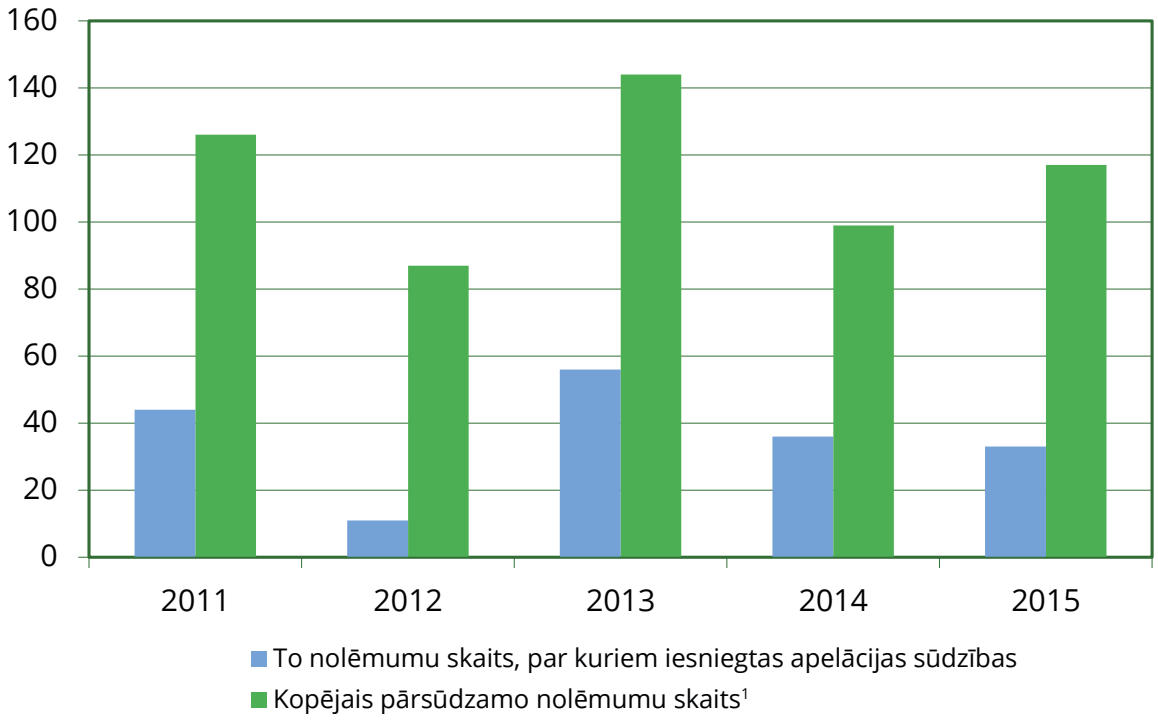

	To nolēmumu skaits, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības	Kopējais pārsūdzamo nolēmumu skaits [1]	To nolēmumu skaits procentos, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības [2]
2011	44	126	34,92%
2012	11	87	12,64%
2013	56	144	38,89%
2014	36	99	36,36%
2015	33	117	28,21%

1 | Attiecīgajā gadā pasludinātie vai pieņemtie spriedumi un rīkojumi, ar kuriem prasības atzītas par nepieņemamām, acīmredzami nepieņemamām vai acīmredzami nepamatotām, rīkojumi par pagaidu noregulējumu, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai par pieteikuma par iestāšanos lietā noraidīšanu.

2 | Šis skaits procentos par attiecīgo gadu var neatbilst attiecīgajā gadā pieņemto nolēmumu, par kuriem var iesniegt apelācijas sūdzību, skaitam, jo apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš var ilgt divus kalendāros gadus.

11. DAŽĀDI – VISPĀRĒJĀ TIESĀ IESNIEGTO APELĀCIJAS SŪDZĪBU IZNĀKUMS (2011–2015)

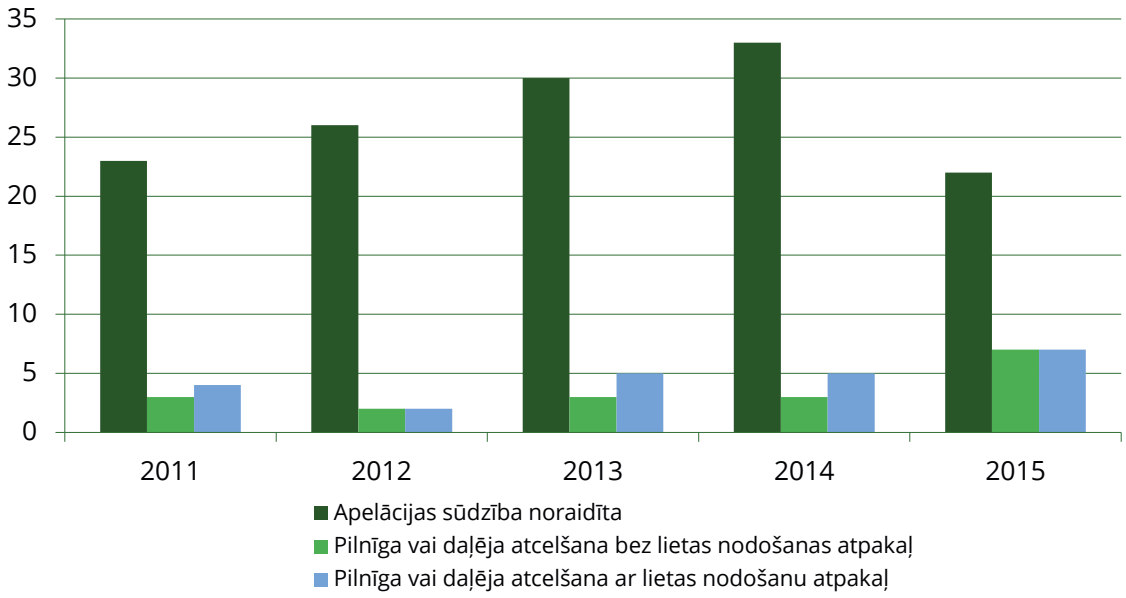

	2011	2012	2013	2014	2015
Apelācijas sūdzība noraidīta	23	26	30	33	22
Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	3	2	3	3	7
Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	4	2	5	5	7
Lietas izslēgšana no reģistra / Tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas		3		1	1
Kopā	**30**	**33**	**38**	**42**	**37**

KĀ PASŪTĪT EIROPAS SAVIENĪBAS IZDEVUMUS

Bezmaksas izdevumi

- Viens eksemplārs:

  ar EU Bookshop starpniecību (http://bookshop.europa.eu);

- Vairāk nekā viens eksemplārs vai plakāti/kartes:

  Eiropas Savienības pārstāvniecībās (http://ec.europa.eu/represent_lv.htm),

  Eiropas Savienības delegācijās valstīs, kas nav ES dalībvalstis (http://eeas.europa.eu/delegations/index_lv.htm),

  ar *Europe Direct* dienesta starpniecību (http://europa.eu/europedirect/index_lv.htm)

  vai piezvanot uz tālruņa numuru 00 800 6 7 8 9 10 11 (zvanīšana bez maksas no jebkuras vietas Eiropas Savienībā) (*).

  (*) Informāciju sniedz bez maksas, tāpat arī lielākā daļa zvanu ir bezmaksas (izņemot dažus operatorus, viesnīcas vai taksofonus).

Maksas izdevumi

- Ar EU Bookshop starpniecību (http://bookshop.europa.eu).

QD-AP-16-001-LV-N

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAS

SAZIŅAS DIREKCIJA
PUBLIKĀCIJU UN ELEKTRONISKO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU
NODAĻA